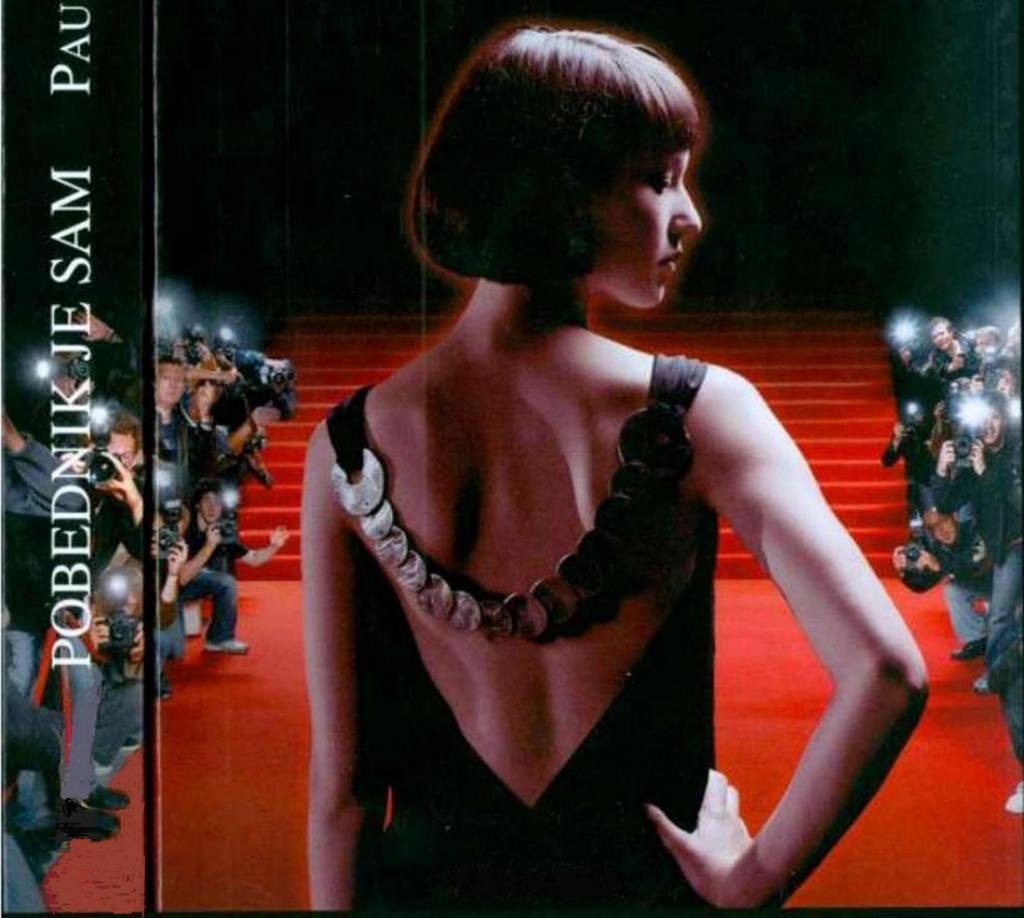

PAULO KOELJO

POBEDNIK JE SAM

PAULO KOELJO

POBEDNIK JE SAM

Naslov originala:
Paulo Coelho, O VENCEDOR ESTA SO

<http://www.paulocoelho.com>

PAULO KOELJO

P O B E D N I K J E S A M

Paulo Coelho

*O, Marijo, majko bezgrešna,
Moli se za nas koji se Tebi molimo.
Amin*

A učenicima svojijem reče: Za to vam kažem: ne brinite se dušom svojom šta čete jesti; ni tijelom u šta čete se obući: Duša je pretežnija od jela i tijelo od odijela.

Pogledajte gavrane kako ne siju ni žanju, koji nemaju podruma ni žitnica, i Bog ih hrani: a koliko ste vi pretežniji od ptica? A ka od vas brinući se može primaknuti rastu svojemu lakat jedan? A kad ni najmanje što ne možete, za što se brinete za ostalo?

Pogledajte ljiljane kako rastu: ne trude se, niti predu; ali ja vam kažem da ni Solomun u svoj slavi svojoj ne obuče se kao jedan od njih.

Luka, 12:22-27

Mq'i qf 'fc 'uk'lk'hylk'o g'ucfc'ko c -'w'-cek"

Dg/ 'lgfpg'inxctk'ixg'eg'dk'lk'wlcmfpq""

Wrq/qtcxco 'g'rtg'pgi q"-vq'pcuxcxk-fc'o g'kumw-exc-""

Ucuxko 'uco 'ftwi ceklk'qf'qpqi c "-vq'uk'o kunkqO""

"

Mq'lg'xl'hqlk'dkj vgq'fc'rquxcpg'o ql'ingfdgpknA""

Mq'dk'r qflgrgq'fc'o k'dwf g'o klgpknA""

"

Vcl'rwl'lg'imo plkx. 'kij qf 'pgk/xguacp.'o qfffc'k'rqi wdcp#"

Oqtcrk'dkng'qf 'lxgi c 'qf wuacvk 'lc'uco 'dkj 'rquxcq'o gtc'ixgi c. ""

C'qpf c 'dk'kumw-gplg'xc-g'dk'q'f wi q'k'kuetrnlwieg. ""

Uxc'pgifc-plc 'wegplc "q'xc-go 'flkxqw'k'uci nculg'uc 'flkxqyko c 'ftwi kj "

Oqtcrk'dk'dkk'pcrw-vgpkO"

"

Uqi c. "quxcxk'o g'k'pg'o wek'ug'xk-g. ""

Unqpk'twng'uc'o qi 'tco gpc. ""

Rwak'o g'k'lf k'lxqlko 'rwgo O'

Volt Vitmen, Vlati trave

(Prevela s engleskog: Danica Kraljević)

NGM,

koja je sišla na Zemlju da bi pokazala put
Borbe Dobra

Stanje stvari

U trenutku kada privodim kraju pisanje ovih redova, u svetu je na vlasti nekoliko diktatora. Jedina svetska supersila je invaziju na jednu bliskoistočnu zemlju. Teroristi imaju sve više poklonika. Hrišćanski fundamentalisti imaju dovoljno uticaja da njihovi kandidati postaju predsednici država. Sekte koje tvrde da imaju „apsolutno znanje“ manipulišu duhovnim traganjem. Bes prirode briše s mape čitave gradove. Jedan ugledni američki intelektualac uradio je istraživanje u kome je otkrio da šest hiljada ljudi drži svu moć na svetu.

Na svim kontinentima postoje na hiljade zarobljenika savesti. Mučenje ponovo postaje prihvatljiv metod ispitivanja. Bogate zemlje zatvaraju svoje granice. Siromašne zemlje prolaze kroz nezapamćen odlik stanovništva koje odlazi u potrazi za Eldoradom. Genocid je u toku u barem dve afričke zemlje. Ekonomski sistem pokazuje znake iznemoglosti i velika bogatstva počinju da se tope. Deca koja rade kao robovi postala su deo života. Stotine miliona ljudi živi ispod nivoa apsolutnog siromaštva. Širenje nuklearne energije prihvata se kao obaveza. Nove bolesti se javljaju. Bolesti koje već postoje još nisu pod kontrolom.

Ali, da li je ovo stanje stvari u svetu u kojem živim?

Naravno da nije. Kada sam resio da napravim fotografски zapis svog vremena, napisao sam ovu knjigu.

PAULO KOELJO

Paulo Coelho

3:17 h

Pištolj bereta Px4 malo je veći od mobilnog telefona. Teži negde oko 700 grama i može da opali deset hitaca. Pored toga što je mali, lagan i neprimetan kada ga nosite u džepu, mali kalibar ima još jednu veliku prednost; umesto da prođe kroz telo žrtve, metak se odbija o kosti i kida sve što mu se nađe na putu.

Naravno, šanse da se preživi ranjavanje ovim kalibrom takođe su velike; postoje na hiljade slučajeva u kojima metak nije pogodio nijedan vitalni organ, tako daje žrtva imala vremena da reaguje i razoruža napadača. Ali ako osoba koja puca ima nekog iskustva u ovom poslu, za svoju žrtvu može da izabere način umiranja - brz, ciljajući daje pogodi između očiju ili u srce, ili nešto sporiji, tako što će cev oružja nasloniti na rebra pod određenim uglom i pritisnuti obarač. Kada primi takav hitac, žrtvi je potrebno neko vreme da shvati daje smrtno ranjena - u prvom trenutku misli da ima snage da napadne, pobegne, pozove pomoć. Velika prednost za ubicu je ta da žrtva ima vremena da vidi ko ju je ubio, dok polako gubi snagu, dok ne padne na zemlju bez mnogo krvarenja, ne shvatajući baš najbolje zašto joj se to dešava.

Daleko od toga daje stručnjaci iz branše smatraju idealnim oružjem: „To je pištolj koji više odgovara ženama nego špijunima”, veli neko iz Britanske tajne službe dok se obraća Džejsmu Bondu u prvom filmu serijala, uzimajući mu stari pištolj i dajući mu novi model. Ali ta opaska je, naravno, važila samo za profesionalce, jer za njegov zadatak nije bilo ničeg boljeg.

Svoju beretu kupio je na crnom tržištu, tako da identifikacija oružja neće biti moguća. U šaržeru ima pet metaka, iako planira da upotrebi samo jedan, na čijem vrhu je turpijom za nokte urezao krst,

što će učiniti da se taj metak, kada bude ispaljen, u trenutku kada udari u nešto čvrsto, podeli na četiri dela.

Ali beretu će upotrebiti samo ako baš bude morao. Imajoš načina da se ugasi jedan svet, uništi jedan univerzum, a ona će sigurno shvatiti poruku čim bude pronađena prva žrtva. Znaće da je to učinio u ime ljubavi, da nije ozlojeđen, da će je primiti nazad bez pitanja o onome što se dešavalo u poslednje dve godine.

Očekuje da će šest meseci pažljivog planiranja dati rezultate, ali u to će biti siguran tek sutra ujutru. Evo plana: dozvoliti da se Furije, mitološke figure iz stare Grčke, sa svojim crnim krilima spuste na taj plavo-beli pejzaž ispunjen dijamantima, botoksom i brzim automobilima koji su potpuno beskorisni jer primaju samo dva putnika. Snovi o moći, uspehu, slavi i novcu - sve to može biti prekinuto začas stvarčicama koje je sa sobom doneo.

Mogao je već da ode u svoju sobu, jer se scena koju je čekao odigrala u 23:11, iako je bio spreman i duže da čeka. Muškarac je ušao u pratnji lepotice, oboje obučeni kao što priliči zvanicama još jedne od zabava koje se svake večeri održavaju posle važnih večera na koje se teže ulazi nego na premijeru bilo kog filma koji se prikazuje na Festivalu.

Igor nije gledao lepoticu. Jednom rukom licu je prineo francuske novine (ruski časopis bi privukao pažnju), da ga ne bi videla. Bilje to besporebna predostrožnost s njegove strane, jer ona nikada nije gledala oko sebe, kao ni ostale koje misle da su kraljice sveta. Tu su da bi blistale, trude se da ne obraćaju pažnju na ono što drugi imaju na sebi, jer količina dijamanata i ekskluzivnost odeće drugih može da izazove depresiju, loše raspoloženje i osećaj inferiornosti, iako je i njihova odeća koštala pravo bogatstvo.

Njen pratalac, elegantan i prosed, otiašao je do bara da naruči šampanjac kao neophodni aperitiv pred noć koja obećava mnogo kontakata, dobру muziku i divan pogled na plažu i jahte ukotvljene u luci.

Primetio je da se prema konobarici ljubazno ophodio. Zahvalio joj se kada mu je dala čaše. Ostavio je dobar bakšiš.

Svo troje su se poznavali. Igor je osetio ogromnu radost kada je

adrenalin počeo da mu se meša s krvlju; sutra će joj dati do znanja da je tu. U određenom trenutku će se sresti.

Samo Bog zna na šta će taj susret izaći. Kao pravoslavni vernik, Igor se u jednoj od moskovskih crkava zakleo pred relikvijama slike Magdalene (bile su izložene tokom nedelju dana u ruskoj prestonici da bi vernici mogli da im se poklone). U redu je proveo skoro pet sati i kada je najzad stigao blizu, bio je ubeđen daje to sve sveštenička izmišljotina. Ali nije htio da rizikuje i ogreši se o zakletvu.

Molio ju je da ga zaštiti, da postigne svoj cilj bez mnogo žrtvovanja. I obećao je zlatnu ikonu koju će naručiti od renomiranog slikara koji živi u manastiru u Novosibirsku, kada sve bude gotovo i kada ponovo bude mogao da kroči na rodno tré.

U tri sata izjutra u baru hotela Martinez preovlađuju miris tom-pusa i znoja. Iako je pijanista Džimi već završio za to veče (Džimi nosi cipele različitih boja), a konobarica pada s nogu od umora, gosti ne žele da odu. Smatraju da moraju da ostanu u lobiju barjoš sat vremena, dakle celu noć, dok se nešto ne desi!

Uostalom, prošlo je već četiri dana otkako je počeo Kanski filmski festival, a još se ništa nije desilo. Za različitim stolovima, misao je ista: sresti se s Moći. Lepotice čekaju da se pojavi producent koji će se u njih zaljubiti i dati im važnu ulogu u sledećem filmu. Tu su i glumci koji časkaju, smeju se i prave se da sve to nema nikakve veze s njima, ali stalno jednim okom motre na vrata.

Neko će doći.

Neko mora doći. Mladi režiseri, puni ideja, s mnogo studentskih filmova iza sebe, koji su pročitali sve o fotografiji i dramaturgiji što im je palo šaka, čekaju svoj trenutak sreće; da neko pri povratku s nekakve zabave poželi da sedne za slobodan sto, naruči kafu, upali cigaretu, bude umoran od odlaska na ista mesta svake godine i raspoložen za nove avanture.

Kako da ne.

Kada bi se sve to i desilo, poslednja stvar koju bi takva osoba želela da čuje jeste priča o novom „projektu koji нико никада до sada nije uradio”; ali očaj ume da prevari očajnika. Moćnici koji ponekad udu samo bace pogled unaokolo i popnu se u svoju sobu. Nisu zabrinuti.

Znaju da ničega ne treba da se plaše. Superklasa ne oprašta izdaju, i svи poznavaju svoje granice - nisu stigli tu gde jesu gazeći preko mrtvih, iako takva priča kruži. S druge strane, ako nešto nepredvidljivo i bitno treba da bude otkriveno - bilo da se radi o svetu filma, muzike ili mode - biće otkriveno kroz istraživanja, a ne u hotelskim barovima.

Superklasa sada vodi ljubav s devojkom koja je uspela da se ubaci na zabavu i koja pristaje na sve. Superklasa skida šminku, gleda bore u ogledalu i razmišlja kako je već vreme za novu plastičnu operaciju. U vestima na internetu traži komentare na reklamu koju je snimila tog dana. Uzima neizbežnu pilulu za spavanje i čaj koji obećava vitku liniju bez mnogo truda. Popunjava jelovnik za sutrašnji doručak u sobi i kači ga na kvaku od vrata zajedno s natpisom „Ne uzne-miravajte“. Superklasa sklapa oči i razmišlja: „Samo da brzo zaspim, ujutru imam sastanak pre deset.“

Ali u baru hotela Martinez svi znaju da su moćnici tu. A ako su tu, šansa postoji.

Ni blizu pameti im nije da Moćni razgovaraju samo s Moćnima. Da im je neophodno da se ponekad sretnu, zajedno pojedu i popiju, uživaju u velikim zabavama i da pothrane umišljeno uverenje da u svet luksuza i glamura može ući svako ko je dovoljno hrabar da istraje u svojoj nameri. Izbegavaju ratove kada ne donose zaradu i podstiču agresivnost među državama ili korporacijama kada osete da to može da im donese više moći i više novca. Prave se da su srećni, iako su postali taoci sopstvenog uspeha. Nastavljaju borbu za veće bogatstvo i uticaj, iako ih već imaju u ogromnim količinama; jer priroda taštine Superklase je takva da se takmiči sama sa sobom i stalno gleda ko je na samom vrhu.

U idealnom svetu, Moćnici bi razgovarali s glumcima, režiserima, modnim kreatorima i piscima koji sada već očiju crvenih od umora razmišljaju kako da se vrate u svoje iznajmljene sobe u udaljenim mestima da bi sutra iznova započeli maraton molbi, mogućih susreta, raspoloživosti.

U stvarnom svetu, Moćni su u svojim sobama, zaključani, provravaju elektronsku poštu, žale se kako su sve zabave iste, kako je pri-

jateljica imala veći dragulj od njenog, kako je rival kupio jahtu posebno dizajniranu za njega, i kako je to moguće?

Igor nema s kim da razgovara, ali to ga ne pogađa. Pobednik je sam.

Igor je uspešni vlasnik i predsednik telefonske kompanije u Rusiji. Godinu dana unapred rezervisao je najbolji apartman u Martinezu (koji obavezuje sve goste da plate najmanje dvanaest dana boravka, nezavisno od toga koliko će se zaista zadržati), stigao je privatnim avionom tog popodneva, okupao se i sišao u nadi da će videti jednu sasvim jednostavnu scenu.

Neko vreme su mu dosađivale glumice, glumci, režiseri, ali imao je odličan odgovor za sve:

- *Don't speak English, sorry. Polish.*

Ili:

- *Don't speak French, sorry. Mexican.*

Neko je pokušao da prozbori par reči na španskom, ali Igor je i za to imao rešenje. Piskarao je neke brojeve u sveštiću, da ne bi pomislili da je novinar (koji je svima zanimljiv), niti čovek iz filmske industrije. Pored njegove ležao ruski ekonomski časopis (većina, uostalom, nije ni razlikovala ruski od poljskog ili španskog), s nezanimljivom naslovnom stranom.

Stalni gosti ovog bara smatraju da dobro znaju ljudsku prirodu, tako da su ga ostavili na miru, misleći da je jedan od onih milionera koji dolaze u Kan samo da bi našli žensku. Pošto je i peta osoba sedla za njegov sto i naručila mineralnu vodu, uz izgovor „ovo je jedina slobodna stolica“, glas se pronošao i svi prisutni su znali da usamljeni gost nije iz filmske ili modne industrije, tako daje dobio etiketu „parfem“ i ostavili su ga na miru.

„Parfem“ je žargon koji mlade glumice (ili starlete, kako ih zovu za vreme festivala) koriste: lako ih je menjati, a često mogu da budu odlični. „Parfeme“ saleću poslednja dva dana festivala, ako ne uspeju da nađu baš nikoga iz filmske industrije. Dakle, onaj čudni čovek koji deluje kao daje bogat, može da sačeka. Sve one znaju da je bolje odande otići s partnerom (koji može biti preobraćen u filmskog producenta), nego ići na sledeće dešavanje i ponoviti stari ri-

tual - piti, smeškati se (najvažnije je smeškati se), praviti se da ne gledaš nikoga, dok srce brzo lupa, minuti brzo prolaze, gala večeri se još nisu završile, one nisu pozvane, a oni su otišli.

Već znaju šta će „parfemi” reći, jer su svi isti, ali se one prave da veruju:

a) „Mogu da ti promenim život.”

b) „Mnoge žene bi volele da su na tvom mestu.”

c) „Sada si još mlada, ali zamisli kako će biti za nekoliko godina. Vreme je da razmišljaš na duži rok.”

d) „Oženjen sam, ali moja žena...” (ova rečenica može da ima različite završetke: „je bolesna”, „zaklela se da će se ubiti ako je ostavim”, itd.)

e) „Ti si princeza i zaslužuješ da se prema tebi tako postupa. Iako toga nisam bio svestan, čekao sam te. Ne verujem u slučajnosti i mislim da ovoj vezi treba da damo priliku.”

Razgovori se ne razlikuju. Razlikuje se samo koliko poklona može da se izvuče (po mogućству nakita, koji može kasnije da se prodaja), na koliko zabava najahtama može da se stigne, da se prikupi što veći broj vizitkarti, da se slušaju uvek isti razgovori, da se nađe načina da se stigne do nekoga ko će je pozvati na trke Formule 1, gde se okuplja isti tip ljudi, i gde velika prilika možda čeka.

„Parfem” je takođe naziv koji mladi glumci koriste za ostarele bogatašice zategnute hirurškim putem i pune botoksa, ali pametnije od muškaraca. One nikada ne gube vreme: takođe dolaze pred kraj Festivala, svesne daje sva moć zavođenja u novcu.

Muški „parfemi” se zavaravaju: misle da se duge noge i mlada lica mogu zavesti i da njima mogu manipulisati kako god žele. Ženski „parfemi” veruju u moć svojih dragulja i ni u šta drugo.

Igor ne zna ništa o tome: prvi put je na Festivalu. Na svoje veliko iznenađenje, upravo je shvatio da niko nije uistinu zainteresovan za filmove - osim ljudi koji sede u tom baru. Prelistao je neke časopise, otvorio kovertu u koju su mu, kadaje kretao iz firme, stavili pozivnice za najvažnije zabave i video da se ni najednoj nije spominjala neka premijera. Pre nego stoje stigao u Francusku, pokušao je da na-

de spisak filmova koji će se takmičiti i teško je došao do te informacije. Dok mu jedan prijatelj nije objasnio:

- Zaboravi na filmove. Kan je festival mode.

Moda. Šta ti ljudi misle? Misle daje moda ono što se menja sa svakim godišnjim dobom? Došli su iz svih krajeva sveta da prikažu svoje haljine, odela, nakit, kolekciju cipela? Oni ne znaju šta to znači. „Moda“ je samo jedan od načina da se kaže: pripadam vašem svetu. Nosim uniformu vaše vojske, ne pucajte u ovom pravcu.

Od kada su ljudi počeli da žive po grupama u pećinama, moda je bila jedini način da se kaže nešto što svi razumeju, čak i kada se ne poznaju: isto se oblačimo, iz tvog sam plemena, ujedinimo se protiv slabijih da bismo preživeli.

Ali ovde su ljudi koji veruju daje „moda“ sve. Svakih šest meseci potroše pravo bogatstvo da bi promenili neki detalj i ostali u ekskluzivnom plemenu bogatih. Kada bi sada otišli do Silikonske Doline, gde milioneri informatičke industrije nose plastične satove i izlizane pantalone, shvatili bi da svet više nije isti, da svi izgledaju kao da pripadaju istoj klasi i da niko ne obraća ni najmanju pažnju na veličinu dijamanta, na marku kravate ili model akten-tašne. Uzgred, kravate i kožne akten-tašne u tom delu sveta ne postoje, ali tu blizu je Holivud, relativno moćnija mašina - iako dekadentna - koja još uvek uspeva da ubedi naivne da veruju u odeću visoke mode, u ogrlice od smaragda, u ogromne limuzine. A pošto časopisi i daje pišu o tome, nikome nije u interesu da uništi industriju koja donosi milijarde dolara od reklama, prodaje beskorisnih stvari, bespotrebnih promena trendova i uvek istih pomada s različitim etiketama.

Smešno! Igor ne može da sakrije prezir prema onima čije odluke utiču na živote miliona muškaraca i žena, poštenih radnih ljudi koji dostojanstveno žive jer su zdravi, imaju krov nad glavom i ljubav svojih bližnjih.

Perverzno! Kada izgleda daje sve u redu, kada se porodice okupe oko trpeze da večeraju, duh Superklase se pojavi i prodaje nemoguće snove: luksuz, lepotu, moć. I porodica se rastura.

Otac provodi sate i sate radeći prekovremeno da bi sinu mogao da kupi najnoviji model patika da ga u školi ne bi gledali kao bednika. Supruga u tajnosti plače jer njene prijateljice nose firmiranu garderobu, a ona za to nema novca. Mladi, umesto da se upoznaju s pravim vrednostima vere i nade, sanjaju da postanu umetnici. Devojke iz unutrašnjosti gube identitet, maštaju o odlasku u veliki grad i pristale bi na bilo šta, bukvalno bilo šta, samo da bi došle do nakita koji im se sviđa. Svet koji bi trebalo da se kreće ka pravdi počinje da se vrti oko materije koja posle šest meseci više ničemu ne služi, treba da se obnovi, jer samo tako cirkus može da na vrhu sveta održi te kreature dostoјne prezira koje se sada nalaze u Kanu.

Naravno, Igor ne dozvoljava da ta destruktivna moć utiče na njega. Bavi se svojim poslom, jednim od najpoželjnijih na svetu. I dalje svakog dana zaradi više novca nego što može da potroši za godinu dana, čak i da sebi priušti sva moguća zadovoljstva - zakonita ili nezakonita. Može bez problema da zavede bilo koju ženu i pre nego što ona sazna da lije bogat ili nije - isprobao je to mnogo puta i uvek je uspeo. Upravo je napunio 40 godina, u odličnoj je formi, uradio je godišnji medicinski pregled i pokazalo se da je potpuno zdrav. Nema dugova. Ne mora da nosi odelo određene marke, da odlazi u određene restorane, da provodi odmor na plaži „na koju će svi ove godine ići“, da kupi ručni sat samo zato što gaje poznati sportski as preporučio. Može da potpisuje važne ugovore olovkom koja košta nekoliko centi, da nosi udobne i elegantne sakoe bez vidljivih oznaka proizvođača koje mu šije mala krojačka radnja u blizini kancelarije. Može da radi šta hoće, a da ne oseća potrebu da bilo kome dokaže da je bogat, bavi se zanimljivim poslom i radi ga sa strašću.

Možda je baš u tome problem: uvek je strastven prema poslu. Uveren je da je to razlog zbog kojeg žena koja je pre nekoliko sati ušla u bar ne sedi sada za njegovim stolom.

Pokušava da sabere misli, vreme prolazi. Traži još jedno piće od Kristele - zna ime konobarice jer je pre sat vremena, kada je promet bio manji (ljudi su bili na večerama), naručio čašu viskija, a ona je prokomentarisala da izgleda tužno, da treba nešto da pojede da se

oraspoloži. Zahvalio joj se na brizi, zadovoljan što se bar neko zainteresovao za njegovo duševno stanje.

Možda je on jedini koji zna ime osobe koja ga služi; ostali žele da znaju ime - i ako je moguće položaj - ljudi za stolovima i u fotografijama.

Pokušava i dalje da razmišlja, ali već je prošlo tri sata posle poноći, lepotica i fini gospodin - koji, uzgred, fizički veoma liči na njega - nisu se ponovo pojavili. Možda su otišli pravo u sobu i sada vode ljubav, možda još uvek piju šampanjac na nekoj od jahti na kojima zabave počinju kada se sve ostale završavaju. Možda leže i čitaju časopise, i ne gledaju jedno u drugo.

Ništa od toga nije važno. Igor je sam, umoran i treba mu sna.

7:22

Budi se u dvadeset i dva minuta posle sedam ujutru. Mnogo je ranije nego što bi njegovo telo poželeo, ali još nije uspeo da se priladi na vremensku razliku između Moskve i Pariza; da je sada na poslu, već bi okončao bar dva ili tri sastanka sa svojim saradnicima i pripremao bi se za ručak s nekim novim klijentom.

Ali ovde ima drugi zadatak: da nađe nekoga i da tu osobu žrtvuje u ime ljubavi. Potrebna mu je žrtva, tako da Eva razume poruku odmah izjutra.

Kupa se, silazi da doručkuje u restoranu, u kojem gotovo da je jedini gost, i odlazi da seta Kroazetom, šetalištem koje prolazi ispred svih luksuznih hotela. Nema saobraćaja - deo ulice je blokiran, tako da samo automobili s posebnim dozvolama mogu da prolaze. Druga traka je prazna, jer se čak i ljudi koji tu žive tek spremaju na posao.

U njemu nemajeda - prevazišao je najtežu fazu kada nije mogao da spava od silne patnje i mržnje koju je osećao. Danas već može da razume Evino ponašanje: uostalom, monogamija je mit koji je ljudskom rodu nametnut na silu. Mnogo je čitao o tome: ne radi se o hormonima ili o taštini, već o genetskoj konfiguraciji koja se može naći u skoro svim životinjama.

Istraživanja ne greše: naučnici su radili testove roditeljstva kod ptica, majmuna, lisica, i došli su do zaključka da činjenica da su ove vrste razvile tip odnosa koji veoma podseća na brak, ne znači da su verne jedne drugima. U sedamdeset odsto slučajeva mладунче je kopile. Igor je dobro upamlio pasus koji je napisao profesor psihologije na Univerzitetu Vašington u Sijetu, Dejvid Baraš:

„Kažu da su samo labudovi verni, ali čak ni to nije istina. Jedina vrsta u prirodi koja ne čini preljubu je ameba *diplozoon paradoxum*.

Partneri se još u mladosti sretnu i njihova se tela sjedine u jedan organizam. Svi ostali u stanju su da prevare."

Zato ne može Evu da optužuje ni za šta - ona je samo sledila instinkt koji leži u svakom ljudskom biću. Ali s obzirom na to daje odgajana u okviru društvenih konvencija koje ne poštiju prirodu, verovatno se oseća krivom, misli daje on više ne voli i da joj nikada ne bi oprostio.

On je, naprotiv, spreman na sve, čak i dajoj šalje poruke koje će ugasiti univerzume i svetove drugih, samo da bi shvatila da ne samo daje dobrodošla, nego i da će prošlost biti zaboravljena bez ijednog pitanja.

Nailazi na devojku koja razmešta svoju robu po pločniku. Rukotvorine diskutabilnog ukusa.

Da. ona je žrtva. Ona je poruka koju treba da pošalje - i koja će sigurno biti shvaćena kada stigne kome je upućena. Pre nego što će dajoj priđe, posmatra je nežno; ona ne zna da će uskoro, ako sve bude išlo kako treba, njena duša lebdati medu oblacima, zauvek oslobođena tog idiotskog posla koji joj nikada neće dozvoliti da stigne tamo gde bi njeni snovi želeli da bude.

- Koliko košta? - pita na tečnom francuskom.
- Na koju mislite?
- Na sve.

Devojka se nasmeja. Veoma je mlada - verovatno još nema ni 20 godina.

- Ne pitaju me to prvi put. Sledeći korak je: da li hoćeš malo da se prošetaš sa mnom? Suviše si lepa da bi tu sedela i prodavala te stvari. Ja sam...

- ...ne, ja nisam. Nisam iz sveta filma. Neću od tebe napraviti glumicu i promeniti ti život. Još manje sam zainteresovan za stvari koje prodaješ. Samo želim da razgovaram, a to možemo i ovde.

Devojka spusti pogled.

- Moji roditelji ovo prave i ponosna sam na svoj posao. Jednog dana ovuda će proći neko ko će prepoznati vrednost ovih stvari. Mo-

lim vas, nastavite dalje, neće biti teško naći nekoga ko će saslušati šta imate da kažete.

Igor iz džepa izvadi svežanj novčanica i stavlja ga polako pored nje.

- Izvinite na mojoj nepristojnosti. Rekao sam to samo da bi spustila cenu. Drago mi je, zovem se Igor Malev. Juče sam stigao iz Moskve i još se nisam prilagodio na vremensku zonu.

- Ja sam Olivija - kaže devojka praveći se da veruje u laž.

Ne tražeći dozvolu, seda pored nje. Ona se malo udalji.

- O čemu želite da razgovarate?

- Prvo uzmi novac.

Olivija se dvoumi. Ali kada je pogledala oko sebe, shvatila je da nema razloga za strah. Automobili počinju da prolaze jedinom otvorenom trakom, mladi idu ka plaži, a jedan stariji par se približava pločnikom. Stavlja novac u džep ne prebrojavši ga - dovoljno je do sada u životu naučila da zna da tu ima više nego dovoljno.

- Hvala što si prihvatile moju ponudu - odgovara Rus. - O čemu želim da razgovaram? U stvari, ni o čemu bitnom.

- Ovde si sigurno došao s nekim razlogom. Niko ne dolazi tek tako u Kan u vreme kada je grad nepodnošljiv za žitelje i turiste.

Igor zuri u more, pali cigaretu.

- Pušenje je opasno.

On se ne osvrće na komentar.

- Šta ti misliš, staje smisao života? - upita je.

- Voleti.

Olivija se smeška. Lepo je započeti dan na ovakav način - razgovorom o temama umnijim od cena predmeta koje je prodavala ili komentara o tome kako je ko obučen.

- A šta vi mislite? Staje smisao?

- Voleti, da. Ali smatrao sam daje takođe važno da zaradim dovoljno novca da dokažem svojim roditeljima da mogu da pobedim. Uspeo sam u tome i oni se danas ponose mnome. Upoznao sam savršenu ženu, osnovao porodicu, voleo bih da imam dece, poštujem Boga i strahujem od njega. Deca, međutim, nisu došla.

Olivija se nije usudila da pita zašto. Čovek od približno četrdeset godina nastavlja na savršenom francuskom:

- Razmišljali smo da usvojimo dete. Dve ili tri godine smo o tome razmišljali. Ali život nam je postao veoma uzbudljiv - putovanja, zabave, sastanci, pregovori...

- Kada ste seli ovde pored mene, pomislila sam da ste još jedan ekscentrični milioner u potrazi za avanturom. Ali drago mijes što pričamo o ovakvim stvarima.

- Da li razmišljaš o budućnosti?

- Razmišljam, i mislim da su moji snovi isti kao i vaši. Naravno da planiram da imam decu.

Onda je zastala. Nije htela da povredi prijatelja koji se tako iznenada pojavio.

- ...ukoliko to bude moguće, naravno. Ponekad Bog drugačije isplanira.

On kao da nije obratio pažnju na odgovor.

- Na festival dolaze samo milioneri?

- Milioneri, ljudi koji misle da su milioneri, ili ljudi koji žele da postanu milioneri. U ovim danima ovaj deo grada liči na ludnicu, svi se ponašaju kao da su važni, osim onih koji su zaista važni - oni su ljubazniji, ne moraju nikome i ni zbog čega da se dokazuju. Ne kupuje uvek nešto od mene, ali barem se nasmeše, kažu neku lepu reč i ophode se prema meni s poštovanjem. Šta vi tražite ovde?

- Bog je stvorio svet za šest dana. Ali staje svet? Ono što ti ili ja vidimo. Svaki put kada neko umre, deo kosmosa je uništen. Sve što je ta osoba osetila, isprobala, mislila, nestaje s njom, kao što suze nestaju u kiši.

- „Kao suze u kiši”... gledala sam film u kojem neko to izgovara. Ne sećam se više naziva.

- Nisam došao da plačem. Ovde sam da pošaljem poruke ženi koju volim. Da bih to uspeo, moram da ugasim nekoliko univerzuma ili svetova.

Umesto daje ovaj komentar uplaši, Olivija se nasmeja. Izgleda da taj lepi elegantni čovek koji tečno govori francuski nimalo nije lud. Dosadilo joj je već da sluša uvek iste komentare: mnogo si lepa, mogla bi da živiš mnogo bolje, koliko košta ovo, koliko košta ono,

preskupo"je, idem"još malo da razgledam, vratiću se posle (što se naravno nikada ne desi), itd. Rus bar ima smisla za humor.

- A čemu uništenje sveta?

- Da bih obnovio svoj.

Olivija može da pokuša da uteši čoveka koji sedi pored nje. Ali plaši se da će čuti poznatu frazu „Voleo bih da ti daš smisao mom životu”, a tada bi se razgovor vrlo brzo završio, jer je ona imala drugačije planove za budućnost. Pored toga, bilo bi potpuno idiotski s njene strane da pokuša da starijeg i uspešnijeg muškarca nauči kako da prevažide svoje probleme.

Rešenje je bilo da sazna nešto više o njegovom životu. Uostalom, platio je - i to dobro - za njeno vreme.

- Kako planiraš to da uradiš?

- Da li znaš nešto o žabama?

- Žabama?

On nastavi:

- Više bioloških studija je dokazalo da žaba ne reaguje na zagrevanje vode ukoliko je u lonac stavljena zajedno s vodom u kojoj je živila. Uopšte ne reaguje na postepeni rast temperature, promenu okoline, tako da kada voda provri, ona umire naduta i srećna.

„S druge strane, ako bismo žabu bacili u već kipuću vodu, ona bi odmah iskočila. Prošla bi s opekinama, ali ipak bi ostala živa.“

Oliviji nije baš jasno kakve to veze ima s uništenjem sveta. Igor nastavlja:

- Već sam se ponašao kao kuvana žaba. Nisam primećivao promene. Mislio sam daje sve u redu, da će zlo proći, daje to samo pitanje vremena. Zamalo nisam umro kada sam izgubio najvažniju stvar koju sam u životu imao, i umesto da reagujem, apaticno sam plutao po vodi koja se iz minuta u minut zagrevala.

Olivija prikupi hrabrost i pita:

- Šta si izgubio?

- U stvari, nisam izgubio; ima trenutaka kada život razdvoji dve osobe samo da bi shvatile koliko su bitne jedna drugoj. Recimo da sam sinoć video svoju ženu s drugim čovekom. Znam da želi da mi se vrati, da me još uvek voli, ali nema hrabrosti da napravi taj korak.

Ima kuvanih žaba koje još uvek veruju daje poslušnost, a ne kompetentnost, osnova svega: naređuje onaj ko može, a sluša onaj koji ima razuma. A gde je u svemu tome istina? Bolje je iz neke situacije izaći s opekotinama, ali živ i spreman za akciju.

„Ubeđen sam da ti možeš da mi pomogneš u ovom zadatku.“

Olivija pokušava malo da pronikne u glavu čoveka koji sedi po red nje. Kako je neko mogao da napusti čoveka koji tako zanimljivo izgleda i ume da razgovara o stvarima koje nikada nije čula? Uostalom, u ljubavi stvarno nema logike - zna to, uprkos svojoj mladosti. Njen momak, na primer, ume da bude grub, ponekad je bez razloga i udari, ali i pored toga ona ne može ni dan da provede bez njega.

O čemu su ono beše pričali? O žabama. I o tome kako ona može da mu pomogne. Naravno da može, zato bi bilo bolje promeniti temu.

- Pa kako nameravaš da uništiš svet?

Igor uperi prst na jedinu slobodnu traku na Kroazeti.

- Recimo da ne želim da ti odeš na neku zabavu, ali ne mogu to otvoreno da kažem. Ako sačekam deo dana kadaje ovde gužva i nasred trake zaustavim auto, za deset minuta cela ulica koja prolazi po red plaže biće paralisana. Vozači će pomisliti: „Sigurno se neko sudario“ i imaće malo strpljenja. Posle petnaest minuta doći će policija s kamionom za šlepovanje i skloniti automobil.

- To se desilo već sto puta.

- Ali ja bih prilikom izlaska iz kola okolo razbacao eksere i druge stvari koje mogu da iseku gume. Veoma oprezno, tako da niko ne primeti. Imao bih dovoljno strpljenja da sve obojam u crno, tako da se po boji ne razlikuju od asfalta. U trenutku kada bi se kamion za šlepovanje približio, probušile bi mu se gume. Sada imamo dva problema, tako da bi zakrčenje stiglo do oboda ovog malog grada, u kome ti verovatno živiš.

- Maštovita ideja, ali najviše što bi postigao bilo bi da zakasnim sat vremena.

Sada je bio red na Igora da se nasmeje.

- Dobro, trebalo bi mijoš par sati da smislim kako da produžim to - kada bi se ljudi skupili da pomognu, na primer, bacio bih neku

dimnu bombu ispod kamiona. Svi bi se uplašili. Ušao bih u kola i glu-mio da sam očajan, pokušao bih da upalim motor, samo što bih u isto vreme prosuo gorivo za upaljač po podu i zapalio bih vatru. Bilo bi do-voljno vremena da pobegnem iz kola i posmatram scenu: automobil polako gori, plamen stiže do rezervoara, eksplozija, automobil iza se takođe zapali - sledi lančana reakcija. Sve to samo s jednim kolima, nekoliko eksara, dimnom bombom koja može da se kupi u bilo kojoj prodavnici, i gorivom za upaljač...

Igor iz džepa vadi epruvetu u kojoj ima tečnosti.

- ...ove veličine. To je trebalo da uradim kada sam shvatio da će Eva da me napusti. Da odložim njenu odluku, daje nateram da još malo razmisli, da razmisli o posledicama. Kada ljudi razmisle o od-lukama koje treba da donešu, obično odustanu - za neke korake u ži-votu neophodna je velika hrabrost.

„Ali moj ponos je bio jači, mislio sam daje to privremeno, da će shvatiti. Ponovo kažem - siguran sam da se sada kaje i da želi da se vrati. Ali da bi se to desilo, moraću da uništим nekoliko svetova.“

Izraz njegovog lica se promenio i Oliviji priča više nije bila ni-malo simpatična. Ustaje.

- Dobro, moram da radim.

- Ali platio sam ti da bi me slušala. Platio sam ti dovoljno za ceo dan.

Ona se maši za džep da mu vrati novac i u tom trenutku vidi da joj je cev pištolja uperena u lice.

- Sedi.

Instinkтивno je htela da potrči. Stariji par se polako približavao.

- Nemoj da bežiš - kaže on, kao da joj čita misli. - Neću pucati ako sedneš i saslušaš me do kraja. Ako me budeš slušala, obećavam ti da neću pucati.

U Olivijirioj glavi nižu se scene šta bi sve mogla u ovom trenut-ku da uradi: prva je bila da beži u cik-cak, ali shvata da su joj noge obamrle od straha.

- Sedi - ponovi čovek. - Neću pucati u tebe ako me budeš slu-šala. Obećavam.

Naravno da bi bila ludost pucati jednog takvog sunčanog jutra,

dok automobili prolaze, ljudi idu na plažu, saobraćaj postaje sve gušći, sve je više prolaznika na šetalištu. Bolje je da ga posluša - naprosto zato što nije u stanju da uradi ništa drugo; malo joj fali da se onesvesti.

Pristaje. Sada treba da ga ubedi da nije nikakva pretnja, da odsluša tužbalicu napuštenog muža, obeća da nikome ništa neće pričati, i da se baci na zemlju i traži pomoć čim se pojavi policajac u svom redovnom obilasku.

- Tačno znam šta osećaš - čuje muški glas koji pokušava da je smiri. - Znaci straha su isti još od početka vremena. Tako je bilo kada su se ljudi nalazili oči u oči s divljim zverima, tako je i danas: krv se povlači iz lica i epiderma, i tako štiti telo smanjujući moguće krvarenje - odatle bledilo. Creva se opuštaju i izbacuju sve, da otrovi koji se nalaze u organizmu ne izazovu infekciju. Telo u prvom trenutku odbija da se poméri, da ne bi izazvalo zver, da ne bi napravilo neki sumnjiv pokret koji bi izazvao napad.

„Ovo je sve san“, misli Olivija. Pomišlja na roditelje; trebalo je oni ovde da budu tog jutra, ali cele noći su pravili bižuteriju jer su očekivali prometan dan. Pre samo nekoliko sati vodila je ljubav sa svojim dečkom, za koga je mislila daje čovek njenog života, iako ju je ponekad maltretirao; doživeli su orgazam u isto vreme, što im se dugo nije desilo. Posle doručka je odlučila da se ne tušira, kao što obično čini, jer se osećala slobodno, puna energije, zadovoljna životom.

Ne, ovo se ne dešava. Bolje bi bilo da i ona pokaže malo staloznenosti.

- Hajde da razgovaramo. Otkupili ste svu robu, hajde da razgovaramo. Nisam ustala da bih otišla.

On diskretno naslanja cev pištolja na njena rebra. Stariji par prolazi, baca pogled na njih i ne primećuje ništa neobično. Portugalčeva čerka sedi tu, kao i svakog dana, kao i uvek pokušava da impresionira muškarce svojim spojenim obrvama i dečjim osmehom. Nije to bio prvi put daje vide s neznancem koji deluje imućno.

Olivija ih netremice gleda, kao da pogledom može nešto da im kaže. Čovek koji sedi pored nje veselim glasom kaže:

- Dobro jutro!

Par se udaljava bez reči - nisu imali običaj da razgovaraju s neznancima, niti da se pozdravljaju s uličnim prodavcima.

- Da, hajde da razgovaramo - reče Rus razbijajući tišinu. - Ne mislim da uradim ništa od ovoga sa saobraćajem, samo sam dao primer. Moja žena će znati da sam ovde kada počne da prima poruke. Neću uraditi ono što bi bilo očekivano, da odem do nje - treba ona da dođe k meni.

Eto prilike.

- Mogu da joj prenosim poruke ako želiš. Samo mi reci u kojem hotelu je odsela.

Čovek se smeje.

- Zaražena si istim virusom kao i svi twoji vršnjaci: misliš da si pametnija od ostalih ljudskih bića. U trenutku kada odeš odavde upuććeš se pravo u policiju.

Krv joj se sledila. Znači sedeće na toj klupi ceo dan? Da li će on u svakom slučaju pucati, sada kada ona zna njegovo lice?

- Rekli ste da nećete pucati.

- Obećao sam da to neću uraditi ako se budeš ponašala kao odrasla osoba koja poštije moju inteligenciju.

Da, u pravu je. Biti odrasla znači pričati pomalo i o sebi. I ko zna, iskoristiti sažaljenje koje uvek postoji u glavi luđaka. Objasniti da prolazi kroz sličnu situaciju iako to nije istina.

Mladić protrčava pored njih sa slušalicama u ušima i ajpodom za pojasmom. Ne pada mu na pamet da pogleda u stranu.

- Živim s čovekom koji mi od života pravi pakao, a ja i pored toga ne mogu da ga se oslobodim.

Igorove oči menjaju izraz.

Olivija veruje daje pronašla način da pobegne iz zamke. „Budi pametna. Nemoj da se odaš, probaj da misliš na ženu čoveka koji se nalazi pored tebe.“

Budi autentična.

- Odvojio me je od mojih prijatelja. Stalno je ljubomoran, a on ima svaku koju poželi. Kritikuje sve što radim, kaže da nemam nikakve ambicije. On raspolaže s malo novca koji zaradim od prodaje ovih stvari.

Čovek čuti, gleda u more. Šetalište se puni ljudima; šta bi se desilo kada bi naprsto ustala i pobegla? Da li je pištolj pravi?

Ali zna da se dotakla teme koja kao da gaje malo opustila. Bolje ne rizikovati i ne pokušati nešto ludo - priseća se pogleda i glasa odmalopre.

- Pored svega, ne mogu da ga ostavim. Tačno i da se pojavi najbolji, najbogatiji, najdarežljiviji čovek na svetu, ne bih svog momka menjala ni za šta. Nisam mazohista, ne osećam zadovoljstvo u konstantnom ponižavanju - ali volim ga.

Ponovo je osetila da joj cev pištolja žulja rebra. Rekla je nešto što nije trebalo.

- Ja nisam kao ta propalica od tvog dečka - glas mu je bio ispušten mržnjom. - Mnogo sam radio da bih postigao sve što danas imam. Mnogo sam radio, bilo je mnogo pokušaja da me smaknu, sve sam preživeo, poštено sam se borio, mada sam ponekad morao da budem čvrst i neumoljiv. Uvek sam bio dobar hrišćanin. Imam uticajne prijatelje i nikada nisam bio nezahvalan. Na kraju je ispalo da sam sve uradio kako je trebalo.

„Na svom putu nikada nikoga nisam uništio. Kad god sam mogao, podsticao sam svoju ženu da radi ono što joj je volja, i evo na staje to izašlo: sada sam sam. Jesam, ubijao sam druge ljude u jednom idiotskom ratu, ali nisam izgubio osećaj za stvarnost. Nisam ratni veteran koga muče traume, koji ude u restoran i nasumice puca u goste iz automatske puške. Nisam terorista. Mogao bih pomisliti da život prema meni nije bio pravedan, da mi je ukrao najvažnije: ljubav. Ali ima i drugih žena, a ljubavne muke uvek prođu. Moram nešto da preduzmem, dosta mi je više da budem žaba koju polako kuvaju.“

-Ako znaš da ima drugih žena, ako znaš da bol prolazi, čemu onda tolika patnja?

Da, ponašala se kao odrasla osoba - iznenadila se kako je stalozeno pokušavala da kontroliše luđaka koji je sedeо pored nje.

On kao da je na trenutak oklevao.

- Ne znam kako tačno na to da odgovorim. Možda zato što su me mnogo puta napuštali. Možda zato što imam potrebu da sebi dokažem

za šta sam sve sposoban. Možda zato što sam lagao, nema drugih žena - samo jedna. Imam plan.

- Kakav plan imaš?

- Već sam ti rekao. Da uništим nekoliko svetova, sve dok ona ne shvati koliko mi znači. Da sam spremam da se izložim bilo kakvom riziku da bi mi se vratila.

Policija!

Oboje su primetili da se policijski automobil približava.

- Izvini - reče Igor. - Planirao sam duže da razgovaramo, ali život ni prema tebi nije pravedan.

Olivija shvata daje osuđena na smrt. Pošto sada nema šta da izgubi, kreće da ustane. Međutim, neznančeva rukoj se spušta na desno rame, kao daje nežno grli.

Samozašita bez oružja, u ruskom narodu poznatija kao Sambo, veština je brzog ubijanja golim rukama, a da žrtva i ne shvata šta se dešava. Razvijala se vekovima u vremenima kada su narodi ili plemena morali goloruki da se suočavaju s napadačima. Sovjetske vlasti su je u velikoj meri koristile da bi eliminisale žrtve bez ikakvog traga. Pokušali su daje uvrste u olimpijske sportove na Olimpijadi u Moskvi 1980. godine. Međutim, veština je okarakterisana kao previše opasna i uprkos trudu tadašnjih komunista da na Igre uvrste sport koji samo oni poznaju, to se nije desilo.

Odlično. Zahvaljujući tome, samo mali broj ljudi zna za ovu veštinu.

Igorov desni palac pritiska Olivijinu vratnu venu i tako prekida dotok krvi u mozak. U isto vreme, druga ruka pritiska određenu tačku blizu pazuha, uzrokujući paralizu mišića. Nema grčenja; sada samo treba pričekati par minuta.

Izgleda kao da mu je Olivija zaspala u naručju. Policijska kola prolaze iza njih, koristeći zatvorenu traku. Čak i ne primećuju zagrljeni par - imaju važnija posla tog jutra: moraju da se postaraju da saobraćaj teče bez prekida, što je praktično nemoguće. Upravo su preko radio stanice čuli daje na tri kilometra odatle pijani milioner slupao svoju limuzinu.

Držeći i dalje devojku jednom rukom. Igor se saginje i drugom

rukom uzima peškir na kojem su bile rukotvorine sumnjivog ukusa. Vesto presavija tkaninu praveći neku vrstu jastueeta.

Kada se uveri da nema nikoga u blizini, nežno spušta nepokretno telo na klupu; devojka izgleda kao da spava - a u snovima se seća nekog lepog dana, ili možda ima more u kojima joj se javlja dečko siledžija.

Samo je stariji par primetio da su sedeli zajedno. Ako se ustanovi daje u pitanju zločin - za staje, po Igoru, bilo malo šansi jer nije bilo vidljivih tragova - opisali bi ga policiji kao plavokosog, ili kao crnca, starijeg ili mlađeg nego što je stvarno bio; nije bilo nikakvih razloga da se brine, ljudi nikada ne obraćaju pažnju na ono što se dešava u svetu oko njih.

Pre nego stoje otisao, poljubio je uspavanu lepoticu u čelo i promrmljao:

- Kao što vidiš, održao sam obećanje. Nisam pucao.

Postoje napravio nekoliko koraka, dobio je jaku glavobolju, što je bilo i očekivano: krv mu je preplavila mozak, a to je prirodna reakcija kod nekoga koje upravo prošao kroz stanje izuzetne napetosti.

Uprkos glavobolji, bio je srećan. Da, uspeo je.

Da, u stanju je. A bio je još srećniji zato stoje oslobođio dušu iz onog krhkog tela, iz onog duha koji nije uspevao da se odupre maltretiranju od strane jedne kukavice. Daje ta bolesna veza nastavila da postoji, vrlo brzo devojka bi postala depresivna i anksiozna, izgubila bi samopoštovanje i svakim bi danom sve više zavisila od moći svog momka.

Evi se to nikada nije desilo. Uvek je mogla da donosi sopstvene odluke. Imala je njegovu moralnu i materijalnu podršku kada je odlučila da otvori svoj butik visoke mode, mogla je slobodno da putuje kada je htela i koliko je htela. Bio je čovek, muž, za primer. I pored svega toga napravila je grešku - nije bila sposobna da razume njegovu ljubav, kao što nije razumela ni njegov oproštaj. Ali očekivao je da primi njegove poruke - uostalom, onog dana kada gaje ostavila rekao joj je da će uništiti svetove da bi mu se vratila.

Maši se za mobilni telefon koji je nedavno kupio, za jednu potrebu, i na koji je uplatio minimalni kredit. Kuca poruku.

33:00

Legenda kaže da je sve počelo s jednom nepoznatom devetnaestogodišnjom Francuskinjom koja je u bikiniju pozirala besposlenim fotografima za vreme Kanskog festivala 1953. godine. Ne mnogo затим, ona je postala zvezda, a njeno ime legenda: Brižit Bardo. I sada svi misle da mogu da urade isto! Niko ne shvata važnost poziva glumice; lepota je jedina stvar koja se računa.

I zbog toga duge noge, farbane kose, lažne plavuše putuju stotinama, hiljadama kilometara da bi bile тамо, makar provele i ceo dan na pesku, u nadi da će biti видљене, slikane, otkrivene. Žele da izbegnu замку koja preti свим женама: da постану домаћице, da сваке večeri mužu spremaju večeru, da svakog dana vode decu u školu, da pokušavaju da otkriju neke detalje iz monotonog života svojih komšija da bi imale o čemu da pričaju s prijateljicama. Žele slavu, sjaj, glamur, zavist ljudi medu kojima su odrasle, dečaka i devojčica koji su se prema njima uvek ponašali kao prema ružnom pačetu, i koji nisu bili svesni da će se one preobraziti u labuda i postati cvet koji svi vole. Karijera u svetu snova, to se traži - čak i da moraju da pozajme novac kako bi stavile silikone u grudi, ili da bi kupile izazovnu odeću. Časovi glume? Nema potrebe, dovoljna je lepota i pravi kontakti: na filmu je sve moguće.

Ali samo pod uslovom da uđeš u свет filma.

Sve samo da bi se pobeglo iz замке palanke i дана koji сви сlike jedan drugom. Milionima ljudi то не smeta, па нека они своје dane prožive kako misle daje najbolje. Ona koja дође на Festival treba da ostavi strah kod kuće i буде spremna na све: да реагује без oklevanja, да лаže ако треба, да слаже godište, да се смешика некоме кога презире, да се прави дaje zainteresovana за ljude који нимало нису привлачни, да kaže „volim te“ ne razmišljajući о posledicama, da za-

bije nož u leđa drugarici koja joj je nekada pomogla, a koja se u međuvremenu pretvorila u nepoželjnu konkurenciju. Grabiti napred, bez kajanja i stida. Svaka žrtva je vredna onoga stoje na kraju čeka.

Slava.

Sjaj i glamur.

Gabrijela se iznervira kad pomisli na te stvari: to i nije baš najbolji način da se započne dan. Osim toga, mamurnaje.

Ali barem je jedna stvar teši: nije se probudila u hotelu s pet zvezdica pored čoveka koji joj kaže da se obuče i ide, jer ga tog dana čekaju mnogi važni poslovi, kao što je kupovina ili prodaja filmova koje je producirao.

Ustaje i gleda oko sebe da vidi da li je neka od njenih drugarica još uvek tu. Naravno da ih nema, sve su otišle na Kroazetu, bazene, u hotelske barove, jahte, moguće ručkove i susrete na plaži. Pet dušeka ležalo je na podu malog stana koji su zajedno iznajmili za vreme trajanja Festivala, po neverovatno visokoj ceni. Razbacana garderoba, prevrнуте cipele i vešalice ležale su po podu oko dušeka, niko se nije udostojio da ih vrati u orman.

„Ovde garderoba zaslužuje više prostora nego ljudi.“

Naravno, pošto nijedna od njih nije mogla sebi da priušti da sanja o Eliju Sabu, Karlu Lagerfeldu, Versaéeu ili Galijanu, na raspolaganju su imale ono što kao da uvek postiže cilj, ali je ipak zauzimalo skoro ceo stan: bikini, mini suknje, majice, platforme i neverovatna količina šminke.

„Jednog dana ću nositi ono što želim. Sada mi treba samo jedna prilika.“

Zašto želi jednu priliku?

Jednostavno. Zato što zna daje bolja od ostalih, uprkos iskustvu u školi, razočaranju koje je priredila svojim roditeljima, izazovima s kojima se namerno suočavala da bi sebi dokazala da može da prevaziđe teškoće, uprkos frustracijama i porazima koje je doživela. Rođena je da pobeđuje i briljira, nimalo u to nije sumnjala.

„A kada postignem ono što sam oduvek želela, znam da ću se upitati: da li me vole zato što sam ovakva kakva sam, ili zato što sam poznata?“

Poznaje ljude koji su se proslavili na sceni. I, suprotno onome što je zamišljala, nisu našli mir; nesigurni su, puni sumnje, nesrećni kada nisu na sceni. Žele da budu glumci da ne bi morali da budu ono što jesu, uvek u strahu da ne naprave pogrešan korak koji može da im upropasti karijeru.

„Alja se razlikujem. Uvek sam bila ono što jesam.“

Zaista? Ili tako razmišljaju svi koji su na njenom mestu?

Ustaje i spremi doručak - kuhinja je prljava, nijedna od njenih drugarica se ne zamara pranjem sudova. Ne zna zašto se probudila tako neraspoložena i puna sumnje. Zna svoj posao, svesrdno mu se posvetila, a opet, kao da niko ne želi da prepozna njen talenat. Poznaje i ljude, pogotovo muškarce - buduće saveznike u borbi koju će morati vrlo brzo da dobije, jer joj je već dvadeset pet godina i uskoro će postati suviše stara za industriju snova. Ona zna:

- a) da su muškarci verniji od žena
- b) da nikada ne primećuju garderobu, jer nas uvek skidaju pogledom
- c) grudi, butine, zadnjica, stomak: dovoljno ih je imati na pravom mestu i ceo svet može da se osvoji.

Zbog ove tri tačke, i zato što zna da se sve ostale žene koje su joj konkurenca trude da naglase svoje atributе, ona se koncentriše samo na ono stoje pod „c“ na njenom spisku. Radi vežbe, trudi se da bude u formi, izbegava dijete i, oblači se upravo suprotno od onoga što bi bilo logično: diskretno. Do sada je to urodilo plodom, a na kraju ispada da izgleda i mlađa nego što jeste. Nada se da će uroditи plodom i u Kanu.

Grudi, zadnjica, butine. Neka to gledaju sada, ako tako mora. Doći će dan kada će moći da vide sve za staje sposobna.

Pije kafu i počinje da shvata svoje loše raspoloženje. Okružena je najlepšim ženama na planeti! Iako ne misli da je ružna, nema никакve šanse da se s njima takmiči. Mora da odluči šta će da radi; teško se odlučila na ovaj put, isplanirala je novac do poslednje pare i mora brzo da stigne do prvog ugovora. U prva dva dana bilaje na više mesta, delila je svoju biografiju, fotografije, ali iz svega toga proizašao je jedan poziv na zabavu veče pre početka Festivala -

petorazredni restoran u kojem je treštala muzika i gde se nije pojavio nijedan predstavnik Superklase. Pilje da bi se opustila, popila više nego što njen organizam može da podnese, i na kraju nije znala gde se nalazi i šta tu traži. Sve joj je bilo čudno - Evropa, stil oblačenja ljudi, različiti jezici, lažna radost svih prisutnih, koji bi više voleli da su pozvani na neko važnije dešavanje, ali ipak su svi tamo, u tom nebitnom lokalnu, slušaju tu muziku, viču jedni drugima na uvo o tuđim životima i nepravednosti moćnika.

Gabrijela se umorila od priča o nepravednosti moćnih. Takvi su i tačka. Uzmu ono što hoće, ne moraju nikome da se pravdaju - upravo zato ona mora da ima plan. I mnoge druge devojke koje dele njen san (ali koje, naravno, imaju manje talenta) verovatno dele svoje biografije i fotografije; producenti koji su došli na Festival zatrpani su fasciklama, diskovima, vizitkartama.

Šta je može učiniti različitom?

Mora da razmisli. Ovakva prilika joj se više neće ukazati. Pogotovo zato što je sve pare koje je imala potrošila da bi se tu našla. I stoje najužasnije - sve je starija. Dvadeset pet godina. Ovo joj je poslednja šansa.

Pije kafu i zuri kroz prozorčić koji gleda na slepo sokače. Vidi samo trafiku i devojčicu koja jede čokoladu. Da, njena poslednja šansa. Nada se da će se umnogome razlikovati od prve.

Vraća se u prošlost, kada joj je bilo jedanaest godina i kadaje po prvi put glumila u školskoj pozorišnoj predstavi, u Čikagu, gradu u kojem je provela detinjstvo školjući se u jednoj od najskupljih škola u oblasti. Njena želja za pobedom nije nastala iz združenih ovacija publike u kojoj su bili očevi, majke, rodbina i profesori.

Naprotiv; glumila je Ludog Šeširdžiju, s kojim se Alisa sreće u Zemlji Čuda. Izabrana je za tu ulogu u konkurenciji mnogih dečaka i devojčica, jer je ta uloga bila jedna od najvažnijih u predstavi.

Prve reči koje je trebalo da izgovori bile su: „Treba da skratiš kosu.“

Na to je Alisa trebalo da odgovori: „Ovo ukazuje na to da ne umete pristojno da se ophodite prema gostima.“

Kada je došao dugo očekivani trenutak, toliko puta uvežbavan,

imala je veliku tremu i greškom je izgovorila „Treba da pustiš kosu.” Devojčica koja je glumila Alisu uzvratila je uvežbanom frazom o nepristojnosti i publika ništa nije primetila. Gabrijelaje, međutim, primetila grešku.

Zanemelaje. Pošto bez Ludog Šeširdžije nije mogla da se nastavi scena, i pošto deca nisu naviknuta da improvizuju na sceni (iako to rade u stvarnosti), niko nije znao kako da reaguje - dok, nekoliko dugačkih minuta kasnije, pošto su se glumci zgledali, profesorka nije počela da tapše i rekla daje vreme za pauzu, sklanjajući ih sve sa scene.

Gabrijela nije napustila samo scenu, već je otišla i iz škole ridači. Sutradan je saznala da je scena s Ludim Seširdžijom izbačena, tako da je priča pravila skok na partiju kriketa s Kraljicom. Iako je profesorka rekla da to što se desilo uopšte nije bitno, jer radnja *Alise u Zemlji Čuda* ionako nema ni glavu ni rep, sva deca su se na odmoru okupila daje biju.

Nisu to bile prve batine koje je dobila. Naučila je da se brani s istom energijom s kojom je uspevala da napada slabiju decu - a to se dešavalo barem jednom nedeljno. Ovog puta, međutim, primala je udarce čutke, bez ijedne reči u sopstvenu odbranu i bez ijedne suze. Njena reakcija bila je toliko iznenadjujuća daje tuča trajala veoma kratko - njeni drugovi su upravo hteli daje vide kako pati i vrišti, ali pošto je ona bila ravnodušna, brzo su izgubili interesovanje.

Svaki udarac koji je tada primila činio je da pomisli:

„Biću velika glumica. I svi, baš svi će se kajati zbog ovoga što su učinili.”

Ko kaže da deca nisu u stanju da odluče šta žele u životu?

Odrasli.

Dok ne porastemo, prihvatimo mišljenje da su oni mudriji, da su uvek u pravu. Mnoga su deca prošla kroz istu situaciju kada su glumila Ludog Šeširdžiju, Uspavanu Lepoticu, Aladina, ili Alisu - i baš u takvim trenucima odlučila su da zauvek napuste svetla reflektora i aplauze publike. Ali Gabrijela, koja do svoje jedanaeste godine nije bila izgubila još nijednu bitku, koja je bila najinteligentnija, najlepša i imala najbolje ocene u razredu, intuitivno je shvatala: „Ako sada ne reagujem, biću izgubljena.”

Jedno je bilo dobiti batine od drugova - jer i ona je umela da bije. Drugo je bilo nositi poraz u sebi do kraja života. Jer svi znamo kako to ide: ono što počne s greškom u školskoj predstavi zbog nesposobnosti da se igra u skladu s ostalima, podnošenjem komentara o tankim nogama ili velikoj glavi - stvarima s kojima se svakog dete suočava - može da izade na dve dijametralno suprotne stvari.

Manji deo njih odluči da se osveti tako što će postati najbolji u onome što su ostali mislili da nikada neće moći da radi. „Jednog dana ćete mi zavideti“ je misao koja ih vodi.

Većina, međutim, prihvata da postoje granice i od tog trenutka sve postaje gore. Rastu nesigurne u sebe, poslušne (iako stalno sanju o danu kada će biti slobodne i kada će moći da rade sve što im je volja), udaju se da ljudi ne bi rekli da su bile suviše ružne (iako i da lje misle da su ružne), imaju decu da se ne bi reklo da su jalove (iako stvarno žele decu), lepo se oblače da drugi ne bi rekli da se ružno oblače (iako znaju da će ionako to reći, ma šta one obukle).

Epizoda koja se desila na školskoj predstavi zaboravljena je već sledeće sedmice. Ali Gabrijela je odlučila da će se jednog dana vratiti u tu školu - ali ovoga puta kao svetski poznata glumica okružena sekretarima, telohraniteljima, fotografima i armijom obožavalaca. Odigrala bi Alisu u Zemlji Čuda napuštenoj deci, bila bi to velika vest, a njeni stari drugovi iz detinjstva bi mogli da kažu:

„Bili smo s njom na sceni!“

Njena mama je želela da ona studira herniju; čim je završila gimnaziju roditelji su je poslali na Tehnološki institut države Illinois. Dok je danju studirala putanje proteina i strukturu benzena, noću se družila s Ibzenom, Kuardrom i Šekspirom, na kursu glume koji je plaćala novcem koji su joj roditelji slali za odeću i udžbenike za fakultet. Družila se s najboljim profesionalcima, imala je odlične profesore. Dobijala je pohvale, pisma preporuke, pevala je (bez znanja roditelja) prateće vokale u jednoj rok grupi i bila trbušna plesačica u jednom spektaklu o Lorensu od Arapije.

Uvek je bilo preporučljivo prihvatići sve ponuđene uloge: jednog dana neko važan se može slučajno naći u publici. Pozvaće je na pra-

vu audiciju. Tada će njeni dani isprobavanja talenta i borbe za mesto pod reflektorima biti završeni.

Godine su prolazile. Gabrijela je prihvatala uloge u televizijskim reklamama, kampanjama za paste za zube, radila je kao manekenka, a jednom je čak bila u iskušenju da prihvati ponudu agencije specijalizovane za poslovnu pratinju jer joj je novac očajnički bio potreban za pripremu kataloga sa svojim fotografijama, koji je planirala da posalje svim bitnim agencijama u Americi koje su radile s manekenkama i glumicama. Ali spasao ju je Bog - u koga nikada nije izgubila veru. Istog tog dana ponudili su joj ulogu da statira u spotu neke japanske pevačice koji se snimao ispod vijadukta kojim prolazi železnička linija koja preseca Cikago. Honorar je bio veći nego što je očekivala (očigledno je da su producenti strancima masno naplatili), tako daje imala dovoljno da završi toliko željeni katalog s fotografijama (ili *buk*, reč koju sada poznaju svi jezici ovog sveta) - koji je takođe koštao mnogo više nego što je očekivala.

Uvek je sebi govorila da se nalazi na početku karijere, iako su dani i meseci počeli da lete. Mogla je da igra Ofeliju u *Hamletu* dok je učila glumu, ali život joj je najčešće nudio reklame za dezodorante i kozmetičke kreme. Kad god bi se našla u nekoj agenciji da bi pokazala svoj *buk* i pisma preporuke od profesora, prijatelja i ljudi s kojima je radila, u čekaonici bi sedela s nekoliko devojaka koje su joj bile slične, sve nasmejane i koje su se međusobno mrzele, spremne da učine sve da bi dospele do nečega što bi moglo da im da „vidljivost”, kako bi rekli profesionalci u tom poslu.

Satima je čekala da dođe na red, i za to vreme čitala je knjige o meditaciji i pozitivnom razmišljanju. Na kraju bi se našla pred osobom - muškom ili ženskom - koja nikada nije obraćala pažnju na pisma, odmah bi gledala slike i ništa nije komentarisala. Zapisali bi njeni ime. Eventualno bi je pozvali na audiciju, od kojih bi svaka deseta urodila plodom. I ponovo bi se našla, sa svim talentom koji je smatrala da ima, ispred neke kamere i nevaspitanih ljudi kojima je uvek nešto falilo: „Opusti se, smej se, okreni se desno, spusti malo bradu, navlaži usne.“

I eto: još jedna fotografija nove vrste kale bila je spremna.

A kada je ne bi izabrali? Samo joj je jedna misao bila u glavi: odbijena. Ali vremenom je naučila da živi s tim, shvatila je da prolazi kroz neophodna iskušenja u kojima su joj na ispit u bilo istrajnost i veru. Odbijala je da prihvati činjenicu da su kurs glume, pisma i biografija puna nastupa na malim nevažnim scenama potpuno nebitni...

Mobilni telefon je zazvonio.

...ništa.

Telefon je ponovo zazvonio.

Ne shvatajući baš najbolje šta se dešava - bila je na putovanju u prošlost, dok je posmatrala trafiku i devojčicu kako jede čokoladu - javila se.

Glas iz telefona joj je rekao daje pozvana na audiciju koja počinje za dva sata.

POZVANA JE NA AUDICIJU!

U Kanu!

Najzad se isplatio sav napor prelaska preko okeana i dolaska u grad u kojem su svi hoteli bili puni. Isplatilo se i naći se na aerodromu s drugim devojkama koje su bile u istoj situaciji (jedna Poljakinja, dve Ruskinje i jedna Brazilka), kucati na vrata sve dok nisu našle stančić po astronomskoj ceni. Posle toliko godina iskušavanja sreće u Cikagu, povremenih odlazaka u Los Andeles da bi našla još agenata, još reklama, još odbijanja, njena budućnost bila je u Evropi!

Za dva sata?

Nije bilo šanse da ide autobusom jer nije znala koji treba da uhvati. Stanovala je visoko na nekom brdu i do sadaje niz tu strmu padinu sišla dva puta - jednom da bi podelila svoje bukove, i drugi put da bi prethodne večeri otišla na onu beznačajnu zabavu. Kada bi stigla u podnožje, stopirala je neznance, obično muškarce koji su bili sami u svojim lepim kabrioletima. Svi su znali da je Kan bezbedan grad, i svaka žena je znala da lepota u takvim trenucima pomaže, ali nije smela da se osloni na sreću, ovaj problem je morala da resi sama. Raspored je na audicijama rigorozan i to je nešto što se prvo nauči u bilo kojoj agenciji koja radi s umetnicima. Pored toga, na osnovu onoga stoje primetila prvog dana, saobraćaj je stalno bio zagušen, tako da joj je preostalo samo da se obuče i istrči iz kuće. Za

sat i po će stići tamo - seća se hotela u kojem je ta producentska kuća smeštena, jer je i ona bila deo hodočašća koje je prethodnog dana preduzela tražeći svoju priliku.

Onda se javio večiti problem:

„Šta da obučem?"

Kao furija se bacila na kofer, izabrala je Armani farmerke proizvedene u Kini, koje je za petinu cene kupila na crnom tržištu u predgrađu Čikaga. Niko neće primetiti daje u pitanju falsifikat, jer to nije ni bio: svi znaju da kineske firme šalju 80 odsto proizvodnje u originalne prodavnice, dok njihovi radnici na tržište, bez fiskalnog računa, plasiraju preostalih 20 odsto. Recimo da bi se to moglo nazvati ostatkom zaliha.

Obukla je belu majicu DKNY, koja je bila skuplja od pantalona; ostala je verna svojim principima - što diskretnije, to bolje. Ništa od kratkih sukanja i smelih dekoltea - jer će ostale kandidatkinje biti obučene upravo tako.

Malo se zamislila oko šminke. Izabrala je diskretnu osnovu, a usne je namazala još diskretnije. Već je izgubila dragocenih petnaest minuta.

33:45

Ljudi nikada nisu zadovoljni ni sa čim. Ako imaju malo, žele mnogo. Ako imaju mnogo, žele još više. Ako imaju još više, žele da budu zadovoljni sa malo, ali nisu u stanju da se u tom smislu potrude.

Zar ne razumeju daje sreća tako jednostavna? Staje želela ona devojka u farmerkama i beloj majici, koja je upravo protrčala? Staje moglo da bude tako hitno da bi je sprečilo da uživa u lepom sunčanom danu, plavom moru, dečici u kolicima, palmama na rivi?

„Ne trči, devojko! Nikada nećeš moći da pobegneš od dve najvažnije prisutnosti u životu svakog ljudskog bića: Boga i smrti. Bog prati svaki tvoj korak i smeta mu što ne obraćaš pažnju na čudo života. A smrt? Upravo si prošla pored leša, a nisi ga ni primetila.“

Igor je nekoliko puta prošao pored mesta ubistva. U jednom trenutku je shvatio da će njegovi prolasci izazvati sumnju; zato je odlučio da se drži na pristojnoj razdaljini od dvesta metara, gde je s tamnim naočarima na očima stajao naslonjen na ogradu plaže (što nimalo nije izazivalo sumnju, ne samo zbog sunca, već i zbog činjenice da su one, na mestima gde ima mnogo poznatih, sinonim za status).

Iznenadenje kada shvati daje skoro već podne, i da opet нико nije primetio da postoji leš u glavnoj aveniji grada koji je ovih dana u centru svetske pažnje.

Jedan par se sada približava klupi, očigledno iznerviran. Viču na Uspavanu Lepoticu; to su njeni roditelji, koji je grde što zabušava. Muškarac je dosta žustro prodrma. Odmah zatim, žena se naginje i zaklanja mu vidik.

Igor zna šta će se dalje dešavati.

Žena vrissnu. Otac vadi mobilni telefon iz džepa i udaljava se malo, uz nemiren. Majka protresa čerku, telo ne pokazuje nikakvu reak-

ciju. Prolaznici prilaze; sada da, može da skine naočare za sunce i približi se; uostalom, on je samo jedan čovek u gomili radoznalih.

Majka plače dok privija devojčino telo uz svoje. Jedan mladić je sklanja i pokušava veštačko disanje usta na usta, ali uskoro odustaje

- Olivijino lice već pomalo počinje da dobija modru boju.

- Hitna pomoć! Zovite hitnu pomoć!

Nekoliko ljudi zove isti broj, svi se osećaju korisni, važni, posvećeni. Već se čuje zvuk sirene u daljini. Majka sve glasnije rida, jedna devojka pokušava da je zagrli i moli je da se smiri, ali ona je odgurne. Neko prihvata leš i pokušava da ga održi u sedećem položaju, drugi kaže daje ostave da leži na klupi, bilo je suviše kasno za bilo šta.

- Sigurno je preterala s drogom - komentariše neko u blizini. - Ova mladež je stvarno izgubljena.

Oni koji su čuli komentar klimaju glavom. Igor i dalje bezosećajno стоји и гледа како стиže hitna pomoć, kako vade uređaje iz vozila, pokušavaju s elektrošokovima srca, jedan iskusniji lekar prati sve čutke, jer zna da tu ne može više ništa da se učini, ali ne želi da nje-govo osoblje bude optuženo za nemar. Vade nosila, ubacuju je u kolu, majka se ne odvaja od čerke, malo se raspravljuju s njom, ali je na kraju puštaju unutra, odlaze u žurbi.

Od trenutka kada su roditelji otkrili telo do odlaska vozila nije prošlo više od pet minuta. Otac je još uvek tamo, izgubljen, ne zna ni gde treba da ide ni šta da radi. Zanemarujući kome se obraća, ista osoba koja je napravila komentar o drogi prilazi mu i ponavlja svoju verziju onoga što se dogodilo:

- Ne brinite, gospodine. To se ovde svakog dana dešava.

Otac ne reaguje. I dalje drži otvoren telefon u ruci i gleda upravno. Ili ne shvata komentar, ili ne zna šta se dešava svakog dana, ili je u stanju šoka koje gaje brzo prebacilo u nepoznatu dimenziju u kojoj bol ne postoji.

Kako je gužva ni iz čega nastala, tako je i nestala. Tu su samo još čovek s otvorenim telefonom i čovek s tamnim naočarima u ruci.

- Poznavali ste žrtvu? - upita Igor.

Nema odgovora.

Bolje da uradi što i ostali - da nastavi da šeta Kroazetom i posmatra šta se dešava tog sunčanog kanskog jutra. Kao ni otac, ni on ne zna tačno šta oseća: uništio je svet koji ne bi bio u stanju da povrati tačno i da ima svu moć ovog sveta. Da li Eva zaslužuje tako nešto? Iz utrobe te devojke - Olivije, znao joj je ime i to mu je mnogo smetalo jer tako više nije bila samo lice u gomili - mogao je da se rodi genije koji bi pronašao lek za rak ili način da se postigne dogovor koji bi doneo mir čelom svetu. Nije uništio samo jednu osobu, već sve generacije koje su od nje mogle da poteknu; staje to učinio? Zar je ljubav, ma koliko velika i intenzivna bila, u stanju da opravda tako nešto?

Prva žrtva je bila promašaj. Ona nikada neće dospeti u vesti, a Eva nikada neće shvatiti poruku.

Ne razmišljaj, sad je gotovo. Spreman si da ideš daleko, nastavi dalje. Devojka će shvatiti da njena smrt nije bila bespotrebna, daje bila žrtva u ime jedne više ljubavi. Pogledaj oko sebe, vidi šta se dešava u gradu, ponašaj se kao običan građanin - jer ti si već dobio svoju porciju patnje u ovom životu i sada si zaslužio malo komfora i mira.

Uživaj u Festivalu. Spreman si.

Čak i daje imao kod sebe stvari za plažu, teško bi stigao do mora. Koliko je mogao da vidi, hoteli su imali pravo na velike peščane površine na koje su postavljali svoje stolice, svoje logotipe, svoje kobare, svoje obezbeđenje, koje je svakome ko bi želeo na plažu tražilo da pokaže ključ od sobe ili neki drugi dokaz daje gost hotela. Druge delove plaže zauzimale su velike bele tende ispod kojih je neka filmska producentska kuća, proizvođač piva ili kozmetike lansirao nešto novo na skupu koji se zove „ručak“. U takvim prilikama ljudi su bili obučeni „normalno“, a to „normalno“ znači kačket na glavi, košulja u boji i svetle pantalone za muškarce, i nakit, laka odeća, bermude i cipele s niskom petom za žene.

Tamne naočare za oba pola. Ništa od isticanja fizičke lepote, jer je Superklasa prerasla to doba i svako pokazivanje te vrste može biti okarakterisano kao smešno ili, tačnije, patetično.

Igor posmatra još nešto: mobilni telefon. Najvažniji modni detalj od svih.

Veoma je bitno dobijati poruke i primati pozive svaki čas, prekidati bilo koji razgovor da bi se odgovorilo na poziv koji uopšte nije hitan, kuckati duge tekstove i slati ih kao takozvane SMS-ove. Svi su zaboravili da ta skraćenica znači usluga kratkih poruka (*short message service*), tako da koriste tu malu tastaturu kao pisaču mašinu. Sporo ide, nezgodno je, može da izazove ozbiljne povrede palca, ali koga to zanima? Ne samo u Kanu, već u čelom svetu, tog istog trenutka prostorje bio preplavljen porukama u stilu „Dobro jutro, ljubavi, probudila sam se misleći na tebe i radosna sam što si deo mog života“, „Stižem za deset minuta, molim te spremi mi ručak i proveri da li mi je odelo poslato na hemijsko“, „Ova žurkaje mnogo dosadna, ali nemam gde drugo da idem, gde si ti?“.

Stvari koje treba da se kucaju pet minuta, a mogu se izgovoriti za deset sekundi, ali svet je naprsto takav. Igor vrlo dobro zna o čemu se tu radi. jer je zaradio stotine miliona dolara zahvaljujući činjenici da telefon više nije samo sprava za komuniciranje, već tračak nade, način da se misli da nismo usamljeni, način da se svima pokaže koliko smo bitni.

To je mehanizam koji svet vodi u stanje potpunog ludila. Putem jednog genijalnog sistema stvorenog u Londonu, za samo pet evra mesečno, centrala šalje šablonske poruke svaka tri minuta. Kada razgovarate s nekim koga želite da impresionirate, dovoljno je pre razgovora pozvati određeni broj, čime aktivirate sistem. Uskoro se začuje zvuk poruke, vadite telefon iz džepa, otvarate poruku, pogledate je na brzinu, kažete da može da sačeka (naravno da može, kad piše „po narudžbini“ i vreme poruke). Tako se sagovornik oseća važnije i poslovi se brže sklapaju, jer shvata da se nalazi pred zauzetom osobom. Tri minuta kasnije razgovor prekida još jedna poruka, tensija se povećava, a korisnik može da odluči da li vredi isključiti telefon na petnaest minuta, ili da kaže da je zauzet i da se oslobodi neželjenog društva.

Samo u jednoj situaciji telefon mora biti isključen. To nije na svečanim večerama, pozorišnim predstavama, u bioskopu, ili operi; svima se desilo da su čuli zvuk mobilnih telefona u svim ovim prilikama. Jedina situacija u kojoj se ljudi zaista plaše da telefon može bi-

ti opasan je kada ulaze u avion i čuju standardnu laž: „Mobilni telefoni moraju biti isključeni za vreme trajanja leta, jer mogu da prave interferencije instrumentima za upravljanje avionom.“

Svi poveruju i poslušaju ono što posada od njih traži.

Igor je znao kada je taj mit smišljen: već godinama avio-kompanije pokušavaju po svaku cenu da prodaju putnicima uslugu telefoniranja iz sopstvenog sedišta. Deset dolara za minut, a da pri tom koriste isti sistem prenosa signala koji koriste mobilni telefoni. Projekat nije uspeo, ali legenda je ipak preživela - zaboravili su da izbrišu taj deo iz teksta koji stjuardesa čita pre poletanja. Ono što niko ne zna jeste da na svakom letu ima bar dva ili tri putnika koji zaborave da isključe svoje telefone. Da prenosivi računari mogu da pristupe internetu putem istog sistema preko kojeg funkcionišu i mobilni telefoni. Nikada nigde nijedan avion nije zbog toga pao.

Sada pokušavaju da promene deo legende, a da ne šokiraju putnike i održe visoku cenu: mobilni mogu da se koriste ako koriste sistem za navigaciju aviona u kojem se nalaze. Cena je četiri puta veća. Niko nije tačno objasnio šta je „sistem za navigaciju uređaja“. Ali ako ljudi dozvole da ih tako prevare, njihov je problem.

Hoda dalje. Smeta mu nešto što je video u poslednjem pogledu one devojke, ali lakše mu je da ne misli na to.

Još telohranitelja, još tamnih naočara, još bikinija u pesku, još svetle odeće i nakita na ručkovima, još užurbanih ljudi koji kao da imaju nešto mnogo bitno da završe tog jutra, još fotografa raspoređenih na svakom čošku pokušavajući nemoguće - da snime nešto novo, još besplatnih novina i časopisa o dešavanjima za vreme festivala, još delilaca letaka namenjenih bednim smrtnicima koji nisu pozvani pod bele tende, u kojima se preporučuju restorani na brdu, daleko od svega, u kojima se malo čuje o dešavanjima na Kroazeti, gde manekenke iznajmljuju stanove za vreme sezone, iščekujući poziv na audiciju koja će im promeniti život.

Sve je uvek tako očekivano. Sve je uvek tako predvidljivo. Kada bi sada htelo da uđe na neki od tih „ručkova“, niko se ne bi usudio da

ga spreči ili traži identifikaciju jer je još uvek bilo rano, a organizatori su se plašili da im dešavanja ne budu prazna. Za pola sata, međutim, u zavisnosti od uspešnosti, obezbeđenje je imalo jasno naređenje da bez pozivnice puštaju samo lepe devojke bez pratnje.

Zašto ne pokušati?

Poslušao je svoj instinkt - uostalom, ima misiju koju treba da ispunii. Silazi niz jedne od stepenica koje vode na plažu, ali umesto da tako stigne do peska, taj prilaz ga vodi do jedne velike bele šatre koja ima plastične prozore i klimatizovanaje, ima svetao nameštaj, stolice i stolove koji su mahom prazni. Jedan od telohranitelja ga pita da li ima pozivnicu, on kaže da ima. Pravi se daje traži u džepu. Jedna hostesa obučena u crveno pita ga da li može da mu pomogne.

On joj pruža svoju vizitkartu s logotipom firme koja se bavi telefonima, Igor Malev, predsednik. Tvrdi daje sigurno na spisku i da je pozivnicu verovatno zaboravio u hotelu - upravo je imao niz sastanaka pa je zaboravio daje ponese. Hostesa mu poželi dobrodošlicu i poziva ga da uđe; naučilaje da proceni muškarce i žene po načinu odevanja, a znala je i da „predsednik“ znači isto svuda u svetu. Osim toga, predsednik ruske firme! Svi znaju da bogati Rusi vole da pokazu da plivaju u parama. Nije bilo neophodno proveravati na spisku.

Igor ulazi, odlazi do bara - u stvari, šatra je odlično opremljena, ima čak i podijum za igru - naručuje sok od ananasa bez alkohola, jer se slaže s bojom okoline.

A najviše zbog toga što se u sredini čaše, ukrašene malim plavim japanskim kišobranom, nalazi crna slamka.

Seda najednu od mnogih slobodnih stolica. Među retkim zvanicama bio je jedan muškarac koji je imao više od pedeset godina, kosе ofarbane kanom, kvarcovani, u odličnoj fizičkoj formi koju održava u jednom od fitnes centara koji obećavaju večnu mladost. Na sebi ima iskrzanu majicu i sedi za stolom sa dva čoveka u besprekornim odelima visoke mode. Pogled mu se ukršta s njihovim. Igor skreće pogled, ali i dalje drži pažnju za njihovim stolom, zaštićen tamnim naočarima. Ljudi u odelima i dalje proučavaju pridošlicu i uskoro gube interesovanje.

Ali Igor je i dalje zainteresovan.

Čovek nema ni telefon na stolu, iako njegovi pomoćnici ne prestaju da se javljaju na svoje.

Ako jednom takvom tipu dozvole da uđe - loše obučenom, znojavom, ružnom, koji misli da je lep, i još mu daju jedan od najboljih stolova. Ako mu je mobilni isključen. Ako ga konobar svaki čas pita da li nešto želi. Ako se čovek ne udostoji ni da odgovori, već samo odmahne rukom, Igor zna da se nalazi u prisustvu nekog veoma, ali veoma, važnog.

Vadi iz džepa novčanicu od 50 evra i pruža je konobaru koji počinje da postavlja sto.

- Koje gospodin u plavoj izlizanoj majici? - pokaza očima prema stolu.

- Džavits Vajld. Veoma važan čovek.

Odlično. Posle nekoga potpuno nebitnog kao stoje devojka s obale, neko kao Džavits bio bi idealan. Ne neko poznat, već važan. Neko iz kruga onih koji odlučuju ko će se pojaviti pod svetлом reflektora, ali im nije stalo da se eksponiraju u javnosti, jer svi znaju ko su. To su ljudi koji upravljaju koncima svojih marioneta tako da se one osećaju najprivilegovanim na svetu, sve dok jednog dana iz bilo kog razloga ne odluče da presekut konce, i lutke padaju, bez života i bez moći.

Čovek iz Superklase.

To znači: neko ko ima lažne prijatelje i mnogo neprijatelja.

- Još jedno pitanje. Da lije prihvatljivo uništavati svetove u ime više ljubavi?

Konobar se nasmeja.

- Jeste li vi Bog ili gej?

- Nijedno od ta dva. Ali hvala ti na odgovoru u svakom slučaju.

Shvata daje pogrešno postupio. Prvo, zato što mu ne treba ničija podrška u onome što radi; ubeden je da pošto će svi na ovoj planeti umreti jednog dana, neki treba da izgube život u ime nečeg višeg. Tako je bilo od nastanka vremena, kada su se ljudi žrtvovali da prehrane svoja plemena, kada su device predavane sveštenicima da bi bio ublažen gnev zmajeva i bogova. Drugo, privukao je pažnju nepoznate osobe, pokazujući interesovanje za čoveka koji sedi za stolom pored njegovog.

On će to zaboraviti, ali nema razloga da se izlaže bespotrebnom riziku. Kaže samom sebi daje najednom ovakvom festivalu uobičajeno da ljudi žele da znaju ko je ko, i još je uobičajenje da za tu informaciju daju bakšiš. Uradio je to već stotinama puta u raznim restoranima po svetu, a i konobaru sigurno nije prvi put da dobije novac da bi dao informaciju, bolji sto, ili preneo poverljivu poruku. Konobari ne samo da su naviknuti, nego i očekuju takvo ponašanje.

Ne, on se ničega neće setiti. To pred njim je njegova sledeća žrtva; ako uspe da ostvari svoj plan do kraja i ako policija bude ispitivala konobara, reći će daje jedina neobična stvar tog dana bilo pitanje koje mu je postavio neko o opravdanosti uništavanja svestova zarad više ljubavi. Možda neće to umeti ni da ponovi. Policajci će ga pitati; „Kako je izgledao?“ „Nisam obratio pažnju. Ali znam da nije gej.“ Policija je naviknuta na francuske intelektualce koji obično po barovima vole da smišljaju teze i izuzetno komplikovane analize o, recimo, sociološkom aspektu filmskog festivala. Tako bi tu priču ostavili sa strane.

Ali nešto mu je smetalo.

Ime. Imena.

Već je ubijao - oružjem i s blagoslovom roditelja. Nije znao koliko ljudi tačno, ali retko kad je mogao da im vidi lica i nikada, ali baš nikada, nije pitao kako se zovu. Jer kada saznate tu informaciju spoznajete da se nalazite pred ljudskim bićem, a ne pred neprijateljem. Ime čini da se neko pretvori u pojedinca - jedinstvenog i posebnog, s prošlošću i budućnošću, precima i mogućim potomcima, uspesima i porazima. Imena čine osobe, ljudi su ponosni na svoja imena, ponavljaju ih na hiljade puta u toku života i identifikuju se s tim recima. To je prva reč koju nauče posle uobičajenih „mama“ i „tata“.

Olivija. Džavits. Igor. Eva.

Ali duh nema ime, on je čista istina, nastanjuje telo određeno vreme i jednog dana ga napusti - a Bog neće pitati „ko si ti?“ kada bude presuđivao duši. Bog samo pita: „Da li si volela dok si bila živa?“ To je suština života: sposobnost da se voli, a ne ime koje nam stoji u pasošu, na vizitkarti ili ličnoj karti. Veliki mistici su menjali imena, a ponekad su ih zauvek napuštali. Kada su pitali Jovana Kr-

stitelja ko je on, rekao je samo: „Ja sam glas koji viče u pustinji.“ Kada sretne čoveka koji će naslediti njegovu crkvu, Isus zanemaruje činjenicu da se on do tada celog života odazivao na ime Simun i naziva ga Petar. Mojsije pita Boga kako mu je ime: „Ja sam“ je odgovor koji dobija.

Možda bi trebalo da potraži nekog drugog. Dovoljna je jedna žrtva koja ima ime: Olivija. Ali, iako je čvrsto odlučio da više ne pita kako se zove svet koji će uskoro uništiti, tog trenutka oseća da ne može da se povuče. Ne može da se povuče jer želi da bude pravičan prema jednoj devojci na obali, potpuno nezaštićenoj, jednoj tako lakoj i slatkoj žrtvi. Njegov novi izazov - kvaziatleta, kanirana kosa, znojav, dokonog izgleda i po svoj prilici veoma moćan - mnogo je teži. Dvojica u odelima nisu pomoćnici; primetio je da svaki čas pogledom skeniraju prostoriju posmatrajući sve što se dešava. Ako želi da bude dostojan Eve i pravedan prema Oliviji, mora da pokaže hrabrost.

Ostavlja slamku da stoji u soku od ananasa. Gosti polako stižu. Sada samo treba da sačeka da se prostor napuni, što će se verovatno brzo desiti. Kao što nije planirao da uništi jedan svet usred bela dana na ulici u Kanu, tako ni sada nije baš tačno znao kako da izvede zamisao na ovom mestu. Ali nešto mu je govorilo daje izabrao savršeno mesto.

Ne misli više na devojku s obale; adrenalin mu se brzo meša s krvlju, srce brže udara, uzbuđenje i zadovoljan.

Džavits Vajld ne bi dolazio na jednu ovakvu zabavu samo da bi besplatno jeo i pio, jer sigurno dobija na hiljade poziva godišnje da prisustvuje sličnim okupljanjima. Ako je već došao, znači daje tu zbog nekoga ili nečega.

A taj neko, ili nešto, sigurno će mu biti najbolji alibi.

12:26

Džavits posmatra kako gosti stižu, mesto se puni, a on razmišlja o sličnim stvarima:

„Šta radim ovde? Ne treba mi ovo. U stvari, strašno malo mi treba od drugih - imam sve što želim. Poznat sam u filmskim krugovima, imam svaku ženu koju poželim, iako znam da sam ružan i da se ružno oblačim. Insistiram na tome. Prošlo je vreme kada sam imao samo jedno odjelo i kada sam se u retkim prilikama, kad bih uspeo da dobijem pozivnicu od Superklase (posle klečanja, preklinjanja, obećavanja), pripremao za jedan ovakav ručak kao daje najvažnija stvar na svetu. Danas znam daje samo grad drugi; sve ostalo što će se ovde desiti predvidljivo je i dosadno.

„Ljudi će prilaziti i reći da obožavaju moj rad. Drugi će me nazivati herojem i zahvaljivaće se na šansama koje pružam odbačenima. Pametne i lepe žene, koje se ne daju prevariti izgledom, primetiće promet oko mog stola, pitaće konobara ko sam, i vrlo brzo će naći načina da mi se približe, uverene da sam zainteresovan samo za seks. Svi, ali svi hoće da me zamole za uslugu. Zato mi daju komplimente, laskaju mi, nude mi ono što misle da mi treba. Ali jedino što stvarno želim je da budem sam.

„Bio sam na hiljadama ovakvih zabava. Ovde nisam došao ni zbog čega posebnog - osim činjenice da ne mogu da spavam, iako sam došao svojim avionom, čudom tehnologije, koji može da leti na preko jedanaest hiljada metara visine direktno iz Kalifornije u Francusku, bez zaustavljanja da bi dopunio gorivo. Promenio sam standarnu konfiguraciju kabine: iako je pravljen tako da osamnaest osoba može najudobnije moguće da putuje, smanjio sam broj fotelja tako da ima mesta za šest gostiju i sačuvao sam posebnu kabinu za četiri čla-

na posade. Uvek kada neko pita 'da li mogu s tobom?' imam opravdanje: nema mesta."

Džavits je svoju novu igračku, koja je koštala oko 40 miliona dolara, opremio s dva kreveta, stolom za sastanke, tušem, sistemom za ozvučenje Miranda (Bang & Olufsen su imali odličan dizajn i odličnu reklamnu kampanju, ali su već bili zastareli), dva aparata za kafu, mikrotalasnu rernu za posadu i električnu rernu za njega (nije podnosio podgrejanu hranu). Džavits je pio samo vino, i uvek je bio dobrodošao neko ko bi želeo s njim da podeli flašu Langmej šira Barosa Veli 2004, ili jedan Klo di Val iz 2003. Ali u njegovom avionskom „podrumu“ ima svih vrsta pića za goste. Tu su i dva LCD ekrana od 21 inča, uvek spremna za prikazivanje najnovijih filmova koji još nisu stigli u bioskope.

Taj džet je jedan od najboljih na svetu (iako su Francuzi tvrdili daje Daso Falkon kvalitetniji), ali ma koliko moći i novca imao, nije mogao da promeni vreme na svim časovnicima u Evropi. U tom trenutku je u Los Anđelesu bilo 3:52 ujutru, tako daje tek sada počinjao stvarno da oseća umor. Probdeo je noć idući s jedne zabave na drugu, i na svakoj je odgovarao na dva idiotska pitanja kojima je počinjao svaki razgovor:

„Kakav ti je bio let?"

Džavits je uvek odgovarao pitanjem:

„Zašto?"

Kako nisu znali kako da reaguju na to njegovo pitanje, kiselo bi se nasmejali i prešli na sledeće pitanje na spisku:

„Koliko dugo ostaješ?"

Džavits je ponovo uzvraćao: „Zašto?" Tada bi odglumio da se javlja na mobilni telefon i udaljio se od svojih nerazdvojnih prijatelja.

Nema nikog zanimljivog. Ali ko bi pa i mogao biti zanimljiv čoveku koji ima praktično sve što novac može da kupi? Pokušao je da promeni prijatelje, tražeći nova poznanstva izvan filmskih krugova – bilo je tu filozofa, pisaca, cirkuskih akrobata, poslovnih ljudi iz kompanija koje su se bavile ishranom. U početku bi sve bilo slično melenom mesecu, sve dok ne bi došlo neizbežno pitanje: „Da li bi hteo da pročitaš moj scenario?" Ili drugo neizbežno pitanje: „Imam prija-

telja (ili prijateljicu) koji je uvek želeo da se bavi glumom. Da li bi ti bio problem da se nađeš s njim (njom)?"

Da, bio bi mu problem. Hteo je druge stvari da radi u životu osim da se bavi svojim poslom. Imao je običaj da jednom mesečno ode na Aljasku, ude u prvi bar, napije se, pojede picu, prošeta po prirodi, porazgovara sa starim žiteljima sela. Provodi dva sata dnevno u svojoj teretani i opet je imao višak kilograma; lekari su ga upozoravali da svakog trenutka može da mu se javi neki kardiološki problem. Njega u stvari uopšte nije zanimalo da bude u formi - samo je želeo da izbaci iz sebe tenziju koju je osećao i koja kao da gaje gušila svake sekunde svakog dana, hteo je aktivnu meditaciju, da izleči rane na duši. Kada bi se našao na selu, uvek je pitao meštane koje bi slučajno sreо kako izgledа „normalan“ život, jer je to odavno već bio zaboravio. Odgovori su bili različiti i malo-pomalo otkrivaо je da je potpuno sam na svetu, iako je uvek okružen ljudima.

Na kraju je napravio spisak „normalnosti“, zasnovan više na onome što su drugi radili nego na njihovim odgovorima.

Džavits posmatra okolinu. Tu je neki čovek s tamnim naočarama koji piјe voćni sok i deluje kao da ga se ne dotiče sve što ga okružuje, posmatra more kao daje daleko odatle. Lep, prosede kose, lepo obučen. Bio je među prvim gostima, verovatno zna koje on, ali se nimalo nije potrudio da pride da se predstavi. Osim toga, imao je hrabrosti da sedi tamo, sam! Usamljenost je u Kanu prokletstvo, to znači da se niko za tebe ne zanima, da nisi bitan ili da nemaš kontakte.

Zavideo je tom čoveku. U svakom slučaju nije se uklapao u njegov „spisak normalnosti“ koji je stalno nosio u džepu. Deluje samo-svojno, slobodno, baš bi voleo da razgovara s njim, ali previše je bio umoran za tako nešto.

Obraća se jednom od svojih „prijatelja“:

- Šta znači biti normalan?
- Grize te savest? Misliš da si uradio nešto što nije trebalo?

Džavits je pogrešno pitanje uputio pogrešnoj osobi. Moguće da će njegov pratilac sada misliti da se kaje zbog nekih stvari koje je

uradio i da želi da započne novi život. Nema šanse. Tačno i da se pokaje, bilo je prekasno da se vrati na početnu tačku; dobro je poznavao pravila igre.

- Pitam šta znači biti normalan.

Jedan od „prijatelja“ se zbunio. Drugi i dalje gleda okolo, motreći na kretanje ljudi u prostoriji.

- Živeti kao jedna od ovih osoba koje nemaju nikakvih ambicija - odgovara najzad.

Džavits vadi spisak iz džepa i stavlja ga na sto.

- Nikada se ne razdvajam od ovoga. Stalno dodajem stavke.

„Prijatelj“ odgovara da ne može to sada da gleda, da mora da paži šta se dešava. Drugi, koji je opušteniji i sigurniji, čita spisak:

Spisak normalnosti

1) Normalno je bilo što što čini da zaboravimo ko smo i što želimo, tako da možemo da radimo zarad proizvodnje, reprodukcije i zarađivanja novca.

2) Imati pravila ratovanja (Ženevska konvencija).

3) Godinama plaćati studije da posle ne bismo uspeli da nađemo posao.

4) Raditi od devet do pet nešto što ne izaziva nikakvo zadovoljstvo da bi posle trideset godina moglo da se ode u penziju.

5) Penzionisati se, shvatiti da više nema energije da se uživa u životu i umreti za koju godinu od dokolice.

6) Koristiti botoks.

7) Shvatiti daje moć mnogo važnija od novca i daje novac mnogo važniji od sreće.

8) Ismevati osobu koja traga za srećom umesto za novcem, ocenujući je kao „osobu bez ambicije“.

9) Porediti stvari kao što su kola, kuće, odeća, i definisati život naspram tih poredenja, umesto pokušati da se stvarno otkrije smisao života.

10) Ne pričati sa strancima. Ogovarati komšiju.

11) Uvek misliti da su roditelji u pravu.

12) Venčati se, imati decu, ostati zajedno čak i kada ljubavi ne-

stane, tvrdeći daje to za dobro deteta (koje kao da ne prisustvuje stalnim svađama).

12a) Kritikovati sve koji pokušaju da budu drugačiji.

14) Buditi se uz histerično zvrjanje budilnika pored kreveta.

15) Verovati u sve što pročitamo.

16) Vezivati parče obojene ili šarene krpe oko vrata koje ne služi ničemu, ali se odaziva na pompezano ime „kravata”.

17) Nikada ne postavljati jasna pitanja, iako sagovornik zna o čemu se radi.

18) Smeškati se kada je želja za plakanjem neizdrživa. Sažaljevati sve koji otvoreno pokazuju svoja osećanja.

19) Misliti da umetnost vredi pravo bogatstvo, ili da ne vredi baš ništa.

20) Uvek nipodaštavati ono što nije bilo teško postići, jer nije bilo „neophodne žrtve”, te zbog toga verovatno ne poseduje željene kvalitete.

21) Pratiti modu, čak i kad izgleda smešno i neudobno.

22) Biti uveren da svaka poznata osoba ima ušteđenu gomilu para.

23) Mnogo ulagati u spoljašnju lepotu i malo se zanimati za unutrašnju lepotu.

24) Koristiti sve moguće načine da se dokaže daje, uprkos tome stoje normalna osoba, beskonačno iznad ostalih ljudskih bića.

25) U javnom prevozu nikada ne gledati direktno u oči druge osobe, jer se to može shvatiti kao znak zavođenja.

26) Praviti se da ste jedina osoba u liftu i biti okrenut ka vratima, ma koliko lift bio pun.

27) Nikada se ne smejati glasno u restoranu, ma koliko zabavna priča bila.

28) Na severnoj polulopti uvek koristiti odeću u skladu s godišnjim dobom; kratki rukavi u proleće (ma koliko hladno bilo) i vunena jakna u jesen (ma koliko toplo bilo).

29) Na južnoj polulopti božićnu jelku prekriti vatom, iako sneg nema nikakve veze s Hristovim rođenjem.

30) Misliti da si s godinama skupio svu mudrost sveta, iako ponекад nisi živeo dovoljno da bi znao šta ne valja.

31) Otići na dobrotvornu čajanku i misliti da si time već dovoljno doprineo ukidanju društvenih nejednakosti u svetu.

32) Jesti tri puta dnevno iako ne osećaš glad.

33) Verovati da su drugi uvek bolji u svemu: da su lepsi, sposobniji, bogatiji, pametniji. Mnogo je rizično okušati se izvan sopstvenih granica, bolje je ništa ne raditi.

34) Koristiti automobil kao nepobedivo oružje i oklop.

35) Psovati u saobraćaju.

36) Misliti daje za sve greške deteta krivo loše društvo koje ga okružuje.

37) Venčati se s prvom osobom koja vam ponudi društveni položaj. Ljubav može da čeka.

38) Uvek govoriti „probao sam”, iako baš ništa nisi probao.

39) Ostavlјati najzanimljivije stvari u životu za kasnije, kada više nećeš imati snage za njih.

40) Izbegavati depresiju svakodnevnim davljenjem u TV programu.

41) Verovati daje moguće biti siguran u sve što si postigao.

42) Misliti da žene ne vole fudbal i da muškarce ne zanima enerterijer i kuhinja.

43) Kriviti državu za sve loše što se dešava.

44) Biti uveren da će ljudi misliti da si slab, ranjiv i povodljiv ako si dobra i pristojna osoba koja poštuje druge.

45) Biti podjednako uveren da agresivnost i neljubaznost prema drugima podrazumevaju moćnu ličnost.

46) Plašiti se endoskopije (muškarci) i porođaja (žene).

„Prijatelj” se smeje:

- Trebalo bi da snimiš film zasnovan na ovome - kaže.

„Evo gajoš jedan. Ne mogu da misle ni na šta drugo. Ne znaju šta radim, iako su stalno sa mnom. Ja ne snimam filmove.”

Priča svakog filma uvek počinje s nekim ko je iz tih krugova - sa takozvanim producentom. Bilo daje pročitao priču ili je imao sjajnu ideju dok je vozio auto-putevima Los Andelesa, velikog predgra-

da u kojem nema grada. Sam je u kolima i ima želju da tu sjajnu ideju pretvori u nešto što će moći da se vidi na platnu.

Raspituje se da li su prava na knjigu i dalje slobodna. Ako je odgovor negativan, traži drugi proizvod - uostalom, samo u Sjedinjenim Državama godišnje se objavi više od 60 hiljada naslova. Ukoliko je odgovor pozitivan, direktno poziva pisca i nudi mu najmanji mogući iznos, koji obično bude prihvaćen, jer ne vole samo glumci i glumice da budu deo maštine za snove: svaki pisac se oseća važnijim kada mu se reči pretvore u slike.

Zakažu ručak. Producent kaže da se nalazi pred „umetničkim delom koje kao daje pisano za film”, i daje pisac „genije koji zaslužuje da bude priznat”. Pisac objašnjava da je pet godina radio na tom tekstu i traži da učestvuje u pisanju scenarija. „Ne treba, jer je to drugačiji način izražavanja”, odgovor je koji dobija. „Ali bićete zadovoljni rezultatom.”

Razgovor završava sa: „Film će biti veran knjizi.” Stoje potpuna i apsolutna laž i obojica to znaju.

Pisac pomišlja kako će ovog puta morati da prihvati ponuđene uslove i sebi obeća da će sledeći put biti drugačije. Pristaje. Tada mu producent kaže daje iz finansijskih razloga neophodno povezati se s nekim velikim studiom. Kaže koji će poznati glumci glumiti glavne uloge - što je još jedna potpuna i apsolutna laž koja se ipak iznova ponavlja, jer uvek urodi plodom kada nekog treba zavesti. Zatim kupuje takozvanu „opciju”, što u stvari znači da plati desetak hiljada dolara da bi držao prava tri godine. A šta se posle desi? „Pa, platiće-mo deset puta veći iznos i imaćeš pravo na dva odsto od čistog profit-a.” Tako se završava finansijski deo dogovora, jer pisac veruje da će zaraditi bogatstvo od udela u profitu.

Da se malo raspitao kod prijatelja, saznao bi da holivudske računovođe pomoću samo njima znane magije uspevaju da prikažu da ni-jedan film NIKADA nije imao pozitivan saldo.

Ručak se završava tako što producent iz džepa vadi veoma dugачak ugovor i pita pisca da li može odmah da potpiše da bi mogao studiju da dokaže da stvarno ima proizvod u rukama. Pisac, imajući u vidu procenat (nepostojeći), i mogućnost da svoje ime vidi na fasadi

nekog bioskopa (takođe nepostojeću, jer najviše što može da dobije jeste jedan red u špici „na osnovu romana...“) potpisuje bez mnogo razmišljanja.

Taštino taština, sve je taština i nema ničeg novog pod suncem, govorio je Solomon pre više od tri hiljade godina.

Producenat počinje da kuca na vrata studija. Pošto već ima izvesnu reputaciju, neka vrata se otvaraju, ali ne prihvataju svaku njegovu zamisao. U ovom slučaju on i ne pomišlja da pozove pisca ponovo na ručak ili mu pošalje pismo u kojem mu saopštava da uprkos njegovom entuzijazmu filmska industrija nema razumevanja za tu vrstu priče i da mu vraća ugovor (koji on, naravno, nije potpisao).

Ukoliko je predlog prihvaćen, producent ide kod osobe koja je najslabije kotirana i najmanje skupa u hijerarhiji: kod scenariste. Onog koji će provesti dane, sedmice, mesece, pišući nekoliko puta originalni scenario ili adaptaciju književnog dela. Scenarija se šalju producentu (nikada autoru knjige), koji po navici odbija prvu verziju, ubeden da scenarista može bolje. To predstavlja još sedmica i meseci ispijanja kafe, nesanice i neispavanosti za talentovanog mladog čoveka (ili iskusnog profesionalca - u ovom poslu nema ništa između) koji prerađuje svaku scenu koju je producent odbio ili preradio (scenarista se pita: „Ako zna da piše bolje od mene, zašto se on ne lati posla?“ Tada pomisli na honorar i vraća se za kompjuter bez mnogo negodovanja).

Najzad, tekst skoro daje spreman: u toj fazi producent traži da se izbace političke replike zbog kojih konzervativnija publika može da pravi probleme; da se dodaju scene ljubavljenja jer to žene vole. Da priča ima početak, sredinu i kraj, junaka koji zavređuje sve suze svojom žrtvom i posvećenošću. Da neko izgubi obožavanu osobu na početku filma i daje nade na kraju. U suštini, većina scenarija može da se sažme na sledeći način:

Čovek voli ženu. Čovek izgubi ženu. Čovek ponovo osvoji ženu.

Devedeset odsto filmova su varijacija na ovu temu.

Filmovi koji se ne pridržavaju ovog recepta moraju da sadrže mnogo nasilja da bi to nadoknadili, ili mnogo specijalnih efekata da bi udovoljili publici. Postoje ova formula isprobana hiljadama puta i uvek je bila uspešna, ne treba rizikovati.

Kada se opremio pričom za koju smatra da je dobro napisana, koga producent traži?

Studio koji je finansirao projekat. Ali studio ima hrpu filmova koje treba da plasira u sve praznije bioskope širom sveta. Mole ga da sačeka malo, ili da potraži nezavisnog distributera - ali ne pre nego što potpiše još jedan obiman ugovor (koji predviđa ekskluzivna prava za „izvan planete Zemlje“) u kojem preuzima odgovornost za potrošen novac.

„Upravo u tom trenutku na scenu stupaju ljudi kao što sam ja.“ Nezavisni distributer, koji može da šeta ulicom a da ga niko ne prepozna, iako ga na zabavama na koje dolaze ljudi iz sveta filma svi znaju. Osoba koja nije imala ideju, nije radila na scenariju, nije uložila ni paru.

Džavits je posrednik. On je distributer!

Prima producenta u svojoj maloj kancelariji (veliki avion, kuća s bazenom i pozivi za sve što se u svetu dešava služe samo njegovom komforu - producent ne zасlužuje da bude ponuđen ni čašom kisele vode). Uzima DVD na kojem je film i nosi ga kući. Odgleda prvih pet minuta. Ako mu se svidi, gleda do kraja - ali to se desi jednom u svakih sto novih filmova koje pogleda. U tom slučaju potroši 10 centi na telefonski poziv da kaže producentu da u određeno vreme dođe kod njega.

„Potpisāćemo ugovor“, kaže on, kao da čini ogromnu uslugu. „Ja ću raditi distribuciju.“

Producent pokušava da pregovara. Želi da zna u koliko bioskopa, u koliko zemalja, koji su uslovi. Sve su to potpuno beskorisna pitanja jer već zna odgovor koji će čuti: „Zavisi od prvih reakcija probne publike.“ Film se prikazuje pažljivo probranoj grupi ljudi koja se sastoji od svih društvenih slojeva i koju je sastavila specijalizovana agencija za istraživanje javnog mnjenja. Rezultate analiziraju profesionalci. Ukoliko je rezultat pozitivan, još 10 centi ode na telefonski poziv i sutradan Džavits dočekuje producenta s tri kopije još jednog ogromnog ugovora. Producent traži vremena da ugovor odnesе svom advokatu da pogleda. Džavits kaže da nema ništa protiv, ali

kako mora da zaključi sezonski program, ne može da garantuje da drugi film neće biti uvršten dok se on ne vrati.

Producenat baci pogled samo na klauzulu u kojoj piše koliko će zaraditi. Zadovoljan je onim što vidi i potpisuje. Ne želi da propusti takvu šansu.

Već je prošlo mnogo godina od kada je sedeо s piscem i diskutovao o poslu, tako da je zaboravio da se sada nalazi u istoj situaciji u koju je njega bio stavio.

Taštino taština, sve je taština i nema ništa novo pod suncem, govorio je Solomon pre više od tri hiljade godina.

Dok gleda kako se prostor puni gostima, Džavits se ponovo pita šta radi tu. Kontroliše više od 500 bioskopskih sala u Sjedinjenim Državama, ima ekskluzivne ugovore sa još pet hiljada širom sveta, gde su bioskopi dužni da otkupe sve što im nudi, makar i da ponekad filmovi ne donesu zaradu. Znali su da jedan hit može da nadoknadi pet filmova koji nisu imali dovoljno publike. Zavisili su od Džavitsa, nezavisnog megadistributera, heroja koji je uspeo da razbije monopol velikih studija i postane legenda u filmskim krugovima.

Nikada ga nisu pitali kako je sve to uspeo; sve dok im daje jedan hit na svakih pet neuspešnih filmova (prosek velikih studija je jedan veliki hit na devet neuspešnih), to pitanje nema nikakvog značaja.

Ali Džavits je znao kako je postao uspešan čovek. Zbog toga i nije nigde išao bez svoja dva „priјatelja“, koji su u tom trenutku imali dužnost da se javljaju na telefon, zakazuju sastanke, prihvataju pozive. Iako su obojica bili pristojne fizičke građe, koja je bila daleko od gorila koje su stajale na ulazu, vredeli su za čitavu vojsku. Obuku su prošli u Izraelu, a služili su u Ugandi, Argentini i Panami. Dok se jedan bavio mobilnim telefonom, drugi je neumorno pogledom skenirao okolinu pamteći svaku osobu, svaki pokret, svaki gest. Menjali su se u toj ulozi kao što to čine simultani prevodioci ili kontrolori leta - visoka koncentracija zahteva odmor na svakih četvrt časa.

Šta traži na tom „ručku“? Mogao je lepo da ostane u hotelu i pokuša da spava, dosta mu je laskanja, pohvala, umorio se od toga da svaki čas uz osmeh izgovara da mu ne daju vizitkartu jer će je izgubiti. Kada insistiraju, zamoli ih da se jave njegovo sekretarici (pri-

godno smeštenoj u drugom luksuznom hotelu na Kroazeti, bez prava na san, uvek spremnoj da se javi na telefon, koji ne prestaje da zvoni, uvek za računarom s kojeg odgovara na elektronsku poštu koju šalju bioskopi iz celog sveta i koja stiže zajedno s ponudama za povećanje penisa ili višestruke orgazme, uprkos svim filterima za eliminaciju takve vrste poruka). U zavisnosti od znaka koji bi dao glavom, jedan od njegovih pomoćnika ili bi dao adresu i telefon sekretarice, ili bi rekao da nema više vizitkarti.

Šta traži na tom „ručku”? U ovo vreme bi u Los Andelesu spa vao, ma koliko daje zaglavio na nekoj žurci. Džavits zna odgovor, ali ne želi da ga prihvati: plaši se da bude sam. Zavidi čoveku koji je medu prvima stigao, naručio koktel i zagledao se u daljinu, naoko opušten, bez velike brige da li će ostaviti utisak daje zauzet ili važan. Odlučuje da ga pozove da popiju piće. Ali tada primećuje da čovek više nije tamo.

U tom trenutku oseti ubod u leđa.

„Komarči. Zato mrzim zabave na pesku.”

Kada dopre rukom do mesta uboda da se počeše, iz kože vadi neku iglicu. Kakva idiotska šala. Gleda iza sebe i na neka dva metra udaljenosti vidi, dok drugi gosti između njih prolaze, crnca s jamaj kanskom frizurom koji se glasno smeje dok ga grupa žena posmatra s poštovanjem i žudnjom.

Isuviše je umoran da bi odgovorio na provokaciju. Bolje da pusti crnca da se pravi duhovit - ničim drugim i ne ume da ostavi utisak na društvo.

- Idiot.

Dvojica pratilaca reaguju na naglu pro menu položaja čoveka ko ga su čuvali za 435 dolara na dan. Jedan od njih kreće rukom ka desnom ramenu, gde se u futroli nalazi automatska puška koju je nemoguće primetiti ispod sakoa. Drugi ustaje i brzim i diskretnim (ipak su bili na zabavi) pokretom staje između crnca i svog gazde.

- Nije ništa - kaže Džavits. - Samo šala.

Pokazuje iglicu.

Ta dva idiota bila su obučena za napade vatrenim oružjem, bodežima, fizičke napade, pretnje atentatom. Uvek su prvi ulazili u njego-

vu hotelsku sobu, spremni i da pucaju ako se ukaže potreba. Umeli su da primete ko nosi oružje (što je bila uobičajena stvar u mnogim gradovima u svetu) i nisu skidali pogled s te osobe sve dok ne bi bili sigurni da od nje ne preti nikakva opasnost. Kada se Džavits vozio liftom, stajali bi ispred njega rame uz rame, praveći neku vrstu zida. Nikada ih nije video da su izvukli pištolje, jer da se to jednom desi sigurno bi i pucali; uglavnom su sve probleme rešavali pogledom ili mirnim razgovorom.

- Onaj čovek. Jedan od prvih koji su došli, koji je sedeo sam za onim stolom - kaže jedan. - Misliš da je bio naoružan?

Drugi promrmlja nešto što zvuči kao „moguće“. Ali već neko vreme nije tu - izašao je na glavna vrata. Sve vreme su ga držali na oku jer zbog tamnih naočara nisu znali gde gleda.

Opuštaju se. Jedan se ponovo posvećuje telefonu, a drugi fiksira Jamajkanca, koji mu uzvraća pogled bez ikakvog straha. Ima nešto čudno kod tog čoveka; ali ako ponovo pokuša bilo šta da uradi, ostaće bez zuba. Sve bi bilo obavljenog najdiskretnije moguće, na plazi, daleko od pogleda svih, i to bi uradio samo jedan od njih, dok bi drugi čekao s prstom na obraču. Ovakve provokacije mogu biti samo zamka čiji je cilj da se telohranitelji udalje od žrtve. Dobro poznaju taj stari trik.

- Sve je u redu...
- Ništa nije u redu. Zovite hitnu pomoć. Ne mogu da pomerim ruku.

12:53

Kakva sreća!

Sve je mogla da očekuje tog jutra osim da sretne čoveka koji će - u to je bila sigurna - promeniti njen život. Ali evo njega tu sa svojim poznatim opuštenim imidžom, za stolom sa dva prijatelja, jer moćni ljudi ne moraju da dokazuju šta mogu. Čak nemaju ni telohranitelje.

Morin smatra da se ljudi u Kanu mogu podeliti u dve grupe:

a) pocrnele, koji provode po ceo dan na suncu (jer su već pobednici) i imaju propusnicu koja im omogućava da se slobodno kreću i po sektorima Festivala koji nisu za javnost. Kada se vrate u hotelsku sobu, čeka ih nekoliko pozivnica, od kojih većina završi u đubretu.

b) blede, koji trče iz jedne mračne kancelarije u drugu, sjedne audicije na drugu, gledaju odlične filmove koji će se izgubiti u moru prekomerne ponude, ili se pate s pravim užasima koji bi im mogli obezbediti mesto pod suncem (s pocrnelima), jer im omogućuju pravi kontakt s pravom osobom.

Džavits Vajld ima ten na kojem mu svako može pozavideti.

Događaj koji u potpunosti dominira tim malim gradom na jugu Francuske tokom 12 dana u godini i koji čini da sve poskupi, koji ograničava kretanje automobila, koji napuni aerodrom privatnim avionima i plaže manekenkama, ne sastoji se samo od crvenog tepiha duž kojeg stoje foto-reporteri i po kojem gaze velike zvezde na putu ka Kongresnoj palati.

U Kanu se ne radi o modi, već o filmu!

Iako je deo koji se tiče glamura i luksuza najvidljiviji, suština Festivala je ogromna filmska pijaca koja se dešava u isto vreme: prodavci i kupci iz celog sveta susreću se tu da pregovaraju o gotovim proizvodima, investicijama i idejama. Svakog festivalskog dana u gra-

du se desi 400 projekcija - većim delom po iznajmljenim stanovima u kojima ljudi neudobno sede po krevetima i žale se na vrućinu, traže da ih posluže vodom i ukazu posebnu pažnju, što domaćine čini nervoznim i ledi im osmeh na licu. Moraju da prihvate sve, svaki kapric i provokaciju, jer je neophodno prikazati ono što se obično godinama pravi.

U isto vreme, dok se ovih 4.800 novih produkcija zubima i noksima bore za priliku da izađu iz hotelske sobe i budu prikazane u pravom bioskopu, svet snova kreće u suprotnom pravcu: nove tehnologije napreduju, ljudi više ne izlaze toliko iz svojih kuća zato što od posla ne stižu, iz bezbednosnih razloga, zato što imaju kablovsku televiziju na kojoj mogu da izaberu neki od oko 500 filmova dnevno, koliko se u prošeku prikaže - i to skoro besplatno.

Sto je još gore, internet danas daje mogućnost da se svako bavi filmom. Specijalizovani portali prikazuju bebe kako prave prve korake, scene odsecanja glava ratnim zarobljenicima, žene koje prikazuju svoja tela samo zato što im pričinjava zadovoljstvo pomisao da će neko s druge strane, u osami, doživeti momenat zadovoljstva, zaledene ljudi, snimke pravih nesreća, scene sa sportskih terena, modne revije, snimke skrivenih kamara koje beleže neprijatne i zbunjujuće trenutke za ljudi koji ispred njih prolaze.

Naravno, ljudi i dalje izlaze. Ali više vole da troše novac u restoranima i na firmiranu odeću, jer ostalo imaju na ekranu svojih televizora visoke definicije i na svojim računarima.

Filmovi. Davno je prošlo vreme kada su se svi sećali velikih dobitnika Zlatne palme. Danas, ako biste pitali ko je pobedio prethodne godine, čak ni ljudi koji su učestvovali na Festivalu ne bi mogli da se sete. „Neki Rumun”, rekao bijedan. „Ne, siguran sam daje bio neki Nemac”, uzvratio bi drugi. Krišom pogledaju katalog i vide daje Palmu dobio Italijan, za film koji je, uzgred, kasnije prikazivan samo u takozvanim umetničkim bioskopima.

Bioskopske sale, koje su posle perioda konkurenčije sa video klubovima počele da registruju povećanje prometa, kao da su ponovo ušle u fazu dekadencije - takmiče se sa starim filmovima koji se na DVD-u daju besplatno uz novine, iznajmljivanjem putem interneta i svetskom piraterijom. To oblast distribucije čini još surovijom: ako

se film smatra ogromnom investicijom za neki studio, oni forsiliraju prikazivanje u što više sala istovremeno, ostavljajući malo prostora da se bilo koji novi film oproba na tržištu.

Tako ono malo avanturista koji se odvaže da rizikuju - uprkos tome što sve ukazuje na to da treba raditi suprotno - prekasno otkriju da nije dovoljno imati kvalitetan proizvod u rukama. Da bi neki film stigao do velikih svetskih prestonica, troškovi promocije su preterani: reklame na celim stranama novina i časopisa, prijemi, medijski promoteri, promotivna putovanja, sve skuplje ekipe, sofisticirana oprema za snimanje, radna snaga koje je sve manje. I najgori od svih problema: neko ko će krajnji proizvod da distribuira.

Uprkos tome, svake godine nastavlja se hodočašće iz jednog mesta u drugo, zakazuju se datumi, Superklasi je bitno sve sem onog što se prikazuje na platnu, kompanije žele da plate deseti deo realne cene da bi ukazali „čast” određenom filmskom radniku i prikažu mu rad na televiziji, od nekih se zahteva da se ceo njihov materijal preradi tako da ne vreda porodične vrednosti, od drugih da se ponovo montira, daju se obećanja (ne uvek ispunjena) da će, ako se potpuno promeni scenario i investira u određenu temu, ugovor biti potpisani i sledeće godine.

Ljudi čuju, prihvate - jer nemaju izbora. Superklasa izdaje naredjenja u svetu, njeni argumenti su slatki, mekog glasa, finog osmeha, ali njene odluke su definitivne. Oni znaju. Oni prihvataju ili odbiju. Oni imaju moć.

A moć ne sluša nikoga osim sebe. Međutim, nije baš sve izgubljeno. Kako u fikciji, tako i u stvarnosti, uvek postoji neki heroj.

Morin ponosno gleda: heroj se upravo nalazi pred njom! Veliki susret koji treba da se desi za dva dana, nakon skoro tri godine truda, snova, telefonskih razgovora, putovanja u Los Andeles, poklona, moljakanja prijatelja iz njene Banke Usluga, intervencije jednog njegog bivšeg ljubavnika, s kojim se upoznala na kursu glume, koji je na kraju ipak odlučio daje mnogo sigurnije raditi u uglednom specijalizovanom časopisu nego rizikovati razum i novac.

„Razgovaraču s njim”, rekao je bivši dečko. „Ali Džavits ne zavisi ni od koga, pa čak ni od novinara koji mogu da promovišu ili da

unište njegove filmove. On je iznad svega toga: već smo hteli da napravimo reportažu o njemu, da pokušamo da otkrijemo kako je uspeo da dođe do tolikih bioskopa, ali niko od ljudi s kojima radi nije htio da priča o tome. Razgovaraču, ali neću ga pritiskati."

Razgovarao je. Postigao je da Džavits pogleda *Podrumske tajne*. Sutradan ju je pozvao i rekao da će se naći u Kanu.

Morin se nije usudila da mu kaže da se nalazi na deset minuta tak-sijem od njegove kancelarije: dogovorila je termin u dalekom francuskom gradu. Nabavila je avionsku kartu za Pariz, zatim ceo dan putovala vozom da bi stigla na odredište, pokazala vaučer neljubaznom menadžeru hotela pete klase, smestila se u jednokrevetnu sobu u kojoj je morala da preskače kofere da bi stigla do kupatila, nabavila je - opet preko bivšeg dečka - pozivnice za nekoliko zabava druge klase, kao što je promocija nove vrste votke ili nove linije majica; već je bilo prekasno da dobije propusnicu s kojom bi mogla da ulazi u Festivalsku palatu.

Potrošila je više nego što joj je budžet dozvoljavao i putovala je više od dvadeset sati bez prestanka, ali dobiće svojih deset minuta.

Bila je sigurna da će na kraju imati ugovor u rukama i budućnost pred sobom. Da, filmska industrija prolazi kroz krizu, pa šta? Zar filmovi (iako malo njih) nisu i dalje veoma gledani? Zar gradovi nisu puni reklama za nove premijere? O kome pišu časopisi koji se bave poznatima? O filmskim glumcima! Morin je znala - ili još bolje, bila je ubedljena - daje smrt bioskopa proglašavana već nekoliko puta i da uprkos tome oni i dalje postoje. „Ovo je kraj bioskopima“ kada se pojavila televizija. „Ovo je kraj bioskopima“ kada su se pojavili video klubovi. „Ovo je kraj bioskopima“ kada je internet omogućio pristup piratskim sajtovima. Ali bioskopi su i dalje bili tu, u ulicama ovog malog mediteranskog grada koji je postao poznat upravo zahvaljujući Festivalu.

Sada je samo trebalo iskoristiti sreću koja joj je pala s neba.

Treba prihvatići sve, ali baš sve. Džavits Vajld je tu. Džavits je već video njen film. Tema je imala sve elemente za uspeh: seksualno iskorišćavanje, dobrovoljno ili nasilno, dobijalo je mnogo prostora u medijima zbog niza slučajeva koji su odjeknuli u celom svetu. Bio je pravi trenutak da posteri *Podrumskih tajni* budu izloženi u vitrinama lanca bioskopa koji on kontroliše.

Džavits Vajld, buntovnik s razlogom, čovek koji je uveo revoluciju u način na koji filmovi dolaze do široke publike. Samo je glumac Robert Redford pokušao nešto slično sa svojim Sandens filmskim festivalom za nezavisne filmove - ali ipak, uprkos decenijama truda, Redford još nije uspeo da prevaziđe veliku prepreku koja obrće stotine miliona dolara u Sjedinjenim Državama, Evropi i Indiji. Džavits Vajld je, međutim, bio pobednik.

Džavits Vajld, spas za filmadžije, legenda, saveznik manjina, prijatelj umetnika, novi mecena, koji putem jednog inteligentnog sistema (koji ni njemu nije bio jasan, ali je znao da funkcioniše) sada može da dopre do bioskopa širom sveta.

Džavits juje pozvao na desetominutni sastanak. To je moglo da znači samo jedno: prihvatio je njen projekat i preostali su samo detalji.

„Pristaću na sve. Apsolutno sve”, ponavlja.

Naravno da za deset minuta Morin neće moći da kaže baš ništa o svemu što se dešavalо u prethodnih osam godina (bolje rečeno, četvrt njenog života), koliko je radila na produkciji svog filma. Beskorisno je objašnjavati daje studirala film, režirala nekoliko reklama, snimila dva kratkometražna filma koji su odlično prošli u bioskopima po unutrašnjosti ili u njujorškim barovima u kojima su se okupljali alternativni umetnici i njihovi sledbenici. Daje kuću koju je nasledila od roditelja stavila pod hipoteku da bi došla do milion dolara, koliko je potrebno za profesionalnu produkciju. Daje ovo bila njen poslednja šansa, jer više nije imala kuća da bi ponovila projekat.

Izbliza je pratila karijere svojih prijatelja sa studija koji su se posle mnogo borbe opredelili za udobni svet sve prisutnijih reklama, ili za sumorni, ali siguran posao u nekoj od kompanija koje se bave produkcijom TV serija. Pošto su njeni kratki radovi naišli na dobar prijem, počelaje da mašta o velikim stvarima i odatle pa nadalje, ta stvar je izmakla njenoj kontroli.

Bila je ubedjena da ima misiju: da za buduće generacije svet pretvari u bolje mesto za život. Da se udruži s ljudima koji su kao ona, da počaže da umetnost nije samo oblik zabave ili razbibrige za društvo koje je izgubljeno. Da mane i greške lidera učini javnim, da spase decu ko-

ja u ovom trenutku umiru od gladi negde u Africi. Da skreće pažnju javnosti na ekološke probleme. Da stavi tačku na društvenu nepravdu.

Očigledno daje to bio ambiciozan projekat, ali bila je uverena da će je njena upornost dovesti do cilja. Zbog toga je morala da pročisti svoju dušu i uvek je pribegavala četirima moćima koje su je vodile: ljubavi, smrti, moći i vremenu. Potrebno je voleti, jer nas Bog voli. Potrebna je svest o smrti - da bismo dobro razumeli život. Potrebno je boriti se da bismo rasli - ali tako da ne upadnemo u zamku moći koju smo time stekli, jer znamo da ona ništa ne vredi. Najzad, potrebno je prihvatići daje naša duša - iako večna - u ovom trenutku uhvaćena u mrežu vremena, sa svim njegovim prilikama i ograničenjima.

Uprkos tome stoje uhvaćena u mrežu vremena, mogla je da radi ono što joj je pričinjavalo zadovoljstvo i ispunjavalo je entuzijazmom. A snimajući filmove mogla je da ostavi svoj doprinos svetu koji kao da se dezintegrисao oko nje, da menja stvarnost, da menja ljude.

Kada joj je otac umro, pošto se celog života žalio da nikada nije bio u prilici da uradi ono o čemu je uvek sanjao, shvatila je veoma važnu lekciju: do preobražaja dolazi upravo u ovakvim trenucima krize.

Ne bi volela da dočeka kraj života kao on. Ne bi volela svojoj čerki da kaže: „Želela sam, u jednom trenutku sam i mogla, ali nisam imala hrabrosti da sve stavim na kocku“. Kada je dobila nasleđstvo, istog trenutka je shvatila da gaje dobila iz jednog jedinog razloga: da ostvari svoju sudbinu.

Prihvatića je izazov. Za razliku od drugih tinejdžerki, koje su uvek želele da budu poznate glumice, ona je sanjala da priča priče koje će buduće generacije voleti da vide, da se uz njih nasmeju i sanju. Njen veliki uzor bio je *Gradjanin Keju*: prvi film čoveka s radija koji je želeo da kritikuje moćnog magnata američke štampe postao je klasično delo ne samo zbog svoje priče, već i zbog inovativnog i kreativnog načina nošenja s etičkim i tehničkim problemima tog vremena. Dovoljan je bio jedan film da njegovo ime postane besmrtno.

„Njegov prvi film.“

Moguće je pogoditi iz prve. Iako njegov tvorac, Orson Vels, nikada posle nije napravio ništa što bi se moglo meriti s ovim filmom.

PAULO KOEJO

Iako je pao u zaborav (to se dešava) i sada se njegovo delo proučava samo na kursevima o filmu, sigurno će neko uskoro opet „otkriti“ njegovu genijalnost. *Gradjanin Kejn* nije bio jedino nasleđe koje je ostavio: dokazao je svima daje dovoljan odličan prvi korak da bi do kraja života dobijao prilike.

Iskoristila bi te prilike. Obećala je sebi da nikada neće zaboraviti teškoće kroz koje je prošla i od svog života će napraviti nešto što će ljudski rod učiniti boljim.

Pošto postoji samo JEDAN prvi film, sav svoj trud, svoje molične i emotivnu energiju koncentrisala je na samo jedan projekat. Za razliku od njenih prijatelja koji su stalno slali scenarija, predloge i ideje, da bi na kraju radili na više stvari odjednom, a da nijedna ne da rezultate. Morin se dušom i telom posvetila *Podrumskim tajnama*, priči o pet časnih sestara među koje upada seksualni manjak. Umetnica da pokušaju da ga preobrate da poveruje u hrišćansko spasenje, shvataju da je jedini način komunikacije prihvati norme koje vladaju u njegovom izopačenom svetu. Zato odlučuju da mu predaju svoja tela da bi on kroz ljubav shvatio božansku slavu.

Plan joj je bio jednostavan. Holivudske glumice, ma koliko poznate bile, obično počinju da gube glavne uloge kada napune trideset pet godina. I dalje se pojavljuju na stranicama časopisa, videne su na dobrotvornim aukcijama, a kada shvate da će stvarno nestati iz objektiva kamere, počinju da se udaju i razvode, izazivajući javne skandale - i sve to zbog još nekog meseca, neke sedmice, nekoliko dana slave. Baš u tom trenutku, kada od proređenih angažmana idu ka potpunom mraku, novac prestaje da bude bitan: prihvatile bi bilo šta, samo da se ponovo vide na platnu.

Morin se obratila ženama koje su do pre manje od jedne decenije bile na vrhu sveta, a sada su osećale kako im se trese tlo pod nogama, tako da im je očajnički bilo potrebno da se vrate tamo gde su bile. Scenario je bio dobar; poslat je njihovim agentima koji su tražili absurdne honorare i za uzvrat čuli „ne“. Njen sledeći korak bio je da svakoj pokuca na vrata; rekla im je da već ima novac za projekat i sve su na kraju pristale, ali pod uslovom dajedva postojeći honorar ostane tajna.

U industriji te vrste nemoguće je početi ako se razmišlja skrom-

no. Ponekad joj se u snovima pojavljivao duh Orsona Velsa: „Pokusaj nemoguće. Nemoj da počinješ odozdo jer si već dole. Penji se brzo, pre nego što sklone merdevine. Ako se uplašiš, pomoli se, ali nastavi dalje.“ Imala je odličnu priču, prvakasne glumce i znala je da mora imati proizvod koji će prihvatići veliki studiji i distributeri, ali da u isto vreme to ne srne daje natera da odustane od kvaliteta.

Bilo je moguće i nije smelo biti drugačije - umetnost i komercijalnost mogu ići ruku pod ruku.

Sve ostalo je nebitno: kritičari koji su poklonici mentalne masturbacije i koji obožavaju filmove koje niko ne razume. Mah alternativni krugovи u kojima je uvek ista grupa od desetak ljudi izlazila s projekcija da bi dočekala zoru po barovima, pušeći i diskutujući o jednoj jedinoj sceni (kojoj su pridavali značenje koje se verovatno drastično razlikovalo od onoga što je autor naumio). Režiseri koji drže konferencije za štampu da bi objasnili ono što publici treba da bude očigledno. Sindikalni skupovi na kojima se ulaže protest zato što država ne podržava domaći film. Manifesti objavljeni u „intelektualnim“ novinama, plod beskrajnih saštanaka na kojima su se mogle čuti iste primedbe na račun države što ne podržava umetnost. Tu i tamo neki članak u tiražnim novinama koji najčešće čitaju samo oni kojih se članak tiče, ili rodbina i prijatelji.

Ko menja svet? Superklasa. Ljudi koji čine da se stvari dese. Oni koji utiču na ponašanje, na srca i umove najvećeg mogućeg broja ljudi.

Zato je želela Džavitsa. Zelela je Oskara. Zelela je Kan.

A postoje dotle bilo nemoguće stići demokratskim putem - drugi samo vole da daju mišljenje o najboljem načinu da se nešto uradi, ali da nikada ne ulaze u rizik - onaje naprsto uložila sve stoje imala. Angažovala je ekipu koja je bila slobodna, mesecima prepravljala scenario, ubedila odlične - i nepoznate - umetničke direktore, kostimografe i sporedne glumce da učestvuju za neznatan honorar, ali uz obećanje da će biti viđeni u javnosti. Svi su bili impresionirani imenima pet glavnih glumica („Budžet mora daje ogroman!“), tražili su velike honorare na početku, a na kraju bi prihvatali niske zbog saznanja da je učešće u jednom takvom projektu odlično za njihove biografije. Morin je toliko bila zaražena idejom, daje izgledalo kao da joj entuzijazam otvara sva vrata.

Sada je nedostajao poslednji čin, koji treba da napravi presudnu razliku. Jednom piscu ili muzičaru nije dovoljno da napravi nešto kvalitetno - neophodno je da to delo ne trune na nekoj polici ili u nekoj fioci.

Neophodna je vidljivost!

Kopiju filma poslala je samo jednoj osobi: Džavitsu Vajldu. Iskoristila je sve svoje veze. Bila je ponižavana, ali je ipak nastavljala dalje. Bila je zanemarvana, ali je to nije obeshrabrido. Bila je maltretirana, ismevana, izbacivana, ali i dalje je verovala daje moguće, jer je svaku kap svoje krvi stavila u ono stoje upravo dovršila. Sve dok njen bivši dečko nije ušao na scenu i Džavits Vajld zakazao sastanak.

Posmatra ga na ručku, sladeći se mislima o trenutku koji će provesti zajedno, za dva dana. Odjednom vidi da se ukočio i da gleda uprazno. Jedan od njegovih prijatelja gleda iza njega, gleda na sve strane, sve vreme s rukom u sakou. Drugi grabi mobilni telefon i histerično poziva neki broj.

Da li se nešto dogodilo? Sigurno nije; ljudi koji su im bliže i dalje časkaju, piju, uživaju u još jednom festivalskom danu, zabavama, suncu i lepim telima.

Jedan od prijatelja pokušavao je da ga podigne i pomogne mu da hoda, ali izgleda da Džavits ne može da se kreće. Verovatno nije ništa. Sigurno je malo preterao s pićem. Umor. Stres.

Ništa to nije. Stigla je tako daleko, bilje tako blizu i...

U daljini se začula sirena. Sigurno policija krči uvek zagušeni saobraćaj za neku važnu ličnost.

Jedan od prijatelja prebacuje Džavitsovu ruku sebi preko ramena i nosi ga ka vratima. Sirenaje sve glasnija. Drugi čovek, i dalje s rukom u sakou, gleda na sve strane. Ujednom trenutku pogledi im se sreću.

Džavitsa ka izlazu nosi jedan od dvojice prijatelja i Morin se piتا kako neko ko deluje tako krhko može bez napora da nosi onolikog čoveka.

Zvuk sirene stiže tačno ispred velike šatre. Do tada je Džavits već bio nestao s jednim od prijatelja, a drugi je išao prema njoj držeći šaku još uvek u sakou.

- Šta se desilo? - pita uplašeno. Godine rada s glumcima naučile su je da samo plaćene ubice imaju kameno lice kao taj tip.

- Ti znaš šta se desilo - čula je reči izgovorene s čudnim naglaskom koji nije umela da odredi.

- Videla sam da mu je pozlilo. Šta se desilo?

Čovek ne vadi ruku iz sakoa. U tom trenutku Morin dobija ideju koja možda može ovaj mali incident da pretvori u veliku priliku.

- Mogu li da pomognem? Da li mogu da odem do njega?

Šaka kao da popušta malo, ali oči i dalje prate svaki njen pokret.

- Idem s vama. Poznajem Džavitsa Vajlda. Prijatelji smo.

U trenutku koji je delovao kao večnost, a verovatno je trajao samo delić sekunde, čovek se okrenuo i brzim koracima krenuo ka Kroateti, ne izgovorivši ni reči.

Morinin mozak je radio punom parom. Zastoje rekao da ona zna šta se desilo? I zastoje odjednom izgubio svako interesovanje za nju?

Ostale zvanice ne primećuju baš ništa - osim što su čule sirenu, a to su sigurno pripisali dešavanjima na ulici. Ali sirene ne idu dobro u kombinaciji s radošću, suncem, pićem, kontaktima, lepim ženama, lepim muškarcima, belim i preplanulim licima. Sirene pripadaju drugom svetu, u kojem postoje nesreće, srčani udari, bolesti, zločini. Sirene ne zanimaju nikoga od ljudi koji su tamo bili.

Stišale su joj se misli. Džavitsu se nešto desilo i to je bio poklon s neba. Trči ka vratima, vidi hitnu pomoć kako s uključenim rotacionim svetlima i srenom juri slobodnom trakom.

- To mi je prijatelj! - kaže jednom od telohranitelja na ulazu. - Gde su ga odveli?

Čovek joj kaže ime bolnice. Ne gubeći vreme na razmišljanje, Morin potrči da uhvati taksi. Deset minuta kasnije shvata da u gradu nema taksi, osim onih koje zovu hotelski portiri uz masnu napojnicu. Pošto nema para kod sebe, ulazi u neku piceriju, pokazuje mapu koju ima kod sebe i saznaje da treba da nastavi da trči barjoš pola sata do svog cilja.

Celog života je trčala, ovo neće biti ništa novo.

13:00

- Dobro jutro.

- Dobar dan - odgovara jedna od njih. - Prošlo je podne.

Baš kao stoje zamišljala. Pet devojaka koje su joj fizički slične. Sve našminkane, golih nogu, s provokativnim dekolteima, koncentrisane na svoje telefone i slanje poruka.

Nema razgovora, jer se već prepoznaju kao srodne duše, pošto su prošle kroz iste teškoće, bez reči prihvatale udarce, suočavale se s istim izazovima. Sve pokušavaju da veruju da san nema rok trajanja, da život može da se promeni od danas do sutra, pravi trenutak čeka. a volja se nalazi na iskušenju.

Sve su verovatno posvađane sa svojim porodicama, koje su uverene da će im čerke završiti u prostituciji.

Sve su se već okušale na sceni, iskusile su agoniju i ekstazu nastupanja pred publikom, saznanje da ljudi drže oči uprte u scenu, osećajući elektricitet u vazduhu i aplauz na kraju. Sve su nebrojeno puta zamišljale da će se neko iz Superklase zateći u publici i da će ih posle predstave potražiti u garderobi s nečim konkretnijim od poziva na večeru, uzimanja broja telefona ili čestitke za odlično obavljen posao.

Sve su već prihvatile tri ili četiri takva poziva, dok nisu shvatile da to ne vodi nigde osim u krevet najčešće starijeg čoveka. moćnog, ali zainteresovanog samo za osvajanje. I skoro po pravilu oženjenog, poput svih ostalih zanimljivih muškaraca.

Sve su imale mladiće, ali kada bi neko pitao za bračno stanje, govorile bi: „Slobodna i slobodoumna.“ Sve su verovale da umeju da dominiraju situacijom. Sve su na stotine puta čule da su talentovane, nedostajala im je prava prilika, a tu, pred njima, bila je osoba koja će potpuno promeniti njihov život. Sve su u to poverovale u ne-

koliko navrata. Sve su upale u zamku preteranog samopouzdanja i smatrali se gospodaricama situacije, sve dok sledećeg dana ne shvate da se na broj telefona koji su dobile javlja loše raspoložena sekretarica koja ni za šta na svetu neće prebaciti vezu šefu.

Sve su već pretile da će razglasiti da su prevarene, da će prodati svoju priču žutoj štampi. Nijedna od njih to nije uradila, jer su još uvek bile u fazi u kojoj „ne smeju da se zameraju filmskim krugovima”.

Moguće je da su jedna ili dve prošle vatreno krštenje s *AUsom u Zemlji Čuda* i sada su želete svojim porodicama da dokažu da su sposobnije nego što ove misle. Uzgred, porodice su već videle svoje čerke u reklamama, na posterima ili bilbordima po gradu i posle početnih svađa, bile su potpuno ubeđene da je sudska njihovih devojčica samo jedna:

Sjaj i glamur.

Sve su mislile daje san moguć, da će jednog dana njihov talent biti prepoznat, sve dok nisu shvatile da u toj branši postoji samo jedna magična reč:

„Veze.”

Sve su razdelile svoje bukove čim su stigle u Kan. Nisu ispuštale iz ruku svoje telefone i stalno su ih proveravale, odlazile su tamo gde je bilo moguće ući, pokušavale da uđu tamo gde je bilo nemoguće, sanjale su da će ih neko pozvati na večernje zabave, a možda čak i na najvažniju od svih: u Kongresnu palatu do koje vodi crveni tepih. Ali taj sanje verovatno bio najteže ostvariv - toliko da to ni same sebi nisu priznavale, kako osećaj odbačenosti i frustracije ne bi uništio radost koju su uvek morale da pokažu, čak i kada nisu bile srećne.

Veze.

Preko mnogih pogrešnih sastanaka, imale bi jedan ili dva koji bi ih donekle doveli. Zato su i bile tu. Zato što su imale veze, a putem njih ih je producent s Novog Zelanda pozvao. Nijedna nije pitala zašto; znale su samo da moraju da budu tačne, jer niko nije imao vremena za gubljenje, a ponajmanje ljudi iz filmske industrije. Jedino su one imale vremena na raspolaganju - pet devojaka u čekaonici - bile su udubljene u svoje telefone i časopise, kompulzivno su slale po-

ruke da provere da li su pozvane negde tog dana, pokušavale su da pričaju s prijateljima i nikada nisu zaboravljale da kažu da trenutno ne mogu da pričaju jer očekuju vrlo važan sastanak s filmskim producentom.

Gabrijelu su prozvali kao četvrtu kandidatkinju. Pokušala je da pročita pogled prethodne tri devojke koje su bez reči izašle iz kancelarije, ali sve one bile su... glumice. Sposobne da sakriju bilo kakvo osećanje radosti ili tuge. Odlučno su odlazile do vrata, sigurnim glasom poželele ostalim devojkama „srećno”, kao da su govorile: „Nemojte se uzbudjavati, devojke, nemate ništa više da izgubite. Uloga je moja.”

Jedan od zidova u prostoriji bio je prekriven crnim platnom. Po podu su bili razvučeni kablovi svih vrsta, rasveta je bila prekrivena žičanom mrežom na kojoj je bila montirana neka vrsta kišobrana s belim platnom. Tonska oprema, monitori i jedna video kamera. Po čoškovima su bile flaše mineralne vode, metalni koferi, stalci, papiri i jedan kompjuter. Žena od svojih trideset pet godina sedela je na podu i listala njen buk.

- Užas - kaže, ne podižući pogled. - Užas - ponovi.

Gabrijela ne zna šta da radi. Možda da se pravi da ne čuje, da ode u stranu, gde grupica tehničara živo razgovara i pali cigaretu za cigaretom, ili da naprsto stoji tu gde jeste.

- Ova mi je grozna - reče žena.

- To sam ja.

Nemoguće je bilo kontrolisati jezik. Pretrčala je pola Kana da bi tu stigla, provela dva sata u čekaonici maštajući iznova da će joj se život zauvek promeniti (iako su ti delirijumi bivali sve kontrolisani i više nije dozvoljavala sebi da se uzbudi kao nekada), i nije joj bilo potrebno ništa povrh toga što bi je deprimiralo.

- Znam - reče žena ne skidajući pogled s fotografija. - Mora da su koštale malo bogatstvo. Ima ljudi koji žive od pravljenja bukova, pisanja biografija, držanja kurseva glume... uostalom, žive od taštine takvih kao što si ti.

- Ako mislite da su grozne, zašto ste me zvali?
- Zato što nam treba užasna osoba.

Gabrijela se smeje. Žena najzad diže pogled i odmerava je od glave do pete.

- Sviđa mi se tvoj stil. Ne podnosim vulgarne osobe.

Gabrijelin san ponovo oživljava. Srce je zaigralo.

Žena joj pruža papir.

- Idi do oznake.

Zatim se obraća ekipi:

- Gasite cigarete! Zatvorite prozore da nam se ne mešaju zvukovi!

„Oznaka“ je bio krst od žute lepljive trake na podu. Na taj način svetio nije moralno svaki put da se podešava, a kamera nije morala da se mrda - glumac je stajao na mestu za koje je oprema bila podešena.

- Ovde je vruće, znojim se. Da li mogu da odem bar do kupatila da se malo našminkam?

- Nije zabranjeno. Ali kada se vratiš više neće biti vremena za snimanje. Moramo ovaj materijal da predamo do kraja popodneva.

Verovatno su i sve ostale devojke danas postavile isto pitanje i dobile isti odgovor. Bolje je ne gubiti vreme - vadi papirnu maramicu iz tašne i blagim pokretima upija znoj s lica dok se približava oznaci.

Jedan od pomoćnika staje pred kameru, dok se Gabrijela bori s vremenom i pokušava bar jednom da pročita šta piše na papiru koji je dobila.

- Probni snimak broj 25, Gabrijela Seri, Agencija Tompson.

„Dvadeset pet?“

- Snimamo - reče žena s naočarima.

Zavladala je potpuna tišina.

- „Ne, ne mogu da verujem u to što mi pričaš. Niko nije u stanju da počini zločin bez ikakvog razloga.“

- Počni ispočetka. Razgovaraš sa svojim momkom.

- „Ne. Ne mogu da verujem u to što mi pričaš! Niko nije u stanju da počini zločin tek tako, bez ikakvog razloga.“

- Reči „tek tako“ nisu u tekstu. Da li misliš da scenarista, koji je

mesecima radio na tom tekstu, nije pomislio da može da upotrebi i „tek tako”? I da nije odbacio tu ideju jer je shvatio daje bespotrebna, površna, suvišna?

Gabrijela duboko udahne. Nema više ništa da izgubi osim strpljenja. Sada će uraditi ono što joj dođe, izaći će odande, otići na plažu, ili se vratiti da još malo odspava. Mora da se odmori da bi bila u punoj formi za večernje koktele.

Neki čudan, sladak mir je obuzima. Odjednom se oseća zaštićenom, voljenom, zahvalnom stoje živa. Nikoje ne primorava da bude tamo, da ponovo trpi sva ta ponižavanja. Po prvi put, za sve te godine, bila je svesna svoje moći, za koju nije mislila daje ikada imala.

- „Ne, ne verujem šta mi pričaš. Niko nije u stanju da počini zločin bez razloga.”

- Pređi na sledeću rečenicu.

Ta naredba je bila nepotrebna. Gabrijela bi nastavila i bez toga.

- „Bolje da odemo do doktora. Mislim da ti je potrebna pomoć.”

- „Ne” - uzvrati žena s naočarima, koja je igrala „momka”.

- „U redu. Nećemo kod doktora. Hajde malo da prošetamo, da mi ispričaš šta se tačno dešava. Volim te. Ako nikome na ovom svetu nije stalo do tebe, meni jeste.”

To je bio sav tekst koji je dobila. Niko ništa nije progovarao. Neka čudna energija je ovladala prostorom.

- Reci devojci koja čeka da može da ide - naređuje žena s naočarima jednom od članova ekipe.

Da li je to ono što je mislila da jeste?

- Idi do levog kraja plaže, gde se nalazi marina, to je na kraju Kroazete, naspram Ale de palmije. Tamo će te čekati čamac tačno u 13:55 da te odvede da se upoznaš s gospodinom Gibsonom. Sada mu šaljemo snimak, ali on voli lično da upozna ljude s kojima će možda raditi.

Na Gabrijelinom licu razvukao se osmeh.

- Rekla sam „možda”. Nisam rekla „s kojima će raditi”.

Uprkos tome, osmeh je i dalje tu. Gibson!

13:19

Lepa devojka od nekih dvadeset godina ležala je gola između inspektora Savoja i mrtvozornika na stolu od nerđajućeg čelika.

Mrtva.

- Da li ste sigurni?

Mrtvozornik odlazi do lavaboa, takođe načinjenog od nerđajućeg čelika. Skida gumene rukavice, baca ih u smeće i odvrće česmu.

- Potpuno. Nema nikakvih tragova droge.

- Sta se onda desilo? Zar je moguće da bi ovakva devojka mogla da doživi srčani udar?

U prostoriji se čuo samo šum tekuće vode.

„Njima na pamet padaju samo očigledne stvari: droga, srčani udar i slično.“

Pere ruke duže nego stoje uobičajeno - malo neizvesnosti u njegovom poslu uvek je dobrodošlo. Na ruke nanosi sredstvo za dezinfekciju i baca u smeće materijal koji je koristio za autopsiju. Zatim se vraća i moli inspektora da pregleda telo od glave do pete.

- Detaljno, bez stida; vaša profesija podrazumeva da umete da obratite pažnju na detalje.

Savoj pažljivo ispituje leš. U jednom trenutku kreće šakom prema ruci devojke daje podigne, ali mrtvozornik ga sprečava.

- Nema potrebe da je dodirujete.

Savove oči ispituju nago telo devojke. Do tada je već dosta znao o njoj - Olivija Martins, roditelji Portugalci, u vezi s mladićem nedefinisane profesije, čestog gosta kanskih noćnih klubova, koga u ovom trenutku ispituju daleko odatile. Sudija je odobrio pretres njegovog stana i pronašli su epruvete sa supstancom THC (tetrahidrokanabinol, glavni halucinogeni sastojak marihuane, koji danas može da

se popije pomešan sa susamovim uljem, što ne ostavlja nikakav miris a ima mnogo jači efekat od unošenja pušenjem). Šest koverata sa po gramom kokaina. Tragovi krvi na čaršavu koji je poslat u laboratoriju na analizu. Po svoj prilici radi se o sitnom dileru. Poznat policiji, par puta je bio pritvaran, ali nikada nije bio terećen za fizičko nasilje.

Olivija je bila prelepa, čak i mrtva. Jake obrve, dečji lik, grudi...

„Ne smem o tome da razmišljam. Ovo mi je posao i ja sam profesionalac.“

- Ne vidim baš ništa.

Mrtvozornik se smeška - a Savoj je već blago iznerviran njegovom arogancijom. Pokazuje prstom na jednu malu, neprimetnu modru tačku između levog ramena i vrata devojke.

Odmah zatim pokazuje sličnu tačku na desnoj strani grudnog koša, između dva rebra.

- Mogao bih da počnem s opisivanjem tehničkih detalja, kao što su opstrukcija vratne vene i karotidne arterije, dok se u isto vreme vrši sličan pritisak na određeni splet nerava, ali s takvom preciznošću da može da se izazove potpuna ukočenost gornjeg dela tela...

Savoj ništa nije govorio. Mrtvozornik shvata da nije vreme da ističe svoju kulturu ili da se šali s ovom pričom. Sažaljeva samog sebe: smrt je bila deo njegove svakodnevice, stalno je bio okružen leševima i ozbiljnim ljudima, njegova deca nisu pričala čime im se otac bavi, a on nikada nije imao zajedničku temu na večerama, jer ljudi ne podnose da pričaju o sumornim stvarima. Više puta se upitao da li je odabrao pravo zanimanje.

- Drugim recima: usmrćena je davljenjem.

Savoj i dalje čuti. Mozak mu je radio punom parom: davljenje nasred Kroazete po danu? Roditelji su već dali izjave, devojka je izašla iz kuće s robom - nelegalnom, jer ulični prodavci nisu plaćali porez državi i zato nisu imali dozvolu da rade.

„Ali to u ovom trenutku nije bitno.“

- Međutim - nastavlja mrtvozornik - ima tu nešto zanimljivo. Kod uobičajenih slučajeva davljenja tragovi ostaju na oba ramena, to vam je ona klasična scena davljenja kada neko žrtvu uhvati za vrat,

dok se ona batrga pokušavajući da se spase. U ovom slučaju, jedna od šaka, ili još bolje, jedan jedini prst sprečio je dotok krvi u mozak, dok je drugi prst učinio da telo bude paralisano, nesposobno da reaguje. Tako nešto zahteva izuzetnu tehniku i savršeno poznavanje ljudskog organizma.

- Da li je mogla biti ubijena negde drugde i donesena na klupu na kojoj smo je našli?

- Da se to desilo, ostali bi tragovi nošenja. To je bila prva stvar koju sam tražio, pretpostavljajući da ju je ubila jedna osoba. Kako ništa nisam pronašao, potražio sam tragove nasilnog držanja nogu i ruku da bih proverio mogućnost daje bilo više prestupnika. Opet ništa. Osim toga, da ne ulazim mnogo u tehničke detalje, postoje neke stvari koje se dešavaju u trenutku smrti, koje ostavljaju tragove. Kao na primer urin i ...

- Šta želite da kažete?

- Da je ubijena tamo gde je nađena. Da je, sudeći prema tragovima prstiju, samo jedna osoba počinila taj zločin. Daje poznavala zločinca, jer нико nije prijavio da je pokušavala da pobegne. Da je sedela s leve strane ubice. Da je ubica obučen za to i da ima veliko iskustvo u borilačkim veštinama.

Savoj klimne glavom u znak zahvalnosti i brzo se uputi ka vratima. Usput poziva stanicu u kojoj ispituju mladića.

- Zaboravite na priču s drogom - reče im. - Imate posla s ubicom. Pokušajte da otkrijete šta zna o borilačkim veštinama. Dolazim.

- Ne - odgovara mu glas s druge strane. - Idi u bolnicu. Mislim da imamo još jedan problem.

13:28

Galeb je leteo iznad plaže u zalivu kada je ugledao miša. Sleteo je s neba i upitao glodara:

- *Gde su ti krila ?*

Svaka životinja govori svojim jezikom tako da miš nije razumeo šta galeb govori; ali primetio je da životinja koja стоји pred njim ima neke dve čudne stvari koje joj vire iz tela.

„Mora da je bolesna”, pomisli miš.

Galeb primeti da miš zuri u njegova krila:

- *Jadničak. Napala su ga čudovišta koja su mu ukrala krila i od čijeg je napada ogluveo.*

Dirnut, uzeo ga je u kljun i poneo u šetnju po visinama. „Barem će malo da utoli čežnju”, mislio je dok su leteli. Zatim ga je, vrlo pažljivo, spustio na zemlju.

U sledećih nekoliko meseci miš je postao duboko nesrećno stvorenje: upoznao je visine, video širok i lep svet.

Ali, kako je vreme prolazilo, opet se navikao da bude miš i počeo je da veruje da je čudo koje mu se desilo u životu bilo samo san.

Bila je to priča iz njegovog detinjstva. Ali sada je on bio na nebū: video je tirkiznoplavu more, luksuzne jahte, ljude male poput mrava, šatore razapete na plaži, litice, horizont s leve strane iza kojeg je bila Afrika sa svim svojim problemima.

Tlo se bliži velikom brzinom. „Kad god je moguće, muškarce treba gledati s visine”, razmišlja. „Tek tada stvarno razumemo koliko su mali.”

Eva deluje kao dajoj je dosadno ili daje nervozna. Hamid nikada nije mogao da dokuči šta se zapravo dešava u glavi njegove žene,

iako su zajedno već više od dve godine. Ali iako je Kan patnja za sve, ne može da ode odatle pre nego stoje planirano; ona bi trebalo da se već navikla na sve to, jer se život njenog bivšeg muža nije mnogo razlikovao od njegovog; večere na koje mora da ide, dešavanja koja mora da organizuje, stalna putovanja iz zemlje u zemlju, s kontinenta na kontinent, različiti jezici.

„Da li je uvek bila ovakva ili... nije valjda... da me više ne voli kao pre?“

Ta misao je zabranjena. Koncentriši se na druge stvari, molim te.

Buka motora nije dozvoljavala da se razgovara, osim putem slušalica s mikrofonom. Eva ih nije čak ni skinula s ležišta koje se nalazi uz njeni sedište; čak i daje sada zamoli da ih stavi da bi joj po hiljaditi put rekao daje ona najvažnija žena u njegovom životu, da će učiniti sve dajoj priušti divnih sedam dana na njenom prvom Festivalu, to sada ne bi mogao da učini. Sistem komunikacije u kabini tako je podešen da pilot uvek čuje sve - a Eva ne podnosi javne izlive nežnosti.

Eto njih tu u staklenoj kugli koja skoro da je sletela na mol. Već može da vidi veliki beli automobil, majbah, najskuplj i najluksuzniji automobil na svetu. Ekskluzivniji od rols rojsa. Uskoro će sedeti u njemu, slušati opuštajuću muziku i pred sobom imati posudu sa hladnim šampanjcem i najkvalitetnijom mineralnom vodom na svetu.

Pogledao je na svoj sat od platine, verifikovanu kopiju jednog od prvih modela koji se proizvode u jednoj maloj fabrici u Safhauzenu. Za razliku od žena, koje mogu da troše bogatstva na razne vrste nakita, ručni sat je jedini nakit koji je dozvoljen muškarцу od ukusa i samo pravi poznavaoči znaju vrednost tog modela koji se retko pojavljuje u reklamama luksuznih časopisa.

A to je, u stvari, prava prefinjenost: znati šta od najboljeg postoji, iako drugi nikada za to nisu čuli.

I raditi najbolje stvari koje postoje, iako te iste stvari drugi naširoko kritikuju.

Bilo je već skoro dva po podne, evropske berze su se zatvarale, a njujorški Dau Džons je trebalo da otvori za par minuta. Kada stigne, pozvaće telefonom - obaviće samo jedan razgovor - da izda uputstva

za taj dan. Zarađivanje novca u „kasinu”, kako je zvao investicione fondove, nije bio njegov omiljeni sport; ali morao je da se pravi da prati šta rade njegovi menadžeri i finansijski inženjeri. Seik ih je štio, podržavao i nadgledao, ali i pored toga bilo je bitno pokazati da je u toku s dešavanjima.

Dva razgovora i nijedno konkretno uputstvo za kupovinu ili prodaju akcija. To je zato što mu je energija usmerena na nešto drugo; te večeri će barem dve glumice - jedna popularna i jedna nepoznata - nositi njegove modele na crvenom tepihu. Naravno da ima pomoćnike koji mogu sve da završe, ali voli da bude uključen lično, makar i da bi samog sebe podsetio da je svaki detalj bitan, da nije izgubio kontakt s osnovom na kojoj je sazidao svoju imperiju. Pored toga, namerava da za vreme preostalog boravka u Francuskoj maksimalno iskoristi Evino društvo tako što će je upoznati sa zanimljivim ljudima, šetati s njom po peščanim plažama, ručati udvoje u nepoznatim restoranima u okolnim mestima, držati se za ruke i šetati po vino-gradima koje je video dok su leteli.

Uvek je smatrao da ne može da se zaljubi ni u šta osim u svoj posao, iako je na spisku svojih zavodničkih uspeha imao niz žena na kojima bi mu baš svako pozavideo. U trenutku kada se Eva pojavila, u sebi je otkrio drugog čoveka: dve godine su bili zajedno, a njegova ljubav bila je jača i intenzivnija nego ikada.

Zaljubljen.

On, Hamid Husein, jedan od najpriznatijih modnih kreatora na svetu, prvi čovek ogromnog međunarodnog konglomerata luksuza i glamura. On, koji se borio protiv svega i protiv svih, suočio se s predrasudama o ljudima koji dolaze s Bliskog istoka i različite su vere, upotrebio je drevnu mudrost svog plemena da bi preziveo, učio i završio na vrhu sveti. Uprkos prepostavkama, nije potekao iz bogate porodice koja se davi u nafti. Otac mu je bio trgovac tkaninama koji je jednog lepog dana pao u šeiko vu milost jer je naprsto odbio da posluša naređenje.

Kad god bi morao da donese neku tešku odluku, voleo je da se priseti primera koji je dobio u svojim adolescentskim danima: da kaže „ne” moćnima, iako se time izlaže ogromnom riziku. Skoro svaki put to bi bio pravi korak. U retkim slučajevima kada se pokazalo da

je to bio pogrešan korak, uverio se da posledice nisu bile toliko loše kao što je mislio.

Njegov otac. Nije doživeo da vidi sinovljev uspeh. Njegov otac, koji se u vreme kada je šeik počeo da kupuje sve placeve u tom delu pustinje da bi sagradio jedan od najmodernijih gradova na svetu, odvažio da kaže jednom od njegovih izaslanika:

„Neću da prodam. Već vekovima moja porodica ovde živi. Ovde smo sahranili svoje mrtve. Ovde smo naučili da preživimo kijamete i nalete osvajača. Mesto koje nam je Bog poverio da na ovom svetu pazimo nije za prodaju.“

Čitava priča mu se vraća u sećanje.

Izaslanici su ponudili veći iznos. Kako ni to nije urodilo plodom, vratili su se iznervirani i spremni da urade sve što mogu da bi uklonili tog čoveka odande. Šeik je postajao nestrpljiv - želeo je da započne svoj projekat što pre, imao je velike planove, cena nafte skočila je na svetskom tržištu i novac je trebalo upotrebiti pre nego što se začeli potroše i nestanu mogućnosti da se stvori primamljiva infrastruktura za strana ulaganja.

Ali stari Husein je i dalje odbijao svaki iznos koji bi mu ponudili za imanje. Sve dok šeik jednog dana nije resio da lično razgovara s njim.

- Mogu ti ponuditi sve što poželiš - reče trgovcu tkaninama.

- Onda obezbedite odgovarajuće obrazovanje momu sinu. Njemu je već šesnaest godina i ovde nema nikakvu perspektivu.

- Za uzvrat ćeš mi prodati kuću.

Nastupio je dugačak trenutak tišine iza kojeg je čuo svoga oca kako, gledajući šeika u oči, izgovara nešto što nikada nije očekivao da će čuti.

- Vi imate obavezu da obrazujete svoje podanike. A ja ne mogu da menjam budućnost svoje porodice za njenu prošlost.

Seća se da je u njegovim očima video veliku tugu kada je nastavio:

-Ako moj sin bude mogao da ima bar jednu priliku u životu, prihvatom vašu ponudu.

Šeik je izašao bez reči. Sutradan je tražio od trgovca da mu po-

šalje dečaka na razgovor. Očekivao gaje u palati koju je sagradio po-red stare luke. Mladić je donde stigao prolazeći blokiranim ulicama, pored ogromnih građevinskih dizalica, radnika koji bez prestanka rade i čitavih kvartova koje su rušili.

Vladar je odmah prešao na stvar:

- Znaš da želim da kupim kuću tvoga oca. Ostalo je veoma malo nafta u našoj zemlji i pre nego što izvori presahnu moramo da promenimo industriju od koje zavisimo i nađemo nove puteve razvoja. Dokazaćemo svetu da smo sposobni da prodajemo i usluge, a ne samo naftu. Međutim, da bismo napravili prve korake, moramo da uđemo u bitne rekonstrukcije, kao stoje, na primer, zidanje dobrog aerodroma. Potrebno nam je zemljište da bi stranci mogli da zidaju svoje zgrade. Moj sanje pravičan, moja namera je dobra. Potrebni će nam biti obrazovani ljudi u oblasti finansija, a ti si čuo moj razgovor s tvojim ocem.

Hamid je pokušavao da sakrije strah; više od deset ljudi prisustvovalo je audijenciji. Ali njegovo srce već je imalo spremjan odgovor za svako postavljeno pitanje.

- Šta želiš da radiš?
- Da učim visoku modu.

Ljudi su se zgledali. Možda nisu dobro razumeli staje hteo da kaže.

- Da učim visoku modu. Veliki deo tkanina koje kupuje, moj otac preprodaje strancima, a oni toj tkanini ustrostruče cenu kada je pretvore u luksuznu odeću. Siguran sam da možemo to da radimo i ovde. Uveren sam da će moda biti jedan od načina da se prevazidu negativne predrasude koje ostatak sveta ima prema nama. Ako shvate da se ne oblačimo kao varvari, bolje će nas prihvatići.

Ovog puta se čuo žamor medu podanicima. Da li on to govori o odeći? To je zapadnjačka stvar, a te ljude više zanima kakav je neko spolja nego iznutra.

- S druge strane, cena koju moj otac plaća je preskupa. Bolje da mu ostane kuća. Radiću s tkaninama koje ima, a ako Bog Milostivi tako bude hteo, uspeću da ostvarim svoj san. Baš kao i Vaša Visost, znam šta mi je cilj.

Dvorani su bez ikakvih simpatija slušali mladića koji prkosи ve-

likom gospodaru te oblasti i odbija da se poviňuje želji sopstvenog oca. Ali šeik se nasmejao kada je čuo odgovor.

- Gde se uči visoka moda?

- U Francuskoj. U Italiji. Radom uz velike majstore. U stvari, postoje neki fakulteti, ali ništa ne može da zameni praktično iskuštenje. Veoma je teško, ali ako Milostivi Bog bude tako hteo, uspeću.

Šeik mu je rekao da se vrati predveče. Hamid je prošetao lukom, posetio bazar, bio je očaran bojama, tkaninama, čipkama - uvek je uživao u svakom trenutku provedenom tamo. Setio se da će uskoro sve što viđi biti srušeno i to gaje ražalostilo jer će jedan deo prošlosti i tradicije biti izgubljen. Da li bi bilo moguće zaustaviti napredak? Da li bi bilo pametno usporiti razvoj jedne nacije? Setio se mnogih besanih noći u kojima je uz svetlost svece crtao modele odeće koju nose beduini i uplašio se da će dizalice i strane investicije uništiti i plemenske običaje.

U zakazano vreme vratio se u palatu. Oko vladara je bilo još više ljudi.

- Doneo sam dve odluke - reče šeik. - Prva je da će godinu dana snositi tvoje troškove. Mislim da imamo dovoljno momaka koje zanimaju finansije, ali niko mi se do danas nije obratio sa željom da se bavi modom. Zvuči mi suludo, ali svi kažu da sam i ja lud zbog mojih snova, ali ipak sam stigao dovde gde sam sada. Stoga ne mogu da poričem nešto što i sam radim.

„S druge strane, niko od mojih pomoćnika nema bilo kakav kontakt s ljudima koje si spomenuo, tako da će ti plaćati mali džeparac da ne bi morao da moliš za milostinju po ulicama. Kada se vratiš ovamo, bićeš pobednik; ti predstavljaš našu zemlju a ljudi treba da nauče da poštuju našu kulturu. Pre nego što kreneš, treba da naučiš jezike zemalja u koje ideš. Koji su to jezici?“

- Engleski, francuski i italijanski. Veoma sam zahvalan na vašoj darežljivosti, ali želja mog oca...

Šeik mu je dao znak da učuti.

- Moja druga odluka je sledeće: kuća tvoga oca ostaće tamo gde jeste. U svojim snovima video sam je okruženu oblakoderima, sunce nije dopiralo do njenih prozora, i on je na kraju morao da se preseli. Ali kuća će biti sačuvana zauvek. U budućnosti će ljudi, kada me

se sete, govoriti: „*Bio je veliki jer je promenio svoju zemlju. A bio je i pravičan, jer je poštovao pravo trgovca tkaninama.*“”

Helikopter sleće na kraj mola i više nema vremena za sećanja. Hamid prvi izlazi i pruža ruku Evi da joj pomogne. Dodiruje joj kožu, gleda ponosno svoju plavokosu ženu obučenu u belo, čija haljina reflektuje svetlost sunca koje blista svuda oko njih, dok drugom rukom pridržava diskretni elegantni šešir blage bež boje. Prolaze između ukotvljenih jahti s obe strane i idu ka kolima, pored kojih ih već čeka šofer pridržavajući otvorena vrata.

Drži ženu za ruku i šapuće joj u uvo:

- Nadam se da ti se ručak svideo. To su veliki kolezionari umetničkih dela. Vrlo je lepo od njih da su svojim gostima stavili na raspolaganje helikopter.

- Mnogo mi se svidelo.

Ali Evaje u stvari htela da kaže „Nimalo mi se nije svidelo. Osim toga, uplašena sam. Dobila sam SMS i znam ko ga je poslao, iako mi telefon ne prepoznaće broj.“

Ulaze u ogroman auto koji opslužuje samo dve osobe; ostatak prostora je prazan. Klima je podešena na idealnu temperaturu, a muzika savršena za takve trenutke. On je pita da li želi malo šampanjca. Ne, samo mineralnu vodu.

- Video sam tvog bivšeg muža juče u hotelskom baru pre nego što smo otišli na večeru.

- Nemoguće. On nema nikakvog posla u Kanu.

Volela bi daje rekla: „Možda si u pravu, i ja sam dobila poruku. Bolje da hvatamo prvi avion i odmah odemo odavde.“

- Siguran sam.

Hamid primećuje da njegova žena nije raspoložena za razgovor. Vaspitan je da poštije privatnost osoba koje voli i tera sebe da misli o nečem drugom.

Izvinjava se, obavlja onaj telefonski poziv sa svojim agentom u Njujorku. Strpljivo sluša dve ili tri rečenice, zatim ga ljubazno prekida u priči o tržišnim kretanjima. Sve to ne traje ni dva minuta.

Sada zove režisera koga je izabrao za svoj prvi film. On je krenuo ka brodu da bi se našao s Poznatim - da, našli su devojku za ulogu, ona treba da se pojavi u dva po podne.

Ponovo se okreće ka Evi; ali ona i dalje deluje kao da joj nije do priče, pogled joj se gubi u daljini i ne zadržava se ni na čemu. Možda brine što će imati malo vremena u hotelu: moraće brzo da se presvuče i da krene na reviju jedne belgijske kreatorice, koja nije mnogo bitna. Morao je svojim očima da vidi tu manekenku iz Afrike, Jasmin, za koju njegovi asistenti tvrde da ima idealno lice za njegovu sledeću kolekciju.

Zeleo je da vidi kako će se devojka nositi s pritiskom koji nosi modna revija u Kanu. Ako sve bude u redu, u oktobru će biti jedna od njegovih glavnih zvezda na Nedelji mode u Parizu.

Eva i dalje zuri kroz prozor automobila, ali ne primećuje baš ništa što se dešava na ulici. Dobro poznaje tog elegantnog gospodina lepih manira, kreativnog, borbenog, koji sedi pored nje. Znala je da je želi kao što nijedan muškarac nije želeo jednu ženu, osim onaj koga je ostavila. Može imati poverenja u njega iako je stalno okružen najlepšim ženama na svetu. Pored nje je pošten, radan, hrabar čovek koji se suočio s mnogim izazovima da bi stigao do te limuzine i prilike da joj ponudi čašu šampanjca ili kristalnu čašu njene omiljene mineralne vode.

Moćan, sposoban daje zaštiti od bilo kakve opasnosti, osim jedne, najgore od svih.

Njenog bivšeg muža.

Ne želi da izaziva sumnju sada, tako da ne vadi telefon da ponovo pročita staje napisao; zna poruku napamet:

„Uništio sam jedan svet za tebe, Kaćuša.“

Ne razume poruku. Ali niko drugi na ovom svetu je ne bi tako nazvao.

Učila je sebe da voli Hamida, iako je mrzela stil života kojim je živeo, zabave na koje je išao, prijatelje koje je imao. Nije sigurna da je i naučila da ga voli - ponekad ima toliko depresivne faze da pomislija i na samoubistvo. Zna samo daje on bio njen spas u trenutku ka-

daje mislila daje izgubljena zauvek, bez snage da se iščupa iz zamke sopstvenog braka.

Pre mnogo godina zaljubila se u anđela. Imao je tužno detinjstvo, mobilisan je u sovjetsku armiju da se bori u besmislenom ratu u Avganistanu, vratio se u zemlju koja je počinjala da se raspada i uprkos svemu tome znao je kako da nadvlada sve teškoće. Vredno je radio, prolazio kroz veoma napete situacije da bi dobio pozajmice od opasnih ljudi, probdeo noći razmišljajući kako da ih vrati, bez kukanja je trpeo korumpirani sistem u kojem je morao da potplati državnog službenika svaki put kada je tražio dozvolu za novi projekat koji treba da popravi kvalitet života njegovog naroda. Bio je idealista i emotivac. Preko dana bio je lider, niko nije dovodio u pitanje njegov autoritet, jer gaje život vaspitao, a vojna služba uputila u način funkcionisanja hijerarhijskog sistema. Noću se privijao uz nju i molio je da ga zaštiti, da ga posavetuje, da se moli da sve prođe kako treba, da uspe da izbegne mnoge zamke koje mu se svakodnevno javljaju na putu.

Eva gaje milovala po kosi, obećavala da će sve biti dobro, daje on dobar čovek i da Bog uvek nagradi pravične.

Malo-pomalo, teškoće su uzmicale pred prilikama. Mala firma koju je osnovao i koja je dugo vapila za ponekim ugovorom, počela je da raste, jer je on bio jedan od retkih koji su uložili u nešto za šta niko nije verovao da može da uspe u zemlji koja je još uvek patila od zastarelih sistema komunikacije. Promenila se Vlada i korupcija se smanjila. Novac je počeo da stiže - lagano u početku, a kasnije u velikim, ogromnim količinama. Pored toga, nijedno od njih nije zaboravilo teškoće kroz koje su prošli i nikada nisu protračili nijednu kopejku; davali su priloge u dobrotvorne svrhe i udruženjima ratnih veteranâ, nisu se razmetali u velikom luksuzu i maštali su o danu kada će moći sve da ostave i žive u nekoj kući daleko od sveta. Tada bi zaboravili da su morali da provode vreme s ljudima koji nisu znali za etiku i dostojanstvo. Veliki deo vremena prolazio im je na aerodromima, u avionima i hotelima, radili su osamnaest sati dnevno i godišnja nisu mogli sebi da priušte mesec dana zajedničkog odmora.

Ali imali su zajednički san: doći će trenutak kada će taj frenetič-

ni životni ritam postati davna uspomena. Ožiljci koje je taj period ostavio biće zalečeni borbom koju su vodili u ime vere i svojih srođnika. Na kraju krajeva, ljudski rod - tako je tada verovala - stvoren je da bi voleo i delio život s voljenom osobom.

I onda je proces počeo da se obrće. Za ugovorima više nisu vapili, počeli su spontano da se pojavljuju. Jedan ekonomski časopis objavio je priču o njenom mužu i stavio ga na naslovnu stranu; lokalna društvena zajednica počela je da šalje pozive za zabave i druge manifestacije. Počeli su prema njima da se odnose kao prema kralju i kraljici, a novac je pristizao u sve većim količinama.

Bilo je neophodno prilagoditi se novim vremenima: u Moskvi su kupili lepu kuću, koja im je pružala sav mogući komfor. Bivši poslovni partneri njenog muža - koji su mu u početku pozajmili novac i koji je isplaćen do poslednje pare i pored astronomskih kamata - završili su u zatvoru iz razloga koji su joj bili nepoznati, a nije ni htela da ih zna. Pored toga, Igor je angažovao tejoхранitelje; prvo ih je bilo samo dvojica, ratni veterani i drugovi iz Avganistana. Drugi su pristizali kako se mala firma pretvarala u multinacionalnog giganta koji otvara filijale u raznim zemljama u sedam vremenskih zona, sa sve većim i različitim investicijama.

Evaje provodila dane u trgovinskim centrima ili na čajankama s prijateljicama, na kojima su uvek razgovarale o istim stvarima. Igor je htio dalje.

Uvek dalje, što nije bilo čudno; uostalom, stigao je tu gde jeste upravo zbog svoje ambicije i neumornog rada. Kada bi ga pitala zar nisu stigli mnogo dalje od onoga što su planirali, i zar nije trenutak da se odvoje od svega i ostvare svoj san i žive samo ljubav koju su osećali jedno prema drugom, on je tražio još malo vremena. Tada je počela da pije. Jedne noći, posle duge večere s prijateljima zalivene votkom i vodom, doživelje nervni slom po povratku kući. Reklaje da više ne može da podnese taj isprazan život, da mora nešto da uradi ili će poludeti.

Igor ju je upitao da li je nezadovoljna onim što ima.

- Zadovoljna sam. Upravo u tome je problem: zadovoljna sam, ali ti nisi. I nikada nećeš biti. Nesiguran si, plašiš se da ne izgubiš

sve što si osvojio, ne uineš da izadeš iz borbe kada si već uspeo ono što si naumio. Na kraju ćeš se uništiti, kao što sada uništavaš naš brak i moju ljubav.

Nije to bio prvi put da na taj način razgovara s mužem; njeni razgovori su uvek bili iskreni, ali osetila je da više ne može. Više nije podnosila kupovinu, prezirala je čajanke, mrzela je programe na televiziji koje je gledala čekajući ga da se vrati s posla.

- Nemoj tako da pričaš. Nemoj da govorиш da uništavam našu ljubav. Obećavam ti da ćemo uskoro sve ostaviti, strpi se malo. Možda je vreme da počneš nečim da se baviš, jer ti je ovakav život sigurno pakao.

Barem je toga bio svestan.

- Sta bi volela da radiš?

Da, možda je tu izlaz.

- Da se bavim modom. Uvek sam o tome maštala.

Suprug joj je odmah ispunio želju. Naredne nedelje pojavio se s ključevima lokala u jednom od najboljih tržnih centara u Moskvi. Eva je bila uzbudena - njen život dobio je novi smisao, dugi dani i noći iščekivanja gotovi su zauvek. Tražila je pozajmicu i Igorje uložio koliko god je bilo potrebno da bi ona dobila šansu da postigne zasluženi uspeh.

Prijemi i zabave - na kojima se uvek osećala kao uljez - dobili su novu dimenziju; zahvaljujući vezama koje je imala, za samo dve godine postala je vlasnica najpopularnijeg butika visoke mode u Moskvi. Iako je s mužem imala zajednički račun i on nikada nije gledao koliko je trošila, insistirala je da vrati novac koji joj je pozajmio. Počela je sama da putuje u potrazi za novim modelima i ekskluzivnim markama. Zaposlila je radnike, ovladala računovodstvom, pretvorila se - na svoje veliko iznenađenje - u odličnu poslovnu ženu.

Igor ju je svemu naučio. Bio je veliki uzor, primer koji treba slediti.

I baš kadaje sve bilo u redu, kada joj je život dobio novi smisao, Andeo Svetlosti koji joj je osvetljavao put počeo je da pokazuje znake neuravnoteženosti.

Bili su u jednom restoranu u Irkutsku, posle vikenda provedenog u ribarskom selu na Bajkalskom jezeru. U to vreme firma je posedovala dva aviona i helikopter, tako da su mogli da oputuju gde god su želeli i da se u ponedeljak vrate kući da započnu radnu nedelju. Nijedno od njih nije se žalilo što su se malo viđali i malo vremena provodili zajedno, ali očigledno je bilo da su godine truda i rada počele da ostavljaju tragove.

Ipak, znali su daje ljubav jača od svega i da su na sigurnom dokle god su zajedno.

Usred večere uz svetlost sveca jedan prosjak, očigledno pijan, ušao je u restoran, došao do njihovog stola i seo da razgovara, prekinuvši dragocen trenutak kada su bili sami, daleko od moskovske užurbanosti. Nekoliko trenutaka kasnije vlasnik restorana je bio tu, spreman da odstrani prosjaka, ali Igor gaje zamolio da to ne radi, rekavši da će se on sam postarati. Prosjak se obradovao, uzeo flašu votke sa stola i direktno iz nje potegao, počeo je da postavlja pitanja („Ko ste vi? Kako to da imate para kada smo svi mi ovde siromašni?”), žalio se na život i državu. Igor je izdržao priču nekoliko minuta.

Zatim se izvinio, uhvatio čoveka za mišku i izveo ga napolje - restoran se nalazio u ulici koja nije imala ni trotoar. Tu su bila njegova dva telohranitelja. Eva je kroz prozor videla daje njen suprug samo razmenio par reči s njima, nešto u stilu „Pazite mi na ženu”, i otišao u sporednu uličicu. Nekoliko minuta kasnije vratio se s osmehom na licu.

- Ovaj nikome više neće smetati - reče.

Eva je primetila da su mu oči bile drugačije; delovale su kao da ih je obuzela ogromna radost koja je bila mnogo veća od one koju je pokazao tokom zajedničkog vikenda.

- Sta si uradio?

Ali Igor je naručio još votke. Oboje su pili do kraja noći - on je bio nasmejan, razdragan, a ona je odabrala da razume samo ono što je želela: možda je čoveku dao novac da se reši bede, jer je uvek bio darežljiv prema onima koji su imali manje.

Kada su se vratili u hotel, prokomentarisao je:

- Naučio sam to još u mladosti, kada sam se borio u nepraved-

nom ratu, za ideale u koje nisam verovao. Uvek je moguće resiti se bede zauvek.

Ne, Igor sigurno nije tu. Hamid mora daje nešto pobrkao. Oboje su ga videli samo jednom, na ulazu zgrade u kojoj su živeli u Londonu, i to je bilo kada je uspeo da sazna njihovu adresu pa je došao da preklinje Evu da mu se vrati. Hamid je razgovarao s njim, ali mu nije dozvolio da ude, preteći da će pozvati policiju. Posle toga, ona je nedelju dana odbijala da izade iz kuće pravdajući se glavoboljom, ali znajući da se Andeo Svetlosti pretvorio u Apsolutno Zlo.

Ponovo otvara telefon. Ponovo čita poruke.

Kačuša. Samo jedna osoba je tako zove. I to ona koja živi u njenoj prošlosti, a terorisaće njenu sadašnjost do kraja života, ma koliko smatra da daje zaštićena i daleko, da živi u svetu kojem on nema pristup.

Ista osoba koja je po povratku iz Irkutska - kao da se oslobođila ogromnog pritiska - počela da priča slobodnije o duhovima prošlosti koji su nastanjivali njegovu dušu.

„Niko, baš niko ne srne da preti našoj intimnosti. Dovoljno smo vremena utrošili da bismo stvorili pravednije i humanije društvo; ko ne poštuje naše trenutke slobode treba da bude uklonjen tako da nikada ne pomisli da se vrati.“

Eva se plašila da upita šta znači „tako“. Mislila je da poznaje svog supruga, ali tu i tamo joj se činilo da podvodni vulkan počinje da se budi i da talasi postaju sve intenzivniji. Setila se nekoliko noćnih razgovora s momkom koji je nekada u Avganistanu morao da ubija da bi se odbranio. Nikada u njegovim očima nije videla kajanje ili grizu savesti:

„Preživeo sam, i jedino je to bitno. Život sam mogao da izgubim nekog sunčanog popodneva, ili u zoru u planinama prekrivenim snegom, ili u nekoj od noći kada smo se kartali u šatoru sigurni daje situacija pod kontrolom. Moja smrt tada ne bi ništa promenila na ovom svetu; bio bi to samo još jedan statistički podatak za vojsku i orden za porodicu.

„Ali Isus mi je pomogao - uvek sam reagovao na vreme. Pošto sam prošao najveća iskušenja koja čovek može da doživi, sudska

mi je dodelila dve najvažnije stvari na svetu: uspeh u poslu i osobu koju volim."

Jedno je bilo reagovati u samoodbrani, da bi se spasao sopstveni život, a drugo „ukloniti zauvek“ nekog pijanog siromaha koji je prekinuo večeru i koga je vlasnik restorana lako mogao da odstrani. Ta scena joj nije izlazila iz glave; odlazila je u svoj butik ranije, a kod kuće bi do kasno provodila vreme za kompjuterom. Htela je da izbegne jedno pitanje. Uspelaje da se kontroliše nekoliko meseci tokom kojih je život tekao uobičajeno: putovanja, sajmovi, večere, sastanci, dobrotvorne aukcije. U jednom trenutku čak je mislila da je pogrešno razumela suprugove reči u Irkutsku i krivila sebe stoje bila tako površna pri donošenju zaključka.

Kako je vreme prolazilo, to pitanje je prestalo da gubi na značaju, sve do dana kada su u Milanu bili na gala večeri u jednom od najluksuznijih restorana u tom gradu, koja se završavala dobrotvornom aukcijom. Svako od njih bio je u Milanu iz sopstvenih razloga: on da dogovori detalje nekog ugovora se jednom italijanskom firmom, a Eva da prisustvuje Nedelji mode, kada je planirala i da nabavlja robu za svoj butik u Moskvi.

Ono što se desilo usred Sibira, ponovilo se u jednom od najsofisticiranijih gradova u svetu. Ovog puta im je jedan njegov prijatelj, takođe pripit, bez pitanja seo za sto i počeo da zbija neslane šale, govorеći oboma nepristojne stvari. Eva je primetila da je Igor počeo snažno da steže escajg koji je držao u ruci. Na najljubazniji mogući način, zamolila je poznanika da ode. Do tada je već bila popila nekoliko čaša asti spumantea, kako Italijani nazivaju ono što se nekada zvalo „šampanjac“. Upotreba te reči je zabranjena zbog takozvanog „registrovanog domena“: šampanjac je belo vino koje sadrži određenu bakteriju koja putem rigorozno nadgledanog procesa kontrole kvaliteta počinje da stvara gasove u flaši kako vino sazревa - najmanje petnaest meseci - a ime je dobilo po regiji u kojoj je proizveden. Spumante je bio isto to, ali evropski zakon ne dozvoljava da se koristi francusko ime jer se vinogradi nalaze u drugoj oblasti.

Razvio se razgovor o piću i zakonima, dok je ona pokušavao da odagna pitanje na koje je već bila zaboravila, a sada se vraćalo svom

snagom. Pili su uz razgovor. Sve dok jednog trenutka nije izgubila kontrolu i upitala:

- Šta ima loše u tome što neko malo zaboravi na lepo ponašanje i dode da nam smeta?

Igorov glas je promenio ton.

- Retko putujemo zajedno. Naravno, uvek razmišljam o svetu u kojem živimo: davimo se u lažima, više verujemo nauci nego duhovnim vrednostima, primoravamo sebe da dušu hranimo stvarima koje nam društvo nameće kao bitne, dok malo-pomalo umiremo jer smo svesni šta se oko nas dešava, znamo da moramo da radimo stvari koje nismo planirali i pored svega toga nismo sposobni da ostavimo sve to i posvetimo svoje dane i noći pravoj sreći: porodici, prirodi, ljubavi. Zašto? Zato što smo primorani da završimo ono što smo započeli da bismo ostvarili željenu finansijsku stabilnost, koja će nam omogućiti da ostatak svojih života posvetimo jedno drugom. Zato što smo odgovorni. Znam da ti ponekad misliš da previše radim: to nije istina. Gradim našu budućnost i uskoro ćemo biti slobodni da sanjamo i živimo svoje snove.

Finansijska stabilnost bila je nešto što im sigurno nije nedostajalo. Nisu imali čak ni dugova, tako da su tog trenutka mogli da ustanu od stola samo sa svojim kreditnim karticama i napuste svet koji je Igor navodno prezirao i počnu iz početka, ne pomicajući na novac kao prepreku. Mnogo puta je već s njim o tome razgovarala i Igor je svaki put ponavljaо ono stoje rekao te večeri: fali još malo. Uvek je falilo još to malo. Osim toga, ovo nije trenutak da razgovaraju o svojoj budućnosti.

- Bog je na sve mislio - nastavi on. - Zajedno smo jer je On tako htio. Bez tebe ne bih stigao tako daleko, iako i dalje ne razumem tvoj značaj u svom životu. On nas je spojio i pozajmio mi Svoju moć da te štitim kad god to bude potrebno. Naučio me je da se sve odvija po planu; moram ga poštovati do najsitnijih detalja. Da nije tako, poginuo bih u Kabulu ili bih umro od bede u Moskvi.

Tada je spumante, ili šampanjac, pokazao šta ume, nezavisno od toga kako ga zovu.

- Sta se desilo s onim prosjakom usred Sibira?

Igor nije mogao da se seti o čemu ona priča. Eva mu je prepričala deo koji je znala, koji se dešavao u restoranu.

- Volela bih da znam ostatak.

- Spasao sam ga.

Odahnula je.

- Spasao sam ga od bednog života bez perspektive, na strašnim hladnogama, tela koje se polako raspadalo od alkohola. Učinio sam da njegova duša može da krene ka svetlosti, jer u trenutku kada je ušao u restoran da upropasti našu sreću, shvatio sam da se u njegov duh uselio Maligni.

Eva je primetila da joj srce jako udara. Nije morala da traži da kaže „ubio sam ga“. Bilo je jasno.

- Bez tebe ne postojim. Bilo šta, bilo ko, da pokuša da nas razdvoji ili upropasti to malo zajedničkog vremena koje imamo u ovom periodu naših života treba da dobije ono stoje zasluzio.

Ili možda želi da kaže: treba da umre. Da li se to i ranije dešavalo a da ona nije primećivala? Pilaje sve više i više, dok je Igor ponovo počeo da se opušta: kako nije ni pred kim otvarao dušu, uživao je u svakom njihovom razgovoru.

- Govorimo istim jezikom - nastavi. - Imamo iste poglede na svet. Savršeno se dopunjujemo i to savršenstvo je dozvoljeno samo onima koji ljubav stavljuju iznad svega. Ponavljam: bez tebe ne postojim.

„Pogledaj ovu Superklasu koja nas okružuje, koja smatra daje tako bitna, da ima društvenu svest, koja plaća ogromne sume za bezvredne predmete na dobrotvornim aukcijama koje se kreću od „prikupljanja sredstava za spas raseljenih lica u Ruandi“ do „dobrotvorne večere za očuvanje kineskih panda“. Njima su pande i gladni ljudi isto; osećaju se posebnim, iznad prošeka, jer čine nešto korisno. Da li su nekada bili u borbi? Ne: oni izazivaju ratove, ali se u njima ne bore. Ako postignu dobar rezultat, primaju sve čestitke. Ako je rezultat loš, drugi su krivi. Oni sebe vole.“

- Ljubavi, htela bih nešto drugo da te pitam...

U tom trenutku voditelj se penje na binu i zahvaljuje svima što su došli. Prikupljena sredstva biće upotrebljena za kupovinu lekova neophodnih u izbegličkom kampu u Africi.

- Da li znaš šta on nije rekao? - nastavi Igor, kao da nije čuo što je kazala. - Da će samo deset odsto ukupnog iznosa stići do destina-

cije. Ostatak će biti upotrebljen da se plati ovo dešavanje, večera, reklama, ljudi angažovani za organizaciju - ili još bolje - oni koji su imali „briljantnu ideju”, i to sve po astronomskim cenama. Koriste sirotinju da bi se bogatili.

- Šta onda ovde tražimo?

- Moramo da se pojavljujemo na ovakvim mestima. To je deo mog posla. Nemam nameru da spašavam Ruandu ili da šaljem lekove izbeglicama - ali toga sam svestan. Ostatak javnosti novcem spira krivicu sa svoje duše i pere savest. Dok su tamo još ratovali i dok je genocid bio u toku, finansirao sam malu vojsku koju sam sastavio od prijatelja i oni su sprečili ubijanje više od dve hiljade pripadnika plemena Hutu i Tutsi. Da li sam ti već pričao o tome?

- Ne. nikad.

- Nema ni potrebe. Znaš i sama kako se brinem za druge.

Aukcija počinje malim koferom Luj Viton. Plaćen je deset puta više nego što košta u redovnoj prodaji. Igor sve to posmatra bez ikakve reakcije, dok ona ispija još jednu čašu i pita se da li da postavi to pitanje.

Jedan primjenjeni umetnik oslikava platno dok igra uz zvuke pesme koju peva Merilin Monro. Ponude skaču iz trenutka u trenutak - dostižu centi garsonjere u Moskvi.

Još jedna čaša. Još jedan prodat predmet. Još jedna absurdna cena.

Te noći je toliko popila da su morali daje odnesu do hotela. Pre nego što ju je stavio u krevet, dok je još uvek bila pri svesti, najzad je skupila hrabrost:

- Šta ako te jednog dana napustim?

- Pij manje sledeći put.

- Odgovori mi.

- To se nikada neće desiti. Naš brak je savršen.

Glava joj se odjednom razbistrlila, ali svesnaje da u pijanstvu ima opravdanje, tako da glumi da je još manje pri svesti.

- Dobro... ali šta ako se to ipak desi?

- Uspeo bih da te vratim. Znam kako da postignem stvari koje želim. Pa makar morao da uništим čitave univerzume.

- A ako ja nađem nekog drugog?

Pogled mu je uprkos svemu ostao dobromameran.

- I da legneš u krevet sa svim muškarcima ovog sveta, moja ljubav je jača.

Od tog trenutka, ono što je u početku delovalo kao idila, počelo je da se pretvara u noćnu moru. Bila je udata za monstruma, ubicu. Kakvaje to priča o plaćeničkoj vojsci koja rešava rat između plemena? Koliko lije ljudi ubio da ne bi ometali mir njihovog bračnog života? Naravno da je mogla sve da pravda učestvovanjem u ratu, traumama, teškim situacijama kroz koje je prošao; ali mnogi drugi su prošli isto to i nisu umislili da sprovode Božansku Pravdu, da sprovode Veliki Uzvišeni Plan.

- Nisam ljubomoran - ponavlja je Igor kada je odlazio na službeni put. - Zato što znaš koliko te volim i zato što znam koliko me voliš. Nikada se neće desiti ništa što može da poremeti ravnotežu našeg zajedničkog života.

Sada je bila sigurnija nego ikad: to nije ljubav. Bilo je to nešto morbidno, što se od nje očekivalo da prihvati i do kraja života živi kao zarobljenica osećaja užasa.

Ili da pokuša da se oslobodi stoje pre moguće, čim se ukaže prilika.

Ukazalo ih se nekoliko. Ali najuporniji, najistrajniji bio je upravo čovek s kojim nije mogla da zamisli da ima bilo kakvu ozbiljnu vezu. Kreator koji je zasenjivao svet mode, koji je postajao sve poznatiji i koji je dobijao ogromne sume novca od svoje zemlje da bi svet mogao da shvati da „nomadska plemena“ imaju čvrst sistem vrednosti i da ima tu još nečega osim terora koji je nametnula religiozna manjina. Čovek koji je svakim danom sve više imao svet mode pod nogama.

Na svakom sajmu na kojem bi se sreli, on je bio u stanju da ostavi sve, da otkaže ručkove i večere, samo da bi bili neko vreme zajedno, na miru, zaključani u hotelskoj sobi, a da u mnogo slučajeva nisu ni vodili ljubav. Gledali su televiziju, jeli, ona je pila (on nikada nije okusio ni kap alkohola), šetali parkovima, ulazili u knjižare,

razgovarali s neznancima, pričali malo o prošlosti, nimalo o budućnosti i mnogo o sadašnjosti.

Odolevala je koliko je mogla, nije bila, i nikada neće biti zaljubljena u njega. Ali kada joj je predložio da ostavi sve i preseli se u London, istog trenutka je prihvatila. Bio je to jedini izlaz iz ličnog pakla.

Nova poruka joj upravo stiže. Nemoguće; godinama već nemaju nikakav kontakt.

„Uništio sam još jedan svet zbog tebe, Kaćuša.“

- Ko ti je poslao poruku?
 - Nemam predstavu. Nema identifikaciju broja.
- A želeta je da kaže: „Prestrašena sam.“
- Stižemo. Ne zaboravi da imamo malo vremena.

Vozač mora da manevriše limuzinom da bi ih dovezao do ulaza u hotel Martinez. Sa svake strane, iza metalne ogradi koju je postavila policija, ljudi svih godišta po ceo dan stoje iščekujući da uživo izbliza vide nekog od poznatih. Slikaju svojim digitalnim aparatima, prepričavaju doživljaje priateljima, kače slike u okviru svojih virtuelnih zajednica na internetu. Smatraju da se dugo čekanje isplatilo ako dozive taj jedan jedini trenutak uspeha: videti glumicu, glumca, ili televizijskog spikera.

Iako fabrika živi od njih, nije im dozvoljeno da se približe; obezbeđenje je postavljeno na strateške tačke i u hotel ne može da uđe niko ko nema dokaz daje u hotelu odseo ili da u njemu ima sastanak. Gosti moraju da pokažu magnetnu karticu koja služi kao ključ od sobe; ako je nemaju, obezbeđenje ih pred svima vraća nazad. Ukoliko neko ide u hotel na poslovni sastanak ili ima poziv na piće, moraju obezbedenju da kažu s kim se nalaze, da bi zatim pred gomilom značajeljnih pogleda čekali proveru: laž ili istina. Čovek iz obezbedenja radio-stanicom poziva recepciju, deluje da odgovora nema čitavu večnost, i najzad, nakon javnog poniženja - pristup je odobren.

To naravno, ne važi za one koji stižu limuzinom.

Oboja vrata na majbahu se otvaraju - jedna otvara vozač, a dru-

ga portir hotela. Foto-aparati se usmeravaju ka Evi i počinju da sevaju blicevi; iako niko ne zna koje ona, ako je odsela u Martinezu, ako je stigla luksuznim automobilom, mora daje važna osoba. Možda je ljubavnica čoveka koji je s njom stigao - u tom slučaju, ako on klijevanbračnu vezu, uvek postoji mogućnost da se fotografije pošalju nekom trač časopisu. Ili, ko zna, možda je ta plavokosa lepotica strana zvezda koja još nije poznata u Francuskoj? Kasnije možda pronađu njeni ime u nekom od „pipi“ časopisa i tada će im biti draga što su bili na nekoliko metara od nje.

Hamid posmatra poveliku grupu ljudi koja se tiska iza gvozdene ograde. Nikada nije mogao da razume ovaj običaj jer je odgajan u okruženju u kojem se takve stvari ne dešavaju. Jednom je upitao prijatelja čemu toliko interesovanje:

- Nemoj misliti da si uvek pred obožavateljima - odgovorio mu je prijatelj. - Od kad je sveta i veka, čovek veruje da će biti blagosloven ako se nade u blizini nečeg nedostižnog i misterioznog. Zbog toga postoje hodočašća u potrazi za guruima i svetim mestima.

- U Kanu?

- Na bilo kojem mestu gde nedostižna poznata ličnost može da se pojavi, makar izdaleka; mahanje te osobe u znak pozdrava može se porediti s prskanjem ambrozije i mane božanstva po glavama svojih obožavalaca.

„Sve ostalo je isto. Spektakularni muzički koncerti liče na velike religiozne skupove. Gomile ljudi koje stoje ispred pozorišta u kojem se igra velika premijera, samo da bi videli Superklasu kako dolazi i odlazi. Mase ljudi koji odlaze na fudbalske stadione da bi gledali grupu muškaraca kako trče za loptom. Idoli. Ikone, oni su postali ikone, slične onima koje možemo videti u crkvama, obožavaju ih tinejdžeri u svojim sobama, domaćice, pa čak i industrijski magnati koji poznatima zavide, iako i oni sami poseduju ogromnu moć.

„Postoji jedna razlika, ipak: u ovom slučaju publika je vrhovni sudija koji danas aplaudira, a sutra želi da, u prvom trač časopisu na koji najde, vidi ili čuje nešto šokantno o svom idolu. Tada mogu da kažu: 'Jadan. Sreća da nisam kao on.' Danas obožavaju, a sutra kamenju i razapinju bez ikakvog osećaja krivice.“

13:37

Za razliku od svih ostalih devojaka koje su tog jutra došle na posao i koje su pokušavale da dosadu petočasovne pauze između friziranja, šminkanja i modne revije ubiju uz pomoć svojih ajpoda i mobilnih telefona, Jasmin se udubila u još jednu knjigu. U knjigu odlične poezije.

*U dva se put u zlaćanoj šumi račvao,
I žao mi bi što ne mog 'doh oba slediti
A ostati jedan ja, i dugo sam stajao
Gledajući niž prvi što sam dalje mogao
Do krivine u rastinju, gde je nestajao;*

*Krenuh tad drugim, nimalo drukčim,
Al' nečim me ipak privuče više,
Jer zarast 'o je bio i tražio gaz;
Iako su ih putnici mnogi
Zaista skoro ugazili isto.*

*I oba tako prostirahu se tog jutra
Prekriveni lišćem koje korak ne taknu.
Avaj, ostavih prvi za dan drugi!
Iako znajući da put ka putu vodi,
Tad posumnjah da će se ikad vratiti.*

*Pričaću ovo uz uzdah negde
Kad mnogo godina prođe:
Put se u šumi račvao u dva,*

*A ja - krenuh kojim se manje išlo
I to je bila razlika sva. **

Izabrala je put kojim se rede ide. Platila je visoku cenu, ali vredeloje. Stvari su se dešavale u pravo vreme. Ljubav je naišla kada joj je bila najpotrebnija i još uvek je trajala. Radila je svoj posao zbog ljubavi, s ljubavlju, za ljubav.

Ili, još bolje, za nju.

Jasmin se u stvari zove Kristina. U njenoj biografiji стоји да ју је открила Ana Diter, када је боравила у Кенији, али намерно је избегавала детаље о детинству, остављајући простора за приčу о нapaćenom i gladnom detinjstvu usred građanskih ратова. Истине је да се, иако је crnkinja, родила у старом belgijskom gradu Antverpenu. Родитељи су јој побегли од neprestаних sukoba pлемена Hutu i Tutsi u Ruandi.

Kада је имала шеснаест година, док је једног викенда помагала мајци у још једном у низу спремања туђих kuća, пришао је човек, извивши се и представио као fotograf.

- Vaša čerka poseduje jedinstvenu lepotu - рекао је. - Voleo бих да radi sa mnom kao foto-model.

- Vidite li ovu torbu коју nosim? У њој је материјал за чиšćenje; радим dan i noć да би она могла да се upiše u добру školu i једног дана добије diplomu. Tek јој је шеснаест година.

- To је idealan узраст - реће fotograf пруžajući девојци vizitkartу. - Ako se predomisliš, javi mi se.

Nastavile су својим путем, али мајка је приметила даје čerka sačuvala karticu.

- Ne veruj. To nije твој свет; ţele само да те odvedu u krevet.

Nije bilo потребе да коментарише - иако су јој девојчице из разреда увек zavidele, а деčaci се ломили око ње с kim ће да иде на žurku, била је svesna svog porekla i ograničenja.

Nije promenila mišljenje ни када јој се исто то desilo по други put. Само стоје ušla u poslastičarnicu, jedna stariја жена prokomentarisala је njenu lepotu i reklajoј da се bavi modnom fotografijom. Zahva-

¹ Robert Frost. *Neprećena staza.*

lila se, uzela vizitkartu i obećala da će se javiti - što uopšte nije name-ravala da uradi, iako je to bio san svih devojaka njenih godina.

Pošto se ništa ne dešava samo dva puta, tri meseca kasnije staja-la je ispred izloga radnje s preskupom odećom, kada je jedna osoba izašla i prišla joj.

- Devojko, čime se baviš?
- Treba da me pitate čime će se baviti. Biću veterinarka.
- Na pogrešnom si putu. Da li bi želela da radiš za nas?
- Nemam vremena da prodajem odeću. Kad imam vremena, po-mažem mami u njenom poslu.
- Ne predlažem ti da prodaješ bilo šta. Voleo bih da te slikamo za našu kolekciju.

Ti susreti ne bi predstavlјali više od simpatičnih uspomena jed-nog dana, kada se uda, dobije decu, i bude zadovoljna svojim poslom i ljubavlju, da se par dana kasnije nije desilo još nešto.

Bila je s prijateljima u noćnom klubu, igrala je i bila srećna što je živa, kada je grupa od desetak mladića ušla uz veliku viku. Njih de-votorica imali su batine u koje su bili pozabadići žleti i vikali su da se svi sklone. Odmah je nastala panika, ljudi su se rastrčali, Kristina nije tačno znala šta da radi, iako joj je instinct govorio da se ne mr-da i da gleda u drugu stranu.

Ali nije mogla da pomeri glavu, videla je kada je deseti momak prišao jednom od njenih drugova, izvadio nož iz džepa, uhvatio ga s leda i preklao ga. Kako je došla, grupa je i otišla, dok su ostali vrišta-li, trčali, sedeli na patosu i plakali. Nekolicina je prišla žrtvi u poku-šaju da je spasu, iako su znali da je već kasno. Drugi su, kao i Kristina, samo posmatrali scenu u šoku. Poznavala je momka koji je ubijen, znala je i koje ubica i staje motiv zločina (tuča koja je izbi-la u baru malo pre nego što su došli u klub), ali osećala se kao da leb-di medu oblacima, kao daje sve to san i da će se uskoro probuditi sva oznojena, ali srećna zbog saznanja da noćne more imaju kraj.

Ovo nije bio san.

Posle nekoliko minuta bila je ponovo na zemlji i vikala da neko učini nešto, vikala da niko ništa ne čini, vikala a da ni sama nije zna-la zašto, a njeni užvici kao da su činili ostale još nervoznijim, mesto

se pretvorilo u potpuni pandemonijum. policija je upravo ušla s oružjem u rukama, medicinsko osoblje, detektivi koji su sve mladiće poredali uza zid i počeli odmah da ispituju, tražili su dokumenta, telefone, adrese. Koje to uradio? Zašto? Kristina nije uspela ništa da kaže. Leš prekriven čaršavom iznesen je iz kluba. Medicinska sestra joj je na silu dala lek, uz objašnjenje da ne srne da vozi kući, već da uzme taksi ili neki javni prevoz.

Rano ujutru sledećeg dana kućni telefon je zazvonio. Majka je bila resila da provede dan s Ćerkom, koja je delovala potpuno odsutno. Policija je insistirala da razgovara s njom lično - rekli su da mora da se pojavi u stanici pre podneva i da potraži određenog inspektora. Majka je odbila. Policija je pripretila: nisu imale izbora.

Došle su u dogovorenog vreme. Inspektor ju je pitao da li poznaće ubicu.

Majčine reči su joj odjekivale u glavi: „Nemoj im ništa reći. Mi smo imigranti, crnci, oni su beli, oni su Belgijanci. Pronaći će te kada izađu iz zatvora.“

- Ne znam ga. Nikada ranije ga nisam videla.

Znalaje da izgovarajući te reči potpuno gubi ljubav prema životu.

- Naravno da ga poznaješ - uzvratio je policajac. - Ne brini, bezbedna si. Uhapsili smo skoro čitavu grupu, samo su nam potrebni svedoci za suđenje.

- Ne znam ništa. Bila sam daleko kada se to desilo. Nisam videila ko je to uradio.

Inspektor je u očaju odmahivao glavom.

- Moraćeš to da ponoviš na sudu - reče. - Samo da znaš da krvokletstvo, iliti laganje suda, može da ti donese istu zatvorsku kaznu koju mogu da dobiju ubice.

Nekoliko meseci kasnije pozvana je na suđenje; optuženi mladići su svi bili tamo sa svojim advokatima i delovalo je kao da ih cela ta situacija i dalje zabavlja. Jedna od devojaka koje su bile u klubu pokazala je na ubicu.

Došao je red na Kristinu. Tužilac je tražio da pokaže osobu koja je prerezala grkljan njenom drugu.

- Ne znam koje to bio - ponovila je.

Ona je crnkinja. Ćerka imigranata. Učenica s državnom stipendijom. Sve što je tada želela bilo je da povrati volju za životom, da poveruje da ima budućnost. Nedeljama je buljila u plafon svoje sobe, bez volje za učenjem ili bilo čim drugim. Ne, svet u kojem je do tada živela više joj nije pripadao: sa šesnaest godina je naučila, na najgori mogući način, da nije u poziciji da se bori za sopstvenu bezbednost - moralaje da napusti Antverpen kako zna i ume, da propuštu svetom, povrati snagu i radost življenja.

Mladići su pušteni zbog nedostatka dokaza - potrebno je da dva svedoka potvrde tužbu da bi optuženi bili osuđeni za zločin koji su počinili. Na izlazu iz suda Kristina je okrenula brojeve telefona sa vizitkarti koje je dobila od fotografa i zakazala je sastanak. Odande je otišla direktno u prodavnici visoke mode čiji vlasnik je razgovarao s njom.

Ništa nije uradila - prodavačice su joj rekle da vlasnik ima nekoliko prodavnica širom Evrope, daje prezauzet, i da nemaju ovlašćenje da daju njegov broj telefona.

Ali fotografi imaju dobro pamćenje, tako da su je se odmah setili i zakazali viđenje.

Kristina se vratila kući i rekla majci staje odlučila. Nije tražila, nije pokušala daje ubedi, jednostavno je rekla da želi da napusti grad zauvek.

A jedina prilika koju je imala bila je da prihvati posao manekenke.

Jasmin ponovo gleda oko sebe. Do revije ima još tri sata, manekenke jedu salate, piju čaj, pričaju gde će da idu posle. Bile su iz raznih zemalja, u prošeku su imale devetnaest godina, koliko i ona, i bile su zaokupljene samo sa dve stvari: da tog dana ugovore novi angažman ili da nađu bogatog muža.

Odlično poznaje navike svake od njih: pre nego što legnu da spavaju, na lice nanose nekoliko krema za čišćenje pora da bi održale vlažnost kože - i na taj način svoj organizam čine zavisnim od spoljnih elemenata kako bi zadržao idealnu toničnost. Kada se probude

masiraju telo s još krema, još hidratantnih sredstava. Zatim popiju solju crne kafe bez šećera propraćenu fibroznim voćem - kako bi hrana koju tokom dana unesu u organizam brzo prošla kroz creva. Onda, pre nego što izađu da traže posao, rade neki tip vežbi - najčešće su to vežbe istezanja mišića. Suviše je rano za gimnastiku, u protivnom bi njihova tela poprimila muške konture. Penju se na vagu tri do četiri puta dnevno - većina vage nosi kao deo prtljaga od koga se nikada ne rastaju, zato što ne spavaju uvek u hotelima, već ih smeštaju i po pansionima. Padaju u depresiju svaki put kada kazaljka pokaže da su dobile neki gram više.

Majke ih prate kad god je to moguće, jer većina ima između sedamanest i osamnaest godina. Nikada ne priznaju da su zaljubljene u nekoga - iako skoro sve jesu - jer ljubav čini da putovanja budu duža i teža, a kod momaka izaziva čudan osećaj da gube voljenu ženu (ili devojčicu?). Da, misle na novac, u prošeku zarađuju 400 evra dnevno, što je zavidna plata za nekoga ko najčešće još nema godina ni da polaže vozački ispit. Ali san ide mnogo dalje: sve su svesne da će ih uskoro potisnuti nova lica, nove tendencije, tako da moraju da dokazu da se njihov talenat ne ograničava samo na šetnju modnom pistom. Stalno traže od svojih agencija da im obezbede odlaske na audicije kako bi pokazale da bi mogle da budu i glumice, što im je veliki san.

Agencije im, naravno, odgovaraju potvrđno, ali dodaju i da treba malo da sačekaju, da su tek na početku karijere. Pravo stanje stvari je da oni nemaju nikakve kontakte van sveta mode, zanima ih samo da uzmu dobru proviziju, da se dobro nose s konkurencijom drugih agencija - tržište nije baš toliko ogromno. Bolje je što pre iscediti sve što se može, pre nego što manekenka napuni dvadeset godina - uzраст kada će njena koža biti uništena preteranom upotrebom krema, njeni telo biti zavisno od niskokalorične ishrane, um već oštećen Jekovima za smanjivanje apetita, što za rezultat ima potpuno praznu glavu i pogled.

Nasuprot opštem mišljenju, one same plaćaju svoje troškove - putovanje, hotel i svoje redovne salate. Pomoćnici kreatora ih pozivaju na nešto što se zove *kas ting*, ili izbor manekenki koje će nastupiti na reviji ili fotografisanju. Tada se obično nalaze u kontaktu s ljudima koji su bez razlike loše raspoloženi i u takvim prilikama ko-

riste ono malo moći koju imaju da ižive svoje dnevne frustracije. Nikada ne kažu nijednu lepu reč, ili reč podrške: „užas“ je reč koja se najčešće čuje. S jednog kastinga idu na drugi, telefon ne ispuštaju iz ruku, kao daje pojas za spašavanje, božansko otkrovenje, veza s Uzvišenim Svetom u koji sanjaju da se uspnu, da se izdvoje među mnogim lepim licima i postanu zvezde.

Njihovi roditelji se ponose čerkama koje su tako dobro započele karijeru i kaju se što su se u početku protivili njihovoj želji - sada one zarađuju i tako pomažu porodicu. Njihovi momci imaju napade ljubomore, ali se kontrolišu, jer njihovom egu prija što se zabavljaju s manekenkama. Njihovi agenti u isto vreme rade s desetinama devojaka istih godina koje maštaju o istim stvarima, tako da već imaju spremne odgovore na standardna pitanja: „Da li će moći da nastupim na Nedelji mode u Parizu?“ „Zar ne misliš da imam dovoljno jaku ličnost da bih mogla da se oprobam na filmu?“ Njihove drugarice im zavide, tajno ili javno.

Odlaze na sve žurke i zabave na koje ih pozovu. Ponašaju se kao da su mnogo važnije nego što jesu, ali duboko u sebi znaju daje dobrodošao svako ko uspe da se probije kroz ledeni oklop koji su oko sebe napravile. Starije muškarce gledaju s pomešanim osećanjem odbojnosti i privlačnosti - znaju daje u njihovom džepu ključ za veliki skok, ali u isto vreme ne žele da budu smatrane luksuznim prostitutkama. Najčešće se mogu videti s čašom šampanjca u ruci, ali to je samo deo imidža koji žele da imaju. Znaju da alkohol ima sastojke koji mogu da utiču na telesnu težinu, tako da im je omiljeno piće obična, negazirana voda. Iako ugljen-dioksid ne utiče na težinu, gazirana voda ne dolazi u obzir jer direktno utiče na obim stomaka. Imaju ideale, snove, dostojanstvo, ali sve će to nestati jednog dana, kada ne budu mogle da sakriju prve zname celulita.

Prave tajni pakt same sa sobom: nikada ne misliti o budućnosti. Veliki deo onoga što zarade troše na kozmetičke preparate koji obećavaju večnu mladost. Obožavaju cipele, ali one su preskupe; uprkos tome, ponekad se časte jednim parom najboljih. Preko prijatelja uspevaju da nabave garderobu upola cene. Žive u malim stanovima s ocem, majkom, bratom koji studira, sestrom koja je odabrala kari-

jeru bibliotekarke ili naučnice. Svi misle da fantastično zarađuju pa traže od njih novac na zajam. One ipak pozajmljuju novac zato što žele da ostave utisak da su važne, bogate, darežljive, da su iznad ostalih smrtnika. Kada odu u banku, uvek su u minusu, a limit na kreditnoj kartici je do kraja iskorišćen.

Sakupile su na stotine vizitkarti, upoznavale su se s lepo obučenim muškarcima koji su im obećavali poslove za koje su znale da ne postoje, ponekad se čuju s njima tek da bi održale kontakt, jer znaju da će im moždaj jednog dana zatrebati pomoć, makar ta pomoć imala cenu. Sve su već upadale u zamke. Sve su već sanjale o lakom uspehu, da bi ubrzo shvatile da to ne postoji. Sve su već propatile, sa svojih sedamnaest godina, nebrojena razočaranja, izdaje i poniženja, i pored svega, one i dalje veruju.

Zbog lekova koje piju slabo spavaju. Slušaju priče o anoreksiji - najčešćoj bolesti u njihovim krugovima, nekoj vrsti nervnog poremećaja izazvanog opsednutosti telesnom težinom i izgledom, što na kraju izdresira organizam da odbacuje bilo koju vrstu hrane. Tvrde da se njima to neće desiti. Ali nikada ne primete kada se pojave prvi simptomi.

Iz detinjstva su direktno uskočile u svet luksuza i glamura, preškoči vši adolescentski period i mladost. Kada ih pitaju kakvi su im planovi za budućnost, imaju spreman odgovor: „Da studiram filozofiju. Ovde sam samo da bih mogla sebi da platim studije.“

Znaju da to nije istina. Ili još bolje, znaju da u toj rečenici nešto zvuči čudno, ali ne mogu da odrede šta. Da li stvarno žele diplomu? Da li im je taj novac potreban da bi platile školarinu? Uostalom, zar ne mogu sebi da priuštite da idu u školu - uvek mogu da rade pismeni ujutru i da odu na snimanje po podne, jedan koktel pre nego što noć skroz padne, jedna žurka na kojoj moraju da se pojave da bi bile viđene, da budu predmet obožavanja i žudnje.

Ljudi koji ih poznaju misle da im je život bajka. A u određenom periodu i one veruju daje to svrha postojanja - imaju skoro sve na čemu su zavidele devojkama koje su viđale po časopisima u reklama za kozmetiku. Ako su imalo disciplinovane, mogu čak i da uštede nešto novca. Sve dok putem detaljnog svakodnevnog pregleda kože ne otkriju prve znake starenja. Od tog trenutka daje samo pi-

tanje koliko će imati sreće da stilista ili fotograf ne primete isto. Dani su im odbrojani.

A ja - krenuh kojim se manje išlo

I to je bila razlika sva.

Umesto da se vrati čitanju knjige, Jasmin ustaje i sipa sebi čašu šampanjca (uvek je dozvoljen, retko se pije), uzima viršle u lepinji i odlazi do prozora. Stoji tu čutke i gleda more. Njena priča je drugačija.

13:46

Budi se u znoju. Gleda na sat koji stoji na noćnom stočiću i vidi daje spavao samo 40 minuta. Iscrpljenje, uplašen, u panici. Uvek je smatrao da nije u stanju bilo kome da nanese zlo, a na kraju je ubio dve nevine osobe tog prepodneva. Nije mu bio prvi put da uništi neki svet, ali ranije je uvek imao dobre razloge da to učini.

Sanjao je da mu devojka s klupe pored mora ide u susret i umešto da ga optužuje, ona ga blagosilja. On joj je ležao u krilu i plakao, molio za oproštaj, ali njoj to kao da nije bilo važno, samo ga je milovala po kosi i molila da se smiri. Olivija, širokogrudost i oproštaj. Sada se pita da li ljubav prema Evi zaslužuje to što čini.

Radije bi da veruje daje u pravu. Ako je devojka već pored nje-ga, ako se našao s njom najednom višem planu, bližem Božanskom, ako su stvari išle lakše nego što je mislio, sigurno postoji razlog za to što se dešava.

Nije bilo teško nadmudriti bezbednosni sistem Džavitsovih „pri-jatelja“. Znao je tu vrstu ljudi: pored toga što su fizički spremni da brzo i precizno reaguju, bili su naučeni da pamte svako lice, da prate svaki pokret, da predoseće opasnost. Zasigurno su znali daje naoružan i zato su ga dugo držali na oku. Ali opustili su se kada su shvati-li da od njega ne preti nikakva opasnost. Možda su čak mislili da im je kolega, i da je bio u prethodnici da proveri da li je sve u redu, da njegovom šefu ne preti neka opasnost.

Nije imao šefa. I bio je opasnost. U trenutku kada je ušao i odlu-čio ko će biti sledeća žrtva, više nije mogao nazad - u protivnom bi izgubio poštovanje prema samome sebi. Primetio je da obezbedenje nadgleda prilaz, ali i da je više nego lako ući preko plaže. Izašao je deset minuta postoje ušao, starajući se da Džavitsovi prijatelji to pri-

mete. Napravio je krug, sišao je niz prilaz plaži koji je rezervisan za goste Martineza (morao je da pokaže magnetnu karticu koja služi kao ključ) i ponovo se uputio ka „ručku“. Dok je hodao po pesku u cipelama shvatio je da to nije baš najpriyatnija stvar na svetu i tada je primetio koliko je umoran od puta, od straha što je isplanirao nešto nemoguće, i od napetosti koju je osetio postoje uništio univerzum i buduće generacije sirote ulične prodavačice. Ali morao je da ide do kraja.

Pre nego što je ponovo ušao u veliki šator, iz džepa je izvadio slamčicu koju je dobio uz sok od ananasa i koju je vrlo pažljivo sačuvao. Otvorio je staklenu epruveticu koju je pokazao uličnoj prodavačici: za razliku od onoga stoje rekao, u njoj nije bio benzin, već nešto potpuno beznačajno: igla i parče plute. Skalpelom je isekao plutu na širinu slamčice.

Zatim se vratio na zabavu, do tada već punu gostiju koji su se kretali sjedne strane na drugu, ljubili se, grlili, uzvikivali od iznenadenja kada bi se prepoznali, pili koktele svih mogućih boja, što im je u isto vreme bilo i odlična zanimacija za ruke. Da bi prikrili nestavljenje do otvaranja švedskog stola, kada će umereno da se nahrane -jer dijete i plastične operacije diktiraju svoje, kao i večere, na kojima moraju da jedu i kad nisu gladni, jer tako bonton nalaže.

Najveći broj zvanica bio je u godinama. To je značilo daje ova zabava organizovana za ljude iz branše. Starost gostiju išla je naručku njegovom planu, jer su skoro svima bile potrebne naočare za blizinu. Niko ih, naravno, nije koristio, jer su „umorne oči“ znak starenja. Na takvim mestima svi moraju da se oblače i ponašaju kao da su u cvetu mladosti, da su „mladi duhom“, u „zavidnoj kondiciji“, da se prave da ne primećuju nikoga i ništa oko sebe jer su zauzeti drugim stvarima - kad je, uistinu, tome jedini razlog činjenica da stvarno ne vide dobro šta se oko njih dešava. Njihova kontaktna sočiva im pomažu da vide nekoga tek na par metara razdaljine, ali od toga nemaju mnogo koristi jer ubrzo i ovako i onako saznaju s kim pričaju.

Samo su dve zvanice primećivale svakog i sve - Džavitsovi prijatelji. Ali ovoga puta nekoje njih držao na oku.

Igor je gurnuo iglicu u slamku i privremeno je ponovo stavio u čašu sa sokom.

Grupa lepih devojaka blizu Džavitsovog stola delovala je kao da pažljivo sluša zanimljive priče jednog Jamajkanca; u stvari, svaka od njih je verovatno kovala planove kako da se otarasi konkurenkcije i odvede ga u krevet - zbog mita da su neprevaziđeni ljubavnici.

Približio se, izvadio slamku iz čaše, dunuo iglicu ka žrtvi. Ostao je tu samo do trenutka kada je čovek krenuo rukom ka leđima.

Zatim se okrenuo i otišao ka hotelu da proba da odspava.

Kurare, koji su prvi koristili južnoamerički Indijanci kada su lovali strelicama, može se naći u evropskim bolnicama, jer se pod kontrolisanim uslovima koristi da bi se paralizovali određeni mišići, što hirurgu olakšava rad. U smrtonosnim dozama - kao stoje to bio slučaj s iglicom koju je izbacio - obara ptice za dva minuta, divlje svinje se muče četvrt sata, a velikim sisarima - kao stoje čovek - treba dvadeset minuta da umru.

Kada dospe u krvotok, u prvom trenutku sva nervna vlakna u telu se opuste, a zatim prestaju da funkcionišu - uzrokujući lagano gušenje. Najzanimljivije - ili najgore, kako bi neki rekli - jeste to stoje žrtva potpuno svesna svega što se dešava, ali ne može da mrdne i traži pomoć, niti da zaustavi lagani proces paralize koji joj osvaja telo.

U prašumi, ako se neko ubode ili poseče na otrovnu strelicu ili strelu, Indijanci znaju šta treba da rade: da daju veštačko disanje i protivotrov na bazi biljaka koji uvek nose sa sobom, jer su takvi slučajevi česti. U gradovima, standardna procedura službe hitne pomoći nikako ne može da pomogne, jer lekari misle da imaju posla sa srčanim udarom.

Igor se nije okretao dok je odlazio. Znao je da u tom trenutku jedan od „prijatelja“ pogledom traži krivca, dok drugi zove hitnu pomoć koja će brzo stići na lice mesta, ali neće uspeti da utvrdi šta se dešava. Utrčaće u svojim jarkim uniformama, s crvenim nosilima, defibrilatorom - uređajem za reanimaciju srca - i prenosivim uređa-

jem za EKG. Kada je kurare u pitanju, izgleda daje srce poslednji mišić koji je ugrožen, tako da nastavlja da radi i posle prestanka rada mozga.

U otkucajima srca ne bi primetili ništa neobično, priključili bi ga na infuziju, pomišljajući da se eventualno radi o prolaznoj slabosti od vrućine ili trovanju hranom, ali i pored toga mora da se postupi po pravilu službe, što možda uključuje i stavljanje maske s kiseonikom. Do tada bi već trebalo da prođe dvadeset minuta, pa ako još uvek bude živ, vegetativno stanje mu ne gine.

Igor se nadao da Džavits neće imati sreće da dobije pomoć na vreme; proveo bi ostatak života u bolničkom krevetu kao biljka.

Da. Sve je isplanirao. Došao je privatnim avionom da bi mogao u Francusku da unese pištolj koji ne može biti identifikovan i razne vrste otrova koje je uspeo da nabavi preko svojih veza s čečenskom mafijom u Moskvi. Svaki korak, svaki pokret bio je pažljivo proučen i precizno uvežban, baš kao što je radio kada se pripremao za poslovne sastanke. U glavi je napravio spisak žrtava: osim jedne koju je lično poznavao, sve ostale treba da budu iz različitih društvenih staleža, različitih godišta i nacionalnosti. Mesecima je proučavao živote serijskih ubica koristeći softver koji je veoma popularan među teroristima jer ne ostavlja trag o pretragama koje pravi. Preduzeo je sve neophodne mere da neprimetno nestane poštoto ispunji svoju misiju.

Znoji se. Ne, nije u pitanju kajanje - možda Eva stvarno zaslužuje sve te žrtve - već beskorisnost njegovog projekta. Očigledno je da žena koju je najviše voleo treba da zna daje on u stanju da učini sve za nju, čak i da uništava univerzume, ali, da li je to vredno svega ovo-ga? Ili je u određenim trenucima potrebno prihvati sudbinu, pustiti da stvari idu svojim tokom i ostaviti vremena da se svi urazume?

Umoran je. Ne uspeva više da razmišlja kako treba - i ko zna, možda je od ubistva bolje mučeništvo. Predati se i tako pokazati užvišeno žrtvovanje, da pokaže daje spremam da se odrekne života zbog ljubavi. Upravo to je Isus učinio za svet, to je najbolji primer koji je dao; kada su ga videli poraženog, prikovanog za krst, mislili su da se

tu sve završava. Otišli su, ponosni na svoje delo, kao pobednici, si-gurni da su se zauvek resili problema.

Zbunjen je. Njegov plan je da uništava univerzume, a ne da ponudi svoju slobodu za ljubav. U snu, devojka jakih obrva ličila je na Gospu od Milosti; majka sa sinom u naručju, ponosna i puna bola u isto vreme.

Odlazi do kupatila, gura glavu pod hladan tuš. Možda je u pitanju neispavanost, nepoznato okruženje, razlika u vremenu, činjenica da radi ono stoje planirao, a nikada nije i mislio da može. Priseća se zakletve koju je dao pred relikvijama svete Magdalene u Moskvi. Ali da li ispravno postupa? Treba mu znak.

Žrtvovanje. Da, trebalo je toga da se seti, ali možda mu je bilo potrebno iskustvo uništavanja dva sveta tog jutra da bi mogao jasnije da vidi šta se dešava. Spasenje ljubavi kroz potpuno predavanje. Njegovo telo će biti predato dželatima koji sude samo o delima, dok se zaboravljuju sve namere i razlozi koji se nalaze iza bilo kog čina koji društvo smatra „nenormalnim“. Isus (on zna daje ljubav vredna bilo čega) će primiti njegov duh, a Evi će ostati njegova duša. Sa-znaće na staje sve bio spreman: da se preda, da se žrtvuje pred društвom, i sve to u nečije ime. Neće biti osuđen na smrt, jer je gilotina u Francuskoj ukinuta pre nekoliko decenija, ali verovatno će provesti mnogo godina u zatvoru. Eva će se pokajati zbog svojih grehova. Dolaziće da ga posećuje, donosiće mu hranu, imaće vremena da razgovaraju, razmišljaju, vole - čak i da im se tela ne dodiruju, njihove duše će najzad biti zajedno, više nego ikad. Tačno i da treba da sačekaju da bi živeli u kući koju planira da sagradi blizu Bajkalskog jezera, to čekanje će ih pročistiti i blagosloviti.

Da. Žrtvovanje. Zatvara tuš, posmatra zakratko svoje lice u ogledalu i ne vidi sebe, već Jagnje, koje upravo treba ponovo da ide na klanje. Oblaći istu odeću koju je imao tog jutra, izlazi na ulicu, šeta do mesta gde je mala prodavačica imala običaj da sedi, prilazi prvom policajcu koga vidi.

- Ubio sam devojku koja je bila ovde.

Policajac gleda lepo obučenog čoveka, ali raščupanog i s velikim podočnjacima.

- Onu što je prodavala rukotvorine?

Potvrđuje klimanjem glave: onu što je prodavala rukotvorine.

Policajac se ne unosi previše u priču. Pozdravlja par koji prolazi natovaren kesama iz samoposluge:

- Trebalо bi da nađete kućnu pomoćnicu!

- Ako ćeš ti daje plačaš - odgovara žena uz osmeh. - Nemoguće je naći nekoga da radi taj posao u ovom delu sveta.

- Ne verujem da je to pravi razlog. Svake nedelje se pojavite s različitim dijamantom na prstu.

Igor posmatra scenu i ništa ne razume. Upravo je priznao ubistvo.

- Da li ste razumeli šta sam rekao?

- Mnogo je vruće. Idite spavajte malo, odmorite se, Kan ima toliko toga da ponudi posetiocima.

- A devojka?

- Da li ste je poznavali?

- Nikada je ranije nisam video. Bila je tu jutros. Ja...

- ...videli ste daje stigla hitna pomoć, da su odneli jednu osobu. Jasno mije. Onda ste zaključili daje ubijena. Ne znam odakle ste, ne znam da li imate decu, ali pazite se droge. Kažu da nije toliko štetna, a vidite šta se desilo sirotoj čerki Portugalaca.

I udalji se ne očekujući odgovor.

Trebalо bi da insistira, da mu da tehničke detalje - možda će ga tako uzeti za ozbiljno? Naravno, bilo je nemoguće ubiti nekoga u Kanu usred bela dana. u glavnoj ulici. Bio je spremан да говори и о другом свету који се угасио на забави препунoj ljudi.

Ali predstavnik zakona, reda i dobrih običaja nije mu poklonio pažnju. U kakvom su to svetu živeli? Da li treba da izvadi pištolj iz đepa i da puca na sve strane da bi mu ipak poverovali? Da li treba varvarski da se ponaša, da sve radi bezrazložno, dok ga najzad ne saслушају?

Igor pogledom prati policajca i vidi da on prelazi ulicu i ulazi u restoran. Odlučuje da još malo ostane tu i da čeka da ovaj promeni mišljenje, da dobije neku informaciju iz stanice i vrati se do njega i pita ga za još detalja o zločinu.

Ali gotovo je siguran da se to neće dogoditi: priseća se komentara o dijamantu koji je žena nosila na ruci. Da li je kojim slučajem znala kako je nastao? Naravno da nije: u protivnom bije policajac već odveo u stanicu pod optužbom da koristi robu nastalu putem kriminalnih radnji.

Sto se žene tiče. ona naravno misli da se dijamant na neki čudesan način pojavio u luksuznoj radnji, pošto su ga - kao što prodavci uvek kažu - obradili holandski ili belgijski draguljari. Dijamanti se klasificuju na osnovu prozirnosti, težine i vrste obrade. Cena može da varira od nekoliko stotina evra do nečega što većina smrtnika smatra više nego preteranim.

Dijamant. Ili brilijant, ako vam se više sviđa. Kao što svi znaju, to je običan komad uglja koji su obradili toplota i vreme. Pošto se ne sastoji ni od čega što je organskog porekla, nije moguće utvrditi koliko vremena je neophodno da bi promenio strukturu, ali geolozi procenjuju da se radi o periodu od trista miliona do milijarde godina. Najčešće se formira na 150 kilometara dubine i polako se penje ka površini, što dovodi do mineralizacije.

Dijamant - najotporniji i najtvrdi materijal koji je priroda stvorila, koji može da se seče i obraduje samo drugim dijamantom. Čestice, ostaci obrade, koriste se u industriji, u mašinama za poliranje, sečenje i ni za šta više. Dijamant služi samo kao nakit i u tome je njegova važnost: potpuno je beskoristan za bilo šta drugo.

Vrhunska manifestacija ljudske taštine.

Pre samo nekoliko decenija, kada je izgledalo da se svet okreće praktičnim stvarima i društvenoj jednakosti, nestajali su s tržišta. Sve dok najveća rudarska kompanija na svetu, sa sedištem u Južnoj Africi, nije odlučila da angažuje jednu od najboljih reklamnih agencija na svetu. Superklasa se sastaje sa Superklasom, rade se istraživanja koja za rezultat imaju rečenicu od tri reči:

„Dijamanti su večiti.“

I gotovo: problem je rešen, draguljarnice su počele da ulažu u ideju i industrije ponovo procvetala. Ako su dijamanti večni, nema ničeg boljeg da se izrazi ljubav, koja takođe, u teoriji, treba da "je več-

na. Ne postoji ništa što može na određeniji način da razdvoji Superklasu od ostalih milijardi ljudi koji se nalaze u donjem delu piramide. Potražnja za kamenjem se povećala, cene su počele da rastu. Nekoliko godina zatim, ta industrijska grupa iz Južne Afrike, koja je diktirala pravila na svetskom tržištu, našla se okružena leševima.

Igor zna o čemu govori; kadaje trebalo da pomogne plemenskim vojskama koje su bile u ratu, morao je da pređe mukotrpan put. Ne kaje se: uspeo je da spreči mnogo ubistava, iako niko za to ne zna. Davno, za vreme jedne zaboravljenе večere s Evom, na brzinu je to pomenuo, ali nije htio da produbljuje temu; kada činiš dobro, neka leva ruka ne zna šta čini desna. Mnoge živote je spasao dijamantima, ali to neće pisati u njegovoj biografiji.

Onaj policajac koga ne zanima kriminalac koji priznaje svoje grehe i hvali dragulj na prstu žene koja je nosila kese s toalet papirom i sredstvima za higijenu nije na visini svoje profesije. Ne zna da ta beskorisna industrija obrće oko 50 milijardi dolara godišnje, zapošljava ogromnu armiju rudara, prevoznike, privatne firme za obezbeđenje, ateljee za obradu, osiguravajuća društva, veletgovce i luksuzne prodavnice. Nije svestan da dijamant nastaje u blatu i prelazi reke krvi dok ne stigne u izlog.

Blato u kojem radnik proveđe život tražeći kamen koji će mu najzad doneti željeno bogatstvo. Pronalazi ih nekoliko i u prošeku za 20 dolara prodaje ono što će krajnjeg kupca koštati deset hiljada dolara. Radnik je ipak zadovoljan, jer tamo gde on živi ljudi zarađuju manje od 50 dolara godišnje, a uslovi rada su najgori mogući, tako da je pet kamenova dovoljno da srećno proživi svoj kratki život.

Kamenje iz njegovih ruku preko neidentifikovanih kupaca odmah ide paravojnim jedinicama u Liberiji, Kongu ili Angoli. Tamo odrede jednog čoveka koji u pratnji naoružanoj do zuba ide do ilegalne piste za sletanje i poletanje aviona. Avion sleće, izlazi gospodin u odelu, obično u pratnji drugog koji je najčešće u košulji i nosi koferče. Hladno se pozdravljuju. Čovek koji je došao s obezbeđenjem predaje smotuljke; možda zbog sujeverja, smotuljci su napravljeni od starih čarapa.

Čovek u košulji iz džepa vadi posebno sočivo, stavlja ga na levo

oko i počinje da pregleda komad po komad. Nakon sat i po već ima predstavu o kakvoj se robi radi; tada iz koferčeta vadi malu elektronsku vagu i čarape istresa na tas. Nešto računa na papiru. Roba se stavlja u koferče zajedno s vagom, čovek u odelu daje znak naoružanim stražarima i pet ili šest njih ulazi u avion. Oni istovaruju velike sanduke koje ostavljaju odmah pored piste, dok avion uzleće. Cela ova operacija traje manje od pola dana.

Veliki sanduci se otvaraju. Tu su snajperske puške, protivpešadijske mine, meci koji eksplodiraju pri prvom kontaktu i raspršuju desetine smrtonosnih metalnih kuglica. Naoružanje se predaje plaćenicima i vojnicima, i uskoro će se zemlja naći pred još jednim državnim udarom koji će po okrutnosti nadmašiti sve prethodne. Čitava plemena su ubijena, deca ostaju bez stopala i ruku od kasetne municije, žene su silovane. Za to vreme, veoma daleko odatle - obično u Antverpenu ili Amsterdalu - ozbiljni muškarci zaneto rade s nežnošću, posvećenošću i ljubavlju, veoma pažljivo sekut kamenje, oduševljeni svojom umešnošću, hypnotisani varnicama koje se javljaju u svakoj novoj ravnini tog komada uglja čiju je strukturu vreme preobrazilo. Dijamant seče dijamant.

S jedne strane žene koje u očaju vrište, nebo prekriveno oblaci ma dima. Na drugom kraju, stare i lepe zgrade koje se vide iz dobro osvetljenih sala.

Ujedinjene nacije su 2002. godine usvojile rezoluciju nazvanu proces Kimberli, koja pokušava da uđe u trag poreklu kamenja i zabrani draguljarnicama da kupuju dijamante koji dolaze iz ratnih zona. Ugledni evropski draguljari bili su ponovo počeli da kupuju robu od južnoafričkih monopolista. Međutim, vrlo brzo su pronađeni načini da dijamanti postanu „čisti”, a rezolucija je poslužila kao opravdanje političarima da „učine nešto da stanu na put krvavim dijamantima”, kako su popularno nazvani.

Pre pet godina Igor je promenio kamenje za oružje, stvorio malu grupu sa zadatkom da prekine krvavi sukob na severu Liberije i uspeo je u toj nameri - samo su ubice stradale. Mala sela su se vratile mirnom životu, a dijamanti su prodati draguljarima u Americi bez indiskretnih pitanja.

Kada društvo ne reaguje da stane na kraj kriminalu, čovek ima puno pravo da uradi ono što smatra ispravnim.

Nešto slično desilo se nekoliko minuta ranije na toj plaži. Kada ubistva budu otkrivena, neko će se obratiti javnosti standardnim recima:

„Činimo sve stoje u našoj moći da otkrijemo ubicu.“

Pa neka i učine. Ponovo mu je uvek darežljiva sudska pokazala put. Mučeništvo se ne isplati. Kad malo bolje razmisli, Eva bi mnogo patila što ga nema, ne bi imala s kim da razgovara u dugim noćima i beskrajnim danima dok bi čekala da on izade na slobodu. Plakala bi svaki put kada bi pomislila kako mu je hladno, kako gleda u bele zatvorske zidove. A kada bi došlo vreme da najzad odu u kuću na Bajkalskom jezeru, možda bi bili suviše stari da prožive sve avanture koje su zajedno planirali.

Policajac je izašao iz restorana i vratio se da patrolira ulicom.

- Još ste ovde? Da li ste se izgubili, treba li vam neka pomoći?

- Ne. ništa, hvala.

- Idite, odmorite se, kao što sam vam predložio. U ovo doba dana sunce može biti opasno.

Vraća se u hotel. Odvrće vodu, tušira se. Naručuje buđenje za četiri po podne - ima vremena da se dovoljno odmori i povrati neophodnu pribranost da ne bi pravio gluposti kao stoje ova, koja zamalo da mu upropasti planove.

Zove recepciju i rezerviše sto na terasi jer želi da na miru popije čaj kada se probudi. Zatim gleda u plafon i čeka da san nađe.

Dokle god sijaju, poreklo dijamanata nije bitno.

U ovom svetu samo ljubav zасlužuje baš sve. Ostalo nema nikakve logike.

Igor je ponovo osetio, kao i mnogo puta do tada, da se nalazi pred osećanjem potpune slobode. Zbunjenost je polako nestajala, pribranost se vraćala.

Sudbinu je stavio u Isusove ruke. Isus je odlučio da treba da nastavi misiju.

Zaspao je bez ikakvog osećaja krivice.

13:55

Gabrijela odlučuje da polako odšeta do mesta gde treba da sače-ka čamac. Treba da sredi misli, treba da se smiri. U tom trenutku ne samo da njeni najtajniji snovi mogu da se pretvore u stvarnost, već se isto to može desiti i najmračnjim morama.

Telefon se oglasio. To je poruka od njene agentkinje:

„ČESTITAM. PRIHVATI ŠTA GOD DATI PONUDE. LJUB.“

Gleda gomile ljudi koje idu s jednog na drugi kraj Kroazete, kao da ne znaju šta hoće. Ona ima cilj! Nije više jedna od avanturistkinja koje stignu u Kan i ne znaju odakle tačno da počnu. Imala je ozbiljnu biografiju, profesionalno iskustvo dostoјno poštovanja, nikada nije pokušavala da uspe u životu samo na osnovu fizičkog izgleda: imala je talenta! Zato su je izabrali za susret s poznatim režiserom, bez ičije pomoći, bez provokativne odeće, bez vremena da uvežba ulogu.

Naravno da će on sve to imati u vidu.

Stala je da pojede nešto - ništa nije jela od kad je ustala —i čim je popila prvi gutljaj kafe, misli kao da su je prenele u stvarnost.

Zašto je ona bila izabrana?

Koja će, u stvari, biti njena uloga u filmu?

Šta ako Gibson pogleda snimak i shvati da ona nije baš osoba kakvu traži?

„Smiri se.“

Pokušavala je sebe da ubedi da nema šta da izgubi. Ali jedan glas insistira:

„Nalaziš se pred jedinstvenom prilikom u životu.“

Ne postoji jedinstvene prilike, život uvek pruži drugu šansu. Glas je insistirao:

„Može biti. Ali koliko će proći do sledeće? Znaš koliko imaš godina, zar ne?”

Da, naravno. Dvadeset i pet godina, u karijeri u kojoj glumice, čak i one koje se najviše trude... itd.

Ne mora to da ponavlja. Plaća sendvič i kafu. hoda do mola, ovo-ga puta pokušavajući da kontroliše svoj optimizam, pazi da ljude ne naziva avanturistima, u sebi ponavlja pravila pozitivnog razmišljanja kojih je mogla da se seti - tako izbegava da misli o sastanku.

„*Ako veruješ u pobedu, pobeda veruje u tebe.*”

„*Rizikuj sve zbog dobre prilike, i udalji se od svega što ti nudi svet komfora.*”

„*Talenat je univerzalan dar. Ali potrebno je mnogo hrabrosti da se iskoristi; ne plaši se da budeš najbolja.*”

Nije bilo dovoljno koncentrisati se na ono što kažu veliki majstori, treba tražiti pomoć od nebesa. Počinje da se moli, kao i uvek kada oseća teskobu. Oseća da mora da da nekakvo obećanje i odlučuje se za hodočašće od Kana do Vatikana ako dobije ulogu.

Ako film bude stvarno snimljen.

„Ako bude imao velikog uspeha u svetu.”

Ne, bilo je dovoljno igrati u Gibsonovom filmu, zato što bi to privuklo pažnju drugih režisera i producenata. Ako se to desi, otiči će na obećano hodočašće.

Stiže na dogovorenog mesto, gleda more, ponovo čita poruku agentkinje; činjenica daje već saznala znači daje posao stvarno ozbiljan. Ali staje značilo prihvati nešto? Spavati s režiserom? S glavnim glumcem?

Nikada ranije to nije radila, ali sada je spremna na sve. A, u dubini duše, ko ne sanja da spava s nekom od velikih filmskih zvezda?

Ponovo se koncentriše na more. Mogla je da svrati kući da se presvuče, ali sujeverna je: ako je do tog mola stigla u farmerkama i beloj majici, treba u tome da provede barem ceo dan, i tek uveče da se presvuče. Opušta kaiš, seda u turski sed i počinje da radi jogu. Polako diše, njeno telo, njeno srce, njene misli... kao da se sve vraća na svoje mesto.

Vidi čamac kako se približava, jedan čovek iskače iz njega i upućuje se ka njoj:

- Gabrijela Seri?

Ona klima glavom, čovek je moli da podje za njim. Ulaze u čamac, voze se morem zakrčenim jahtama svih vrsta i veličina. Ne obraća joj se nijednom rečju, kao daje negde daleko, možda i on sanja o tome šta se dešava u kabinama tih malih brodova i kako bi lepo bilo imati jedan. Gabrijela okleva: glava joj je puna pitanja, sumnji, a neka simpatična reč može neznanca da učini saveznikom koji će joj pomoći dragocenim informacijama o tome kako da se u ovoj prilici ponaša. Ali ko je on? Da li ima nekog uticaja na Gibsona, ili je tamo neki službenik petog reda koji dobija zadatke kao što je ovaj, da nepoznate glumice vozi kod gazde?

Bolje da čuti.

Pet minuta kasnije staju pored jednog ogromnog belog broda. Na pramcu je ispisano ime: Santjago. Mornar silazi niz stepenice i pomaze joj da se popne na palubu. Prošla je kroz veliki centralni salon u kojem, kako je mogla videti, pripremaju veliku zabavu za to veče. Odlaze do zadnjeg dela broda, gde se nalazi mali bazen, dva stola sa suncobranima i nekoliko ležaljki. Uživajući u suncu ranog popodneva, tu su Gibson i Poznati!

„Ne bi mi smetalo da spavam ni sa jednim od njih“, pomisli, smejući se u sebi. Oseća veće samopouzdanje, iako joj srce lupa brže nego stoje uobičajeno.

Poznati je odmerava od glave do pete i prijatno se nasmeši, što je na nju delovalo umirujuće. Gibson joj čvrsto i odlučno steže ruku, ustaje, uzima najbližu stolicu koja se nalazi pored susednog stola i nude je da sedne.

Telefonira nekome i traži da ga spoje s hotelskom sobom. Glasno ponavlja broj sobe i gleda u nju.

To je ono stoje prepostavljala. Hotelska soba.

Prekida vezu.

- Kada kreneš odavde, idi do ovog apartmana u Hiltonu. Tamo su izloženi modeli Hamida Huseina. Večeras si pozvana na zabavu u Kap d'Antib.

Nije ono stoje prepostavljala. Dobila je ulogu! I zabava u Kap d'Antib, zabava u KAPD'ANTIB!

Okreće se ka Poznatom.

- Kako ti se čini?
- Bolje da čujemo šta ima da kaže.

Gibson klima glavom, dajući joj znak rukom koji kaže „Ispričaj nam nešto o sebi“. Gabrijela počinje s kursom glume, reklamama u kojima je učestvovala. Primećuje da im je pažnja već opala, sigurno su tu priču čuli hiljadu puta. Uprkos tome, ne može da stane, priča sve brže, misleći da nema ništa da kaže, njena životna šansa zavisi od jedne prave reči koju ne uspeva da nade. Diše duboko, pokušava da pokaže daje opuštena, želi da bude originalna, malo se šali, ali nije u stanju da izđe iz scenarioja koji ju je naučio agent pripremajući je za ovakve prilike.

Dva minuta kasnije Gibson je prekida.

- Savršeno. To sve znamo iz tvoje biografije. Zašto nam ne kažeš nešto o sebi?

Neka unutrašnja prepreka se ruši bez ikakve najave. Umesto da se uspaniči, njen glas je sada mirniji i stabilniji.

- Ja sam samo jedna od miliona ljudi koji su uvek sanjali da budu ovde, na ovoj jahti, da gledaju more, da razgovaraju o mogućnosti da rade s barem jednim od vas dvojice. Obojica ste toga svesni. Osim toga, ne verujem da mogu da vam dam bilo kakve informacije koje bi nešto promenile. Da li sam sama? Da. Kao svaka žena koja je sama, imam jednog zaljubljenog muškarca koji me u ovom trenutku čeka u Cikagu i navija da mi ništa ne pođe za rukom.

Obojica se smeju. Ona se još malo opušta.

- Želim da se borim tamo gde mogu. iako znam da sam skoro na granici svojih sposobnosti, jer moje godine počinju da budu problem za filmske standarde. Znam da ima mnogo ljudi s isto toliko ili više talenta od mene. Izabrana sam, ne znam tačno za šta, ali resila sam da prihvatom šta god mi ponudite. Možda je ovo moja poslednja šansa i možda će ovo što govorim umanjiti moju vrednost. međutim, nemam izbora. U životu sam zamišljala trenutak kao što je ovaj: da odem na audiciju, budem izabrana i dobijem priliku da radim s pravim profesionalcima. Taj trenutak se dogodio. I ako ne bude ništa vi-

še od ovog sastanka, ako se kući vratim praznih ruku, barem će značiti da sam dovde stigla zbog dve stvari koje smatram da posedujem: integritet i upornost.

„Svoja sam najbolja prijateljica i najgora neprijateljica. Pre nego što sam stigla ovamo razmišljala sam kako ne zaslužujem ništa od ovoga, da nisam u stanju da odgovorim na vaša očekivanja i daje sigurno došlo do greške kada su mene izabrali. U isto vreme, drugi deo srca mi je govorio da sam nagrađena jer nisam odustala, napravila sam izbor u životu i borila se do kraja.“

Skrenula je pogled s obojice - odjednom je osetila ogromnu potrebu da zaplače, ali obuzdala se da suze ne bi bile shvaćene kao manipulacija. Prijatni glas Poznatog prekinuo je tišinu.

- Kao i u svakoj drugoj industriji, i ovde ima poštenih ljudi koji vrednuju profesionalno urađen posao. Zato sam stigao ovde gde sam danas. Isto se desilo i s našim režiserom. Već sam prošao kroz situaciju u kojoj se ti sada nalaziš. Znamo šta osećaš.

Ceo život joj je prošao pred očima. Sve godine u kojima je tražila i nije nalazila, kucala i nije se otvaralo, pitala i nije čula nikakav odgovor - samo nezainteresovanost, kao da za svet ne postoji. Svakog „ne“ koje je čula kada je neko ipak primetio daje živa i da zaslužuje da joj se kaže bar nešto.

„Ne smem da plačem.“

Sve osobe koje su joj rekle da juri nedostižan san će, ako sada sve prođe kako treba, reći „Znao sam da si talentovana!“. Usne su joj zadrhtale: kao daje sve to odjednom izlazilo iz njenog srca. Bilje zadowoljna što ima hrabrosti da pokaže da je ljudsko biće, da je osetljiva, i to je činilo veliku razliku u njenoj duši. Tačno i da Gibson sada promeni mišljenje, sela bi u čamac i otišla bez ikakvog kajanja; kada je trebalo boriti se, pokazala je hrabrost.

Zavisila je od drugih. Mnogo je platila tu lekciju, ali najzad je shvatila da zavisi od drugih. Znala je ljude koji se ponose svojom emotivnom nezavisnošću iako su u stvari osetljivi kao i ona, plakali su kada ih niko ne vidi, nikada nisu tražili pomoć. Verovali su u nepisano pravilo koje kaže da „svet pripada snažnima“, u kojem „preživi samo onaj koje sposobniji“. Daje tako, ljudski rod nikada ne bi

postojao, jer je vrsta kojoj je dugo potrebna zaštita. Otac joj je jednom rekao da tek s devet godina sričemo određenu sposobnost za preživljavanje, dok je jednoj žirafi potrebno pet sati, a pčela je nezavisna za manje od pet minuta.

- O čemu razmišljaš? - pita Poznati.

- Da ne moram da se pretvaram da sam jaka i to mi je veliko olakšanje. U jednom periodu života konstantno sam imala probleme u vezama, jer sam smatrala da bolje od bilo koga drugog znam kako da stignem tamo gde želim. Moji mladići su me mrzeli, a ja nisam znala zašto. Jednom, dok sam bila na turneji s nekom predstavom, dobila sam grip koji me je oborio u krevet i nikako nisam mogla da ustanem ma koliko me je hvatala panika od pomisli da neko drugi glumi moju ulogu. Nisam mogla da jedem, buncala sam u groznici, pozvali su lekara i on me je poslao kući. Mislila sam da sam izgubila posao i poštovanje svojih kolega. Ali ništa od toga se nije desilo: slali su mi cveće i zvali da pitaju kako sam. Odjednom, ti ljudi koje sam smatrala svojim suparnicima, koji su se sa mnom takmičili za mesto pod reflektorima, brinuli su za mene! Od jednog od njih dobila sam dopisnicu sa tekstrom koji je napisao jedan lekar koji je otišao da radi u nekoj dalekoj zemlji:

,, *Svi znamo za centralnoafričku bolest koja se zove bolest pospanosti. Ono što treba da znamo je da postoji slična bolest koja napada dušu i daje ona veoma opasna, jer se neprimetno uvlači u nas. Kada primetiš i najmanji znak ravnodušnosti i nedostatka entuzijazma prema sebi sličnom, budi na oprezu! Jedini način da se zaštitiš od ove bolesti je da shvatiš da duša pati, baš mnogo pati, kada je natjeramo da živi površno. Duša voli lepe i duboke stvari.”*

Reči, fraze. Poznati se prisetio svog omiljenog stiha, iz pesme koju je naučio još u školi i koja ga sve više plaši kako vreme prolazi: „*Morali biste svega da se odreknete -jer nameru imam da budem vaš Bog, jedan i jedini.*” Izabradi nešto verovatno je najteža stvar u životu; kako je glumica pričala svoju priču, on kao daje slušao svoju.

Prva velika prilika - takođe zahvaljujući talentu za pozorište. Život koji se menjao iz časa u čas, popularnost koja je rasla brže ne-

go stoje mogao da se na nju navikava, tako daje prihvatao pozive za mesta na kojima nije trebalo da bude i odbijao susrete koji bi mu omogućili da stigne mnogo dalje u karijeri. Novac, koji nije bio veliki, ipak mu je davao osećaj da može sve. Skupi pokloni, putovanja u nepoznat svet, privatni avioni, luksuzni restorani, hotelski apartmani koji su izgledali kao odaje kraljeva i kraljica kako ih je zamisljao kadaje bio dete. Prve kritike: poštovanje, pohvale, reči koje su ga dirale i u dušu i u srce. Pisma iz celog sveta, na koja je u početku redom odgovarao, zakazivao je sastanke sa ženama koje su slale svoje fotografije, sve dok nije shvatio da ne može da održi taj ritam, a i agent ne samo da ga nije savetovao da to radi, već gaje i plašio da ako tako nastavi lako može da upadne u nečiju klopu. Pored svega, do danas oseća posebno zadovoljstvo kada se sretne s obožavaocima koji prate njegovu karijeru, prave internet stranice posvećene njegovom radu, šalju fanzine u kojima piše sve o njegovom životu - bolje rečeno, pozitivne stvari - i brane ga od bilo kakvih napada kritike kada nova uloga ne nađe na zaslužene pohvale.

I godine prolaze. Ono stoje nekada bilo čudo, ili prilika koju mu je sudbina pružila i za koju se zakleo da joj neće robovati, postaje jedini razlog za život. Sve dok ne pogleda malo dalje i srce mu se stegne: to sve može da se završi jednog dana. Pojavljuju se mladi glumci koji prihvataju da rade za manje novca, a za uzvrat traže više posla i eksponiranja. Komentari o velikom filmu u kojem je igrao postaju najčešći, iako je snimio još **99** filmova kojih se нико ne seća baš najbolje.

Finansijski uslovi nisu više isti - zato stoje mislio je daje to posao koga će uvek biti, terao je agenta da njegovu cenu drži visoko. Rezultat: sve manje ga zovu, iako je sada prepolovio cenu koju traži po filmu. Očaj počinje da daje prve znake života u svetu koji je do tada bio sačinjen samo od nade da će stići svaki put sve dalje, sve više, sve brže. Ne može da smanjuje svoju vrednost preko noći; kada mu ponude bilo kakav ugovor, mora da kaže da mu se „uloga veoma sviđa i da je odlučio da je prihvati u svakom slučaju, iako ponuđeni honorar nije ni blizu onom koji obično naplaćuje“. Producenti se prave da veruju. Agent se pravi da može da ih prevari, ali zna da njegov

„proizvod“ i dalje treba da bude viđen na festivalima kao što je ovaj, da izgleda zauzeto, uvek ljubazan, uvek dalek - stoje bitno za svaki mit.

Savetnik za štampu predlaže da ga fotografi zateknu kako ljubi neku poznatu glumicu; to može da zavredi i naslovnu stranu trač časopisa. Već su stupili u kontakt s odabranom osobom kojoj je takođe potreban dodatni publicitet - sada se sve svodi na izbor pravog trenutka za vreme gala večere te noći. Scena treba da deluje spontano, treba da budu sigurni daje neki fotograf u blizini - mada nijedno od njih, ni u kom slučaju, ne srne da „primeti“ da ih neko prati. Malo kasnije, kada fotografije budu objavljene, vratiće se u novinske naslove poričući događaj, govoriće daje to kršenje privatnosti, advokati će tužiti časopise, a i njeni i njegovi savetnici za štampu trudiće se da temu održe aktuelnom što je duže moguće.

Duboko u sebi, uprkos godinama rada i svetske popularnosti, nije bio u mnogo različitoj poziciji od devojke koja je sedela pred njim.

„Morali biste svega da se od reknete - jer numeru imam da budem vaš Bog. jedan i jedini.“

Gibson prekida tišinu koja se na trideset sekundi ušunjala u njihov savršeni scenario: jahta, sunce, hladna pića, glasanje galebova, vetrić koji pirka i rasteruje vrućinu.

- Kao prvo, prepostavljam da bi volela da znaš koju ulogu ćeš igrati, jer naziv filma može da se promeni u toku snimanja. Odgovor je sledeći: igraćeš s njim.

Pokazuje na Poznatog.

- Hiti, jednu od glavnih uloga. Tvoje sledeće pitanje je, naravno, zašto ja, a ne neka poznata glumica?

- Upravo tako.

- Objašnjenje: cena. U slučaju scenarija koji sam dobio da režiram, i koji će biti prvi producentski poduhvat Hamida Huseina, imamo ograničen budžet. Polovina budžeta ide na reklamu, a ne na snimanje. Zato nam je potreban jedan poznat glumac da privuče pažnju i neko nepoznat, jeftin, ali ko će dobiti zasluženi publicitet. To se ne dešava samo danas: od kada je filmska industrija počela da za-

poveda svetom, studiji čine sve da održe predstavu da popularnost i novac uvek idu zajedno. Sećam se, kada sam bio mali, gledao sam ona ogromna holivudska imanja i razmišljao kako glumci mora zarađuju ogroman novac.

„Laž. Deset ili dvadeset poznatih u čelom svetu mogu da kažu da zarađuju ogroman novac. Ostali žive od slike koju o sebi projektuju u javnosti; kuću je iznajmio studio, kreatori i proizvođači nakita im pozajmljuju odeću, kola su im data na raspolaganje određeno vreme, tako da ljudi mogu da ih vezuju za luksuz. Studio plaća sve što ima veze s glamurom, a glumci dobijaju malu platu. To nije slučaj osobe koja sedi ovde s nama, ali će biti tvoj slučaj.“

Poznati ne zna da lije Gibson iskren, da li stvarno veruje da se nalazi pred jednim od najvećih svetskih glumaca, ili je sarkastičan. Ali to uopšte nije važno, bitno je da potpišu ugovor, da se producent ne predomisli u poslednjem trenutku, da pisci scenarija predaju tekst u dogovorenom roku, da se budžet strogo poštuje i da se osmisli odlična reklamna kampanja. Bio je svedok stotina prekinutih projekata; to je činilo deo posla. Ali postoje njegov poslednji film prošao skoro nezapaženo, potreban mu je veliki hit. A Gibson to ume da uradi.

- Prihvatom - reče devojka.

- Već smo o svemu razgovarali s tvojom agentkinjom. Potpisate ćeš ekskluzivni ugovor s nama. Za prvi film ćeš dobijati pet hiljada dolara mesečno u toku jedne godine. Moraćeš da se pojavljuješ na zabavama i manifestacijama, naše odeljenje za odnose s javnošću će raditi na tvojoj promociji, putovaćeš gde ti kažemo, govoriti ono što tražimo, nećeš govoriti ono što misliš. Da li je to jasno?

Gabrijela klima glavom. Staje drugo mogla da kaže? Da u Evropi sekretarice imaju platu pet hiljada dolara? Našla se u situaciji kada može ili da uzme ili da ostavi i nije želela da pokaže nikakve znake oklevanja: naravno da razume pravila igre.

- Zato ćeš živeti kao da si milionerka - nastavlja Gibson - ponosaćeš se kao velika zvezda, ali ne zaboravi da ništa od toga nije istina. Ako sve bude kako treba, povećaćemo tvoju platu na deset hiljada jnesečno kada počneš drugi film. Posle toga ćemo ponovo da razgovaramo, jer ćeš ti sve vreme u glavi imati jednu misao, a to je: „Jed-

nog dana će se osvetiti za sve ovo." Tvoja agentkinja je, naravno, čula našu ponudu; ona je znala šta može da očekuje. Ne znam da li si ti znala.

- To nije bitno. Takođe ne nameravam ni za šta da se svetim.

Gibson se pravio da nije čuo.

- Nisam te zvao ovamo da razgovaramo o audiciji: odlično sije uradila, dugo nisam video daje neko tako dobro odglumio. Naša saradnica koja je bila tamo deli isto mišljenje. Pozvao sam te ovamo da bismo od početka razjasnili kako u ovom svetu stvari funkcionišu. Mnoge glumice ili glumci, kada posle prvog filma vide da im je svet zaista pod nogama, žele da promene pravila. Ali potpisali su ugovore, znaju daje to nemoguće, pa padaju u depresiju, postaju autodestruktivni. i tako to. Danas stvari radimo drugačije: jasno objasnimo šta će se desiti. Moraćeš da živiš s dve žene: ako sve bude kako treba, jedna od njih će biti ona koju ceo svet obožava. Druga je ona koja zna, u svakom trenutku, da nema nikakvu moć.

„Zato ti savetujem da, pre nego što odeš u Hilton da uzmeš odeću za večeras, dobro razmisliš o posledicama. U trenutku kada budeš ušla u apartman, čekaće te četiri primerka ogromnog ugovora. Pre nego što ga potpišeš ceo svet je tvoj i od života možeš da uradiš šta god hoćeš. U trenutku kada staviš svoj potpis na papir, nećeš više imati moć ni nad čim; mi ćemo upravljati svim - od tvoje frizure do restorana u kojima ćeš jesti - čak i kad nisi gladna. Naravno da ćeš, koristeći popularnost, moći da zarađuješ od reklama. Zato ljudi i prihvataju ovakve uslove.“

Obojica ustaju.

- Da li osećaš da možeš da glumiš s njom kao partnerkom?

- Biće ona odlična glumica. Pokazala je emocije u trenutku kada svi samo žele da pokažu efikasnost.

- Nemoj da misliš da je ova jahta moja - kaže Gibson, pošto je pozvao nekoga daje otprati do čamca koji će je vratiti na kopno.

Razumelaje poruku.

15:44

- Hajdemo na prvi sprat da popijemo kafu - kaže Eva.
- Ali revija počinje za sat vremena. Znaš kakav je saobraćaj.
- Imamo vremena za jednu kafu.

Penju se uza stepenice, skreću desno, idu do kraja hodnika, na vratima je čovek iz obezbeđenja koji ih već poznaje i samo klima glavom u znak pozdrava. Prolaze pored nekoliko izloga s nakitom - dijamanti, rubini, smaragdi - i ponovo izlaze na osunčanu terasu koja se nalazi na prvom spratu. Tamo je poznati proizvođač nakita svake godine zakupljivao prostor da ugosti prijatelje, poznate ličnosti i novinare. Nameštaj odabran s ukusom, bogata trpeza s probranim đakinijama na kojoj nikada ništa ne fali, sedaju za sto sa suncobranom. Konobar im prilazi, naručuju gaziranu vodu i espresso. Konobar pita da li žele nešto s trpeze. Zahvaljuju, kažu da su već ručali.

Za manje od dva minuta vraća se s pićem.

- Da li je sve u redu?
- Sve je odlično.

„Sve je odvratno“, misli Eva. „Osim kafe.“

Hamid zna da se nešto čudno dešava s njegovom ženom, ali ne želi sada o tome da razgovara. Ne želi o tome da razmišlja. Neće da rizikuje da čuje nešto u stilu „ostaviću te“. Dovoljno je iskusan da to ne uradi.

Nekoliko stolova od njih sedi jedan od najpoznatijih svetskih kreatora s foto-aparatom pri ruci i pogledom koji se gubi u daljini - kao da ima namjeru da jasno stavi do znanja da ne želi da ga bilo ko uznenirava. Niko mu ne prilazi, a kada neko neobavešten pokuša da ode do njega, osoba zadužena za odnose s javnošću, jedna simpatična gospođa od 50 godina, ljubazno moli da ga ostave na miru jer mo-

ra da se odmori od konstantnog opsedanja manekenki, novinara, klijenata i poslovnih ljudi.

Priseća se trenutka kada gaje prvi put video, pre toliko godina da mu se čini da je čitava večnost prošla od onda. Tada je u Parizu boravio već skoro godinu dana, stekao prijatelje u modnim krugovima, kucao na nekoliko vrata, i zahvaljujući šeikovim vezama (iako je rekao da ne poznaje ljude iz modnih krugova, imao je prijatelje na drugim uticajnim mestima) dobio mesto crtača u jednom od najuglednijih studija visoke mode. Umesto da samo pravi skice na osnovu materijala koje je imao na raspolaganju, imao je običaj da do kasno u noć ostane u ateljeu i crta modele za materijale koje je doneo iz svoje zemlje. Za to vreme dva puta je bio pozvan kući: prilikom prve posete saznao je da mu je otac umro i ostavio mu malu porodičnu firmu za trgovinu tkaninama. Pre nego stoje imao vremena da razmisli, šeikov izaslanik mu je saopštio da će se oni postaratati da neko vodi posao, da će uložiti koliko je neophodno da firma bude uspešna, a vlasnik će i dalje biti on.

Pitao je zašto sve to rade kad je šeik pokazao potpuno nepoznavanje ili nedostatak interesovanja za tu oblast.

- Jedna francuska firma koja proizvodi kofere planira da započne posao ovde. Prva stvar koju su uradili bilaje da potraže naše snabdevače tkaninama i obećali su im da će naše tkanine koristiti u proizvodnji nekih od svojih luksuznih proizvoda. Dakle, već imamo mušterije, ostajemo verni našoj tradiciji i zadržavamo kontrolu nad sirovinama.

Vratio se u Pariz sa saznanjem daje duša njegovog oca u Raju i da će sećanje na njega ostati živo u zemlji koju je toliko voleo. Nastavio je da radi prekovremeno, crtao je dezene s beduinskim temama i eksperimentisao s uzorcima koje je doneo sa sobom. Ako ta francuska firma - poznata po smelosti i dobrom ukusu - jeste zainteresovana za proizvode njegove zemlje, sasvim sigurno će uskoro ta vest stići u prestonicu mode i potražnja će biti velika.

Sve je bilo stvar vremena. Ali. izgleda da su se vesti brzo širile.

Direktor gaje pozvao jednog jutra. Po prvi put je ušao u kancelariju koja je bila neka vrsta hrama, sobu velikog kreatora, i impresi-

onirao ga je nered u prostoriji. Novine su bile svuda, gomile papira na starinskom radnom stolu, ogroman broj njegovih fotografija s poznatim ličnostima, uramljene naslovne strane časopisa, uzorci materijala, vaza puna belih pera svih veličina.

- Odličan si u svom poslu. Bacio sam pogled na skice koje ostavljaš za sobom tako da svi mogu da ih vide. Molim te da malo pripaziš s tim; nikada ne znamo da li će neko da promeni posao sutra i odnese dobre ideje drugoj firmi.

Hamidu se nije svidelo što su ga špijunirali. Ali nije ništa rekao, a direktor je nastavio.

- Zašto kažem da si dobar? Zato što dolaziš iz zemlje gde se ljudi oblače na prepoznatljiv način, a ti počinješ da shvataš kako to da prilagodiš Zapadu. Postoji samo jedan problem: tu vrstu tkanine ne možemo da nabavimo u Evropi. Taj tip dezena ima religioznu konifikaciju; moda je pre svega odeća za telo, iako umnogome oslikava i šta duh želi da kaže.

Direktor je otišao do gomile časopisa koja je stajala u uglu i kao daje napamet znao šta sve tamo ima, izvadio je nekoliko primeraka koje je verovatno kupio kod *bukinista* - knjižara koji još od vremena Napoleona prodaju knjige na obalama Sene. Otvorio je stari broj *Pari Mača* s Kristijanom Diorom na naslovnoj strani.

- Staje od ovog čoveka napravilo legendu? Poznavao je ljudsku prirodu. Među mnogim revolucijama koje je izazvao u modi, jedna od njih zasluguje posebnu pažnju: odmah nakon Drugog svetskog rata, kada cela Evropa praktično nije imala šta da obuče zbog nestašice tekstila, kreirao je modele za koje je bilo neophodno veoma mnogo materijala. Na taj način nije samo prikazivao lepo obučenu ženu, već san da će se sve vratiti na staro; elegancija, izobilje, bogatstvo. Napadali su ga i ogovarali, on je upravo zbog toga znao daje na pravom putu - a to je uvek onaj koji vodi u suprotnom pravcu.

Vratio je *Pari Mač* tačno na mesto odakle ga je izvukao i uzeo drugi časopis.

- A evo je i Koko Šanel. Roditelji su je napustili kada je bila mala, pevala je po kabareima, bila je tip žene koja je imala sve preduvlaste da od života očekuje samo najgore. Ali iskoristila je jedinu

šansu koju je imala - bogate ljubavnike - i u kratkom roku pretvorila se u najvažniju ženu svoga vremena u svetu mode. Staje uradila? Oslobođila je žene robovanja korsetu. onoj spravi za mučenje koja je uobličavala grudni koš i onemogućavala bilo kakav prirodan pokret. Pogrešila je u jednoj stvari: krila je svoju prošlost, a to je moglo da joj pomogne da postane još moćnija legenda - žena koja je preživeila uprkos svemu.

Vratio je časopis na mesto i nastavio:

- Verovatno se pitaš zašto niko to nije ranije uradio. Nikada nećemo znati tačan odgovor. Sigurno je neko pokušao - neki kreator koga je istorija potpuno zaboravila jer svojim kolekcijama nije umeo da odslika duh vremena u kojem je živeo. Da bi rad Koko Šanel mogao da naiđe na reakciju na kakvu je naišao, nije bilo dovoljno da kreatorka bude talentovana ili da ima bogate ljubavnike: društvo je moralo biti spremno za veliku feminističku revoluciju koja se u isto vreme dešavala.

Direktor je napravio kratku pauzu.

- Došao je trenutak mode s Bliskog istoka. Upravo zato što napetost i strah koji drže svet u neizvesnosti dolaze iz tvoje zemlje. Znam to zato što sam direktor ove kuće. Uostalom, sve počinje na sastanku glavnih snabdevača boja i pigmenta.

„Uostalom, sve počinje na sastanku glavnih snabdevača boja i pigmenta.“ Hamid ponovo pogleda velikog kreatora kako sedi sam na terasi s foto-aparatom na fotelji pored sebe. Moguće daje i on njega primetio kada je ulazio i da je sada razmišljao odakle mu toliki novac daje uspeo da postane njegov najveći konkurent.

Čovek koji sada gleda u beskraj i pravi se da ga ništa ne zanima činio je sve da Hamid ne ude u Federaciju. Umišljao je da nafta finansira njegov posao i to je smatrano nelojalnom konkurencijom. Nije znao da ga je šeik ponovo pozvao da dođe osam meseci posle smrti oca i dva meseca pošto gaje direktor kuće za koju je radio postavio na bolji položaj - iako njegovo ime nije smelo da se pojavi jer su imali drugog kreatora angažovanog da blista pred blicevima i na modnim pistama - ovoga puta da se lično sastanu.

Kada je stigao u ono što je ranije bio njegov grad, jedva ga je prepoznao. U jedinoj aveniji u gradu konstrukcije oblakodera formirale su beskrajan red, saobraćaj je bio neizdrživ, starom aerodromu je malo falilo da bude u potpunom haosu, ali ideja vladara počela je da se materijalizuje: to će biti mesto mira usred ratova, raj za investicije usred nepogoda svetskog finansijskog tržišta, lice nacije koju mnogi vole da kritikuju, ponižavaju i o njoj sude na osnovu predrasuda. Druge zemlje iz regiona počele su da veruju u grad koji je nastao usred pustinje i novac je počeo da teče - prvo kao izvor, a zatim kao silovita reka.

Palataje, međutim, i dalje bila ista, iako je druga, veća, nedaleko odatle, bila u izgradnji. Hamid je na sastanak došao pun entuzijazma; govorio je da je dobio odličnu poslovnu ponudu i da mu više nije bila potrebna finansijska pomoć. Naprotiv, sada je bio u situaciji da vrati svaki cent koji su u njega uložili.

- Daj otkaz - reče šeik.

Hamid nije razumeo. Znao je da firma koju mu je otac ostavio odlično posluje, ali imao je druge planove u životu. Međutim, nije mogao po drugi put da se suprotstavi čoveku koji mu je toliko pomogao.

- Jedini put kada smo se susreli, mogao sam da kažem „ne“ Vašem Visočanstvu jer sam branio prava svog oca koja su mi uvek bila bitnija od bilo čega na svetu. Sada, međutim, moram da se povinujem volji svoga vladara. Ako mislite da ste uzalud uložili novac u moj rad, uradiću šta tražite. Vratiću se ovamo i brinuću o svom nasledju. Ako treba da se odrekнем sna da bih odao poštovanje kodeksu mog plemena, učiniću to.

Izgovorio je te reči čvrstim glasom. Nije smeо da pokaže slabost pred čovekom koji je poštovao snagu sagovornika.

- Ne tražim da se vratiš ovamo. Ako si unapređen, znači da već znaš sve što treba da bi pokrenuo svoju marku. To želim.

„Da imam svoju marku? Da li sam dobro razumeo?“

- Velike luksuzne marke su sve prisutnije ovde - nastavio je šeik. - Oni znaju šta rade: naše žene počinju da menjaju način razmišljanja i oblačenja. Više od bilo kog stranog ulaganja, najveći uticaj

na naš region imala je moda. Razgovarao sam s ljudima koji se razumeju u modu, jer ja sam samo stari beduin koji je, kada je prvi put video automobil, mislio da treba da ga hrani kao kamilu.

„Voleo bih da stranci čitaju naše pesnike, slušaju našu muziku, igraju i pevaju melodije koje se putem sećanja naših predaka prenose s kolena na koleno kroz generacije. Ali, koliko vidim, nikoga to ne zanima. Da bi naučili da poštuju našu tradiciju, moramo im prići na sasvim određen način: taj koji ti poznaćeš. Ako shvate ko smo, zahvaljujući našem stilu oblačenja, shvatiće i ostalo.“

Sutradan se sreo s grupom investitora iz inostranstva. Stavili su mu na raspolaganje ogromnu svotu novca i rok do kada sve treba da bude vraćeno. Pitali su ga da li prihvata izazov, da li je spreman za njega.

Hamid je tražio malo vremena da razmisli. Otišao je do groba svog oca i tamo se molio čitavo popodne. Uveče je šetao po pustinji, osetio vetar koji ledi kosti, i vratio se do hotela u kojem su stranci odseli. „Blagosloven bio onaj koji svojoj deci može dati krila i korene“, glasi jedna arapska poslovica.

Koreni su mu bili potrebni: postoji mesto na svetu gde se rodimo, naučimo jezik, otkrijemo kako su naši preci rešavali probleme. U jednom trenutku, počinjemo da smatramo da smo odgovorni za to mesto.

Krila su mu bila potrebna. Zahvaljujući njima, vidimo beskrajne horizonte mašte, nose nas do naših snova, vode nas na daleka mesta. Krila nam omogućavaju da upoznamo korene onih koji su nam slični, da bismo s njima učili.

Od Boga je tražio inspiraciju i poče da se moli. Dva sata kasnije, setio se razgovora svog oca s jednim prijateljem koji mu je često navraćao u prodavnici tkanine:

„Jutros me je sin zamolio da mu dam pare da kupi jagnje; da li da mu pomognem?“

„To nije hitno, zato sačekaj još sedam dana pre nego što mu odgovoriš.“

„Ali već sam u mogućnosti da mu pomognem odmah; koja je razlika da li mu dam odmah ili sačekam nedelju dana?“

„Razlika je veoma velika. Iskustvo mi govori da ljudi veću

vrednost daju nečemu za šta su u prilici da posumnjaju da neće dobiti."

Pustio je izaslanike da čekaju nedelju dana i zatim prihvatio izazov. Potrebni su mu bili ljudi koji će se brinuti za novac, koji će ga ulagati kako im kaže. Potrebni su mu bili radnici, po mogućству da su iz istog sela. Potrebno mu je bilo još godinu dana na poslu koji je tada radio da bi još naučio ono što ne zna.

Samo to.

„Sve počinje u fabriци boje.“

Nije baš tako: sve počinje kada firme koje istražuju nove tendencije na tržištu, poznatije kao studiji za trendove (na francuskom *cabinets de tendance*, na engleskom *trend adapters*), primete da se određeni društveni sloj za neke teme više zanima nego za ostale - a to nema direktnе veze s modom. Ovo istraživanje se radi na osnovu razgovora s potrošačima, monitoringu uzoraka, ali pre svega na osnovu pažljivog praćenja čitave vojske ljudi - najčešće između 20 i 30 godina - koji izlaze u klubove, šetaju ulicom ili čitaju sve blogove na Internetu. Nikada ne gledaju izloge, čak i kada se radi o poznatim markama; to što je u njima već je stiglo do najšire publike i osuđeno je na smrt.

Ono što geniji iz studija za tendencije tačno znaju, jeste koja će biti sledeća preokupacija potrošača. Mladi, pošto nemaju dovoljno novca da bi trošili luksuzne proizvode, primorani su da izmišljaju novu odeću. Pošto su po ceo dan za kompjuterom, svoje interese dele s drugima, i mnogo puta se to pretvori u neku vrstu virusa koja zarazi čitavu zajednicu. Mladi utiču na roditelje u politici, književnosti i muzici - a ne obrnuto, kako neupućeni misle. S druge strane, roditelji utiču na decu u onome što se zove „sistem vrednosti“. Iako su tinejdžeri buntovne prirode, uvek veruju daje porodica u pravu; mogu oni da se oblače čudno i da vole pevače koji vrište i lome gitare - ali to je sve. Nemaju hrabrosti da idu dalje i izazovu pravu revoluciju u običajima.

„Radili su to već u prošlosti. Ali hvala Bogu da "je taj talas prošao i vratio se u more.“

U ovom trenutku studiji za trendove ukazuju da društvo ide ka konzervativnijem stilu, daleko od pretnji koje su predstavljale „*sifražete*“ (*suffragettes* - žene koje su se početkom XX veka borile za pravo žena da glasaju na izborima), ili prljavi dugokosi hipici (grupa luđaka koja je svojevremeno mislila daje moguće živeti u miru i ljubavi).

Svetu u kojem je 1960. godine, u postkolonijalnom periodu, bilo mnogo ratova, u kojem je vladao strah od opasnosti atomskog rata, i u kojem je u isto vreme cvetao ekonomski razvoj, očajnički je bilo potrebno da nađe malo radosti; kao stoje Kristijan Dior shvatio da se nada o izobilju nalazi u preteranoj količini tkanine, kreatori su tražili kombinaciju boja koja bi podigla opšte raspoloženje: došli su do zaključka da crveno i ljubičasto mogu u isto vreme i da smire i da isprovociraju.

Četrdeset godina kasnije, kolektivni pogled na svet potpuno se promenio: svet više nije bio pod pretnjom rata, već pred velikim eколоškim problemima: kreatori su počeli da se opredeljuju za nijanse iz prirode, kao što su boja pustinjskog peska, prašume ili mora. Između ova dva perioda, nekoliko trendova se pojavilo i nestalo: psihodelični, futuristički, aristokratski i nostalgični.

Pre nego što se velike kolekcije definišu, studiji za tendencije tržišta daju opštu sliku stanja duha u svetu. U ovom trenutku, izgleda da je glavna tema briga za čovečanstvo - uprkos ratovima, gladi u Africi, terorizmu, nedostatku poštovanja ljudskih prava i aroganciji nekih razvijenih zemalja - kako da spasemo našu sirotu Zemlju od mnogih pretnji koje je društvo stvorilo.

„Ekologija. Spasti planetu. Kakve gluposti.“

Hamid zna da ne vredi boriti se protiv kolektivnog nesvesnog. Nijanse, modni detalji, tkanine, navodne dobrotvorne akcije Superklase, objavljene knjige, muzika koja se pušta na radiju, dokumentarni filmovi bivših političara, novi filmovi, materijal koji se koristi u proizvodnji cipela, sistem sagorevanja u automobilima, peticije za članove kongresa, obveznice koje prodaju najveće svetske banke... sve kao daje koncentrisano na samo jednu stvar: spasti planetu.

Bogatstva se stvaraju preko noći, velike multinacionalne kompanije dobijaju prostor u medijima zbog ove ili one akcije koja je potpuno nevažna u ovoj oblasti, nevladine organizacije bez ikakvih skrupula uspevaju da plasiraju reklame na moćne televizijske mreže i dobijaju stotine miliona dolara u donacijama, jer svi deluju kao da im je sloboda Zemlje glavna preokupacija.

Svaki put kada bi čitao novine ili časopise i nailazio na izjave političara koji koriste globalno zagrevanje ili uništavanje prirode kao platformu za svoje predizborne kampanje, pomislio bi u себи:

„Kako možemo da budemo tako arogantni? Planeta jeste, i uvek će biti moćnija od nas. Ne možemo daje uništimo; ako pređemo određenu granicu, ona će se pobrinuti da nas potpuno zbriše i nastaviće da postoji. Zašto ne počnu da pričaju o tome da 'ne smemo dozvoliti da nas planeta uništi'?"

Zato što formulacija „spasti planetu" daje osećaj moći, akcije, plemenitosti. Dok „ne dozvoliti da nas planeta uništi" može da nas baci u očaj, nemoć, u pravu dimenziju naših jadnih i ograničenih sposobnosti.

Ali, na kraju krajeva, to su trendovi pokazivali, a moda mora da se prilagođava željama potrošača. Fabrike boje su sada bile zaokupljene pronalaženjem najboljih nijansi za sledeću kolekciju. Proizvođači tkanina tražili su prirodne materijale, dizajneri modnih detalja kao što su kaiševi, tašne, naočare i satovi činili su sve da se prilagode - ili bar da se pretvaraju da se prilagodavaju - tako što koi iste cedulje od recikliranog papira na kojima daju dodatne informacije o tome kako su uložili ogroman trud da sačuvaju prirodu. Sve to se prikazuje velikim kreatorima na najvećem sajmu mode, zatvorenom za javnost, sa sugestivnim imenom: Premier Vision (Prvi pogled).

Posle toga, svako od njih će upotrebiti svoju kreativnost da osmisli svoje kolekcije, i svi će steći utisak daje visoka moda apsolutno kreativna, originalna i različita. Ništa od toga. Svi su do detalja sledili ono što su studiji za tendencije tržišta govorili. Stoje marka jača, manje je sklona riziku, jer poslovi stotina hiljada ljudi u celom svetu zavise od male grupe, Superklase mode, koja je već iznurenja od pretvaranja da svakih šest meseci prodaje nešto novo.

Prve crteže su radili „nepriznati geniji”, koji su sanjali da vide svoje ime na etiketi nekog odevnog predmeta. Radili su približno šest do osam meseci, na početku samo s papirom i običnom olovkom, zatim bi pravili prototipe od jeftinog materijala koji bi kasnije mogao da se fotografije na manekenkama, da bi kasnije te fotografije analizirali direktori. Od svakih sto prototipa, izabrali bi oko dvadeset za sledeće prikazivanje. Pravile su se prepravke: nova dugmad, drugačiji rezovi na rukavima, različite vrste šivenja.

Ponovo fotografisanje - ovoga puta manekenke sede, leže i hodaju u modelima - još prepravki, jer komentari tipa „ovo mogu da nose samo manekenke na modnoj pisti” mogu da uniše čitavu kolekciju i dovedu u pitanje ugled marke. U tom procesu, neki od „neshvaćenih genija” su po kratkom postupku izbačeni na ulicu, bez prava na obeštećenje, jer su ionako tamo uvek bili na „stažiranju”. Najtalentovaniji su morali nekoliko puta da prekrajaju svoje kreacije i da budu u potpunosti saglasni da, ma koliki uspeh model postigao, samo će se ime marke spominjati.

Svi su se kleli da će se jednog dana osvetiti. Svi su u sebi obećavali da će otvoriti sopstveni butik i najzad biti prepoznati kao kreatori. Ali svi su se smeškali i nastavljali da rade kao da su puni entuzijazma jer su izabrani. Kako se izbor modela bližio kraju, još ljudi je otpušтано, još ljudi je zapošljavano (za sledeću kolekciju), i na kraju su odabrane tkanine koje će biti upotrebljene za šivenje modela koji će biti predstavljeni na reviji.

Kao daje to prvi put da su predstavljeni publici. Stoe deo legende, naravno.

Jer u tom trenutku, ovlašćeni prodavci u čelom svetu već su imali u svojim rukama fotografije modela u svim mogućim pozama, detalje o aksesoaru, vrstu tekture, preporučenu cenu i mesta gde mogu da naruče materijal. U zavisnosti od veličine i važnosti marke, „nova kolekcija” je počinjala masovno da se proizvodi na različitim mestima u svetu.

Najzad bi došao i veliki dan - ili još bolje, tri sedmice koje obeležavaju početak nove ere (koja, kao što svi znaju, traje šest meseci).

Sve počinje u Milanu, prolazi kroz Pariz i završava se u Londonu. Pozvani su novinari iz celog sveta, fotografi se bore za dobru poziciju, sve se čuva u najvećoj tajnosti, novine i časopisi posvećuju stranice i stranice novitetima, žene se oduševljavaju, muškarci s određenim prezidom gledaju nešto što smatraju samo prolaznom „modom” i razmisljaju kako je neophodno izdvojiti nekoliko hiljada dolara za nešto čemu oni nisu pridavali ni najmanju vrednost, ali su zato njihove supruge smatralе daje to veliki amblem Superklase.

Nedelju dana kasnije, ono stoje predstavljeno kao absolutna ekskluziva, moglo je da se nade u prodavnicama širom sveta. Niko se nije pitao kako su modeli tako brzo transpoitovani i proizvedeni.

Ali, legenda je bitnija od stvarnosti.

Potrošači nisu primećivali da modu stvaraju oni koji se ponašaju po pravilima postojeće mode. Daje ekskluzivnost samo laž u koju žele da veruju. Da veliki deo nahvaljenih kolekcija u specijalizovanoj štampi pripada velikim konglomeratima koji proizvode luksuzne predmete i koji iste te časopise i novine izdržavaju tako što se u njima reklamiraju preko celih strana.

Naravno, bilo je izuzetaka. Posle nekoliko godina borbe, Hamid Husein postao je jedan od izuzetaka. I u tome je bila njegova moć.

Primećuje da Eva ponovo proverava mobilni telefon. Ranije to nije radila. U stvari, mrzela je taj aparat, možda zato što ju je podsećao na prošlu vezu, period života o kom nije mnogo znao, jer nisu imali običaj da o tome pričaju. Gleda na sat - imaju vremena da na miru popiju kafu. Gleda ponovo kreatora.

Daj Bože da sve počinje u fabrici boje i završava se na reviji. Ali stvari ne stoje tako.

On i čovek koji sada sam posmatra horizont prvi put su se sreli na *Premier Vision*. Hamid je tada još uvek radio za poznatu marku koja gaje zaposlila kao crtača, iako je šeik već uposlio malu armiju od 11 ljudi koji će u praksi sprovesti ideju da se putem mode prikaže njihov svet, njihova vera i njihova kultura.

- Veći deo vremena ovde slušamo objašnjenja kako jednostavne stvari mogu biti predstavljene na komplikovaniji način - reče.

Prolazili su pored štandova s novim tkaninama, revolucionarnim tehnologijama, bojama koje će se koristiti sledeće dve godine, sve sofisticiranije modne detalje - šnale za kaiševe napravljene od platine, futrole za kreditne kartice koje se otvaraju pritiskom na dugme, narukvice čija veličina može u milimetar da se podesi pomoću kružga obloženog brilijantima.

Kreator gaje pogledao od glave do pete.

- Svet je uvek bio i biće komplikovan.
- Ne slažem se. I ako jednog dana budem morao da napustim mesto na kojem sam sada, uradiću to da bih pokrenuo sopstveni posao - a tada ču upravo ići protiv svega što sada vidimo.

Kreator se nasmejaо.

- Ti znaš kako funkcioniše ovaj svet. Već si čuo za Federaciju, zar ne? Stranci u nju ulaze tek posle mnogo, mnogo truda.

Francuska federacija visoke mode je jedan od najzatvorenijih klubova na svetu. Ona je određivala ko će učestvovati na pariškoj Nedelji mode i diktirala je standarde koje su učesnici morali da poštaju. Osnovana 1868, imala je ogromnu moć: registrovala je marku „Visoka moda“ (*Haute-Couture*), tako da niko tu formulaciju nije više smeо da koristi bez straha da će biti tužen. Izdavala je deset hiljada primeraka Zvaničnog kataloga dve velike godišnje manifestacije, odlučivala je kako će biti raspodeljene dve hiljade akreditacija novinarima iz celog sveta, određivala je velike kupce, birala je mesta za revije - u zavisnosti od bitnosti kreatora.

- Znam kako je - odgovori Hamid i tu je završio razgovor. Ostao je da će taj čovek s kojim je razmenio par rečenica jednog dana postati veliki kreator. Takođe mu je bilo jasno da nikada neće biti prijatelji.

Šest meseci kasnije sve je bilo spremno za njegovu veliku avantuру - dao je otkaz, otvorio je prvi butik u Sen Zermen de Preu i počeo da se borи kako je umeo. Mnoge je bitke izgubio. Ali jednu stvar je shvatio: nije mogao da se povinuje tiraniji firmi koje su diktirale

modne tendencije. Morao je da bude originalan i u tome je uspeo; zato stoje u sebi imao jednostavnost beduina, mudrost pustinje, znanje koje je stekao u ateljeu u kojem je radio duže od jedne godine; imao je i stručnjake za finansije, i tkanine koje su bile vrlo originalne i nepoznate.

Dve godine kasnije, otvorio je pet ili šest velikih prodavnica u celoj zemlji i Federacija ga je primila - ne samo zato što je talentovan, već i zahvaljujući šeikovim vezama; njegovi izaslanici su vrlo tvrdo pregovarali o otvaranjima predstavništava koja su francuske firme tražile u njegovoj zemlji.

I dok je voda proticala ispod mosta, ljudi su menjali mišljenje, predsednici su bili izabrani ili završavali svoje mandate, nova tehnologija je pridobijala sve više poklonika, internet je počeo da dominira komunikacijom na planeti, javnost je počela da traži veću transparentnost u svim ljudskim aktivnostima, luksuz i glamur povratili su izgubljeni prostor. Hamidov posao rastao je i širio se svuda po svetu: više nije bila u pitanju samo moda, već i modni detalji, nameštaj, kozmetika, ručni satovi i ekskluzivne tkanine.

Hamid je sada bio vlasnik imperije i svi koji su uložili u njegov san u potpunosti su bili zadovoljni svojom investicijom jer su dividende bile visoke. Nastavio je da lično nadgleda veliki deo materijala koji je njegova kompanija proizvodila, prisustvovao je najvažnijim foto-sesijama, voleo je da nacrtava većinu modela, posećivao je pustinju najmanje tri puta godišnje, molio se na grobu svoga oca i podnosiо račune šeiku. Sada je imao novi izazov pred sobom: da producira film.

Gleda na sat. Kaže Evi daje vreme da podu. Ona pita da li je to toliko važno.

- Nije toliko važno. Ali voleo bih da budem тамо.

Eva ustaje. Hamid baca poslednji pogled ka usamljenom i pozнатом kreatoru koji posmatra Mediteran, isključen iz svega što ga okružuje.

36:00

Kada je neko mlad, uvek sanja o istom: da spase svet. Neki to brzo zaborave, ubedeni da postoje druge važne stvari koje treba uraditi - kao sto je stvoriti porodicu, zaraditi novac, putovati i naučiti neki strani jezik. Drugi, opet, odluče daje moguće učestvovati u nečemu što će činiti razliku u društvu i u načinu na koji će današnji svet biti predat budućim generacijama.

I tako počinje izbor profesije: političar (u početku svi žele da pomognu zajednici), društveni aktivista (ova osoba veruje daje kriminal prouzrokovani klasnim razlikama), umetnik (misli da je sve izgubljeno, da treba početi od nule) i... policajac.

Savoj je zaista bio siguran da može da bude od velike koristi. Pošto je pročitao mnogo policijskih romana, pomislio je da ako loši budu iza rešetaka, dobri će uvek imati mesto pod suncem. U policijskoj akademiji bio je pun entuzijazma, dobijao je odlične ocene na teoriskim ispitima, fizički se pripremio da može da izdrži opasne situacije, naučio je precizno da puca, iako nije nameravao ikoga ikada da ubije.

U prvoj godini mislio je da se uči stvarnost profesije - njegove kolege su se žalile na niske plate, neefikasnost sudstva, na predrasude o njihovom poslu i na skoro potpuni nedostatak akcije u oblasti u kojoj su delovali. Kako je vreme prolazilo, život i kukumavčenje skoro da se nisu promenili, samo je dodata jedna stvar.

Papir.

Beskraini izveštaji o *gde, kako i zašto* određenog događaja. Najobičniji slučaj nepropisnog odlaganja dubreta zahtevao je da se dati materijal pretraži u potrazi za krivcem (uvek je mogao da se nađe neki trag, kao što su koverte ili avionske karte), da se mesto fotografi-

še, pažljivo nacrta mapa, identificuje prestupnik, pošalje prijateljska opomena, zatim druga, manje ljubazna, i najzad tužba ukoliko prestupnik sve to shvati kao beskrajnu glupost, svedočenja, presude, angažovanje kompetentnih advokata. Dve godine mogu na kraju proći dok se taj postupak definitivno ne arhivira, bez ikakvih posledica za obe strane.

Ubistva su bila izuzetno retka. Najnoviji podaci ukazivali su da je najveći broj prekršaja vezan za sukobe bogatih mladića u skupim noćnim klubovima, obijanje stanova koji se koriste samo u letnjoj sezoni, saobraćajne prekršaje, prijave rada na crno i bračne razmirence. Naravno, to bi trebalo da ga čini zadovoljnim - u sve uz nemirenjem svetu, jug Francuske bio je oaza mira, čak i u vreme kada hiljade stranaca izvrše invaziju na grad da bi uživali na plaži ili kupovali i prodavali filmove. Prethodne godine bio je zadužen za četiri slučaja samoubistva (stoje značilo šest ili sedam kilograma papira koji treba da se otkucaju, popune i potpišu), i dva - jedina dva - nasilna čina sa smrtnim ishodom.

Za samo nekoliko sati, bila je popunjena statistika za čitavu godinu. Sta se to dešava?

Telohranitelji su nestali pre nego što su dali izjavu - Savoj je napomenuo sebi da čim bude imao vremena napiše opomenu policajcima koji su bili na dužnosti. Na kraju krajeva, dozvolili su jedinim pravim svedocima da pobegnu - jer žena koja se nalazila u čekaonici nije znala baš ništa. Za manje od dva minuta razgovora shvatio je da se ona nalazila daleko u trenutku kada je otrov ispaljen i da je samo htela da iskoristi situaciju da bi se približila poznatom distributeru.

Sve što mu, dakle, preostaje, jeste da pročita još papira.

Sedi u bolničkoj čekaonici s dva izveštaja ispred sebe.

Prvi je pisao dežurni lekar i on se sastoji od samo dva lista s dosadnim tehničkim detaljima, analizom oštećenosti organizma čoveka koji se u ovom trenutku nalazi na odeljenju intenzivne nege: trovanje putem perforacije levog lumbalnog dela prouzrokovano nepoznatom supstancom koja se ovog trenutka ispituje u laboratoriji uz korišćenje igle koja je ubrizgala toksičnu supstancu u krvotok. Jedini

ni agens koji se nalazi na spisku otrova koji mogu da izazovu tako jaku i brzu reakciju je strihnin, ali on izaziva trzanje i grčenje tela. Po onome što su ljudi iz ekipe prve pomoći i žena iz čekaonice rekli, taki simptomi nisu primećeni. Naprotiv, odmah je nastupila paraliza mišića i zgrčenost grudnog koša, tako da je žrtva mogla da bude iznesena s mesta zločina bez privlačenja pažnje prisutnih gostiju.

Drugi izveštaj, mnogo duži od prvog, bio je izveštaj EPTCF (European Police Chiefs Task Force - Evropska radna grupa šefova policije) i Evropola (Evropske policije), koji je izveštavao o svakom koraku žrtve od kada je kročio na evropsko tie. Agenti su se smenjivali, a u trenutku kada je pogoden, pratio ga je tamnoputi agent iz Gvadalupea koji je ličio na Jamajkanca.

„Ipak, osoba zadužena da pazi nije ništa videla. Tačnije, u trenutku kada se sve desilo, pogled mu je zaklonila osoba koja je prolazila ispred njega s čašom soka od ananasa u ruci.“

Iako žrtva nikada nije imala posla s policijom i bila poznata u filmskim krugovima kao jedan od najrevolucionarnijih filmskih distributera današnjice, taj deo njegovih aktivnosti bio je samo fasada za nešto mnogo isplativije. Prema tvrdnjama Evropola, Džavits Vajld je bio producent druge klase u američkoj filmskoj industriji do pre pet godina, kada gaje angažovao kartel specijalizovan za distribuciju kokaina na teritoriji SAD, da pere njihov novac.

„Postaje zanimljivo.“

Po prvi put Savoju se sviđa službeno štivo. Možda u rukama ima važan slučaj koji se po mnogo čemu razlikuje od rutinskih slučajeva s đubretom, bračnim svađama, obijanjima stanova koji se koriste samo leti i dva ubistva godišnje.

Poznato mu je kako to funkcioniše. Zna o čemu pričaju u tom izveštaju. Narkodileri zarađuju ogromne svote novca prodajući svoj proizvod, ali pošto ne mogu da dokažu legalno poreklo novca, ne mogu ni da otvore račune u bankama, kupuju stanove, automobile ili nakit, da ulažu u poslove ili prebacuju novac iz jedne zemlje u drugu -jer će svaka država postaviti pitanje: „Kako ste se toliko obogatili? Gde ste zaradili sav taj novac?“.

Da bi prevazišli ovu prepreku, koriste finansijski mehanizam ko-

ji je poznat kao „pranje novca“. Drugim recima, pretvoriti zaradu proizašlu iz kriminalnih radnji u legalna finansijska sredstva koja mogu da postanu deo privrednog sistema i počnu da donose još novca. Termin se pripisuje američkom gangsteru Alu Kaponeu, koji je u Čikagu kupio lanac perionica *Sanitari klining šops* i preko njega uplaćivao u banke novac koji je zarađivao ilegalnom prodajom pića za vreme prohibicije u Sjedinjenim Državama. Tako je, ako bi ga neko pitao kako se obogatio, uvek mogao da kaže: „Ljudi Peru veš više nego ikada. Drago mijes da sam uložio u ovu vrstu posla.“

„Sve je uradio kako treba. Samo je zaboravio da prijavi porez na dobit svog preduzeća“, pomisli Savoj.

„Pranje novca“ nije služilo samo narkodilerima, već i mnogim drugim krugovima: političarima koji su uzimali provizije od napumpanih faktura za izgradnju infrastrukture, teroristima koji treba da finansiraju delovanje na različitim krajevima sveta, kompanijama koje vole da kriju svoju zaradu ili gubitak od akcionara, pojedincima koji su smatrali daje porez na dohodak neprihvatljiva izmišljotina. Ranije je bilo dovoljno otvoriti račun u jednom od poreskih rajeva, ali vlade su počele da potpisuju niz sporazuma o međusobnoj saradnji, tako daje mehanizam morao da se prilagodi novim vremenima.

Jedno je, međutim, bilo sigurno: kriminalci su uvek bili mnogo koraka ispred vlasti i poreskih organa.

Kako to danas funkcioniše? Na veoma elegantan, prefinjen i maštovit način. Sve što je trebalo da urade jeste da ispoštuju tri jasno definisane etape - plasman, skrivanje i uklapanje. Uzeti nekoliko pomorandži, napraviti oranžadu i poslužiti je, a da niko ne posumnja u poreklo voća.

Oranžadu je relativno lako napraviti: male sume novca se s niza računa šalju iz banke u banku, u mnogim slučajevima šemu slanja pravi kompjuter, tako da te sume kasnije mogu da se pregrupišu. Putevi tog novca su toliko komplikovani da je skoro nemoguće pratiti tragove elektronskih impulsa. To je tako zato što od trenutka kada je novac deponovan, on prestaje da bude novac i pretvara se u digitalne šifre sastavljene od dva algoritma, „0“ i „1“.

Savoj razmišlja o svom računu u banci; nezavisno od sume koju tamo ima - a nema mnogo - nalazi se u rukama šifara koje su putovali žicama. A šta ako odjednom odluče da promene sistem svih arhiva? A šta ako novi program ne radi kako treba? Kako da dokaže da je imao određenu sumu na računu? Kako pretvoriti te nule i jedinice u nešto konkretnije, kao stoje kuća ili kupovina u samoposluži?

Nemoćan je: nalazi se u rukama sistema. Ali odlučuje da svrati do prvog bankomata čim izađe iz bolnice i uzme izvod s računa. U beležnicu zapisuje: od sada to treba činiti svake sedmice, i ako dođe do neke velike nesreće u svetu, uvek će imati pismeni dokaz.

Papir. Ponovo ta reč. Kako je uopšte došao do toga? Ah, da, pranje novca.

Ponovo se priseća šta sve zna o pranju novca. Poslednja etapa je najjednostavnija od svih. Novac se grupiše na računu priznate firme, kao stoje neka građevinska kompanija, ili fond za ulaganja na finansijskom tržištu. Ako država postavi isto pitanje: „Odakle sav taj novac?”, lako je objasniti: od malih investitora koji veruju u ono što prodajemo. Odatle može da se ulaže u još akcija, još zemljišta, aviona, luksuznih predmeta, kuća s bazenima, kreditnih kartica bez ograničenja. Akcionari ovih kompanija su isti oni koji su na početku priče finansirali kupovinu droge, oružja i svega ostalog stoje zabranjeno. Ali novac je čist; uostalom, svako društvo može da zaradi milione spekulijući na berzi ili sa zemljištem.

Nedostajao je prvi korak - najteži: „Ko su ti mali investitori?”

Tu na scenu stupa mašta kriminalaca. „Pomorandže” su ljudi koji posećuju kasina s novcem pozajmljenim od „priatelja”, u zemljama u kojima je praćenje kockanja mnogo manje od korupcije: nikome nije zabranjeno da na kocki dobije bogatstvo. U ovom slučaju postoje unapred dogovorene kombinacije s vlasnicima, koji zadržavaju određeni procenat novca koji je cirkulisao po stolovima.

Ovaj sistem kockaru - ost>bi s malim primanjima - omogućava da ima legalno pokriće za veliku sumu novca koju bi sutradan depo-novao u banci.

Sreća.

Sutradan bi skoro sav novac bio prebačen „priatelju” od koga je novac pozajmio, zadržavajući samo mali procenat.

Nekada je omiljen način bio otvaranje restorana koji su mogli da imaju veoma skup meni, tako da velike sume deponovane na račun nisu izazivale sumnju. Čak i kada bi neko prolazio pored restorana i viđao prazne stolove, nemoguće je bilo dokazati da celog dana nije bilo prometa. Ali sada, s porastom industrije zabave, pojavio se mnogo maštovitiji proces.

Nikada merljivo, arbitrarno, nerazumljivo tržište umetnina!

Ljudi iz srednje klase i s nižim primanjima davali su na aukciju predmete koji su mnogo vredeli i za koje su tvrdili da su nađeni na tavanu babine i dedine kuće. Prodavani su za velike sume i sledeće nedelje preprodani specijalizovanim galerijama za deset ili dvadeset puta veću sumu. „Pomorandža” je bila zadovoljna, zahvaljivala je nebesima na darežljivosti sudbine, deponovala novac na svoj račun i odlučivala da uloži novac negde u inostranstvu. pazeći da ipak ostavi malo - svoj procenat - u banci. Bogovi su, u ovom slučaju, bili pravi vlasnici slika, koji su ih ponovo kupovali od galerija i stavljali u prodaju putem drugih kanala.

Ali bilo je još skupljih proizvoda, kao što su pozorište, produkcija i distribucija filmova. To je bilo polje na kojem su nevidljive ruke koje Peru novac zaista pravile žurku.

Savoj nastavlja da čita sažetak života čoveka koji se sada nalazi na odeljenju intenzivne nege i pokušava da sam dopuni mesta na kojima nedostaju detalji.

Glumac koji je sanjao da postane velika zvezda. Nije dobio angažman - iako do danas pazi na svoj izgled kao da je velika zvezda - ali na kraju je ipak uspeo da postane deo industrije. Kadaje već zaošao u srednje godine, pošlo mu je za rukom da prikupi nešto novca od investitora i da snimi jedan ili dva filma koji su doživeli veliki neuspeh jer nisu uspeli da dobiju odgovarajuću distribuciju. Uprkos tome, njegovo ime se pojavilo na špici i u specijalizovanim časopisima kao ime nekoga ko je pokušao nešto da uradi van ustaljene šeme velikih studija.

U stanju je očajanja, ne zna šta da radi sa svojim životom, niko neće da mu pruži treću šansu, umorio se da preklinje za novac ljudi koji su zainteresovani da ulazu samo u zagarantovane hitove. Jednog lepog dana potražila gaje grupa ljudi u kojoj su neki bili ljubazni, a neki nisu progovarali ni reč.

Imaju predlog za njega: počeće da se bavi distribucijom filmova, prvi film koji će kupiti treba da bude nešto realno, nešto što ima šanse da dopre do šire publike. Veliki studiji će nuditi mnogo za taj film, ali on ne treba da brine - njegovi novi prijatelji će uvek ponuditi više od bilo koje ponuđene sume. Film će biti prikazan u mnogim bioskopima i doneće mnogo novca. Džavits će dobiti ono što mu najviše treba: ugled. Niko u tom trenutku neće ispitivati život isfrustriranog producenta. Posle dva ili tri filma, međutim, vlasti će početi da pita-ju odakle taj novac dolazi - ali tada je prvi korak već sakriven za-konskim rokom o zastarevanju posle pet godina.

Džavits započinje pobedonosnu karijeru. Prvi filmovi koje je di-stribuirao doneli su zaradu, vlasnici bioskopa počinju da veruju u nje-gov dar da na tržištu izabere najbolje proizvode, režiseri i producenti že-ze da rade s njim. Da bi održao imidž, prihvata dva do tri projekta svakih šest meseci - ostalo su filmovi s ogromnim budžetima, najve-ćim zvezdama, sposobnim profesionalcima koji ne izazivaju nikakvu sumnju, s velikim sumama za promociju i koje finansiraju grupacije registrovane u poreskim rajevima. Zarada ostvarena od bioskopskih projekcija deponuje se u običan investicioni fond, što ne izaziva ni-kakvu sumnju, a taj fond ima „deo akcija" u filmu.

I to je to. Prljav novac se pretvorio u divno umetničko delo koje očigledno nije donelo očekivanu zaradu, ali je ipak uspelo da zaradi koji milion dolara - i taj novac sada ulaže jedan od partnera u poduhvatu.

U određenom trenutku, neko od budnijih finansijskih inspektora, možda i nakon prijave nekog studija, skreće pažnju na jednostavnu činjenicu: kako to da toliko nepoznatih producenata angažuju velike zvezde, najtalentovanije režisere, troše čitava bogatstva na reklame, a koriste samo JEDNOG distributera? Odgovor je jednostavan: veliki studiji zainteresovani su samo za svoju produkciju, a Džavits je heroj,

čovek koji prekida diktaturu velikih korporacija, novi mit, David koji se bori protiv Golijata u obliku nepravednog sistema.

Neki savesniji finansijski inspektor rešava da ide dublje, uprkos svim logičnim objašnjenjima. Počinje tajna istraga. Kompanije koje ulazu u velike filmske hitove uvek su anonimna društva sa sedištem na Bahamima, u Panami ili u Singapuru. U tom trenutku, neko koji infiltriran u poresku upravu (a uvek je neko infiltriran) obaveštava finansijere da taj kanal više nije siguran i da moraju da nadu novog distributera za pranje novca.

Džavits pada u očaj - navikao je da živi kao milioner i da mu se ugada kao polubogu. Putuje u Kan, stoje odlična maska za neometane pregovore s njegovim „finansijerima”, prilika da neke stvari doteraju, lično razmene šifre računa. Ne zna da ga već dugo prate i da je njegovo hapšenje samo tehničko pitanje o kojem odlučuju ljudi u odelima s kravatama u slabo osvetljenim kancelarijama: da li će ga pustiti da još malo radi ne bi li došli do još dokaza, ili će tu da završe priču?

„Finansijeri”, međutim, ne vole da rizikuju bez potrebe. Čovek može biti uhapšen svakog trenutka, može da se nagodi s vlastima i da im oda detalje sistema - što pored imena podrazumeva i identifikaciju ljudi s fotografija koje su snimljene bez njegovog znanja.

Postoji samo jedan način da se problem reši: da se on eliminiše.

Sve je bilo jasno i Savoj je tačno znao kako su se stvari odvijale. Sada treba da uradi ono što uvek čini.

Papir.

Napisaće izveštaj, poslati ga Evropolu i pustiti da birokrati probaju da nađu ubice, jer ovo može biti slučaj na kojem će mnogi zarađiti unapređenje i koji će pogurati zastale karijere. Istraga bi trebalo da donese rezultate, a niko od pretpostavljenih ne veruje daje тамо neki detektiv iz unutrašnjosti Francuske sposoban za velika otkrića (da, Kan je uprkos svom sjaju i glamuru samo mali provincijski grad ostalih 350 dana u godini).

Sumnja na jednog od telohranitelja koji su sedeli za stolom, jer da bi se otrov upotrebio neko je morao biti blizu žrtve. Ali to neće spominjati. Upotrebiće više papira da uradi istragu među zaposlenima

koji su bili na zabavi, neće pronaći nijednog svedoka i izjaviće daje slučaj zatvoren što se njegovog delokruga tiče - pošto nekoliko dana bude razmenjivao faksove s odsecima koji su iznad njegovog.

Vratiće se dvama slučajevima ubistva godišnje, svađama, kaznama, a bio je tako blizu nečega što je moglo imati međunarodnog odjeka. Njegov dečački san - da svet učini boljim, da doprinese da društvo bude bezbednije i pravednije, da bude unapreden, da se bori za funkciju u Ministarstvu pravde, da ženi i deci priušti komforntiji život, da doprinese popravljanju imidža čuvara reda tako što će dokazati da postoje pošteni policajci završavali su se uvek jednom istom rečju.

Papir.

36:36

Terasa koja se nalazi bočno od bara hotela Martinez dupke je puna, a Igor se ponosi svojom sposobnošću da planira stvari; iako nikada nije bio u tom gradu, rezervisao je sto - zamišljajući da će situacija biti upravo ovakva kakvu vidi. Naručuje čaj s tustom, pali cigaretu, gleda oko sebe i vidi scenu koja je ista kao na bilo kom luksuznom mestu na svetu: žene s botoksom ili anoreksijom, gospođe pretrpane nakitom jedu sladoled, muškarci s mlađim ženama, parovi koji deluju kao da se dosađuju, nasmejane devojke s pićem bez kalorija u ruci koje se prave da slušaju šta im prijateljice pričaju, kad u stvari pogledom skeniraju ljude sjedne strane na drugu, u nadi da će ugledati nekog zanimljivog.

Neko se ipak izdvaja: tri muškarca i dve žene raspoređuju neke papire između konzervi piva, tiho razgovaraju i stalno proveravaju cifre na digitronu. Deluje kao da su oni jedini koji rade na nečemu, ali to nije istina; svi tamo prisutni rade, traže samo jednu stvar.

Vid-lji-vost.

Koja će, ako sve bude išlo kako treba, da se izrodi u Slavu. Koja će, ako sve bude išlo kako treba, da se izrodi u Moć. Tu magičnu reč koja ljudsko biće pretvara u poluboga, nedostižnu ikonu do koje je teško doći, osobu koja je navikla da su joj želje uvek ispunjene, sposobnu da izazove zavist kada se provoza u svojoj limuzini sa zatamnjениm staklima ili u svom preskupom sportskom automobilu, osobu za koju više ne postoje neosvojivi vrhovi ili nemogući ciljevi.

Ljudi koji su se tog dana nalazili na terasi već su preskočili neku prepreku - nisu napolju s foto-aparatom u ruci, iza metalne ograde gde čekaju da neko izade na glavna vrata i ispuni njihove univerzume svetlošću. Da, uspeli su da stignu do lobija hotela i sada

samo nedostaju moć i slava, u bilo čemu. Muškarci znaju da starost nije problem i da su im potrebni samo pravi kontakti. Devojke koje skeniraju terasu s istom umešnošću kao iskusni radnik obezbedenja osećaju da se približavaju opasne godine, kada će svaka mogućnost da se nešto dobije zahvaljujući lepoti nestati. Starije gospode bi želele da budu priznate zbog svog talenta i inteligencije, ali dijamanti bacaju senku na svaki pokušaj otkrivanja tog talenta. Muškarci koji su tu sa ženama čekaju da neko prođe i poželi im dobar dan, da ih tada svi pogledaju i pomisle: „Ovaj ima mnogo poznanstava.“ Ili je možda poznata osoba, ko zna?

Sindrom zvezde - nešto što može da uništi karijeru, brak, hrišćanske vrednosti, nešto što ume da zaslepi mudraca i prostaka. Bilo je velikih naučnika koji su po dobijanju neke važne nagrade ostavili svoje istraživanje koje je moglo da bude od koristi čovečanstvu i posvetili se nastupima na konferencijama, koji hrane ego i račun u banci. Ili Indijanac iz Amazonije koga usvoji poznati pevač, a on počne da priča kako neko izvlači korist iz njegove muke. Ili borac za pravdu koji vredno zastupa prava oštećenih građana i koji odluči da se kandiduje na izborima, pobedi. i počne da smatra da je nedodirljiv - sve dok ga jednog dana ne zateknu u nekom motelu s prostitutkom koju plaća novcem poreskih obveznika.

Sindrom zvezde. Kada ljudi zaborave ko su i počnu da veruju u ono što drugi o njima govore. Superklasa, san svih, svet bez senki i mračnih oblasti, u kojem se reč „da“ poslužuje kao odgovor na bilo koji zahtev.

Igor je moćan. Čitavog života se borio da bi stigao tu gde jeste. Da bi se to desilo morao je da ide na dosadne večere, beskrajne konferencije, sastanke s ljudima koje nije podnosio, da se smeška u trenucima kadaje želeo da vreda, da vreda kada mu je u stvari bilo žao jadnika koji su „poslužili za primer“. Radio je danonoćno, vikendima, provodio sate na sastancima sa svojim advokatima, menadžerima, radnicima i savetnicima za medije. Krenuo je od nule odmah po padu komunističkog režima i uspeti je da stigne na vrh. Povrh toga, uspeo je da preživi sve političke i ekonomski nepogode koje su pogadale njegovu zemlju u prve dve decenije novog režima.

A zašto je sve to radio? Zato što se bojao Boga i znao da je put koji je prošao u životu bio blagoslov koji se mora poštovati, ili će sve izgubiti.

Naravno, bilo je trenutaka kada mu je nešto govorilo da ostavlja po strani najvažniji deo tog blagoslova: Evu. Ali godinama je bio siguran da ga ona razume, prihvatala je sve kao fazu i verovala da će uskoro moći da uživaju u vremenu koje će zajedno provoditi jer će ga imati koliko god im bude trebalo. Pravili su velike planove - putovanja, vožnje čamcem, usamljenu kuću usred planine s upaljenim kamonom i mir koji im govori da mogu tamo da ostanu koliko god žele, jer ne moraju da misle na novac, dugove i obaveze. Pronašli bi školu za mnogo dece koju su planirali da imaju, provodili bi čitava podneva šetajući po okolnim šumama, večerali bi u malim ali prijatnim lokalnim restoranima.

Imali bi vremena da gaje cveće, čitaju, idu u bioskop, rade jednostavne stvari o kojima svi sanjaju, jedine stvari koje mogu da ispunе život bilo koje osobe na kugli zemaljskoj. Kada bi došao kući s gomilom papira i rasporedio ih po krevetu, molio je zajoš malo strpljenja. Kada je mobilni telefon zvonio baš one večeri kada su se dogovorili da zajedno večeraju i on morao da prekine priču i provede mnogo vremena raspravljujući se sa sagovornikom, tražio je još malo strpljenja. Znao je da Eva čini sve stoje moguće i nemoguće da bi se on osećao udobno, iako bi se poneki put žalila, veoma pažljivo, da treba da iskoriste život dok su još mladi, da imaju dovoljno novca za sledećih pet generacija.

Igor bi to potvrdio: mogao bi da stane istog tog dana. Eva se smerila, milovala mu lice - i u tom trenutku bi se setio da je zaboravio nešto bitno, odlazio do telefona ili kompjutera, zvao nekoga ili slao poruku.

Čovek od nekih 40 godina ustaje, gleda ljude koji se oko njega nalaze u baru, maše novinama iznad glave i viče:

- Ovde piše „Nasilje i užas u Tokiju. Sedam osoba ubijeno u prodavnici elektronskih igara.“

Svi gledaju u njegovom pravcu.

- Nasilje! Oni ne znaju o čemu pričaju! Nasilje je ovo ovde!

Igoru prolaze žmarci uz kičmu.

- Ako neki luđak izbode nožem nekoliko nevinih, ceo svet se sabilazni. Ali ko pridaje pažnju intelektualnom nasilju koje se dešava u Kanu? Naš festival ubijaju u ime diktature. Više se ne radi o tome da se izabere najbolji film, već da se počini zločin prema čovečnosti, da se ljudi nateraju da kupe proizvode koje ne žele, da zaborave umetnosti i misle na modu, da ne idu na projekcije filmova da bi otisli na neki ručak ili večeru. To je surovost! Ovde sam...

- Čuti - kaže neko. - Nikoga ne zanima zašto si ti ovde.

- ...Ovde sam da prijavim ropstvo ljudskih želja! Ljudi više ne odlučuju pomoću inteligencije, već na osnovu reklama, na osnovu laži! Zašto se brinete ako je neko izboden nožem u Tokiju, a ne pridajete važnost ubodima koje cela generacija filmskih umetnika mora da trpi?

Čovek pravi pauzu očekujući ovacije priznanja, ali ne čuje ni tisnu razmišljanja; svi su već nastavili razgovore, bez ikakvog interesovanja za ono što je upravo izrekao. Ponovo seda pun uzvišenog dostojanstva, ali slomljenog srca jer je upravo ispašao smešan.

„Vid-lji-vost”, razmišlja Igor. „Problem je u tome što нико nije obratio pažnju.”

Sada je na njega red da pogleda oko sebe. Eva je odsela u istom hotelu, a posle toliko godina braka, mogao bi da se zakune da ona u istom trenutku piće kafu ili čaj nedaleko od mesta na kom se on nalazi. Primila je njegove poruke i sada ga sigurno traži jer i ona zna da je on verovatno u blizini.

Ne uspeva daje ugleda. I ne uspeva da prestane da misli na nju, svoju opsесiju. Priseća se jedne noći kada se kasno vraćao kući u svojoj limuzini iz uvoza, sa šoferom koji mu je u isto vreme bio i obezbedenje - zajedno su se borili u ratu u Avganistanu, ali sreća im se drugačije osmehnula - i rekao mu je da stane kod hotela Kem-pinski. Ostavio je telefon i papire” u kolima, popeo se do bara koji se nalazio na terasi zgrade. Za razliku od ove terase u Kanu, tamo skoro nikoga nije bilo, spremali su se da zatvore. Dao je darežljivu

napojnicu osoblju da bi samo zbog njega nastavili da rade još sat vremena.

Tada je sve shvatio. Ne, nije istina da će stati sledećeg meseca, niti sledeće godine, niti sledeće decenije. Nikada neće imati tu kuću na selu i porodicu o kojoj su sanjali. Ispitivao je sebe te noći zašto to nije moguće i javljao mu se samo jedan odgovor.

Put moći nema povratka. Zauvek će biti rob svog izbora i, ako zaista bude ostvario san da sve ostavi, pašće u duboku depresiju.

Zastoje to sve radio? Zbog noćnih mora, kada se prisećao robova, uplašenog mladića, zadatka koji nije birao ali je morao da obavi, naređenja da ubija? Zato što ne može da zaboravi svoju prvu žrtvu, seljaka koji se našao na liniji vatre kada se Crvena armija borila protiv avganistanskih gerilaca? Zbog mnogih koji su ga prvo gledali s nevericom, a zatim ga ismevali, kada je shvatio daje budućnost sveda u mobilnoj telefoniji i počeo da traži investitore za svoj posao? Zato što je na početku morao da pravi dogovore sa senkama, ruskim mafijašima koji su hteli da operu novac zarađen od prostitucije?

Uspeo je da vrati pozajmljeni novac a da se ne pokvari i da ne duguje usluge. Uspeo je da pregovara sa senkama i da ipak zadrži svoje svetio. Znao je da je rat stvar daleke prošlosti i da se nikada neće vratiti na bojno polje. Uspeo je da pronađe ženu svog života. Radio je posao koji je sam izabrao. Bio je bogat - prebogat, pa čak i da se komunistički sistem sutra vrati na vlast, najveći deo njegovog bogatstva nalazio se van zemlje. Imao je dobre veze u svim političkim strankama. Upoznao je velike svetske ličnosti. Osnovao je fond koji se brinuo o deci vojnika poginulih za vreme sovjetske invazije na Avganistan.

Te noći, u tom baru blizu Crvenog trga, kao jedini gost, i koji uz to zna da ima dovoljno moći da plati konobarima da tamo provedu celu noć, shvatio je.

Shvatio je zašto se isto dešava s njegovom ženom, koja je sada stalno na putu i koja takođe dolazi kasno kući kada je u Moskvi i s vrata seda pravo za kompjuter. Shvatio je da, nasuprot onome što svi misle, potpuna moć znači apsolutno ropstvo. Kada se dotle stigne, niko ne želi da izađe. Uvek postoji novi vrh koji treba osvojiti. Uvek postoji konkurenca koju treba ubediti ili nadvladati. Zajedno sa još

2.000 ljudi deo je najekskluzivnijeg kluba na svetu koji se okuplja samo jednom godišnje u švajcarskom gradiću Davosu na Svetskom ekonomskom forumu; svi su oni više nego bogati, milioneri, moćni. I svi oni rade od jutra do mrača i uvek žele da idu dalje i nikada ne menjaju temu - kupovine, berze, trendovi tržišta, novac, novac. Ne rade zato što im nešto treba, već zato što smatraju da su neophodni - moraju da hrane na hiljade porodica, veruju da imaju ogromnu odgovornost prema svojim državama i svojim saradnicima. Radili su poštano, misleći da pomažu svet - što bi moglo biti istina, ali to je kao cenu tražilo njihove živote.

Sutradan je učinio nešto stoje oduvek mrzeo: otiašao je kod psihijatra - nešto mora da nije u redu. Tamo je otkrio da pati od bolesti koja je česta među onima koji su postigli nešto što deluje daje izvan domaćaja običnih ljudi. Bio je opsednut poslom. U svetu se taj poremećaj opisuje terminom *radoholičar* (engleski: *workaholic*). Psihijatar mu je rekao da ljudi koji su opsednuti poslom rizikuju da padnu u dušboku depresiju ako nisu uključeni u izazove i probleme svojih firmi.

- To je poremećaj čije uzroke još uvek ne znamo, ali je vezan za nesigurnost, određene strahove iz detinjstva, za stvarnost koja se poriče. Veoma je ozbiljan i može se porediti, na primer, s narkomanijom.

„Ali za razliku od narkomanije, koja smanjuje produktivnost, radoholičar daje veliki doprinos bogatstvu svoje zemlje. Zato nikome nije u interesu da se on izleči.“

- I kakve su posledice?

- To bi trebalo ti da znaš, jer si me zbog toga potražio. Najgora je razaranje porodičnog života. U Japanu, jednoj od zemalja u kojoj se ova bolest najčešće javlja i ponekad ima fatalne posledice, postoji više procesa da se ta opsednutost kontroliše.

Nije mogao da se seti nikoga koga je u prethodne dve godine života slušao s više pažnje i poštovanja od tog čoveka s naočarima i brkovima koji je sedeo naspram njega.

- Znači mogu da verujem da postoji rešenje za ovaj poremećaj.

- Kada radoholičar dođe u stadijum da potraži pomoć psihijatra,

to znači da je spremam za izlečenje. Jedan u hiljadu slučajeva shvati da mu je pomoć potrebna.

- Potrebna mi je pomoć. Imam dovoljno novca...

- To su tipične reči za jednog radoholičara. Da, znam da imaš dovoljno novca, kao i svi ostali poput tebe. Znam ko si; video sam tvoje slike sa dobrotvornih skupova, kongresa i sa jednog privatnog susreta s našim predsednikom - koji, uzgred budi rečeno, takođe ima simptome tog poremećaja.

„Novac nije dovoljan. Želim da čujem da li imaš dovoljno volje.“

Igor je pomislio na Evu, na kuću u planini, na porodicu koju bi voleo da ima, na stotine miliona dolara koje ima u banci. Pomislio je na prestiž i moć koje ima u tom trenutku i kako bi mu bilo teško da sve to napusti.

- Ne predlažem da ostaviš svoj posao - reče psihijatar, kao da mu čita misli. - Predlažem da na posao gledaš kao na izvor radosti, a ne na opsesiju.

- Da, spremam sam.

-1 koji je tvoj glavni motiv za to? Uostalom, svi radoholičari misle da su zadovoljni onim što rade; niko od tvojih prijatelja koji su u istoj situaciji neće da prizna da mu je potrebna pomoć.

Igor je oborio pogled.

- Koji je tvoj glavni motiv? Hoćeš ja da odgovorim umesto tebe? Hajde. Kao što sam malopre rekao, porodica ti se raspada.

- Još gore. Moja žena ima iste simptome. Počela je da se udaljava od mene posle jednog vikenda na Bajkalskom jezeru. A ako na ovom svetu postoji neko zbog koga bih ponovo bio u stanju da ubijem...

Shvatio je daje ispričao više nego stoje neophodno. Ali psihijatar nije reagovao.

-Ako postoji na ovom svetu neko zbog koga bih bio u stanju da učinim sve, ali baš sve, to je moja žena.

Psihijatar je pozvao svoju asistentkinju i rekao joj da zakaže niz seansi. Nije pitao da li je njegov klijent sloboden tih dana jer je i to deo terapije: staviti jasno do znanja da sve, bilo kakve obaveze, ma koliko važne bile, mogu da se odlože.

- Mogu li još nešto da vas pitam?

Lekar klimnu glavom.

- Da li bi činjenica da osećam potrebu da radim više nego što bi trebalo mogla da se shvati i kao nešto plemenito? Kao duboko poštovanje prema prilikama koje mi je Bog u ovom životu dao? Način da se popravi društvo, iako sam ponekad primoran da koristim metode koji su malo...

Tišina.

- ...koji su malo šta?

- Ništa.

Igor je iz ordinacije izašao zbumen i sa olakšanjem u isto vreme. Možda lekar ne razume suštinu svega što radi: život uvek ima razlog za ono što se dešava, svi ljudi su povezani i mnogo puta je neophodno iščupati maligne tumore da bi telo ostalo zdravo. Ljudi se zatvaraju u svoje egoistične svetove, prave planove u kojima ne razmišljaju o svom bližnjem, smatraju daje planeta samo još jedan komad zemljišta koji treba iskoristiti, prate svoje instinkte i želje ne posvećujući baš ništa opštem dobru.

Nije uništavao svoju porodicu, već je samo želeo da iza sebe ostavi bolji svet svojoj deci, koju je želeo da ima. Svet bez droge, rata, bez sramnog tržišta seksa, u kojem će ljubav biti velika sila koja će sjediniti sve bračne parove, narode i religije. Eva bi za to imala razumevanja - iako im je brak ovog trenutka u krizi, što je sigurno izazvano Malignim duhom.

Sutradan je naložio svojoj sekretarici da otkaže seanse kod psihijatra - imao je bitnija posla. U tom trenutku radio je na pripremi velikog plana pročišćavanja sveta, potrebna mu je bila pomoć i već je bio stupio u kontakt s grupom koja je spremna da radi za njega.

Dva meseca kasnije napustila gaje žena koju je voleo. Zbog Zla koje ju je obuzelo. Zato što nije mogla tačno da objasni razloge njegovih postupaka.

U stvarnost Kana ga je vratio*grub zvuk povlačenja stolice. Ispred njega se našla žena s čašom viskija u jednoj i cigaretom u drugoj ruci. Lepo obučena, ali očigledno u pripitom stanju.

- Mogu li ovde da sednem? Svi stolovi su zauzeti.
- Upravo ste seli.

- Ne mogu da verujem - reče žena, kao da su stari prijatelji. - Prosto ne mogu da verujem. Policija me je izbacila iz bolnice. A čovek zbog koga sam putovala čitav dan i uzela sobu u hotelu po duploj ceni sada se nalazi između života i smrti. Do vraga!

Da ne radi za policiju?

Ili ništa od ovoga što govori nema veze sa onim što on misli?

- Šta vi, ili bolje - ti, radiš ovde? Nije ti vrućina? Zar ne misliš da tje je bolje da skineš sako, ili možda hoćeš da impresioniraš prisutne svojom elegancijom?

Kao i uvek, ljudi biraju svoju sudbinu. Ova žena je upravo to činila u ovom trenutku.

- Uvek nosim sako, nezavisno od temperature. Vi ste glumica?

Žena se nasmeja, skoro histerično.

- Recimo dajesam glumica. Da, glumica sam. Glumim nekoga ko je još u mladosti imao san, rastao s njim, borio se sedam mukotrpnih godina svog života da ga pretvori u stvarnost, stavio kuću pod hipoteku, radi bez prestanka...

- Znam kako je.

- Ne, ne znaš. To znači dan i noć misliti samo na jedno. Ići na mesta na koja nisi pozvana. Rukovati se s ljudima koje prezireš. Telefonirati jednom, dvaput, deset puta dok ne zavrediš malo pažnje ljudi koji ne vrede ni upola koliko ti ili nemaju ni pola od tvoje hrabrosti, ali se nalaze na nekoj poziciji s koje su resili da se svete za sve svoje porodične frustracije i tako drugima otežavaju živote .

- ...i ne možeš da pronađeš drugo zadovoljstvo u životu osim da stremiš ka onome što želiš. Nemaš drugu zabavu. Sve ti je dosadno. Na kraju rasturaš i porodicu.

Žena gaje zapanjeno pogledala. Dejstvo alkohola kao daje prestalo.

- Ko ste vi? Kako možete da mi čitate misli?

- Upravo sam o tome razmišljao kada ste se pojavili. Možete nastaviti da me oslovljavate sa „ti“. Mislim da mogu da vam pomognem.

- Niko ne može da mi pomogne. Jedina osoba koja je to mogla trenutno se nalazi na intenzivnoj nezi u bolnici. Kna osnovu ono malo informacija koje sam čula pre nego što je policija stigla, neće izvuci živu glavu. BOŽE DRAGI!

Ispija čašu do kraja. Igor daje znak konobaru. Ovaj ga ignoriše i odlazi da usluzi goste za drugim stolom.

- U životu sam uvek više volela ciničan kompliment nego konstruktivnu kritiku. Molim te, reci mi da sam lepa, da sam sposobna.

Igor se smeje.

- Kako znaš da ne mogu da ti pomognem?

- Da niste možda distributer filmova? Imate kontakte u čelom svetu, bioskope širom planete?

Možda oboje misle na istu osobu. Ako je to slučaj, i ako se radi q nameštajci, prekasno je bilo za bekstvo - sigurno motre na njega k čim ustane uhapsiće ga. Oseća kako mu se stomak skuplja, ali zašto se plavi? Pre nekoliko sati i sam je želeo da se preda. Bio je odbrao mučeništvo, ponudio je svoju slobodu kao žrtvu, ali Bog je odbio ponudu.

A sada su se nebesa predomislila.

Treba da osmisli kako će se braniti u sceni koja sledi: osumnjičeni je identifikovan, žena se pravi pijana, seda za njegov sto, provrava podatke. Zatim, vrlo diskretno, približava se čovek koji ga moli da pode za njim da nešto porazgovaraju. Taj čovek je policajac. Igor u sakou ima jednu vrstu olovke koja ne izaziva sumnju, ali bereta će ga odati. Ceo život mu prolazi pred očima.

Da li da se maši za pištolj i reaguje? Policajac koji će mu prići čim identifikacija bude potvrđena sigurno ima kolege koje nadgledaju akciju, tako da će ga ubiti pre nego što uspe da bilo šta uradi. S druge strane, nije ovamo došao da na varvarski način i nasumice ubija nevine ljude; ima misiju i svoje žrtve - mučenike ljubavi, kako više voli da ih zove - koje služe jednoj višoj svrsi.

- Nisam distributer - odgovara. - Nemam baš nikakve veze sa svetom filma, mode ili glamura. Bavim se telekomunikacijama.

- Odlično - reče žena. - Sigurno imaš novca. Sigurno si imao snove u životu i znaš o čemu pričam.

Gubio je nit razgovora. Ponovo poziva konobara, ovog puta drugog. Ovaj prilazi, naručuje dve šolje čaja.

- Zar ne vidite da pijem viski?

- Vidim. Ali kao što malopre rekoh, mislim da mogu da ti pomognem. A da bi se to desilo, moraš biti trezna i svesna svakog koraka.

Morin oseća da se nešto promenilo. Od trenutka kada je taj neznanac uspeo da pogodi njene misli, sve joj je delovalo kao da se vraća u stvarnost. Ko zna, možda i može dajoj pomogne? Već godinama niko nije pokušao daje zavede jednom od najpoznatijih fraza u filmskim krugovima: „Poznajem uticajne ljude.” Ništa neće bolje promeniti duševno stanje žene od saznanja da je predmet želje nekog pripadnika suprotnog pola. Instinkтивno je poželeta da ode do toaleta da se pogleda u ogledalu i popravi šminku. Ali to je moglo da sačeka; pre toga morala je da pošalje jasne signale daje zainteresovana.

Da, treba joj društvo - bila je otvorena za iznenađenja koja joj sudbina sprema. Kada Bog zatvori vrata, otvori prozor. Zašto je, od svih stolova na terasi, ovo bio jedini sto za kojim je sedela samo jedna osoba? Postojao je smisao, skriveni znak: njih dvoje je trebalo da se sretnu.

Nasmejala se samoj sebi. U očajničkom stanju u kojem se trenutno nalazila, bilo šta je bilo znak, izlaz, dobra vest.

- Kao prvo, treba da mi kažeš šta ti treba - kaže čovek.

- Pomoć. Imam gotov film s vrhunskim glumcima koji treba da distribuiра jedna od retkih osoba koja još uvek veruje u talenat nekoga ko ne pripada sistemu. Trebalo je sutra da se nađem s tim distributorom. Bila sam na ručku na kojem je i on bio i odjednom sam videla da mu je pozlilo.

Igor se polako opušta. Možda je istina, jer u stvarnosti se dešavaju apsurdnije stvari nego u knjigama sa izmišljenim pričama.

- Izašla sam za njim i saznala u koju bolnicu su ga odveli. Otišla sam tamо; usput sam razmišljala šta da kažem: da sam mu priateljica i da smo se spremali zajedno da radimo. Nikada s njim nisam razgovarala, ali sigurna sam da se neko koje u kritičnom stanju bolje oseća kada je neko pored njega, bilo ko.

„Hiti, htela si da se okoristiš o tuđu muku”, pomisli Igor.

Svi su isti. Potpuno isti.

- Šta tačno znači vrhunski glumci?

- Moram da odem do toaleta, oprosti.

Igor ustaje u znak poštovanja, stavlja tamne naočare i dok se ona udaljava pokušava da izgleda smireno. Ispija čaj dok oči neumorno pregledaju terasu. Na prvi pogled izgleda da nema nikakve pretnje, ali u svakom slučaju treba napustiti to mesto čim se ona vрати.

Morin je zadivljena kavaljerstvom svog novog prijatelja. Već godinama nije videla da se neko ponaša po pravilima bontona kojima su je učili njeni roditelji. Dok je izlazila s terase, primetila je da ga mlađe lepe devojke koje sede za susednim stolom i koje su sigurno čule deo razgovora, gledaju i smeškaju mu se. Videla je daje stavio tamne naočare - možda da bi mogao da gleda žene a da one ne primete. Možda će, kada se bude tamo vratila, već ispijati zajedno čaj.

Ali takav je život: ne treba čovek da se žali, a ni da očekuje mnogo.

Gleda svoje lice u ogledalu; kako je uopšte moguće da se neki muškarac zainteresuje za nju? Zaista treba da se vratи u stvarnost, kao što joj je predložio. Oči su joj umorne, prazne, bilje iscrpljena, kao i svi koji učestvuju ili prisustvuju filmskom festivalu, a opet je znaла da mora da nastavi da se bori. Kan se još nije završio, Džavits bi mogao da se oporavi ili bi mogao da se pojavi neko iz druge distributerske kuće. Imala je karte za filmove drugih autora, pozivnicu za zabavu časopisa *Gala* - jednog od najuticajnijih u Francuskoj - i mogla je ostatak vremena da iskoristi da vidi šta nezavisni evropski producenti i režiseri rade da bi prikazali svoj rad. Morala je brzo da se prestroji.

Što se lepog čovjeka tiče, bolje je da svoje iluzije ostavi sa strane. Vraća se za sto ubedena da će za njim zateći i dve devojke. ali čovek je sam. Ponovo vaspitano ustaje, izmiče joj stolicu da lakše sedne.

- Nisam se predstavila. Zovem se Morin.

- Igor. Drago mi je. Razgovor smo prekinuli kada si pričala o idealnoj postavci glumaca.

Sada je mogla da iskoristi priliku da malo bočne devojke za susednim stolom. Progovorila je glasnije nego uobičajeno.

- Ovde u Kanu, ili na bilo kom drugom festivalu, svake godine budu otkrivene nove glumice i svake godine velike glumice izgube velike uloge - zato što industrija smatra da su suviše stare, iako su još uvek mlade i pune entuzijazma. Medu onima koje dobiju šansu („nadam se da ove devojke pored slušaju ovo“), jedne krenu putem čistog glamura. Iako malo zarađuju na filmovima koje snimaju - svi režiseri to znaju i tu činjenicu maksimalno iskorišćavaju - one ulažu u pogrešnu stvar.

- A to je...

- Svoju lepotu. Postanu poznate, počinju da naplaćuju za pojavljivanje na zabavama, snimaju reklame, preporučuju proizvode. Na kraju upoznaju najmoćnije ljude i najpoželjnije glumce na svetu. Zarađe ogromnu sumu novca - zato što su mlade, lepe i njihovi agenti uspevaju da sklope strašno mnogo ugovora.

„One u stvari dozvoljavaju svojim agentima da ih vode, a oni u svakom trenutku podstiču njihovu taštinu. One su san domaćica, tinejdžera, mladih umetnika koji nemaju para ni da otpisuju do susednog mesta, ali koji ih smatraju svojim prijateljicama, nekim ko živi ono što bi oni žeeli da probaju. I dalje snimaju filmove, zarađuju malo bolje, iako se u saopštenjima za štampu navode ogromni honorari; sve je to laž u koju ni novinari ne veruju, ali je objavljaju jer znaju da publika voli vest, a ne informaciju.

- A koja je tu razlika? - upita Igor, sada sve opušteniji, ali i daleje motreći na okolinu.

- Recimo da si kupio pozlaćen kompjuter na aukciji u Dubaiju i da si resio da na tom čudu tehnike napišeš novu knjigu. Kada novinar za to sazna, pozvaće te i pitati: „Kako vas služi zlatni kompjuter?“ To je vest. Prava informacija, da ti pišeš knjigu, nema nikakvu vrednost.

„Da Eva ne dobija vesti umesto informacija?“ Nikada o tome nije razmišljao.

- Nastavi.

- Vreme prolazi. Bolje reći, prođe sedam ili osam godina. Odjednom, nema više poziva za nove filmove. Manifestacije i novac od re-

klama su sve redi. Agent kao daje zauzet više nego ranije - ne javlja se toliko redovno kada ga zove. Velika zvezda se pobuni: kako mogu to da rade njoj, poznatom seks simbolu, najvećoj ikoni glamura? Prvo baca krivicu na agenta, odlučuje da promeni zastupnika i - na njeno iznenadenje - vidi da ovom to ne smeta. Naprotiv, moli je da potpiše papir na kom piše daje sve bilo u redu dok su sarađivali, poželi joj sreću, i to je kraj saradnje.

Morin gleda ljude koji stoje okolo i pokušava da nađe nekoga ko bi bio primer ovoga stoje upravo ispričala. Nekoga koje još uvek poznat, ali je potpuno nestao sa scene i sada očajnički traži novu priliku. Još se ponašaju kao velike dive, još uvek oko sebe stvaraju famu, ali srce im je puno gorčine, koža prepuna botoksa i nevidljivih ožiljaka od plastične hirurgije. Uspela je da vidi botoks i plastične operacije, ali nijedna od zvezda prethodne decenije nije bila prisutna. Možda već nemaju dovoljno novca da dođu na jedan ovakav festival; u tom trenutku su možda vodile neku priredbu u unutrašnjosti, bile na promocijama čokoladnih proizvoda ili piva, i dalje se ponašajući kao da su ono što su nekad bile iako znaju da to više nisu.

- Rekla si da postoje dve vrste.

- Da. Druga grupa su glumice koje se suočavaju s istim problemom. S jednom jedinom razlikom - ponovo je počela glasnije da pričajer su devojke za susednim stolom očigledno postale zainteresovane za nju kao za nekoga ko poznaje posao. - One znaju daje lepota prolazna. Ne pojavljuju se toliko u reklamama ili na naslovnim stranama jer su zauzete usavršavanjem svog umetničkog umeća. Nastavljaju da uče, ostvaruju kontakte koji će im u budućnosti biti od koristi, daju svoje ime ili lik određenim proizvodima, ali ne u ulozi modela, već akcionara. Zarađuju manje, naravno, ali zarađuju celog života.

„Onda se pojavljuje neko kao ja. Neko ko ima dobar scenario, dovoljno novca i voleta bih da igraju u mom filmu. One prihvataju; imaju dovoljno talenta da odigraju uloge koje su im poverene i dovoljno su pametne da znaju da čak i ako film na kraju ne postigne veliki uspeh, barem će i dalje biti* viđene na platnu, mogu biti viđene kako glume u zreloj dobi i ko zna, možda se neki novi producent ponovo zainteresuje za ono što rade.“

Igor takođe primećuje da devojke slušaju razgovor.

- Možda bi bilo bolje da malo prošetamo - kaže tiho. - Ovaj bar nije dovoljno intiman. Poznajem jedno usamljeno mesto gde možemo da uživamo u zalasku sunca.

To je sve što joj je u ovom trenutku trebalo - poziv u šetnju! Da gleda zalazak sunca, iako ima još dosta do časa kada će se sunce sakriti! Nema vulgarnosti u stilu „hajdemo do moje sobe da se preobujem“, ili „neće se ništa desiti, obećavam“, a kada se popnu u sobu počinje stara priča o njegovim kontaktima i kako „tačno zna ko njoj treba“, dok pokušava daje zagrli i poljubi.

Iskreno, ne bi imala ništa protiv da je poljubi taj čovek koji je delovao zanosno i o kome nije znala apsolutno ništa. Ali eleganciju njegovog zavođenja će dugo pamtiti.

Ustaju, na izlazu kaže da račun stave na njegovu sobu (znači, odseо je u Martinezu!). Kada su stigli na Kroazetu, predlaže da krenu na levo.

- Tamo je mirnije. Pored toga, prepostavljam da je pogled lepsi, jer sunce zalazi iza brda koja će biti tačno ispred nas.

- Igore, ko si ti?

- To je dobro pitanje - odgovori. - I ja bih voleo da znam odgovor.

Još jedan poen. Nije počeo priču o tome kako je bogat, pametan, da može ovo ili ono. Zanimalo gaje samo da s njom vidi smiraj da na i to je bilo dovoljno. Hodali su u tišini do kraja plaže, mimoilazeći se s raznoraznim ljudima - od starijih parova koji kao da su živeli u nekom drugom svetu, potpuno izolovanom od Festivala, do omладine koja je prolazila na rolerima u tesnoj odeći i sa slušalicama ajpoda u ušima. Bilo je tu i uličnih prodavača s robom izloženom na čilimima čiji su uglovi bili povezani kanapom, tako da su na prvi znak o dolasku fmansijskih inspektora mogli da „izloge“ pretvore u torbe. Prošli su i pored mesta koje je policija iz nepoznatog razloga izolovala - a, to je bila samo ulična klupa. Primećuje da se njen pratilac dva ili tri puta osvrće i gleda nazad, kao da nekoga očekuje. Ali sigurno nije to - možda je video nekog poznatog.

Izlaze na mol gde ukotvljeni čamci malo ometaju pogled na pla-

žu, ali na kraju pronalaze osamljeno mesto. Sedaju na udobnu klupu s naslonom. Potpuno su sami - niko tu nije dolazio jer se na tom mestu baš ništa ne dešava. Odlično je raspoložena.

- Kakav pogled! Da li znaš zastoje Bog odlučio da se odmara sedmog dana?

Igor ne razume pitanje, a ona nastavlja:

- Zato što Mu se šestog dana, pre nego stoje završio posao i pri-premio savršen svet za ljudska bića, obratila grupa holivudskih producenata i rekla: „Ne brini za ostalo! Mi ćemo se pobrinuti za zalazak sunca u tehnikoloru, specijalne efekte za oluje, savršeno osvetljenje i ozvučenje koje će učiniti da čovek pomisli daje more pravo svaki put kada čuje zvuk talasa.“

Sama se smeje na svoju šalu. Čovek pored nje se uozbiljio.

- Pitala si me ko sam - reče čovek.

- Ne znam ko si, ali znam da dobro poznaješ grad. A mogu i da dodam - Bog me je pogledao kad sam te upoznala. U jednom jedinom danu proživila sam nadu, očaj, samoću i zadovoljstvo druženja. Mnogo emocija u isto vreme.

On iz džepa vadi neki predmet - liči na drvenu cev ne veću od petnaest santi metara.

- Svet je opasan - kaže. - Gde god da se nalaziš, uvek postoji rizik da naletiš na osobe koje nemaju problem da opljačkaju, unište ili ubiju. A niko, baš niko ne uči kako da se odbrani. Svi se nalazimo u rukama moćnijih.

- U pravu si. Dakle, pretpostavljam da je ta drvena cevčica način da ne dozvoliš da ti neko naudi.

On krivi gornji deo predmeta. S pažnjom majstora koji doteruje svoje remek-deloto, skida poklopac: u stvari, to nije zaista bio poklopac, već neka vrsta glave od nečega što liči na ogroman ekser. Zraci sunca su se odbijali od metalnih delova.

- Na aerodromu ti ne bi dozvolili da prodeš s ovim u torbi - reče uz smeh.

- Naravno da ne bi.

*

Morin je shvatila da se nalazi pred finim, lepim i verovatno bogatim čovekom koji takođe može daje zaštiti od svih opasnosti. Ia-

ko nije znala policijsku statistiku grada u kojem se nalazila, pametno je misliti na sve.

Za to su muškarci stvoreni: da misle na sve.

- Očigledno je da ako hoću ovim da se branim moram da znam tačno gde treba da ubudem. Iako je oštrica napravljena od čelika, lako se može slomiti jer je tanka i suviše kratka da bi mogla da prouzrokuje ozbiljne rane. Ako se ne primeni precizno, nema rezultata.

Stavio je oštricu u visinu Morininog uha. Ona se prvo uplašila, ali odmah zatim osetila je uzbudjenje.

- Ovde bi bilo jedno od idealnih mesta. Malo iznad, kost lobanje bi blokirala ubod. Malo ispod, bila bi zakaćena vratna vena, žrtva može umreti, ali imala bi snage da reaguje. Ukoliko bi bila naoružana, imala bi snage da puca, jer sam veoma blizu.

Polako je spuštao oštricu niz njeno telo. Prošao je pored njene dojke i Morin je tada shvatila: želeo je daje impresionira i uzbudi u isto vreme.

- Nisam mislila da neko ko se bavi telekomunikacijama toliko zna o tome. Ali koliko te razumem, prilično je komplikovano ubiti nekoga s tim.

To je bio njen način da mu kaže: „Zanima me to što mi pričaš. Ti me zanimaš. Uskoro me, molim te, uzmi za ruku da bismo zajedno gledali zalazak sunca.“

Oštrica se spustila niz dojku, ali se nije tamo zaustavila. Ipak, to je bilo dovoljno da se uzbudi. Najzad se zaustavio malo ispod njene ruke.

- Ovde sam ti u visini srca. Oko njega su rebra, prirodna zaštita. Ako bismo se tukli, bilo bi nemoguće naneti ikakvu štetu ovako malim oružjem. Skoro sigurno bi oštrica udarila ujedno od rebara i čak i kada bi prodrla u telo, krvarenje izazvano ranom ne bi bilo dovoljno da oduzme snagu neprijatelju. Možda ne bi ni osetio ubod. Ali, na ovom mestu ovde, ubod je smrtonosan.

Staje tražila ona tamu, na usamljenom mestu s potpunim strancem koji je pričao o tako sumornoj temi? U tom trenutku osetilaje neku vrstu elektro-šoka koji ju je paralisao - ruka je gurnula oštricu u njeno telo. Mislila je da se davi, tražila je vazduha, ali brzo je izgubila svest.

Igor ju je zagrlio - isto kao prvu žrtvu. Ali ovog puta telo je namestio da sedi. Jedino stoje u radio bilo je da navuče rukavice, uzme je za glavu i namesti tako da bude nagnuta napred.

Ako bi neko odlučio da se pojavi na tom kraju plaže, video bi samo da neka žena spava na klupi - premorena od jurenja za producentima i distributerima na filmskom festivalu.

Mladić koji se nalazio iza starog skladišta i koji je voleo tamo da se krije čekajući da dođu zaljubljeni parovi da razmenjuju nežnosti dok on masturbira, sada je kao mahnit telefonirao policiji. Sve je video. Na početku je mislio daje u pitanju igra, ali čovek je stvarno zabio skalpel u ženu! Morao je da sačeka da policija stigne pre nego što izađe iz svog skrovišta; onaj luđak bi svakog časa mogao da se vrati i to bi bio njegov kraj.

Igor baca sečivo u more i odlazi ka hotelu. Ovog putaje sama žrtva izabrala smrt. Bio je sam na terasi hotela, razmišljao šta da radi, razmišljao o prošlosti, kada se ona pojavila. Nije verovao da će privatiti da prošeta s neznancem do usamljenog mesta, ali ona je uvek htela dalje. Imala je priliku da pobegne kada je počeo da joj pokazuje mesta gde mali predmet može smrtno da rani, ali ona je htela dalje.

Policijska kola prolaze pored njega vozeći zatvorenom trakom. Odlučuje da ih prati pogledom i, na njegovo iznenađenje, vidi da odlaže baš do mola na koji kao da niko, ali baš niko ne ide za vreme festivala. Išao je tamo tog jutra i mol je bio podjednako pust kao što ga je zatekao tog popodneva, iako je to najbolje mesto za posmatranje zalaska sunca.

Nekoliko sekundi kasnije, prolazi hitna pomoć s upaljenim rotacionim svetlima i zaglušujućom sirenom. Voz za policijskim kolima.

Nastavlja dalje siguran u jednu stvar: nekoje video ubistvo. Kako će ga opisati? Kao prosedog čoveka u farmerkama, beloj košulji i crnom sakou. Taj mogući svedok bi dao usmeni opis i to ne samo da bi potrajalo, nego bi i dovelo do zaključka da postoje na desetine, možda na hiljade ljudi koji odgovaraju tom opisu.

Od trenutka kada je htio da se preda policajcu, a ovaj ga poslao nazad u hotel, znao je da niko neće moći da prekine njegovu misiju. Nešto drugo je u njemu rađalo sumnju: da li Eva zaslужuje žrtve koje nudi univerzumu? Stigao je u ovaj grad ubeđen da zaslужuje. Sada mu je nešto drugo prolazilo kroz dušu: duh male ulične prodavačice s njenim jakim obrvama i nevinim osmehom.

„Svi smo mi deo božanske iskre”, kao daje govorila. „Svi imamo isti smisao nastanka koji se zove Ljubav. Ali to ne treba da bude koncentrisano samo u jednoj osobi - ona je rasprostranjena po svetu i čeka da bude otkrivena. Probudi se, otvori se toj ljubavi. Ono stoje bilo neće se vratiti. Ono što dolazi treba prepoznati.”

Bori se protiv te ideje; tek kada se suočimo s krajnjim posledicama nekog plana, shvatamo da nije dobar. Ili kada nas milostivi Bog vodi u drugom pravcu.

Gleda na sat: imajoš 12 sati u ovom gradu, dovoljno vremena da na kraju sedne u svoj avion sa ženom koju voli i vrati se...

...gde? Svom poslu u Moskvi posle svega stoje pokušao, propagatio, promislio, isplanirao? Ili da se najzad ponovo rodi kroz sve svoje žrtve, izabere apsolutnu slobodu, otkrije u sebi novog čoveka i radi upravo ono o čemu je sanjao dok je bio s Evom?

16:34

Jasmin gleda more dok puši cigaretu i ne misli ni na šta. U ovakvim trenucima oseća duboku povezanost s beskrajem, kao da to tu nije ona, već nešto moćnije, sposobno za izuzetne stvari.

Priseća se jedne stare priče koju je negde pročitala, ne seća se gde. Nasrudin je došao na dvor s prelepim turbanom na glavi da molii za novac za dobrotvorne svrhe.

„Došao si da mi tražiš novac, a na glavi imaš tako skup ukras. Koliko je koštala ta divna stvar?¹⁴“ upitao je suveren.

„To je donacija nekog koje veoma bogat. Koliko sam uspeo da saznam, cena mu je petsto zlatnika“, odgovori mudri sufi.

Ministar je šapnuo: „Laže. Nijedan turban ne može toliko da košta.“

Nasrudin je ostao pri svome:

„Nisam došao ovamo samo da tražim, već i da pregovaram. Znam da na čelom svetu postoji samo jedan suveren koji može da ga kupi za šeststo zlatnika, da bih ja mogao da dam razliku sirotinji.“

Polaskan, sultan je platio cenu koju je Nasrudin tražio. Na izlazu, mudrac reče ministru:

„Ti možda odlično znaš koliko može da vredi jedan turban, ali ja znam dokle taština može da odvede čoveka.“

To je bila stvarnost koja ju je okruživala. Nije imala ništa protiv svoje profesije, nije cenila ljude prema njihovim željama, ali je znaла staje zaista u životu važno. I volela bi da ostane s nogama na zemlji, iako iskušenja ima na svakom koraku.

Neko otvara vrata, govori da ima još samo pola sata do izlaska na modnu pistu. Ono što je obično najgori deo dana, dugo dosadno

čekanje do početka revije, bliži se kraju. Devojke ostavljaju svoje aj-pode i telefone, šminkerki doteruju detalje, frizeri vraćaju na mesto pramenove koji su se izvukli.

Jasmin seda pred ogledalo i pušta ljude da rade svoj posao.

- Nemoj da budeš nervozna samo zato što je Kan u pitanju - kaže joj šminkerka.

- Nisam nervozna.

Zašto bi bila? Naprotiv, svaki put kada bi stala na pistu osetila bi neku vrstu ekstaze, famozno ubrizgavanje adrenalina u venu. Izgleda daje šminkerka raspoložena za priču, komentariše bore poznatih koji su joj prošli kroz ruke, hvali novu kremu, kaže daje umorna od svega, pita je da li ima poziv viška za neku zabavu. Jasmin sve sluša s beskrajnim strpljenjem jer su joj misli na ulicama Antverpena, u danu kada je odlučila da potraži fotografе.

Prošla je kroz poteškoće, ali na kraju je sve ispalо kako treba.

Tako će biti i danas. Tako je bilo i tada, kada je zajedno s majkom, koja je želela da joj se čerka što pre reši depresije, pa je pristala da podje s njom, pozvonila na vrata fotografu koji joj je prišao na ulici. Vrata su vodila u malu dnevnu sobu s prozirnim stolom prekrivenim negativima, stolom na kojem je bio kompjuter, i nekom vrom arhitektonske table za crtanje koja je bila prekrivena papirima. Kod fotografa je bila i jedna gospoda od svojih četrdeset godina koja ju je odmerila od glave do pete i nasmejala se. Predstavila se kao koordinatorka skupova i svi četvoro su seli.

- Sigurna sam da vaša čerka ima zagarantovanu budućnost kao manekenka - reče žena.

- Ovde sam samo da joj pravim društvo - odgovori majka. - Ako imate nešto da kažete, njoj se obratite.

Ženi je trebalo nekoliko sekundi da se pribere. Uzela je formular i počela da upisuje devojčine dimenzije dok je komentarisala:

- Jasno je da Kristina nije dobro ime. Suviše je obično. Prva stvar koju treba da uradimo je da ga promenimo.

„Kristina nije dobro ime iz drugih razloga“, mislila je. Nije dobro jer pripada devojci koja je postala invalid onog dana kada je bila svedok ubistva i umrla kada je porekla ono što su njene oči želele

da zaborave. Kada je resila sve da promeni, setila se imena kojim su je zvali još u detinjstvu. Moralaje da promeni sve, baš sve. Zato joj je odgovor bio na vrh jezika:

- Jasmin Tajger. Nežna kao cvet i opasna kao divlja zver.

Izgledalo je da se ženi svidelo.

- Karijera manekenke nije laka, ali ti imaš sreće što si odabrana da napraviš prvi korak. Naravno, neophodno je doterati dosta toga, ali ovde smo upravo da ti pomognemo da stigneš tamo gde želiš. Snimice ćemo tvoje fotografije i poslaćemo ih specijalizovanim agencijama. Takode, trebaće ti i ***kompozit***.

Očekivala je da Kristina pita „–ta"je *kompozit*"", ali pitanje nije usledilo. Još jedanput, žena se na brzinu pribrala i nastavila.

- Kompozit je, kao što verovatno već znaš, list specijalne hartenje na kojem se nalazi tvoja najbolja fotografija, a sa strane su tvoje dimenzijske. Iza nje ima još fotografija u različitim situacijama. U bikiniju, u đačkoj uniformi, eventualno jedna na kojoj se vidi samo lice, druga s malo više šminke da bi mogla da budeš odabrana i u slučaju kada je potreban neko ko izgleda starije. Tvoje grudi...

Još jedan trenutak tišine.

- ...tvoje grudi su možda malo izvan konvencionalnih dimenzijskih za manekenke.

Okrenula se prema fotografu:

- Moramo to da sakrijemo. Zapisi.

Fotograf zapisuje. Kristina - koja se sada brzo preobražava u Jasmin Tajger - razmišlja: „Ali, kada me pozovu, videće da su mi grudi veće nego što su mislili!"

Žena je uzela jednu prelepou kožnu torbu i izvadila iz nje neki spisak.

- Treba da zovemo šminkera. Frizera. Nemaš ni najmanje iskustva na modnoj pisti, zar ne?

- Nikakvog.

- Po njoj se ne hoda kao na ulici. Kada bi tako hodala, pala bi zbog brzine i visokih štikli. Stopala moraju da idu jedno pred drugo, kao što mačka hoda. Nikada se ne smeđ. A položaj tela je najhitniji od svega.

Obeležila je tri stvari na spisku.

- Moraćemo da iznajmimo i odeću.

Još jedna crtica na spisku.

- Ali mislim da je to za sada sve.

Ponovo se mašila za elegantnu torbu i izvadila digitron. Uzela je spisak, unela nekoliko cifara, sabrala ih. Niko u sobi se nije usuđivao da kaže ni reč.

- Negde oko dve hiljade evra, čini mi se. Nećemo računati fotografije, jer je Jaser - okrenula se ka fotografu - preskup, ali odlučio je da uradi fotografije besplatno, ako mu dozvoliš da ih koristi. Možemo da zakažemo šminkera i frizera za sutra ujutro, a ja ću stupiti u kontakt s kursom, da vidim da li mogu da dobijem jedno mesto. Sigurna sam da ću uspeti. Isto tako sam sigurna da ćeš ti, kada uložiš u sebe, stvoriti nove mogućnosti za svoju budućnost i uskoro će ti troškovi biti pokriveni.

- Da li vi to meni kažete da treba da platim?

„Koordinatorka skupova“ se ponovo zbumila. Obično su devojke koje bi dotle stigle jedva čekale da ostvare san čitave generacije; žele da budu najpoželjnije žene planete i nikada ne postavljaju neprijatna pitanja koja mogu druge da zbune.

- Čuj, Kristina, draga...

- Jasmin. Od trenutka kada sam prošla kroz ona vrata postala sam Jasmin.

Telefon je zazvonio. Fotograf gaje izvadio iz džepa i otiašao u ugao sobe koji je do tada bio u mraku. Kada je povukao zavesu. Jasmin je mogla da vidi zid obložen crnom tkaninom, stalke s blicevima, kutije sa svetlima koja su treptala i nekoliko reflektora prikačenih za plafon.

- Slušaj, draga Jasmin, hiljade, milioni ljudi bi voleli da su u situaciji u kojoj se ti trenutno nalaziš. Izabrao te je jedan od najboljih fotografa u gradu, imaćeš na raspolaganju pomoć najboljih profesionalaca, a ja ću se lično brinuti o tvojoj karijeri. Uza sve to, kao i u bilo čemu drugom u životu, treba da veruješ da možeš da pobediš i da ulažeš da bi se to desilo. Znam da si dovoljno lepa da postigneš veliki uspeh, ali to nije dovoljno u ovom krajnje konkurentnom svetu. Moraš da budeš i najbolja, a to košta. Barem na početku.

- Ali ako misliš da imam sve te kvalitete, zašto ne uložiš svoj novac?

- Uradiću to kasnije. U ovom trenutku moramo da vidimo koliki je nivo tvoje posvećenosti. Hoću da budem sigurna da želiš da postaneš profesionalna manekenka i da nisi samo još jedna devojčica oduševljena idejom o putovanjima, upoznavanju stranih zemalja i pronalazenu bogatog muža.

Ženin ton glasa sada je bio strog. Fotograf se vratio iz studija.

- Šminker je zvao. Hoće da mu kažemo u koliko sati sutra da dođe.

- Ako je stvarno neophodno, mogu ja da nabavim tu sumu... - reče majka.

Ali Jasmin je već ustala i krenula prema vratima, bez rukovanja sa ženom i fotografom.

- Hvala lepo. Nemam taj novac. A i da ga imam, upotrebila bih ga za nešto drugo.

- Ali to je tvoja budućnost!

- Upravo tako. Moja budućnost, a ne tvoja.

Izašla je jecajući. Prvo je otišla u luksuzni butik i тамо ne samo da su bili neljubazni, nego su mislili i da ih je lagala kadaje rekla da poznaje vlasnika. Mislila je da će sada započeti novi život, smislila je savršeno ime za sebe, a onda ispadne dajoj za prvi korak treba dve hiljade evra!

Majka i čerka su se vratile kući ne progovorivši ni reč. Telefon je nekoliko puta zvonio; pogledala bi broj i vratila ga u džep.

- Zašto se ne javiš? Zar nemamo još jedan sastanak danas?

- Pa baš o tome se i radi. Nemamo dve hiljade evra.

Majka ju je uhvatila za ramena. Znala je u kakvom stanju joj je čerka i morala je nešto da učini.

- Da, imamo. Radim svakog dana od kada tije otac umro i imamo dve hiljade evra. Imamo i više, ako zatreba. Bedinerka ovde u Evropi može dobro da zaradi, jer niko ne voli da čisti tuđu prljavštinu. A pričamo o tvojoj budućnosti. Nećemo se vraćati kući.

Telefon je ponovo zazvonio. J*asmin je ponovo postala Kristina i poslušala je majku. Žena koja je pozvala predstavila se i izvinila za što će morati da zakasni dva sata zbog nekih drugih obaveza.

- Nema problema - odgovori Kristina. - Ali da ne biste gubili vreme, volela bih da znam koliko će koštati vaš rad.

- Koliko će koštati?

- Da. Upravo dolazim s drugog sastanka i traže mi dve hiljade evra za fotografije, šminku...

Žena se nasmeja.

- Neće ništa koštati. Znam taj trik, ali pričaćemo o tome kada dođeš ovamo.

Studio je bio sličan, ali je razgovor bio drugačiji. Žena je htela da zna zašto joj je pogled sada bio tužniji - očigledno se dobro sećala prvog susreta. Kristina je ispričala šta se dogodilo tog jutra; žena joj je objasnila daje to najnormalnija stvar, iako danas vlasti bolje kontrolišu takve slučajeve. Istog tog trenutka, u mnogim delovima sveta, relativno lepe devojke bile su pozivane da pokažu „potencijal“ svoje lepote i za to su skupo plaćale. Pod izgovorom da otkrivaju nove talente, „agencije“ iznajmljuju sobe u luksuznim hotelima, postavljaju fotografsku opremu, obećavaju barem jednu reviju za godinu dana ili „vraćaju novac“, naplaćuju malo bogatstvo za fotografije, pozivaju propale profesionalce da glume šminkere i frizere, predlažu škole manekenstva i u mnogo slučajeva nestaju bez traga. Kristina nije imala sreće da ode u pravi studio, ali bila je dovoljno pametna da odbije ponudu.

- To je deo ljudske taštine i tu nema ničeg pogrešnog - ako umeš da se braniš, naravno. To se ne dešava samo u svetu mode, već i u mnogim drugim oblastima: pisci sami objavljaju svoja dela, slikari finansiraju svoje izložbe, sineasti se zadužuju da bi se izborili za svoje mesto pod suncem između velikih studija, devojčice tvojih godina napuštaju sve i odlaze da rade kao konobarice u velikim gradovima u nadi da će jednog dana neki producent otkriti njihov talenat i pozvati ih da budu zvezde.

Ne, nije planirala daje fotografiše sada. Mora bolje daje upozna. Pritisakanje okidača na aparatu je poslednja stvar koja se radi u dugačkom procesu koji počinje razotkrivanjem nečije duše. Zakazale su viđenje za sutradan, još su razgovarale.

- Moraš da izabereš ime.

- Jasmin Tajger.

Da, želja se vratila.

Fotografkinja ju je pozvala da provedu vikend na obali blizu granice s Holandijom i tamo su više od osam sati dnevno pokušavale sve i svašta pred objektivom aparata.

Trebalo je mimikom izraziti emocije koje određene reči prouzrokuju: „vatra!”, ili „zavođenje!”, ili „voda!”. Pokazati dobru i lošu stranu sopstvene duše. Gledati pravo, gledati u stranu, dole, u beskraj. Zamišljati galebove i demone. Osetiti se napadnutom od strane starijih muškaraca, grešnica i svetica, perverzna i nevina.

Fotografisale su se na otvorenom - mislila je da će se zalediti od hladnoće, ali bila je u stanju da reaguje na svaki stimulans, da posluša svaki savet. Koristile su mali studio koji je montiran u jednoj od soba i tu su puštale različitu muziku, osvetljenje se menjalo iz časa u čas. Jasmin se šminkala, a fotografkinja je bila zadužena za frizuru.

- Da li sam OK? Zašto trošiš toliko vremena na mene?

- Pričaćemo kasnije.

Žena je noću pregledala ono što bi preko dana uradile, razmišljala, zapisivala utiske. Nikada nije rekla da li je zadovoljna ili razočarana rezultatima.

Tek je u ponедeljak ujutru Jasmin (Kristina je tada već definativno bila mrtva) čula njeni mišljenje. Bile su na železničkoj stanici u Briselu i čekale vezu za Antverpen:

- Ti si najbolja.

- Nije istina. - Žena je zapanjeno pogleda.

- Da, ti si najbolja. Radim u ovoj branši već dvadeset godina, fotografisala sam nebrojeno mnogo ljudi, radila sam s profesionalnim modelima i filmskim glumcima. S iskusnim ljudima; ali niko, ama baš niko. nije pokazao sposobnost da izrazi osećanja kao ti.

„Znaš kako se to zove? Talenat. U određenim profesijama lako ga je izmeriti: direktori koji su sposobni da preuzmu preduzeće koje je na ivici propasti i učine ga profitabilnim. Sportisti koji obaraju rekorde. Umetnici čije delo uspe da preživi makar dve generacije. Ali

kako mogu to da kažem i garantujem jednoj manekenki? Zato što sam profesionalka. Uspela si da pokažeš svoje anđele i demone objektivu foto-aparata, a to nije lako. Ne pričam o mladima koji vole da se oblače kao vampiri i odlaze na gotik žurke. Ne govorim o devojkama koje glume naivnost i pokušavaju da pobude latentnu pedofiliju u muškarcima. Govorim o pravim demonima i pravim anđelima."

Ljudi su vrveli po stanici. Jasmin je pogledala red vožnje i predložila da izadu iz stanice - nije mogla više da izdrži bez cigarete, a u stanici je bilo zabranjeno pušiti. Razmišljala je da li da kaže ono što joj se u duši dešavalo.

- Možda imam talenta, ali ako je to slučaj, uspela sam da ga iskažem samo izjednog razloga. Uzgred, za sve ove dane koje smo zajedno proveli, skoro da nisi pričala o svom privatnom životu, a još manje si pitala o mom. Hoćeš da ti pomognem da poneseš prtljag? Fotografijom treba da se bave muškarci: uvek ima mnogo opreme da se nosi.

Žena se nasmejala.

- Nemam ništa posebno da ti kažem, osim da obožavam svoj posao. Stižem do punih 38 godina, razvedena, bez dece, s mnogo kontakata koji mi obezbeđuju udoban život, ali bez velikog luksuza. Uzgred, volela bih da dodam nešto onome što sam već rekla: ako sve bude išlo kako treba, ti se nikada, NIKADA nećeš ponašati kao neko ko zavisi od svoje profesije da bi preživeo, makar to i bio slučaj.

„Ako ne budeš sledila moj savet, sistem će te lako izmanipulisati. Naravno da će koristiti tvoje fotografije i da će na njima zaraditi. Ali savetujem ti da odmah angažuješ profesionalnog agenta.

Zapalila je još jednu cigaretu; sada ili nikada - mora to da uradi.

- Znaš zbog čega sam uspela da prikazem sav svoj talenat? Zbog toga što mi se desilo nešto za šta sam mislila da nikada neće: da se zaljubim u ženu. Ženu koju bih želeta da imam pored sebe, da me vodi kroz korake koje treba da napravim. Ženu koja je svojom blagošću i strogošću uspela da mi osvoji dušu i iz nje oslobođi najgore i najbolje stoje ležalo u podzemlju duha. Nije to uradila putem meditacije ili raznim psihoanalitičkim metodama - kako bi moja majka želeta i insistirala da bude. Upotrebila je...

Napravila je pauzu. Plašila se, ali je morala da nastavi: nije imala baš ništa da izgubi.

- Upotrebila je foto-aparat.

Vreme na železničkoj stanicici je stalo. Ljudi se više nisu kretali, zvući su nestali, vетар više nije duvao, dim cigarete se zaledio u vazduhu, sva svetla su se ugasila - osim dva para očiju koji su blistali više nego ikad, fiksirani jedan na drugom.

- Gotovo - reče šminkerka.

Jasmin ustaje i gleda svoju partnerku kako bez prestanka šeta po improvizovanom salonu i popravlja sitnice, proverava modne detalje. Sigurno je nervozna; uostalom, ovo je njena prva revija u Kanu i u zavisnosti od rezultata može da dobije dobar ugovor od belgijske vlade.

Želi da ode do nje i umiri je. Dajoj kaže da će sve biti u redu, kao i do tada. Za uzvrat bi čula komentar u stilu: „Imaš 19 godina, šta ti znaš o životu?“

Odgovorila bi: znam koliko vrediš, isto kao što ti znaš koliko ja vredim. Poznajem vezu koja je promenila naše živote od onog dana kada si pre tri godine nežno rukom dodirnula moje lice na onoj železničkoj stanicici. Obe smo bile uplašene, sećaš se? Ali preživele smo sopstveni strah. Zahvaljujući tome ovde sam s tobom, osim toga što si odličan fotograf, radiš i ono o čemu si uvek sanjala: dizajniraš i proizvodiš odeću.

Zna da takav komentar ne bi bio dobra ideja: kada nekome kažeš da treba da se smiri, on se još više unervozi.

Odlazi do prozora i pali još jednu cigaretu. Mnogo puši, ali šta će? Ovo je njena prva velika revija u Francuskoj.

16:43

Devojka u crnom sakou i beloj majici je na vratima. Pita je kako se zove, proverava spisak i moli je da malo sačeka: apartman je prepun. Dva muškarca i još jedna žena, možda mlađa od nje, takođe čekaju.

Svi pristojno, u tišini, čekaju svoj red. Koliko dugo će to trajati? Sta ona tu tačno radi?

Pita samu sebe i čuje dva odgovora.

Prvi je podseća da treba da nastavi dalje. Gabrijela, optimista, ona koja je istrajala da stigne do zvezda i sada treba da počne da razmišlja o velikom debiju, o pozivima, putovanjima u privatnim avionima, o reklamnim kampanjama koje pokrivaju sve prestonice sveta, o fotografima koji dežuraju ispred njene kuće i koje zanima da vide kako se oblači, u kojim prodavnicama kupuje, ko je riđokosi zgodni muškarac koji je viđen s njom u popularnom noćnom klubu. Pobednička poseta rodnom gradu, priatelji koji je gledaju sa zavišću i iznenadenjem, dobrotvorni projekti koje namerava da podrži.

Drugi podseća da Gabrijela, optimista, ona koja je istrajala da stigne do zvezda sada hoda po ivici noža, na kojoj može lako da se oklizne i padne u ambis. Jer Hamid Husein ne zna ni da ona postoji, nikada je nisu videli našminkanu, spremnu za večernju zabavu, možda odeća neće biti odgovarajuće veličine i moraće da se prepravlja, što bi dovelo do toga da zakasni na sastanak u Martinezu. Već ima 25 godina, moguće je daje druga kandidatkinja sada na jahti, možda su se predomislili, ili im je to i bila namera: da razgovaraju s dve ili tri kandidatkinje i provere kako se nalaze u društvu. Sve tri bi pozvali na zabavu, a da nijedna od njih ne zna za druge dve.

Paranoja.

Ne, nije paranoja. To je stvarnost. Osim toga, iako Gibson i Poznati prihvataju da rade samo na važnim projektima, niko ne može da garantuje uspeh. A ako nešto pode naopačke, sva krivica će biti nje na. Duh Ludog Seširdžije iz *Alise u Zemlji Čuda* još uvek je prisutan. Nije imala onoliko talenta koliko je mislila, samo se isforsirala. Nije imala blagoslov sreće kao drugi - do tog trenutka ništa važno joj se nije desilo u životu, uprkos tome što se uporno, danonoćno borila. Od trenutka kada je stigla u Kan, nije stala: delila je svoje bukove - koje je skupo platila - raznim kompanijama koje organizuju audicije za filmove i samo su je na jednu pozvali. Da je stvarno posebna, do sada bi trebalo da je u situaciji da bira ulogu. Previsoko je poletela u snovima, uskoro će osetiti gorki ukus poraza i on će biti mnogo gorči jer je zamalo stigla na cilj, stopala su joj dotakla ivicu okeana slave... i nije uspela.

„Privlačim loše vibracije. Znam da su prisutne. Moram da se kontrolišem.“

Ne može da radi jogu pred ženom u sakou i tri osobe koje u tišini čekaju. Treba da odagna negativne misli, ali odakle one dolaze? Prema onome što tvrde znalci - čitala je mnogo o tome u vreme kada je mislila da je neuspšna zbog tuđe zavisti - u ovom trenutku, glumica koja je odbijena za tu ulogu sigurno koncentriše svu svoju energiju ka dobijanju uloge. Da, mogla je to da oseti, TO JE ISTINA! Jedino rešenje sada je da njen um napusti taj ciklus i ode u potragu za Uzvišenim Ja, koje je povezano sa svim silama Univerzuma.

Diše duboko, smeši se, i kaže samoj себi:

„Sada svuda oko sebe širim energiju ljubavi, ona je moćnija od svih sila senki. Bog koji se nalazi u meni pozdravlja Boga koji se nalazi u svim stanovnicima planete, čak i one koji...“

Čuje smeh. Vrata apartmana se otvaraju i grupa nasmejanih, veselih mladića i devojaka u pratnji dve poznate ženske osobe izlaze i odlaze direktno ka liftu. Dva muškarca i žena ulaze, uzimaju desetine torbi koje su ostavljene pored vrata i pridružuju se grupi koja ih čeka. Oni su očigledno pomoćnici, šoferi, sekretari.

- Vi ste na redu - kaže devojka u sakou.

„Meditacija je nepogrešiva.“

Smeši se devojci koja radi na prijemu i zastaje joj dah - apartman je ličio na pećinu s blagom: naočare svih vrsta, redovi odeće na vešalicama, koferi raznih modela, nakit, kozmetički preparati, satovi, cipele, čarape, elektronske sprave. Jedna plavokosa gospođa, takođe sa spiskom u ruci i mobilnim telefonom okačenim oko vrata joj prilazi. Proverava ime na spisku i moli je da podje za njom.

- Nemamo vremena za gubljenje. Idemo direktno do onoga što nas zanima.

Uputile su se ka jednoj od soba, u kojoj je Gabrijela videlajoš blaga - luksuz, glamur, stvari koje je uvek gledala u izlozima, ali nikada nije imala priliku da im tako blizu pride - osim kada su ih drugi nosili.

Da, sve to je čeka. Mora biti brza i odlučiti tačno šta će da nosi.

- Mogu li da počnem od nakita?

- Ne biraš ti ništa. Već znamo šta HH želi. Moraš da nam vratiš haljinu sutra ujutru.

HH. Hamid Husein. Znaju šta on želi za nju!

Prolaze kroz sobu; na krevetu i po nameštaju koji se okolo nalazi stoji još raznih proizvoda: majice, gomile začina, pano poznatog proizvođača aparata za kafu pored kojeg se nalazi nekoliko aparata umotanih kao poklon. Ulaze u hodnik i nazad se otvaraju vrata koja vode u veći salon. Nikada nije pomislila da postoje tako veliki apartmani u hotelima.

- Stigli smo u hram.

Elegantni beli vodoravni panel na kojem je logo poznate kuće visoke mode visi iznad ogromnog bračnog kreveta. Androgini stvor - Gabrijela nije mogla da proceni da lije muškarac ili žena - čeka ih u tišini. Veoma mršav, duge bezbojne kose, obrijanih obrva, prstiju punih prstenja, u tesnim pantalonama s kojih vise lanci.

- Skini se.

Gabrijela skida majicu i farmerke dok i dalje pokušava da odredi kog je pola osoba koju je zatekla u sobi i koja je otišla do šipke na kojoj visi odeća i izvukla crvenu haljinu.

- Skini i brushalter. Model je takav da bi se primećivao.

U sobi postoji veliko ogledalo, ali okrenuto je na drugu stranu, tako da ne može da vidi kako joj haljina stoji.

- Moramo da požurimo. Hamid je rekao da, osim zabave, ona mora da se popne uza stepenice.

DA SE POPNE UZA STEPENICE!

Magična rečenica!

Haljina ne стоји добро. Žena i androgin postaju nervozni. Žena traži da doneše dve, tri, različite varijante, jer će se ona popeti uza stepenice s Poznatim, a on je do sada već spreman.

„Popeti se uza stepenice“ s Poznatim! Da nije sve to san?

Opredeljuju se za dugačku, zlatnu haljinu koja prianja uz telo i ima dekolte do pojasa. Gore, u visini dojki, zlatan lanac sprečava da otvor postane veći nego što ljudska mašta može da izdrži.

Žena je nervozna. Androgin ponovo izlazi i vraća se sa šnajderkom koja doteruje podsuknju. Kada bi u tom trenutku mogla nešto da kaže, rekla bi im da prestanu to da rade: **siti** odeću koja je na telu znači da se i njena sudsibna šije i prekida. Ali ovo nije pravi trenutak za sujeverje - mnoge poznate glumice verovatno se s tim suočavaju svakodnevno i ništa loše im se ne dešava.

Dolazi treća osoba s ogromnim koferom u ruci. Odlazi do ugla ogromne sobe i počinje da ga rasklapa; radi se o nekoj vrsti prenosivog studija za šminkanje koji ima čak i ogledalo okruženo sijalicama. Androgin kleći pred njom, kao pokajana Magdalena, i isprobava joj model za modelom cipela.

Pepeljuga! Koja će se uskoro susresti s Princom i „popeti se uza stepenice“ s njim!

- Ove su dobre - kaže žena.

Androgin vraća ostale cipele u kutije.

- Skinji se ponovo. Završićemo s doterivanjem haljine dok ti rade frizuru i šminkaju te.

Odlično, nema više šivenja na telu. Sudbina joj je ponovo otvorena.

Vode je u kupatilo, na sebi ima samo gaćice. Tamo je već postavljen prenosivi komplet za pranje i sušenje kose, muškarac obrijane glave je očekuje, kaže joj da sedne-i zabaci glavu unazad, u neku vrstu čelične činije. Pere joj kosu ručnim tušem koji je povezan na česmu lavabo i kao i svi ostali koji su tamo prisutni nalazi se na ivici

nervnog sloma. Žali se na buku koja spolja dolazi; treba mu mirno mesto da može da radi kako treba, ali nikoga to nije briga. Osim toga, nikada nema dovoljno vremena da radi ono što bi želeo - sve se radi u poslednjem trenutku.

- Niko ne može da razume ogromnu odgovornost koja leži na mojim plećima.

Ne obraća se njoj, već priča sa samim sobom. Nastavlja:

- Kada se ti penješ uz stepenice, misliš da vide tebe? Ne, vide moj rad. MOJU šminku. MOJU frizuru. Ti si samo platno po kojem slikam, crtam, pravim svoje skulpture. Ako to nije kako valja, šta će ljudi da kažu? Mogu da izgubim posao, znaš?

Gabrijelu ovo vređa, ali i na to mora da se navikne. Tako je to u svetu glamura i sjaja. Kasnije, kada stvarno postane neko, birače lepo vaspitane i ljubazne osobe da rade s njom. U ovom trenutku se koncentriše ponovo na svoju najveću vrlinu: strpljenje.

Zvuk fena prekida razgovor; podseća na zvuk aviona kad poleće. Zašto se čovek žali na buku koja dolazi spolja?

Donekle grubo joj briše kosu peškirom i kaže joj da ode do prenosivog studija za šminkanje. Tamo se njegovo raspoloženje kompletno menja: čuti, proučava lik u ogledalu, deluje kao daje u nekom drugom svetu. Ide sjedne strane na drugu i koristi fen i četku kao što je Mikelanđelo koristio čekić i dleto kada je klesao Davida. Ona pokušava da usredsredi pogled na daljinu i u misli joj dolaze stihovi jednog portugalskog pesnika:

„Ogledalo odslikava tačno; ne grešijer ne misli. Razmišljanje je suština grešenja.“

Androgin i žena se vraćaju, ostalo je još dvadeset minuta do dolaska limuzine koja treba daje odveze do Martineza, gde treba da se nađe s Poznatim. Limuzina nema gde da se parkira, tako da moraju da budu tačni. Frizer nešto mumla, kao daje umetnik koga gospodari ne shvataju, ali zna da mora da poštuje satnicu. Počinje da radi na njenom licu kao Mikelanđelo kada je oslikavao Sikstinsku kapelu.

Limuzina! Uspinjanje uza stepenice! Poznati!

„Ogledalo odslikava tačno; ne grešijer ne misli.“

Ne razmišljaj da te ne bi zarazio stres i loše raspoloženje koje

vlada: negativne vibracije se mogu vratiti. Volela bi da pita šta predstavlja taj apartman pun tako različitih stvari, ali mora da se ponaša kao da je navikla na takva mesta. Mikelanđelo nanosi poslednje detalje pod strogim okom žene i odsutnim pogledom androgina. Ustaje, brzo je oblače, obuvaju, sve je na svom mestu, hvala Bogu.

Negde u sobi uzimaju malu kožnu tašnu Hamid Husein. Androgin je otvara, vadi deo papira koji služi da tašna zadrži oblik, posmatra rezultat svog rada s uobičajeno odsutnim pogledom, ali izgleda da mu se sviđa što je uradio i pruža joj tašnu.

Žena joj daje četiri primerka ogromnog ugovora na čije margine su zapepljeni mali crveni markeri na kojima piše „Potpišite ovde”.

- Ili potpiši bez čitanja, ili ga odnesi kući, ili zovi svog advokata, reci da ti treba još vremena da odlučiš. Popećeš se uza stepenice u svakom slučaju, jer sada oko toga više ništa ne možemo da uradimo. Međutim, ako ovaj ugovor ne bude ovde sutra ujutru, dovoljno je da vratiš haljinu.

Priseća se poruke koju joj je poslala agentkinja: prihvati što god ti ponude. Gabrijela uzima olovku koju su joj pružili, nalazi stranice obeležene markerima, potpisuje sve na brzinu. Ako ugovor nije pravičan, sigurno će moći da ih tuži i tvrdi da je pod pritiskom potpisala: ali pre toga mora da uradi ono o čemu je uvek sanjala.

Žena uzima svoje kopije i nestaje bez pozdrava. Mikelanđelo ponovo rasklapa sto za šminkanje, udubljen u svoj svet u kojem je nepravdajedini zakon, njegov rad nikada nije priznat, nema vremena da radi ono što bi voleo i ako nešto pođe naopačke, krivica će biti samo njegova. Androgin joj kaže da ga prati do izlaza iz apartmana, gleda na sat - tada je Gabrijela primetila daje pozadina sata mrtvačka glava - i progovara prvi put od kada su se sreli.

- Imamo još tri minuta. Ne možeš takva da sides i budeš izložena očima javnosti. Ja će te otpratiti do limuzine.

Napetost se vraća: više ne misli na limuzinu. Poznatog, penjanje uza stepenice - plaši se. Treba joj razgovor.

- Staje ovaj apartman? Zašto ima toliko različitih stvari?

- Čak i safari u Keniji - kaže androgin i pokazuje ujedan ugao. Ranije nije primetila diskretnu traku s imenom avio-kompanije, s ne-

koliko koverata na stolu. - Besplatno, kao i sve ostalo što vidiš, osim odec'e i modnih detalja u Hramu.

Aparati za kafu, elektronski uređaji, odeća, tašne, satovi, bižuterija, safari u Keniji.

Sve to potpuno besplatno?

- Znam šta misliš - kaže androgin svojim ni muškim ni ženskim glasom, već glasom interplanetarnog bića. - Da, besplatno. Bolje reći, poštena razmena, jer na ovom svetu se ništa ne dobija za džabe. Ovo je jedna od mnogih „Soba s poklonima“ koje postoje u Kanu za vreme Festivala. Odabrani dolaze ovde i izaberu ono što žele; to su ljudi koji će biti viđeni u bluzi koju je dizajnirao A, naočarima koje je dizajnirao B, primaće druge važne ličnosti u svojim kućama i na kraju zabave će otići u kuhinju da pripreme kafu na novom modelu aparata. Svoje računare će nositi u torbama koje je dizajnirao C, i na kraju će preporučiti kreme D, koje baš sada stižu na tržište i osećaće se važnim jer poseduju nešto ekskluzivno, što se još nije pojavilo u specijalizovanim prodavnicama. Otići će na bazen noseći na sebi bijuteriju koju je dizajnirao E, slikaće ih s kaišem koji je dizajnirao F - nijedan od ovih proizvoda još nije na tržištu. Kada stignu na tržište, Superklasa ih je već dovoljno izreklamirala - ne zato što uvek volе to što nose, već iz jednostavnog razloga što niko drugi tome nema pristup. Tada će siroti smrtnici potrošiti svu svoju ušteđevinu da bi kupili ove proizvode. Nema ničeg prostijeg od toga, draga moja. Proizvođači ulažu u nekoliko uzoraka, a odabrani se pretvaraju u pokretnе reklame.

„Ali nemoj se zanositi; ti još nisi dotle stigla.“

- A kakve veze safari u Keniji ima sa svim ovim?

- Da li možeš da zamisliš bolju reklamu od sredovečnog para koji se pun utisaka vraća iz svoje „avanture u prašumi“, s aparatima punim slika, i preporučuju svima ovaj ekskluzivni izlet? Svi njihovi prijatelji će želeti da dozive isto. Ponavljam, ne postoji ništa na ovom svetu stoje besplatno. Uzgred, tri minuta su prošla, vreme je da si des i pripremiš se za penjanje uza stepenice.

Bela limuzina ih čeka. Šofer s kačketom i rukavicama otvara vrata. Androgin daje poslednja uputstva:

- Zaboravi film, ne penješ se ti zbog toga uza stepenice. Kada stigneš gore, pozdravi se s direktorom Festivala i gradonačelnikom. Kada uđeš u Kongresnu palatu, kreni ka toaletu koji se nalazi na prvom spratu. Idi do kraja tog hodnika, skreni levo i izađi na bočna vrata. Neko će te tamo čekati; znaju kako si obučena, odvešće te da te ponovo našminkaju, srede frizuru, i tamo ćeš imati vremena da malo odahneš. Doći će i ja tamo, da te otpratim do svečane večere.

- Ali zar režiser i producenti neće da se ljute?

Androgin je slegnuo ramenima i vratio se u hotel svojim čudnim njišćim hodom. Film? Film nije nimalo važan. Najhitnije je:

POPETI SE UZA STEPENICE!

To je, u stvari, lokalni termin za crveni tepih, najuzvišeniju statu slave, mesto gde sve poznate osobe iz sveta filma, umetnosti i visokog luksuza fotografišu i zatim materijal šalju na sve strane sveta i to se objavljuje u časopisima od Amerike do Istoka, od Severa do Juga planete.

- Da li je temperatura u kolima u redu, madam?

Odgovara šoferu klimanjem glavom.

- Ukoliko nešto želite, u pregradi levo imate flašu hladnog šampanca.

Gabrijela otvara pregradu, uzima kristalnu čašu, pruža ruke koliko god može da bi bile što dalje od haljine, čuje zvuk čepa koji se razdvaja od flaše, puni čašu i odmah je ispija, ponovo je puni i opet ispija. Napolju, znatiželjna lica pokušavaju da vide ko se nalazi u ogromnom automobilu sa zatamnjениm staklima koji vozi specijalnom trakom. Uskoro će ona i Poznati biti zajedno, neće to biti samo početak nove karijere, već i neverovatne, divne, intenzivne ljubavne priče.

Romantična je i time se ponosi.

Setila se da je odeću i tašnu ostavila u „Sobi s poklonima“. Nije imala ključ od stana u kojem je odsela. Nije imala gde da ide kada se noć završi. U stvari, ako jednog dana bude pisala autobiografiju, neće biti u stanu da ispriča šta joj se sve tog dana desilo: probudila se mamurna u stanu koji je bio prekriven odećom i dušecima, bez angažmana, loše raspoložena - šest sati kasnije sedi u limuzini, spremna

da prošeta crvenim tepihom s jednim od najpoželjnijih muškaraca na svetu.

Ruke joj drhte. Razmišlja da li da popije još jednu čašu šampanjca, ali ipak odlučuje da ne rizikuje da se ne bi pojavila pripita na stepeništu slave.

„Opusti se Gabrijela. Ne zaboravi ko si. Nemoj da dozvoliš da te ponese sve što se sada dešava - budi realna.“

Ponavlja bez prestanka ove rečenice, kako se približavaju Martinezu. Ali, htela ona ili ne, nikada neće moći da bude ono što je bila ranije. Nije bilo izlaznih vrata - osim onih koja joj je androgin pokazao i koja vode do još više planine.

16:52

Čak je i Kralj svih Kraljeva, Isus Hrist, morao da prođe kroz iskušenje kroz koje Igor sada prolazi: kušanje demona. Mora noktima i zubima da se drži svoje vere da bi uspeo da istraje u misiji koja mu je poverena.

Demon traži od njega da stane, oprosti, da ostavi sve po strani. Demon je prvaklasni profesionalac koji slabe plaši osećanjem straha, brige, nemoći i očaja.

Kada se radi o snažnim ličnostima, iskušenja su mnogo sofistiranija: dobre namere. Upravo to je uradio s Isusom kada se s njim sreo u pustinji: predložio mu je da kamenje pretvori u hranu. Na taj način ne samo da bi zasitio svoju glad, već i svih onih koji su molili za neki zalogaj. Isus je, međutim, reagovao mudro kao što se očekuje od Sina Božijeg. Odgovorio je da čovek ne živi samo od hleba, već i od svega drugog što dolazi iz Duha.

Dobre namere, vrlina, integritet, staje to tačno? Ljudi koji su tvrdili da imaju integritet zato što su slušali naređenja svoje vlade na kraju su napravili koncentracione logore u Nemačkoj. Lekari koji su bili ubedeni daje komunizam pravičan sistem izdavali su nalaze o nervnim bolestima i tako poslali u Sibir sve intelektualce koji su bili protiv režima. Vojnici idu u rat da ubijaju u ime ideala koji ne poznaju baš najbolje, puni dobrih namera, vrline i integriteta.

Ništa od toga. Činiti greh za dobro je vrlina, vrlina za зло je greh.

U njegovom slučaju praštanje je metod koji je Maligni pronašao da mu unese nedoumicu u dušu. Kaže mu: „Ti nisi jedini koji kroz ovo prolazi. Mnogi drugi su ostali bez osobe koju su najviše voleli i pored svega su uspeli da prevore gorčinu u sreću. Pomisli na poro-

dice osoba koje su, zbog tebe, upravo napustile ovaj svet: obuzeće ih mržnja, žed za osvetom, gorčina. Da li tako želiš da poboljšaš svet? Da li to želiš da ponudiš ženi koju voliš?"

Ali Igor je mudriji od iskušenja koja mu sada obuzimaju dušu: ako izdrži još malo, taj glas će se umoriti i nestati. Pogotovo jer je jedna od osoba koje je poslao u Raj svakim časom sve prisutnija; devojka jakih obrva koja kaže daje sve u redu, da postoji velika razlika između praštanja i zaborava. Ne postoji ni najmanja mržnja u njegovom srcu i sve ovo ne radi da bi se svetio čelom svetu.

Demon insistira, ali on mora da pokaže daje čvrst, da se podseći zašto se tu nalazi.

Ulazi u prvu piceriju koju vidi. Naručuje margeritu i običnu kokaku. Bolje sada da jede, jer neće uspeti - kao što nikada nije - da jede dovoljno za večeru, kada imajoš ljudi za stolom. Svi osećaju obavezu da održavaju živ, opušten razgovor i obožavaju da ga prekinu upravo kada je spreman da pojede još malo veoma ukusne hrane iz svog tanjira.

U normalnim uslovima uvek ima plan kako da to izbegne: izbombarduje sagovornike pitanjima, tako da svi mogu da mu pričaju pametne stvari dok on mirno večera. Ali večeras nije spreman da bude pristojan i druželjubiv. Biće antipatičan i dalek. U krajnjem slučaju, može da kaže da ne govori jezik. Zna da će u časovima koji slede Iskušenje biti jače nego ikada, tražiće da stane, da odustane od svega. Ali on ne namerava da stane; cilj mu je da završi planiranu misiju, iako se razlog zbog kog je resio daje ispunji, menja.

Nema ideju da li su tri nasilne smrti u jednom danu deo uobičajene kanske statistike; ako je tako, policija neće posumnjati da se nešto čudno dešava. Nastaviće sa svojim birokratskim procedurama i on će po planu moći da se ukrca u svoj avion u zoru. Takođe ne zna da li su ga identifikovali; tu je bračni par koji je prošao i pozdravio prodavačicu, jedan od telohranitelja gaje dobro pogledao, a nekoje bio očevidec kada je ubio onu ženu.

Iskušenje sada menja strategiju: želi da ga uplaši, kao što radi sa slabijim osobama. Očigledno, demon nema ni najmanju predstavu šta se desilo i koliko je ojačao posle probe koju mu je sudbina nametnula.

Uzima telefon i kuca novu poruku.

Pokušava da zamisli Evinu reakciju kada je dobije. Nešto mu govori da će u isto vreme biti i uplašena i zadovoljna. Duboko se kaje zbog koraka koji je napravila pre dve godine - kada je ostavila sve iza sebe, čak i odeću i nakit i naložila svojim advokatima da ga kontaktiraju u vezi sa procedurom razvoda braka.

Motiv: različitost karaktera. Kao da su sve zanimljive osobe na svetu iste i kao da imaju mnogo zajedničkog. Naravno daje to bila laž: zaljubila se u drugog.

Zaljubljenost. Ko na svetu može da kaže da, posle više od pet godina braka nije pogledao nekoga sa strane i poželeo društvo nekog drugog? Ko može da kaže da nije prevario bar jednom u životu, mакар daje ta prevara bila samo u mislima? I koliko je žena i muškaraca otišlo od kuće zbog toga da bi otkrilo da zaljubljenost nije trajna i vratilo se svojim pravim partnerima? Uz malo zrelosti, sve će biti zaboravljen. To je najnormalnija stvar, prihvatljiva, tako nalaže biološki sastav ljudskog tela.

Naravno, morao je do toga da stigne korak po korak. Na početku je naložio svojim advokatima da budu tvrdi kao niko nikad - ako želi da ga ostavi, moraće da se odrekne i bogatstva koje su zajedno stekli, cent po cent, za skoro dvadeset godina. Opijao se nedelju dana, dok je isčekivao odgovor; novac ga nije zanimalo, činio je to zato stoje htio daje vradi po svaku cenu, a ovo je bio jedini pritisak koji je poznavao.

Eva je bila osoba od integriteta. Njeni advokati su prihvatali ponuđene uslove.

Mediji su saznali za priču, tako daje preko štampe saznao za novu vezu svoje bivše žene. Jedan od najuspešnijih modnih kreatora na svetu, neko ko se pojавio ni iz čega, kao on. Imao je oko 40 godina, kao on. Bio je poznat po tome da nije arogantan i danonoćno je radio.

Kao on.

Nije mogao da shvati šta se dešava. Malo pre nego što je krenula na sajam mode u Londonu, proveli su jedan od retkih trenutaka osame i romantike u Madridu. Iako su došli svojim avionom i odseli u hotelu koji je nudio sav komfor koji se može zamisliti, resili su da zajedno ponovo otkriju svet. Nisu rezervisali mesta u restoranima, sta-

jali su u ogromnim redovima pred muzejima, vozili se taksijem umešto da su iznajmili limuzinu i šofera koji ih uvek čeka, šetali su i gubili se po gradu. Mnogo su jeli, još više pili, vraćali se u hotel iscrpljeni i zadovoljni, ponovo su počeli da vode ljubav svake večeri.

Oboje su morali da se kontrolišu da ne sednu za svoje računare ili da ne uključe svoje telefone. Ali uspeli su. I vratili su se u Moskvu sa srcima punim uspomena i osmehom na licu.

On je ponovo uronio u svoj posao, iznenađen kako je sve nastavilo da funkcioniše dobro i bez njega. Ona je sledeće nedelje otišla za London i nikada se više nije vratila.

Igor je angažovao jednu od najboljih privatnih agencija za praćenje - koja se najviše bavi industrijskom i političkom špijunažom - i samim tim morao da vidi stotine fotografija na kojima se njegova žena drži za ruke s novim partnerom. Detektivi su uspeli da infiltriraju jednu „priateljicu“ koju su isplanirali na osnovu informacija koje su dobili od bivšeg muža. Eva ju je slučajno srela u nekoj robnoj kući; stigla je iz Rusije, „napustio ju je muž“, ne može da nađe posao zbog britanskih zakona i sada je na ivici gladi. Eva malo posumnjava u početku, ali posle odluči da joj pomogne. Razgovara sa svojim partnerom, koji odlučuje da rizikuje i zapošljava „priateljicu“ u jednoj od svojih kancelarija, iako nema legalna dokumenta.

To je njena jedina „priateljica“ s kojom priča na maternjem jeziku. Samaje. Ima bračne probleme. Psiholozi agencije za praćenje tvrde daje to idealan model da se dobiju željene informacije: znaju da se Eva još nije navikla na novu sredinu, a prirodan je instinkt svakog ljudskog bića da intimne stvari deli s nepoznatima koji su u sličnoj situaciji. Ne da bi pronašli odgovor, već naprsto da bi olakšali dušu.

„Priateljica“ snima sve razgovore koji završavaju na Igorovom stolu i postaju važniji od papira koje treba potpisati, poziva koje treba prihvati, poklona koje treba poslati glavnim klijentima, snabdevaćima, političarima, poslovnim ljudima.

Snimci su mnogo korisniji - i mnogo bolniji od fotografija. Otkriva daje odnos s poznatim kreatorom počeo dve godine ranije, na Nedelji mode u Milantu, gde su se njih dvoje sreli iz poslovnih razloga. Eva je odolevala u početku - čovek je bio stalno okružen najlep-

šim ženama na svetu, a tada je ona već imala trideset osam godina. Uprkos tome, završili su u krevetu u Parizu, nedelju dana kasnije.

Kada je to čuo, primetio je da se uzbudio i nije mu bila jasna reakcija sopstvenog tela. Zašto mu pomisao na scenu kako njegova žena širi noge da bi joj drugi čovek izvršio penetraciju izaziva erekciju, a ne gađenje?

Bio je to jedini trenutak kada je pomislio daje izgubio zdrav razum. Resio je da zbog toga na neki način objavi to pred drugima, da bi smanjio osećaj krivice. U razgovoru s prijateljima ispričao je da „jedan njegov prijatelj“ oseća ogromno zadovoljstvo kada sazna da mu žena ima vanbračne odnose. Tek tada je doživeo iznenađenje.

Prijatelji, mahom uspešni poslovni ljudi i političari poreklom iz različitih društvenih slojeva i nacionalnosti zgrozili su se kada su čuli priču. Ali posle desete čaše votke počeli su da priznaju daje to jedna od najuzbudljivijih stvari koje mogu da se dese u braku. Jedan od njih uvek je tražio od žene da mu priča najpervernije detalje, reči koje su izgovarali. Drugi je priznao da su swingerski klubovi - mesta na koja odlaze parovi koji žele da imaju kolektivna seksualna iskustva - idealna terapija za spašavanje braka.

Preterivanje. Ali obradovala gaje činjenica da nije jedini čovek koji se uzbudi kada čuje da mu žena ima odnose s drugima. I ražalostio se što toliko malo zna o ljudima, pogotovo o muškarcima - njihovi razgovori su se uvek vrteli oko poslova, retko kada su se doticali intimnijih tema.

Ponovo razmišlja o snimcima. Taj kreator se zaljubio u nju još u Londonu (nedelje mode dešavaju se jedna za drugom, jer je tako lakše modnim profesionalcima); u šta nije bilo teško poverovati, jer je naišao na jednu od najizuzetnijih žena na svetu. Eva je, opet, sa svoje strane, imala nedoumica: Husein joj je bio drugi muškarac u životu s kojim je vodila ljubav, radili su u istoj branši, osećala se veoma inferiorno. Trebalо je da se odrekne sna da radi u modnoj industriji jer nije bilo moguće takmičiti se s budućim mužem - i prihvati da ponovo postane domaćica.

Još gore: nije mogla da shvati zašto se neko tako moćan zainteresovao za sredovečnu Ruskinju.

Igor je mogao to da joj objasni ako bi mu dala priliku da popričaju: samo njeno prisustvo je bilo dovoljno da probudi svetlost u svi-ma koji su je okruživali, da učini da svi daju svoj maksimum, da se dignu iz pepela prošlosti ispunjeni svetlošću i nadom. Zato što se baš to desilo i mladiću koji se vratio iz krvavog i uzaludnog rata.

Iskušenje se vraća. Demon kaže da nije baš tako, da je on svoje traume savladao pomoću kompulzivnog rada. Iako psihijatri to mogu da okvalifikuju kao psihološki poremećaj, to je u stvari način da se izleče sopstvene rane putem oprاشtanja i zaborava. Eva nije bila baš toliko bitna: Igor je morao da prestane da sva svoja osećanja identificuje s odnosom koji više ne postoji.

„Nisi ti prvi”, ponavlja je demon. „Ti si naveden da činiš zlo i misliš da tako činiš dobro.”

Igor postaje nervozan. Bio je dobar čovek, i uvek kada je trebalo da bude tvrd bilo je to u ime višeg interesa: služiti svojoj domovini, izbeći bespotrebnu patnju izopštenih. koristiti u isto vreme i drugi obraz i bič, kao sto je radio Isus Hrist, njegov jedini uzor u životu.

Krsti se u nadi da će ga Iskušenje napustiti. Tera sebe da se seti snimaka, Evinih reči. njenog nezadovoljstva novim paitnerom. Ali i izjave da ne planira da se vraća u prošlost, jer je bila udata za „neuravnoteženog” čoveka.

Kakva besmislica. Očigledno prolazi kroz proces ispiranja mozga u novoj sredini. Sigurno se kreće u veoma lošem društvu. Siguran je da laže kada svojoj prijateljici Ruskinji kaže daje odlučila da se uđa iz jednog jedinog razloga: straha da ne ostane sama.

U mladosti se uvek osećala kao daje drugi odbacuju, nikada nije mogla da ispolji svoju pravu prirodu - stalno je morala da se pravi da je zainteresovana za iste stvari kao njene drugarice, daje zanimaju iste igre, da se zabavlja na žurkama, da traži lepog čoveka koji će joj pružiti sigurnost doma, decu i vernost u braku. „Sve je to laž”, priznaje.

Uvek je, u stvari, sanjala o avanturi i nepoznatom. Daje mogla da bira profesiju kada je bila u adolescentskim godinama, izabrala bi da radi nešto što ima veze s umetnošću. Još u detinjstvu je obožava-

la da pravi kolaže od fotografija iz časopisa Komunističke partije; iako je mrzela ono stoje mogla da vidi u časopisu, uspe vala je da oboji mračna odela i da se veseli rezultatima. Postoje bilo teško nabaviti odeću za lutke, svoje igračke je oblačila u modele koje je šila njeni majka. Eva ne samo da se divila odelcima, već je sebi govorila kako će jednog dana i sama moći isto to da radi.

U Sovjetskom Savezu nije postojala moda. Saznali su šta se dešava u ostatku sveta tek kada je pao berlinski zid i kada su strani časopisi počeli da stižu. Ona je tada već bila adolescent i sada je već pravila živopisnije i zanimljivije kolaže, sve dok jednog dana nije resila da saopšti svojoj porodici daje njen san upravo to: da dizajnira odeću.

Čim je maturirala, roditelji su je poslali da studira pravo. Ma koliko bili zadovoljni nedavno osvojenom slobodom, bilo je nekih kapitalističkih ideja koje su stigle da unište zemlju, udalje narod od prave umetnosti, da zamene Tolstoja i Puškina špijunskim romanima, iskvare klasičan balet modernim izmišljotinama. Njihova jedinica moralaje što pre da bude odvojena od moralne degradacije koja je stigla s koka-kolom i luksuznim automobilima.

Na fakultetu je srela jednog lepog, ambicioznog mladića koji je mislio baš kao ona: ne možemo i dalje da mislimo da će režim u kojem su naši roditelji odrastali da se vrati. On je nestao zauvek. Vreme je da se započne novi život.

Mnogo joj se svideo. Počeli su zajedno da izlaze. Videla je daje pametan i da će mnogo postići u životu. Umeo je daje razume. Narančno, borio se u ratu u Avganistanu. ranjen je u jednom sukobu, ali nije bilo ništa ozbiljno; nikada se nije žalio na prošlost i u toku mnogih godina koje su proveli zajedno nije pokazivao nikakve znake neuravnoteženosti ili traume.

Jednog jutra doneo joj je buket ruža. Rekao je da napušta fakultet da bi započeo sopstveni posao. Zatim ju je zaprosio. Prihvatalje; iako prema njemu nije osećala ništa više od divljenja i drugarske ljubavi, mislila je da će ljubav doći s vremenom i zajedničkim životom. Pored toga, mladić je bio jedini koji ju je zaista razumeo i podsticao; daje propustila tu priliku, možda nikada ne bi pronašla nekoga koji prihvata onaku kakvu jeste.

Venčali su se bez velike ceremonije i bez podrške roditelja. Mlađić je uspeo da pozajmi novac od ljudi koje je ona smatrala opasnima, ali tu ništa nije mogla. Malo-pomalo, preduzeće koje je osnovao počelo je da raste. Posle skoro četiri godine zajedničkog života, prvi put je - umirući od straha - nešto zahtevala: da isplati odmah ljude koji su mu pozajmili novac na početku i koji nisu delovali mnogo zainteresovani da ga uzmu nazad. Poslušao je njen savet i kasnije joj se mnogo puta na tome zahvaljivao.

Godine su prolazile, desili su se neophodni porazi, besane noći su sledile jedna drugu, sve dok stvari nisu počele da se popravljaju i od tog trenutka ružno pače iz priče počelo je tačno da sledi scenario dečijih priča: pretvorilo se u lepog labuda kojem su se svi divili.

Eva se žalila na život domaćice. Umesto da reaguje kao muževi njenih prijateljica koji su smatrali da je rad sinonim za nedostatak ženstvenosti, on joj je kupio lokal na jednoj od najboljih lokacija u Moskvi. Počela je da prodaje modele velikih svetskih kreatora i nikada se nije usudila da se oproba sa svojim modelima. Ali njen novi posao imao je druge prednosti: posećivala je velike modne salone, družila se sa zanimljivim ljudima, i tako je upoznala Hamida. Do danas ne zna da li ga voli - moguće je daje odgovor „ne“. Ali osećala se udobno pored njega. Nije imala ništa da izgubi kada joj je priznao da nikada nije upoznao nikoga kao što je ona i predložio joj da žive zajedno. Nije imala dece. Njen muž je bio oženjen svojim poslom i možda neće ni primetiti da je nema.

„Sve sam ostavila“, pričala je Eva najednom od snimaka. „I ne kajem se što sam tako odlučila. Uradila bih to i da Hamid - protiv moje volje - nije kupio divno imanje u Spaniji na moje ime. Isto bih odlučila i da mijе Igor, moј bivši muž, ponudio polovinu svog bogatstva. Isto bih odlučila jer znam da više ne moram da se plašim. Ako jedan od najpoželjnijih muškaraca na svetu želi da bude pored mene, bolja sam nego što sam mislila.“

Na drugom snimku primećuje da njegova voljena verovatno ima ozbiljne psihološke probleme.

„Moј muž je izgubio razum. Ne znam da lije u pitanju rat ili napetost izazvana preteranim radom, ali on misli da može da razume

božje znake. Pre nego što sam resila da odem, potražila sam pomoć psihijatra da bih mogla bolje da ga razumem, da vidim da li mogu da spasem našu vezu. Nisam ulazila u detalje da ga ne bih kompromitovala, pa neću ulaziti u detalje ni sada s tobom. Ali mislim da bi on bio sposoban da uradi užasne stvari ako proceni da time čini dobro.

„Psihijatar mije objasnio da mnogi darežljivi ljudi koji gaje saosećanje sa svojim bližnjim, umeju najednom potpuno da promene stav. Urađeno je nekoliko studija na tu temu i ta promenaje nazvana 'Luciferov efekat': andeo koga je Bog najviše voleo na kraju je želio da ima istu moć kao On.“

„A zašto se to dešava?“, pita drugi ženski glas.

Ali, očigledno nisu dobro planirali vreme snimanja. Snimak se tu završava.

Veoma želi da sazna odgovor. Zato što veruje da je jednak s Bogom. Zato što je siguran da njegova voljena sve to izmišlja i laže samu sebe jer se plaši da se vrati i ne bude prihvaćena. Naravno, već je morao da ubija jer je morao, ali kakve to veze ima s brakom? Ubijao je u ratu, imao je dozvolu za to kao i svi vojnici. Ubio je dve ili tri osobe uvek gledajući da to bude za njihovo dobro - nisu više imali uslova da dostojanstveno žive. U Kanu je samo izvršavao misiju.

I ubio bi nekoga koga voli samo ako bi shvatio daje luda, daje skrenula sa svog puta i počela da uništava sopstveni život. Ne bi nikada dozvolio da dekadencija uma kompromituje prošlost ispunjenu sjajem i darežljivošću.

Ubio bi nekoga koga voli samo da bije spasao dugog i bolnog smanuštenja.

Igor posmatra maserati koji se upravo nepropisno zaustavio ispred njega; taj automobil je besmislen i neudoban, mora da se vozi istom brzinom kao i ostali, uprkos moćnom motoru, prenizak je za magistralne puteve i suviše opasan za autoputeve.

Muškarac star oko 50 godina - ali u želji da izgleda kao da mu je 30 - otvara vrata i izlazi uz ogroman napor, jer je pod automobila veoma blizu zemlje. Ulazi u piceriju i naručuje „kvattro formadži“ za poneti.

Maserati i picerija. Te dve stvari ne idu zajedno. Ali dešava se.

Iskušenje se vraća. Više mu ne govori o opraštanju, velikodušnosti, zaboravljanju prošlosti i nastavljanju napred - sada je nešto drugo, što počinje da proizvodi prave sumnje u njegovom umu. Šta ako je Eva stvarno, kao što priča, nesrećna? Ako je uprkos velikoj ljubavi prema njemu već uronila u bezdan pogrešne odluke iz kog nema povratka, kao što se desilo Adamu u trenutku kada je prihvatio ponudenu jabuku i tako osudio čitav ljudski rod?

Sve je isplanirao, ponavlja sebi po hiljaditi put. Njegova ideja je bila da se zajedno vrate, da ne dozvole dajedna tako mala reč kao što je „zbogom“ potpuno uništiti život oboma. Razume da brak uvek prolazi kroz svoje krize, pogotovo posle osamnaest godina.

Ali zna da dobar strateg treba stalno da menja planove. Ponovo šalje SMS, samo da bi bio siguran da gaje dobila. Ustaje, moli se i traži da ne mora da piće iz pehara odricanja.

Duša male ulične prodavačice je pored njega. Sada shvata daje počinio nepravdu; ništa ga nije koštalo da sačekajoš malo, dok ne nađe protivnika ravnog sebi, kao što je bio pseudo-atleta kanirane kože na onom ručku. Ili da postupi prema apsolutnoj potrebi da spase nekoga od novih patnji, kao što je učinio sa ženom na molu.

Devojčica jakih obrva, međutim, kao da lebdi oko njega slična nekoj svetici i moli ga da se ne kaje; postupio je ispravno, spasao ju je od budućnosti ispunjene patnjom i боли. Njena čista duša polako udaljava Iskušenje i čini da on shvati da razlog zbog kojeg je u Kanu nije da na silu vrati izgubljenu ljubav - to nije moguće.

Tamo je da bi spasao Evu od dekadencije i gorčine. Iako je bila nepravedna prema njemu, dobro koje je za njega učinila to kompenzuje.

„Dobar sam čovek.“

Odlazi do kase, plaća račun, traži malu flašu vode. Kada izađe, prosipa svu njenu sadržinu sebi na glavu.

Mora da razbistri misli. Toliko je maštao o ovom danu, i sada je zbunjen.

17:06

Uprkos tome što se moda menja svakih šest meseci, jedna stvar ostaje ista: obezbeđenje na vratima je uvek u crnim odelima.

Hamid je razmišljaо da unese neke promene na svojim revijama - obezbeđenje u šarenim odelima, na primer. Ili svi u belim. Ali ako promeni to pravilo, kritičari bi više komentarisali „bespotrebne inovacije“ nego ono što je stvarno bitno: kolekciju. Osim toga, crno je savršena boja: konzervativna, misteriozna, upisana u kolektivnu svest putem starih holivudskih filmova. Dobri su se uvek oblačili u belo, a loši u crno.

„Zamisli kada bi se Bela kuća zvala Crna kuća. Svi bi mislili da u njoj živi gospodar tame.“

Iako se smatra da su slučajno izabrane, svaka boja ima svoju svrhu. Belo je simbol čistote i integriteta. Crno plaši. Crveno šokira i paralizuje. Žuto skreće pažnju. Zeleno pruža osećaj spokojsstva, može se produžiti dalje. Plavo smiruje. Narandžasto zbunjuje.

Obezbeđenje treba da nosi crno. Tako je bilo od početka, tako treba i dalje da bude.

Kao i uvek, tri različita ulaza. Prvi je za novinare - malo novinara i mnogo fotografa koji nose svoju tešku opremu i izgleda kao da su ljubazni jedni prema drugima, ali uvek su spremni da kolegi zahodu lakat kada dođe do pronalaženja najboljeg ugla. jedinstvene prilike za fotografisanje. savršenog trenutka ili neke greške. Drugi je za zvanice - Nedelja mode u Parizu ništa se nije razlikovala od ove revije u letovalištu jugu Francuske: loše odeveni ljudi koji sasvim izvesno nemaju novca da kupe ono što će te večeri biti prikazano. Ali moraju da budu tu, u svojim bednim farmerkama, kičastim majicama,

patikama na kojima marka proizvođača prekriva sve ostalo, uvereni da tako svima daju do znanja da su opušteni i da im je to okruženje blisko, što je potpuna laž. Bilo je onih koji su nosili tašne i kaiševe koji su možda skupo koštali, ali to je delovalo još bljutavije: kao kada biste Velaskeza stavili u plastični ram.

Najzad, tu je i VIP ulaz. Ljudi iz obezbeđenja nikad ništa ne znaju, samo stoje skrštenih ruku i popreko gledaju - kao da su oni gazde. Prilazi ljubazna devojka koja je naučena da prepoznaće lica poznatih. U ruci drži spisak i obraća se bračnom paru.

- Dobrodošli, gospodine i gospodo Husein. Hvala vam što ste se odazvali pozivu.

Vodi ih preko reda; iako deluje daje red isti, niski metalni stubovi povezani trakama od crvenog pliša govore ko je ko u stvari, i ko je važan. To je trenutak Male Slave - imati poseban tretman; iako ta revija nije u zvaničnom kalendaru - uostalom, ne treba zaboraviti da je Kanski festival filmski festival - protokol mora biti strogo da se poštuje. Zbog Male Slave na svim paralelnim dešavanjima (kao što su večere, ručkovi, koktelji), muškarci i žene provode sate pred ogledalom, ubedeni da veštačko svetio ne škodi koži kao sunce koje napolju šija, i zbog kojeg moraju da se mažu tonama zaštitnih krema. Na dva koraka su od plaže, ali više vole sofisticirane solarijume u institutima za lepotu koji se uvek nalaze najdalje u susednom bloku od mesta gde su odseli. Imali bi divan pogled kada bi odlučili da prošetaju Kroazetom, ali koliko bi kalorija izgubili u toj šetnji? Bolje je koristiti pokretne trake koje se nalaze u mini-teretanama u hotelima.

Tako će biti u punoj formi, s pažnjom ležerno obučeni za ručkove na kojima besplatno jedu i osećaju se bitnim jer su pozvani, gala večere za koje treba mnogo platiti ili imati veze na istaknutim mestima, zabave koje počinju posle večere i traju do zore, poslednja kafa ili viski u baru hotela. Sve to praćeno brojnim odlascima u toalet da se popravi šminka, namesti kravata, ramena očiste od peruti ili prashine, proven da se karmin nije razmazao.

Najzad, povratak u luksuznu hotelsku sobu gde zatiču razmešten krevet, meni za doručak, vremensku prognozu, čokoladnu bombonu (koju odmah sklone jer predstavlja duplu dozu kalorija), kovertu na

kojoj su njihova imena ispisana kaligrafskim slovima (koju nikada ne otvore jer je u njoj šablonsko pismo upravnika hotela u kojem im želi dobrodošlicu) naslonjenu na korpu s voćem (koje željno proždi-ru jer sadrži razumnu količinu vlakana, dobro je za funkcionisanje organizma i odlično protiv gasova). Gledaju se u ogledalu dok skida-ju kravatu, šminku, haljine i smokinge, i govore sebi: ništa, baš ništa bitno danas se nije desilo. Možda će sutra biti bolje.

Eva je lepo obučena, na sebi ima model HH koji odaje diskret-nost i eleganciju u isto vreme. Vode ih do sedišta koja se nalaze uz sa-mu pistu, pored mesta gde će biti fotografi, koji u tom trenutku ulaze i počinju da nameštaju opremu.

Jedan novinar prilazi i postavlja standardno pitanje:

- Gospodine Husein, koji vam se film do sada najviše svideo?
- Mislim daje suviše rano davati mišljenje - standardni je odgo-vor. - Video sam mnogo dobrih filmova, zanimljivih, ali radije bih sa-čekao kraj Festivala.

Nije video nijedan film. Kasnije će razgovarati s Gibsonom i pi-tati ga „koji je najbolji film sezone”.

Plavokosa devojka, pristojna i elegantna, moli novinara da se udalji. Pita ih da li će prisustvovati koktelu koji posle revije organi-zuje belgijska vlada. Kaže da dolazi jedan belgijski ministar i da bi želeo da razgovara s njim. Hamid razmišlja o ponudi, jer ta zemlja ulaže ogromna sredstva da svoje modne kreatore probije na svetsku scenu - i tako povrati izgubljeni sjaj posle gubitka kolonija u Africi.

- Da. možda ću svratiti na čašu šampanjca.
- Mislim da odmah posle moramo da se vidimo s Gibsonom - prekida ga Eva.

Hamid shvata poruku. Kaže devojci daje zaboravio na tu obave-zu, ali da će kasnije stupiti u kontakt s ministrom.

Nekoliko fotografa ih primećuje i počinju da škljocaju aparatima. U tom trenutku oni su jedini gosti koji privlače pažnju medija. Kasni-je stiže nekoliko manekenki koje su u prošlosti izazivale uzbudjenja i skandale, poziraju i smeškaju se, daju autograme nekim neukusno ob-učenim ljudima u publici i čine sve da bi bile primećene - u nadi da

će ponovo videti svoja lica na naslovnim stranama. Fotografi se okreću ka njima, znajući da to čine samo da ispune dužnost, da zadovolje svoje urednike; nijedna od tih fotografija neće biti objavljena. Moda je sadašnjost; manekenke od pre tri godine - ne računajući one koje uspevaju da se održe u novinskim naslovima zbog skandala koje su njihovi agenti pažljivo isplanirali, ili zato što se zaista razlikuju od ostalih - žive samo u sećanju osoba koje uvek stoje iza gvozdenih ograda na ulazima u hotele, ili starijih gospođa koje ne uspevaju da prate brzi ritam promena.

Stare manekenke koje su upravo ušle svesne su toga (u ovom slučaju reč „star“ označava nekoga ko je već napunio dvadeset pet godina), i ne žele da se pojave u javnosti da bi se vratile na modne piste, već imaju na umu ulogu u nekom filmu ili mesto voditeljke emisije na kablovskoj televiziji.

Ko će biti na pisti tog dana osim Jasmin - jedinog razloga zbog kojeg je došao na reviju?

Sigurno nijedna od četiri ili pet svetskih top-modela, jer one biraju revije koje rade, naplaćuju malo bogatstvo i nemaju nikakvog interesa da se pojave u Kanu i prisustvuju tuđem dešavanju. Hamid pretpostavlja da će videti dve ili tri manekenke iz prve klase, kao što bi trebalo daje Jasmin, i koje naplaćuju oko 1.500 evra za to popodne; za to je potrebna harizma i, pre svega, budućnost u ovom poslu. Još dve ili tri iz druge klase, profesionalke koje umeju savršeno da odrade reviju, imaju odgovarajuću siluetu, ali nisu imale sreće da učestvuju u pratećim dešavanjima kao specijalne gošće na zabavama koje organizuju konglomerati luksuza, i one koštaju između 800 i 600 evra. Ostatak grupe će biti sastavljen od treće klase, devojaka koje su upravo ušle u vrtlog revija i koje zaradjuju između 200 i 300 evra da bi „stekle neophodno iskustvo“.

Hamid zna šta se dešava u glavama nekih od devojaka iz te treće grupe: pobediću. Pokazaću svima šta mogu. Biću jedna od najboljih manekenki na svetu, makar morala da zavodim i starije muškarce.

Stariji muškarci, međutim, nisu baš tako glupi kao što one misle; većina manekenki su maloletne i to ih može odvesti u zatvor u sko-

ro svim zemljama sveta. Mit je potpuno drugačiji od stvarnosti: niko ne uspeva da stigne na vrh zahvaljujući svojoj darežljivosti u seksu; potrebno je mnogo više od toga.

Harizma. Sreća. Pravi agent. Odgovarajući trenutak. A odgovarajući trenutak, prema studijima za tendencije, nije onaj na koji misle te devojke, koje su upravo kročile u svet mode. Čitao je najnovija istraživanja i sve ukazuje na to da se publika umorila od neobičnih, anoreksičnih žena provokativnog pogleda i neodređene starosti. Kasting agencije (agencije koje vrše selekciju manekena) traže nešto što je izgleda veoma teško naći: devojku iz komšiluka. To znači nekoga koje potpuno normalan i ko će u svima koji vide bilbord ili fotografije u časopisima, izazvati pomisao „ja sam kao ona”.

Pronaći vanserijsku ženu koja izgleda kao „normalna osoba” skoro da je nemoguć zadatak.

Prošla su vremena kada su manekenke služile kreatorima samo kao pokretne vešalice. Naravno daje lakše oblačiti nekoga koje mršav - odeća uvek lepše pada. Prošla su vremena kada su luksuzne proizvode za muškarce reklamirali lepi manekeni; to je odlično prolazilo u eri japija krajem osamdesetih, ali danas oni ne mogu da prodaju baš ništa. Za razliku od žene, muškarac nema definisan standard lepote: on u proizvodima koje kupuje traži nešto što ga asocira na kolegu s posla ili na druga s kojim ide na piće.

Hamid je za Jasmin kao „pravo lice njegove nove kolekcije” saznao od kolega koji su je videli na reviji; dodatni komentari bili su u stilu „ima vanserijsku harizmu, a ipak svi mogu da se prepoznaju u njoj”. Za razliku od treće klase manekenki, koje jure veze i muškarce koji tvrde da su moćni i da mogu da ih pretvore u zvezde, najbolja promocija u svetu mode - a verovatno i u bilo kojoj drugoj oblasti - jesu komentari koji kruže među ljudima u branši. U trenutku kada neko treba da bude „otkriven”, opklade počinju da rastu iako za to ne postoji logično objašnjenje. Ponekad su prognoze tačne. Ponekad ne. Ali tržište je takvo, ne može uvek da se dobij a.

Sala počinje da se puni - sedišta u prvom redu su rezervisana, grupa muškaraca u odelima i elegantno obučenih žena zauzima nekoliko mesta, ostala su i dalje prazna. Ostatak publike seda u drugi, treći i četvrti red. Jedna poznata manekenka - udata za fudbalera i koja je mnogo puta posetila Brazil jer „obožava tu zemlju“ - sada je u centru pažnje fotografa. Svi znaju da je „putovanje u Brazil“ sinonim za plastičnu operaciju, ali niko se ne usuđuje da to otvoreno komentariše. Evo kako to izgleda: posle nekoliko dana razgledanja lepota Salvadora i igranja na karnevalu u Riju, kada se malo upoznaju s ljudima, diskretno se raspitaju da li neko može da im pomogne da nadu lekara koji ima iskustva u plastičnoj hirurgiji. Vizitkarta brzo ode iz ruke u ruku i razgovor se tu završava.

Ljubazna plavokosa devojka čeka da predstavnici medija završe svoj posao (i manekenku pitaju koji joj se film do tada najviše svideo), zatim je sprovodi do jedinog slobodnog mesta pored Hamida i Eve. Fotografi se grupišu ispred njih i slikaju ovu trojku - velikog kreatora, njegovu suprugu i manekenku koja je postala domaćica.

Neki novinari žele da čuju njegovo mišljenje o kreatorki. Već je naviknut na takva pitanja:

- Došao sam da se upoznam s njenim radom. Čuo sam daje veoma talentovana.

Novinari insistiraju, kao da nisu čuli odgovor. Skoro svi su Belgijanci - francuska štampa još nije zainteresovana za ovu temu. Simpatična plavokosa devojka moli da ostave goste na miru.

Oni se udaljavaju. Bivša manekenka koja je sela pored njega pokušava da započne razgovor, kaže da joj se sviđa sve što on radi. On se ljubazno zahvaljuje; ako je očekivala odgovor „treba da razgovaramo posle revije“, sigurno je razočarana. Ipak, ona počinje da priča šta joj se sve u životu desilo - fotografije, pozivi, putovanja.

Sluša sve s beskrajnim strpljenjem, ali čim je uhvatio priliku (upravo se okrenula da s nekim porazgovara) okreće se ka Evi i molii je da ga spase iz tog razgovora gluvihi. Međutim, žena mu je čudnija nego ikada i odbija bilo kakav razgovor; jedini izlaz vidi u čitanju brošure o reviji.

Kolekcija je omaž Ani Salens, kreatorki koja se smatra pionir-

kom belgijske mode. Počela je karijeru krajem šezdesetih godina, kadaje otvorila mali butik, ali ubrzo je uvidela da stil oblačenja mladih hipika, koji su iz čitavog sveta dolazili u Amsterdam, ima ogroman potencijal. Dovoljno veliki da se suprotstavi - i pobedi - trezvene stilove koji su vladali medu tadašnjom buržoazijom. Doživela je da njene modele nose neke od ikona tog vremena, kao što su kraljica Paola i velika muza francuskog egzistencijalističkog pokreta, pevačica Žilijet Greko. Bila je jedna od začetnika „revije-spektakla”, na kojoj bi defile odeće mešala sa svetlosnim i zvučnim efektima i umetnošću. Uprkos svemu tome, o njoj se malo čulo izvan granica njene domovine. Uvek se mnogo plašila da ne oboli od raka, i kao što Biblija kaže u Knjizi o Jovu. „dogodilo mi se ono čega sam se najviše plašio”. Umrla je od bolesti koje se najviše bojala, dok su joj poslovi propadali zbog katastrofalne neveštine u raspolaganju novcem.

Kao i sve što se dešava u svetu koji se obnavlja svakih šest meseci, potpuno je pala u zaborav. Stav kreatorke koja će upravo predstaviti kolekciju veoma je hrabar: vratiti se u prošlost, umesto da proba da izmisli budućnost.

Hamid stavlja brošuru u džep; ako Jasmin nije ono što očekuje, razgovaraće s kreatorkom o eventualnom zajedničkom projektu. Uvek ima prostora za nove ideje - dokle god je konkurencija pod kontrolom.

Gleda okolo: reflektori su dobro postavljeni i fotografi su prisutni u zadovoljavajućem broju - nije to očekivao. Možda kolekcija stvarno zaslужuje da bude viđena, ili je možda belgijska vlada upotreblila sav svoj utkaj da privuče medije, nudeći prevoz i smeštaj. Postoji još jedan mogući razlog za sve to interesovanje, ali Hamid se nuda da to nije slučaj: Jasmin. Ako želi da ostvari svoje planove, ona mora biti nepoznata široj javnosti. Do sadaje o njoj čuo samo od ljudi koji su u poslu. U slučaju da se njen lice pojavilo u mnogim časopisima, njen angažovanje bilo bi gubljenje vremena. Prvo, zato što je neko stigao pre. Drugo, zato što ne bi bilo moguće povezati je s nečim novim.

Hamid računa; nije bilo jeftino postaviti ovu reviju, ali belgijska

vlada igra na pravu kartu kao i šeik: moda ženama, sport muškarci-ma, poznate ličnosti za oba pola, to su jedine teme koje interesuju sve smrtnike i jedine koje mogu da skrenu pažnju na zemlju na međunarodnoj sceni. Naravno, u slučaju mode postoji i priča - koja može trajati godinama - s Federacijom. Ali jedan od funkcionera Federacije već sedi pored belgijskih političara; očigledno ne žele da gube vreme.

Stiže još VIPzvanica, uvek u pratnji simpatične plavokose devojke. Izgledaju izgubljeno, ne znaju tačno šta tamo traže. Previše su elegantno odeveni, sigurno dolaze direktno iz Brisela i ovo je prva revija kojoj prisustvuju u Francuskoj. Definitivno nisu deo faune koja je u ovom trenutku preplavila grad zbog filmskog festivala.

Početak kasni pet minuta. Za razliku od Nedelje mode u Parizu, na kojoj praktično nijedna revija ne počinje na vreme, ovde se mnoge druge stvari dešavaju u gradu i novinari ne mogu dugo da čekaju. Ali ubrzo shvata da se vara: najveći deo novinara otišao je da razgovara i intervjuje ministre; skoro svi su stranci, iz iste zemlje. Politika i moda mogu da idu u kombinaciji samo u ovakvim prilikama.

Ssimpatična plavokosa devojka odlazi do mesta gde ih je najviše i moli ih da se vrate na svoja mesta: revija treba da počne. Hamid i Eva ne razmenjuju ni reč. Ona ne izgleda ni zadovoljno ni nezadovoljno - a to je najgore od svega. Da se žali, da se smeši, da kaže bar nešto! Ali - ništa. Ne daje ni znaka o onome što se u njoj dešava.

Bolje da se koncentriše na paravan koji vidi u dnu, iza kojeg će izaći manekenke. Tamo bar zna šta se dešava.

Pre nekoliko minuta manekenke su skinule sav donji veš, potpuno su gole - da se veš ne bi nazirao ispod modela koje će nositi. Već su obukle prvi model i čekaju da se svetla ugase, muzika počne i neko ih - obično je to žena - dodirne po leđima dajući im znak da izađu u pravcu reflektora i publike.

Manekenke sve tri klase nervozne su svaka na svoj način - s tim da su najneiskusnije najuzbudnije. Neke se mole, druge pokušavaju da provire iza zavese da vide da li je neko koga poznaju u publici, da li su tata ili mama uspeli da dobiju odgovarajuće mesto. Trebalо

bi da ih je deset ili dvanaest, i slika svake od njih zakačena je za место где су redom poredani modeli које ће nositi и које свака мора да svuče i obuče u пар секundi da bi se na pistu vratile potpuno opuštenе, kao da tu одећу nose цело поподне. Poslednji detalji šminke i frizura su doterani.

Ponavljam u себи:

„Ne smem se okliznuti. Ne smem se saplesti o podsuknju. Kreatorka меје лично izabrala од шездесет manekenki. У Kanu sam. Неко важан је сигурно у publici. Znam daje HH ту и може ме izabratи за svoju liniju. Kažu daje prepuno fotografa i novinara.

„NE SMEM SE SMEŠKATI jer tako glasi pravilo. Stopala треба да прате nevidljivu liniju. Moram da hodam као да marširam, zbog štikli! Nije bitno što је hod izveštačen, што се не осећам добро dok tako hodam - то не smem da zaboravim!

„Moram da stignem до marker-a, да се okrenem наједну страну, zastanem dve sekunde i odmah se vratim истом brzinom, и znam да me čim заđem иза paravana чека неко да ме svuče, obuče mi drugu одећу, а да не могу ни у ogledalu да se pogledam! Moram verovati да ће sve biti kako treba. Ne treba da prikazem само своје telo, niti само одећу, već i моћ svog pogleda!"

Hamid diže pogled ka plafonu: ту је marker, reflektor који sjaji jače od осталих. Ако manekenka ode dalje ili se zaustavi pre времена, neće biti добро fotografisana; u tom slučaju, urednici часописа - bolje rečeno, belgijskih часописа - izabraće sliku druge manekenke. Francuski novinари су у ovom trenutku ispred hotela, pored crvenog tepiha, na predvečernjim koktelima, ili jedu sendvič i pripremaju se за главни догађaj те ноћи: gala večeru.

Svetla se gase. Reflektori se pale.

Došao je veliki trenutak.

Moćno ozvučenje ispunjava prostор melodijama из шездесетих и sedamdesetih godina. Hamida ta muzika nosi u jedan drugi свет који nikada nije uspeo da upozna, ali o kojem је чуо приče. Osećao je određenu nostalгију за onim što nikada nije doživeo, i određeni revolt - зашто nije proživeo veliki san mladih koji su putovali светом у то време?

Ulazi prva manekenka i slika se mesa sa zvukom - šarena odeća, puna života, energije, priča priču koja se dogodila pre mnogo godina, ali koju svet izgleda voli da čuje još poneki put. Pored sebe čuje desetine, stotine škljocanja foto-aparata. Kamere snimaju, prva manekenka defiluje savršeno - dolazi do svetle tačke, okreće se desno, ostane u toj poziciji dve sekunde i odlazi. Imaće otprilike petnaest sekundi da stigne iza scene - tamo zanemaruje ponašanje s piste, trči brzo prema čiviluku na kojem su modeli koje ona treba da nosi, svlači se na brzinu, oblači još brže, staje u red za izlazak na pistu i spremna je za sledeći korak. Kreatorka sve prati preko internog TV sistema, grize usne i nada se da se niko neće okliznuti, da će publika razumeti šta želi da kaže, da će joj na kraju aplaudirati, da će ostaviti utisak na predstavnika Federacije.

Revija se nastavlja. Iz pozicije na kojoj se nalazi, kako Hamid, tako i TV kamere, vidi se elegantan hod, noge koje čvrsto gaze. Onima koji sede u redovima sa strane - i koji nisu navikli na revije, što je verovatno slučaj s većinom prisutnih VIP zvanica - sve to izgleda čudno: zašto „marširaju“ umesto da hodaju, kao većina manekenki koje gledaju na televiziji? Da nije to kreatorka smislila da bi dala reviji originalnu notu?

Ne, odgovara Hamid u sebi. To je zbog visokih štikli. Samo tako mogu dovoljno sigurno da naprave svaki korak. Ono što kamere prikazuju - jer snimaju spreda - nije ono što se zaista dešava u stvarnom svetu.

Kolekcija je bolja nego što je očekivao - povratak kroz vreme sa kreativnim savremenim crtama. Nema preterivanja - jer je tajna u modi ista kao tajna u kuhinji: znati dobro dozirati sastojke. Cveće i perle podsećaju na lude godine, ali tako su raspoređene da izgledaju sasvim moderno. Već je šest manekenki prošlo pistom i kod jedne je primetio tačku na kolenu koju šminka ne može da pokrije: nekoliko minuta ranije verovatno je tu sebi ubrizgala dozu heroina da bi se smirila i kontrolisala apetit.

Najednom, pojavljuje se Jasmin. Na sebi ima belu bluzu s dugackim rukavima rukom vezenu, takođe belu suknju koja ide ispod kolena. Hoda sigurno, za razliku od onih koje su pre nje tuda prošle.

njena ozbiljnost nije naučena: prirodna je, potpuno prirodna. Hamid brzo baca pogled na publiku: svi prisutni kao da su hipnotisani njegovim prisustvom, niko ne gleda manekenku koja ulazi ili izlazi pošto je završila svoju putanju i počela da se vraća ka svlačionici.

„Savršena!”

U njena sledeća dva izlaska na pistu, on obraća pažnju na svaki detalj njenog tela i vidi da ona zrači nešto mnogo snažnije od svojih lepo izvajanih oblina. Kako bi to mogao da definiše? Venčanje Neba i Pakla, Ljubav i Mržnja hodaju ruku pod ruku.

Kao i svaka druga revija, ni ova ne traje duže od petnaestak minuta - iako su potrebni meseci rada da bi bila osmišljena i postavljena. Na kraju, kreatorka izlazi na scenu, zahvaljuje se na aplauzima, svetla se pale, muzika staje - i tek tada shvata daje uživao u muzici. Simpatična devojka ponovo dolazi do njih da kaže da je neko iz belgijske vlade veoma zainteresovan da razgovara s njim. On vadi svoj kožni novčanik i pruža vizitkartu, kaže daje odseu u hotelu Martinez, i da će mu biti veliko zadovoljstvo da zakaže susret za sutradan.

- Ali želeo bih da razgovaram s kreatorkom i crnom manekenkom. Da li kojim slučajem znate na kojoj zabavi će biti večeras? Mogu ovde da sačekam odgovor.

Nadao se skorom povratku simpatične plavuše. Novinari su se približili i započeli niz standardnih pitanja: bolje reći, različiti novinari ponavljali su isto pitanje:

„Kako vam se svidela revija?”

- Veoma je interesantna - i odgovor je uvek bio isti.
- Sta to znači?

Prefinjenošću iskusnog profesionalca, Hamid se kretao u pravcu sledećeg novinara. Nikada se ne treba loše ophoditi prema medijima; ali nikada im ne treba odgovoriti ni jedno pitanje, već odgovoriti samo ono što je u tom trenutku pristojno.

Ssimpatična plavuša se vratila. Ne, ne idu na gala večeru te noći. Uprkos svim prisutnim ministrima, politiku Festivala diktira druga vrsta moći.

Hamid kaže da će im poslati pozivnice na ruke, stoje odmah pri-

hvaćeno. Kreatorka je očigledno očekivala ovakav odgovor i bila je svesna „proizvoda“ koji ima u rukama.

Jasmin.

Da, onaje ta. Retko bije koristio na revijama, jer je jača od odeće koju nosi. Ali ne postoji niko bolji od nje da bude „lice Hamida Huseina“.

Eva na izlazu ponovo uključuje mobilni telefon. Nekoliko sekundi kasnije pojavljuje se koverta koja leti plavim nebom, spušta se u dno ekrana i otvara se. Sve to da bi pisalo: „Imaš poruku.“

„Kakva bezvezna animacija“, pomisli Eva.

Ponovo blokiran broj. Razmišlja da li da otvorи poruku ili ne, ali radoznalost je jača od straha.

- Koliko se da videti, neki obožavalac je otkrio tvoj broj - šali se Hamid. - Nikada nisi dobila toliko poruka kao danas.

- Moguće.

Ono što bi stvarno želela da kaže jeste: „Zar ne vidiš? Posle dve godine zajedničkog života ne vidiš da sam prestrašena, ili misliš da samo imam menstruaciju?“

Uništio sam još jedan svet zbog tebe. I već počinjem da se pitam da li vredi sve ovo, jer izgleda da ti ne razumeš ništa. Srce tije mrtvo.

- Ko je? - pita Hamid.

- Nemam predstavu. Ne pokazuje se broj. Ali uvek je dobro imati anonimne obožavaoce.

17:15

Tri zločina. Statistika je prekoračena za samo nekoliko sati i sve u svemu pokazuje porast od 50 odsto.

Odlazi do kola i prebacuje se na specijalnu frekvenciju na radio-stanici.

- Serijski ubica je u gradu.

Glas je nešto promumlao s druge strane. Statički šum preseca reči, ali Savoj razume šta sagovornik kaže.

- Nisam siguran. Ali i ne sumnjam.

Još komentara, još statike.

- Nisam lud, kapetane, i nisam uvek protivrečan. Na primer: nisam siguran da će mi plata leći na račun na kraju meseca. ali ipak u to ne sumnjam: da li treba to da objašnjavam?

Statika i iznervirani glas s druge strane.

- Ne pričam o povećanju plate, već da uverenost i sumnja mogu da idu zajedno, pogotovo u profesiji kao sto je naša. Da, ostavimo se sada te teme i predimo na ono što je bitno. Moguće je da će u vestima biti priča o tri ubistva, jer je onaj tip u bolnici upravo umro. Očigledno je da samo mi znamo da su sva tri zločina počinjena prilično sofisticiranim tehnikama i zato niko neće posumnjati da su povezani. Ali Kan će velikom brzinom steći imidž grada koji nije bezbedan. A ako se ovo nastavi i sutra, počeće da se špekuliše o jednom ubici. Šta želite da uradim?

Ljutiti kapetanovi komentari.

- Da, ovde su blizu. Momak koji je video ubistvo upravo im sve prepričava; u ovih deset dana novinari i fotografii vire iz svake rupe. Mislio sam da će svi biti pored crvenog tepiha, ali očigledno da nisam bio u pravu; izgleda da tamo ima mnogo izveštaja i malo tema.

Još ljutitih komentara. On vadi blok iz džepa i zapisuje adresu.

- Dobro. Otići će do Monte Karla da porazgovaram s osobom na koju ste me uputili.

Statika je prestala: osoba s druge strane linije se isključila s veze.

Savoj odlazi do kraja mola, pojačava sirenu na maksimum i kreće uz škripu točkova očekujući da će privući pažnju novinara na još jedan nepostojeći zločin. Oni znaju taj trik i ne pomeraju se, i dalje intervjuju mladića.

Počeo je da oseća uzbudjenje. Najzad može da ostavi pomoćniku da popuni svu papirologiju i posveti se onome o čemu je uvek sa njao: da otkriva ubistva koja izazivaju logiku. Voleo bi daje u pravu - serijski ubica je u gradu i počinje da teroriše stanovnike. Zahvaljujući brzini kojom se danas vesti šire, vrlo brzo će se naći pred reflektorima i objašnjavati „da još ništa nije dokazano“, ali na takav način da mu niko ne poveruje u potpunosti i tako će reflektori svetleti sve dok zločinac ne bude otkriven. Jer je, uprkos svom sjaju i glamuru, Kan i dalje mali provincijski grad u kojem svi znaju šta se dešava, tako da neće biti teško pronaći zločinca.

Slava. Popularnost.

Da ne razmišlja samo o sebi, a ne o dobrobiti građana?

Ali staje loše u traženju malo slave, kada je godinama primoran da živi sa ovih dvanaest dana tokom kojih svi žele da sjaje više nego što mogu? To je zaraza koja sve stigne. Svi žele da njihov rad dobije priznanje u javnosti; sineaste rade isto to na Festivalu.

„Prestani da misliš na slavu; doći će ona sama ako budeš dobro radio svoj posao. Osim toga, slava je zahtevna: zamisli da na kraju neko zaključi da nisi sposoban da sproveđeš do kraja zadatka koji ti je poveren. Poniženje će takođe biti javno.

„Koncentriši se.“

Posle dvadeset godina provedenih u policiji na svim vrstama poslova, unapređenja na osnovu zasluga, posle brda i brda pročitanih izveštaja i dokumenata, shvatio je da je u slučajevima kada je kriminalac otkriven intuicija bila podjednako bitna kao i logika. Opsnlost u ovom trenutku dok vozi ka Monte Karlu nije ubica - on je verovatno iscrpljen od ogromne količine adrenalina koji mu se pomešao

s krvlju i uplašen jer gaje neko video - već štampa. Štampa je veliki neprijatelj u ovakvim situacijama. Novinari uvek slede isto načelo da mešaju tehniku i intuiciju: ukoliko uspeju da naprave bilo kakvu vezu, makar i najmanju, između tri ubistva, policija može potpuno da izgubi kontrolu i Festival može da se pretvorи u potpuni haos u kojem ljudi neće hteti da izađu na ulice, stranci će otplovati pre vremena, trgovci će protestovati protiv nesposobnosti policije, priča će biti objavljena u svim svetskim medijima - uostalom, serijski ubica je uvek mnogo zanimljiviji u stvarnom životu nego na platnu.

A u godinama koje dolaze Filmski festival više ne bi bio isti: priča o užasu bi zaživila, luksuz i glamur bi izabrali drugo mesto koje bi bolje priličilo njihovim proizvodima i malo-pomalo celo to slavlje s tradicijom dužom od šezdeset godina pretvorilo bi se samo u manji događaj, daleko od reflektora i časopisa.

Ima veliku odgovornost. Bolje reći, ima dve velike odgovornoštiti: prva je da sazna koje zločinac i da ga spreči pre nego što mu još jedan leš ne padne u nadležnost. Druga je da kontroliše medije.

Logika. Mora da razmišlja logično. Koji od prisutnih novinara, što su mahom došli iz udaljenih gradova, ima tačnu predstavu koliko zločina se u Kanu počini? Koliko njih će se potruditi da pozove Nacionalnu gardu i pita za statističke podatke?

Logičan odgovor: nijedan. Razmišljaju samo o onome što se upravo desilo. Uzbuđeni su jer je poznati producent imao srčani napad za vreme jednog od tradicionalnih ručkova koji se priređuju u vreme Festivala. Niko još ne zna daje otrovan - izveštaj mrtvozornika se nalazi na njegovom zadnjem sedištu. Niko još ne zna - i verovatno nikada neće saznati - da je on bio deo velikog sistema pranja novca.

Nelogičan odgovor: uvek postoji neko ko razmišlja drugačije od ostalih. Potrebno je, čim to bude moguće, dati sva neophodna objašnjenja, organizovati konferenciju za štampu, ali govoriti samo o ubistvu američke producentkinje na klupi; tako će istog trenutka svi ostali incidenti biti zaboravljeni.

Važna žena iz sveta filma je ubijena. Ko bi se interesovao za smrt beznačajne devojke? U njenom slučaju svi će doći do istog zaključka kao on na početku istrage: preterana upotreba droge.

Nema rizika.

Vratimo se filmskoj producentkinji; možda i nije tako bitna kao što misli, inače bi ga do sada komesar već zvao. Činjenice: lepo obučen čovek od nekih četrdeset godina, blago prosede kose razgovarao je neko vreme s njom dok su uživali u pogledu, a skriveni mladić ih je posmatrao. Pošto joj je zavukao skalpel s preciznošću hirurga, po-lako odlazi i sada se već pomešao sa stotinama, hiljadama ljudi koji liče na njega.

Isključuje sirenu na nekoliko trenutaka i telefonira zameniku inspektora koji je ostao na mestu zločina i koga sada ispituju, umesto da on ispituje. Traži od njega da odgovori svojim mučiteljima, novinarima koji uvek ometaju istragu svojim brzim zaključcima, da je „skoro siguran“ daje u pitanju zločin iz strasti.

- Nemoj reći da si siguran. Reci da okolnosti na to ukazuju, jer su njih dvoje bili sami, zajedno. Ne radi se o krađi ili osveti, već o dramatičnom ličnom obračunu.

„Pazi da ne lažeš; sve izjave snimaju i mogu ih upotrebiti protiv tebe kasnije.“

- A zašto to treba da objasnim?

- Zato što okolnosti ukazuju na to. Što pre im damo nešto što će ih zadovoljiti, bolje za nas.

- Pitaju čime je ubijena.

- „Sve ukazuje“ na to daje u pitanju bodež, kao stoje rekao svedok.

- Ali on nije siguran.

- Ako ni svedok ne zna staje video, šta ti možeš da kažeš više od „sve ukazuje“? Uplaši momka; reci i njemu da novinari snimaju sve što govori i da kasnije to mogu iskoristiti protiv njega.

Prekida vezu. Uskoro će zamenik inspektora početi s nepriličnim pitanjima.

„Sve ukazuje“ na to daje u pitanju zločin iz strasti, iako je žrtva tek stigla u Kan iz Sjedinjenih Država. Iako je bila sama u hotelskoj sobi. Iako je, na osnovu ono malo informacija koje su uspeli da skupe, njena jedina obaveza tokom jutra bila susret bez većih posledica na otvorenoj filmskoj pijaci koja se nalazi pored Kongresne palate. Novinari neće imati pristup svim tim informacijama.

Bilo je tu i nešto mnogo važnije, stoje samo on znao - niko drugi, ni njegovi saradnici, niko na svetu.

Žrtva je bila u bolnici. Razgovarali su malo i oterao ju je - u smrt.

Ponovo uključuje sirenu ne bi li zaglušujuće zavijanje oteralo bilo kakav osećaj krivice. Ne, nije joj on zabio onaj skalpel u telo.

Naravno daje mogao da misli: „Ta gospoda je bila tamo u čekanici zato stoje povezana s nai'komafijom i želelaje da proveri da li je ubica obavio posao.“ To je u skladu s „logikom“ i ako bi prijavio taj slučajni susret svom prepostavljenom, počeli bi istragu u tom pravcu. Naravno da to može da bude i istina; ubijena je s filigranskom preciznošću, kao i distributer iz Holivuda. Oboje su bili Amerikanci. Oboje su ubijeni špicastim predmetima. Sve je ukazivalo da se radi o istoj grupi i daje postojala neka veza između njih.

Ko zna, možda se vara i u gradu ne postoji nikakav serijski ubica koji operiše okolo?

Jer je devojka nađena na klipi, s tragovima gušenja izazvanog iskusnim rukama možda bila kontakt prethodne noći s nekim iz grupe ko je došao da se nade s producentom. Možda je prodavala i drugu robu osim one koja je bila izložena na trotoaru: drogu.

Zamislite scenu: stranci dolaze da „pokupe pazar“. U jednom od mnogih barova, lokalni diler jednom od njih predstavlja lepu devojku s jakim obrvama „koja radi s nama“. Završe u krevetu, ali stranac je popio više nego stoje trebalo, jezik mu se razvezao, vazduh u Evropi je drugačiji, gubi kontrolu i priča više nego što bi trebalo. Sledecg jutra postaje svestan greške i angažuje profesionalnog ubicu - koji je uvek u pratnji ovakvih grupa - da reši problem.

Sve je na kraju jasno, sve se uklapa, nema mesta sumnji.

Sve se toliko jasno uklapa da upravo zbog toga nema nikakvog smisla. Nije moguće da bi narko-kaitel odlučio da dođe da sređuje račune u gradu u koji su zbog trenutne manifestacije dovedene dodatne policijske snage iz cele zemlje, a njima još treba dodati privatne telohranitelje, obezbeđenje angažovano za zabave, detektive koji su bili zaduženi da 24 sata dnevno nadgledaju skupoceni nakit koji cirkuliše ulicama i salonima.

Daje to slučaj, takođe bi bilo dobro za njegovu karijeru: ras-

kusurivanje mafijaša privlači svetlost reflektora koliko i serijski ubica.

Može da se opusti; šta god daje u pitanju, dobiće priznanje za koje je uvek smatrao da zaslužuje.

Isključuje sirenu. Za pola sata vožnje prešao je skoro ceo autoput, prošao nevidljivu granicu i ušao u drugu zemlju, nalazi se na samo nekoliko metara od svog cilja. Ali glava mu je u drugim mislima koje bi, teoretski, trebalo da budu zabranjene.

Tri zločina u istom danu. Porodice žrtava su u njegovim moličvama, kako kažu političari. Definitivno je svestan da ga država plaća da održava red, a ne da bude srećan kada je on prekršen na tako nasilan način. U tom istom trenutku komesar verovatno boksuje zid, svestan ogromne odgovornosti da reši dva problema: da nade zločinca (ili zločince, jer možda još ne veruje u njegovu teoriju) i da udalji novinare. Svi su zabrinuti, policijske stanice u regionu su obaveštene, policijska kola putem kompjutera primaju foto-robot ubice. Neki političar će verovatno biti prekinut u svom zaslужenom odmoru, jer šef policije smatra daje tema osetljiva i želi da prebači odgovornost u više sfere.

Političar će teško upasti u zamku i reći će samo da učine sve da se grad vrati u normal u stoje pre moguće, jer „milioni, ili stotine miliona evra zavise od toga“. Ne želi da se nervira; ima važnije stvari da rešava, kao stoje da odluči koje vino će ponuditi članovima strane delegacije koja mu je u poseti.

„Aja? Da li sam na pravom putu?“

Zabranjene misli se vraćaju: srećan je. Ovo mu je najvažniji trenutak u celoj karijeri, posvećenoj popunjavanju papira i bavljenju nevažnim slučajevima. Nikada nije ni zamišljaо da bi slična situacija mogla da ga učini tako euforičnim kakav je sada- pravi detektiv, čovek koji ima teoriju koja se protivi logici, i koji će biti odlikovan jer je prvi uvideo ono što niko drugi nije mogao da vidi. Neće to priznati nikome, čak ni svojoj ženi, koja će biti sablažnjena muževljevim stavom, ubedena da je izgubio razum zbog opasnog radnog okruženja u kojem živi.

„Zadovoljan sam. Uzbuđen.“

Porodice žrtava bile su u njegovim molitvama; njegovo srce se, posle nekoliko godina umrtvljenosti, vraćalo među žive.

Za razliku od onoga što je Savoj zamišljaо - ogromne biblioteke pune prašnjavih knjiga, gomile časopisa po uglovima, neurednog stola prekrivenog papirima - ordinacije bila besprekorno bela, nekoliko lampi odabranih s ukusom, udobna fotelja, providan sto na kojem se nalazi ogroman monitor. I potpuno prazna, osim bežične tastature i malog bloka ceduljica na kojem se nalazi luksuzna olovka Montegrapa.

- Skini taj osmeh s lica i pokaži bar malo zabrinutosti - kaže čovek bele brade u sakou od tvida, uprkos vrućini, s kravatom, u lepo skrojenim pantalonama, što se nikako nije uklapalo s enterijerom ili temom o kojoj su razgovarali.

- O čemu pričate?

- Znam kako se osećaš. Nalaziš se pred slučajem života, u mestu u kojem se ništa ne dešava. Prošao sam kroz isto to dok sam živeo i radio u Penikeju, delu Svonsija. u oblasti Zapadni Glamorgan, poštanska oznaka SA9 1GB u Velikoj Britaniji. Upravo sam zahvaljujući sličnom slučaju bio prebačen u London da radim u Skotland Jardu.

„Pariz. O njemu sanjam.“ Ali ne kaže ništa. Stranac mu nudi da sedne.

- Nadam se da ćeš ostvariti svoj profesionalni san. Stenli Moris, drago mi je.

Savoj odlučuje da promeni temu.

- Komesar se plaši da će štampa na kraju početi da špekuliše o serijskom ubici.

- Mogu da špekulišu koliko hoće, živimo u slobodnoj zemlji. Takovi naslovi prodaju novine, pretvaraju dosadni život penzionera u nešto uzbudljivo, oni pažljivo prate sve medije ne bi li čuli nešto novo o tom događaju, s mešavinom straha i ubeđenja da se „to nama neće desiti“.

- Nadam se da ste dobili detaljan opis žrtava. Po vašem mišlje-

nju, da li to ukazuje na serijskog ubicu, ili se nalazimo pred osvetom velikih narko-kartela?

- Da, dobio sam. Uzgred, hteli su da mi ga pošalju faksom - aparatom koji danas više ničemu ne služi. Tražio sam da mi pošalju elektronskom poštom, i znaš šta su mi odgovorili? Da nemaju običaj to da rade. Zamisli! Jedna od najbolje opremljenih policija na svetu još uvek koristi faks!

Savoj se nestrpljivo uzvrteo na stolici. Nije došao da razgovara o napretku i nazadovanju suvremene tehnologije.

- Pređimo na posao - kaže dr Moris, koji je u Skotland Jardu postao legenda, odlučio da penzionerske dane proveđe na jugu Francuske i sada verovatno bio podjednako zadovoljan kao Savoj, jer mu je razbijena dosadna svakodnevica koja se sastojala od čitanja, koncevata i dobrotvornih čajeva i večera.

- Pošto se nikada nisam našao pred ovakvim slučajem, možda bi prvo trebalo da znam da li se slažete s mojoj teorijom da se radi o jednom zločincu. I recite mi na kakvom se tlu nalazim.

Dr Moris objašnjava da teoretski jeste u pravu: tri zločina s nekim zajedničkim karakteristikama su dovoljna da se dođe do zaključka da se radi o serijskom ubici. Obično se ubistva dešavaju u istoj geografskoj oblasti (u ovom slučaju u Kanu), i...

- Dakle, masovni ubica...

Dr Moris ga prekida i moli da ne koristi pogrešne nazive. Masovne ubice su teroristi ili nezreli tinejdžeri koji uđu u školsku menzu i pucaju u sve što vide - a zatim ih ubrzo ubije policija ili se sami ubiju. Najviše vole vatreno oružje i bombe, jer brzo mogu da naprave veliku štetu - obično već za dva do tri minuta. Takve osobe nisu zainteresovane za posledice svog čina - jer već znaju kraj priče.

U kolektivnom nesvesnom masovni ubica je lakše prihvaćen, jer ga svi smatraju „mentalno neuravnoteženim“ i zato je lako uspostaviti razliku između „nas“ i „njega“. Kod serijskog ubice, međutim, imamo posla s nečim stoje mnogo komplikovanije - destruktivnim instinktom koji svaka osoba nosi u sebi.

Pravi pauzu.

- Da li si čitao pripovetku *Doktor Džekil i gospodin Hajd* Roberta Luisa Stivensona?

Savoj objašnjava da ima malo vremena za čitanje jer mnogo radi. Morisov pogled postaje leden.

- Misliš da ja ne radim?

- Nisam to htio da kažem. Čujte, gospodine Moris, ovde sam po hitnom zadatku. Radije ne bih razgovarao o tehnologiji ili književnosti. Želim da čujem šta ste zaključili iz izveštaja.

- Žao nije, ali u ovom slučaju moramo da se bavimo književnošću. *Doktor Džekil i gospodin Hajd* je priča o potpuno normalnom čoveku, doktoru Džekilu, koji u određenim trenucima ima destruktivne impulse koje ne može da kontroliše i pretvara se u nekog drugog - gospodina Hajda. Svi mi imamo te instinkte, gospodine inspektore. Kada serijski ubica deluje, on ne ugrožava samo našu bezbednost, već i naš zdrav razum. Jer svako ljudsko biće na planeti, htelo ili ne, u sebi ima ogromnu destruktivnu moć i mnogo puta bi volelo da isproba osećaj koji društvo najviše suzbija - da oduzme nečiji život.

„Razlozi mogu biti mnogi: pomisao da popravlja svet, osveta nečeg što se desilo davno u detinjstvu, suzbijana mržnja prema društvu, itd. Ali, svesno ili nesvesno. svako ljudsko biće je na to pomislilo - makar u detinjstvu.“

Još jedna namerna pauza.

- Prepostavljam da ti, nezavisno od položaja na kom se nalaziš, već znaš tačno o kom osećaju govorim. Već si mučio mačku ili si osećao morbidno zadovoljstvo spaljujući insekte koji ti ništa nažao nisu učinili.

Sada je na Savova red da uzvrati ledeni pogled i ne kaže ništa. Moris, međutim, tišinu shvata kao potvrđan odgovor i nastavlja da priča opušteno i superiorno:

- Nemoj misliti da ćeš naići na osobu koja izgleda neuravnoteženo - razbarušene kose i sa smeškom mržnje na usnama. Kada bi čitao malo više - iako znam da si zauzet čovek... - predložio bih ti knjigu Hane Arent *Ajhman u Jerusalimu*. U njoj se analizira suđenje jednom od najvećih serijskih ubica u istoriji. Naravno daje on u datom slučaju morao da računa na pomoć drugih, jer u protivnom ne bi

mogao da izvrši ogroman zadatak koji su mu poverili: da pročisti ljudski rod. Samo trenutak, molim.

Radi nešto na kompjuteru. Zna da čovek koji se nalazi pred njim želi samo rezultate, što je u ovoj oblasti sasvim nemoguće. Mora da ga obrazuje, pripremi za teške dane koji će doći.

- Evo ga. Arentova je uradila detaljnu analizu suđenja Adolfu Ajhmanu, čoveku odgovornom za istrebljivanje šest miliona Jevreja u nacističkoj Nemačkoj. Na 25. strani piše da su ga šest psihijatara pregledali i zaključili daje obična osoba. Njegov psihološki profil, njegov odnos prema ženi, deci, majci i ocu, bili su u potpunosti u okviru svih društvenih standarda koji se očekuju od odgovornog muškarca. Arentova nastavlja:

„Problem s Ajhmanom je taj što liči na mnoge druge ljude, kod njega se ne primećuje nikakva perverzna ili sadistička tendencija. U stvari, to su potpuno normalne osobe (...) Po mišljenju naših institucija, njegova normalnost je isto toliko zastrašujuća koliko i zločini koje je počinio.“

Sada može da načne temu.

- Video sam u izveštajima s autopsija da nije bilo nikakvog pokušaja seksualnog zlostavljanja žrtava...

- Doktore Moris, imam problem koji treba da resim i moram to brzo da uradim. Hoću da budem siguran da imamo posla sa serijskim ubicom. Očigledno je da niko nije mogao da siluje muškarca na zabavi ili devojku na klupi na ulici.

Kao da ništa nije rekao. Sagovornik zanemaruje njegove reči i nastavlja:

- ...što je zajedničko mnogim serijskim ubicama. Neki od njih imaju nekoliko, recimo, „humanih“ osobina. Medicinske sestre koje ubijaju pacijente na samrti, prosjaci za koje niko ne primećuje da su ubijeni, socijalni radnici koji saosećajući s teškim životom starijih penzionera i invalida dolaze do zaključka da bi neki drugi život bio mnogo bolji za njih - jedan takav slučaj se nedavno desio u Kaliforniji. Ima i onih koji žele da preurede društvo: u ovom slučaju prostitutke su najčešće žrtve.

- Gospodine Moris, nisam ovamo došao...

Ovog puta Moris blago podiže glas.

- Niti sam vas ja zvao. Činim uslugu. Ako želite, možete da ide-te. Ako ostanete, prestanite svaki čas da mi prekidate tok misli; kada želimo nekoga da uhvatimo, moramo da shvatimo kako razmišlja.

- Znači stvarno mislite da se radi o serijskom ubici?

- Još nisam završio.

Savoj se kontroliše. Zašto uopšte žuri? Zar ne bi bilo zanimljivo pustiti novinare da kao i uvek zabrljaju pre nego što se pojavi sa željenim rešenjem?

- U redu. Nastavite.

Moris se namešta na stolici i okreće monitor tako da Savoj može da ga vidi: na ogromnom monitoru se vidi gravura, verovatno iz XIX veka.

- Ovo je najpoznatiji serijski ubica: Džek Trbosek. Bio je aktivan u Londonu samo u drugoj polovini 1888. godine kada je ubio pet ili sedam žena najavnim ili polujavnim mestima. Raseao im je stoma-ke, vadio im creva i materice. Nikada ga nisu uhvatili. Postao je mit, i potraga za njegovim pravim identitetom traje i danas.

Slika na monitoru se promenila u nešto što je ličilo na astralnu mapu.

- Ovo je potpis Zodijaka. Dokazano je da je ubio pet parova u Kaliforniji u periodu od deset meseci; to su bili mladi parovi koji su parkirali kola na izolovanim mestima da bi malo uživali u intimno-stima. Slao je pisma policiji s ovim znakom koji liči na keltski krst. Do danas nije otkriveno ko je to bio.

„Kako u Džekovom slučaju, tako i u Zodijakovom, stručnjaci ve-ruju da se radi o ljudima koji su žeeli da uspostave moral i lepo po-našanje u svojoj okolini. Imali su, mogli bismo reći, misiju koju treba da ispune. Za razliku od onoga kakvim je štampa žeela da ih prika-že dajući im nadimke koji plaše, kao što su Bostonski davitelj ili Čedomorac iz Tuluza, oni su se vikendom normalno družili sa svo-jim komšijama i vredno radili da zarade za život. Niko od njih nije imao finansijsku korist od zločina.“

Razgovor sada počinje da zanima Savoja.

- Što znači da to može biti baš bilo ko od ljudi koji su došli u Kan na Festival...

- ...odlučan, svesno se je teror iz potpuno absurdnog razloga, kao što je na primer „borba protiv diktature mode”, ili „stati na kraj promociji filmova koji podstiču nasilje”. Da bi ga opisala, štampa smišlja ime koje izaziva jezu i počinje da prati pogrešne tragove. Zločini koji nemaju nikakve veze s ubicom njemu se pripisuju. Panika se rađa i završava se samo ako je on slučajno - ponavljajam, slučajno - uhapšen. Jer često on deluje određeno vreme, a zatim potpuno nestaje. Ostavio je traga u istoriji, verovatno piše neki dnevnik koji će biti otkriven posle njegove smrti i to je sve.

Savoj više ne gleda na sat. Zvoni mu telefon, ali odlučuje da se ne javi: tema je mnogo komplikovanija nego stoje mislio.

- Slažete se sa mnom.

- Da - kaže najveći autoritet Skotland Jarda, čovek koji se proslavio rešavanjem pet slučajeva koje su ostali smatrani izgubljenima.

- Po čemu zaključujete da se radi o serijskom ubici?

Moris je na monitoru video nešto što liči na elektronsku poštu i nasmejao se. Inspektor koji ga je posetio najzad je počeo da poštije ono što mu govori.

- Po potpunom odsustvu motiva za zločine koje čini. Većina ovih kriminalaca ima nešto što zovemo „potpis”: biraju samo jednu vrstu žrtve - to mogu biti homoseksualci, prostitutke, beskućnici, parovi koji se kriju po šumarcima, itd. Drugi su dobili naziv „asimetrične ubice”: ubijaju zato što ne mogu da kontrolišu impuls. Dolaze do određene tačke kada je ovaj impuls zadovoljen i prestaju da ubijaju sve dok nagon ne bude ponovo izvan kontrole. Takav je naš slučaj.

„U ovom slučaju u obzir treba uzeti nekoliko stvari: zločinac je veoma sofisticiran. Bira različito oružje - ruke, otrov, skalpel. Ne pokreće ga neki od klasičnih motiva kao što su seks, alkoholizam, ili vidljivi psihički poremećaji. Poznaje anatomiju ljudskog tela - to je jedini potpis za sada. Verovatno je mnogo unapred planirao ubistva, jer sigurno nije bilo lako nabaviti otrov, tako da možemo da svr-

stamo u grupu onih koji smatraju da „izvršavaju misiju”, za koju još uvek ne znamo koja je. Po onome što sam mogao zaključiti iz slučaja s devojkom, i to je jedini trag koji do sada imamo, koristio je jedan vid ruske borilačke veštine koja se zove sambo.

„Mogao bih da idem dalje i kažem da je deo potpisa i to da se zbliži sa žrtvom i prijateljski s njom opšti neko vreme. Ali ova teorija se ne uklapa u slučaj ubistva koje se desilo usred ručka na jednoj od Kanskih plaža. Koliko sam video, žrtva je bila u pratnji dva telohranitelja koji bi u tom slučaju reagovali. A bila je i pod prismotrom Evropola.”

Rus. Savoj razmišlja da uzme telefon i traži da hitno istraže sve hotele u gradu. Muškarac od nekih četrdeset godina, lepo obučen, blago prosede kose, Rus.

- Činjenica da je upotrebio rusku borilačku veštinu ne znači da je te nacionalnosti - Moris je pogodio šta misli, kao svaki dobar biviši policajac. - Isto kao što ne možemo reci da je južnoamerički Indianac jer je koristio kurare.

- Šta ćemo onda?
- Onda ćemo da čekamo sledeći zločin.

18:50

Pepeljuga!

Kada bi ljudi više verovali u bajke umesto da slušaju svoje muževe i roditelje - a oni misle daje sve nemoguće - proživljavali bi upravo ovo što ona ima priliku da iskusи u jednoj od sijaset limuzina koje se polako ali sigurno kreću ka stepenicama, crvenom tepihu, najvećoj modnoj pisti na svetu.

Poznati je pored nje, stalno nasmejan, obučen u lepo svečano odelo. Pita da li je napeta. Naravno da nije: u snovima ne postoji napetost, nervosa, anksioznost ili strah. Sve je savršeno, stvari se dešavaju kao na filmu - heroina pati. bori se, ali uspeva da ostvari sve što je oduvek želela.

- Ako Hamid Husein reši da istraže u ovom projektu, i ako film bude uspešan kao što očekuje, spremi se za još ovakvih trenutaka.

Ako Hamid Husein istraže u ovom projektu? Ali zar nije već sve dogovorenog?

- Potpisala sam ugovor kada sam otišla po haljinu, u Sobi za poklone.

- Zaboravi šta sam rekao, neću da ti kvarim ovaj tako poseban trenutak.

- Molim te, nastavi.

Upravo je to bio odgovor koji je Poznati očekivao od naivne devojke. S velikim zadovoljstvom joj izlazi u susret.

- Učestvovao sam u bezbroj projekata koji počnu i nikada se ne završe. To je deo igre, ali nemoj sada time da se baviš.

- A ugovor?

- Ugovori služe da se advokati raspravljaju dok zarađuju novac. Molim te, zaboravi šta sam rekao. Uživaj u trenutku.

„Trenutak* se približava. Zbog usporenog saobraćaja, ljudi mogu da vide koje u kolima, uprkos zatamnjениm staklima koja razdvajaju izabrane od smrtnika. Poznati maše, nekoliko ruku kuca na vrata i traži da spusti prozor samo na trenutak, da im da autogram, da ga slikaju.

Poznati maše, kao da ne razume šta žele, ubeđen da je jedan osmeh dovoljan da preplavi svet njegovom svetlošću.

Napolju vlada prava histerija. Gospode na svojim stoličicama na sklapanje koje verovatno tu sede od jutra i štrikaju, muškarci s pivskim stomacima koji kao da umiru od dosade ali moraju da budu tu sa svojim sredovečnim suprugama doteranim kao da i one treba da prošetaju crvenim tepihom, deca koja uopšte ne shvataju šta se dešava, ali znaju da se radi o nečemu važnom. Azijati, crnci, belci, ljudi svih godišta čeličnom ogradom odvojeni od uzane trake kojom limuzine prolaze, žele da veruju da su na samo dva metra od velikih legendi ove planete, a u stvari ta razdaljina se meri stotinama hiljada kilometara. Jer ne čini razdaljinu samo čelična ograda i staklo automobila, već prilika, šansa i talenat.

Talenat? Da, ona želi da veruje da se i talenat računa, ali zna da sve zavisi od igre kockama koju igraju bogovi i tako biraju određene osobe, dok druge stavljaju na suprotnu stranu nepremostive provalije sjedinim zadatkom da aplaudiraju, obožavaju i optužuju kada se kolo sreće okrene.

Poznati se pravi da razgovara s njom, a u stvari ne izgovara ni reč, samo gleda i pokreće usne kao veliki glumac, što i jeste. To ne radi ni sa željom ni sa zadovoljstvom; Gabrijeli je odmah jasno da ne želi da bude bezosećajan prema svojim obožavateljima koji stoje napolju, ali u isto vreme nema više strpljenja da maše, smeši se i šalje poljupce.

- Verovatno misliš da sam arrogantna i cinična osoba i da imam srce od kamena - najzad nešto progovara. - Ako jednog dana stigneš tamo gde želiš, shvatićeš šta osećam: nema izlaza. Uspeh porobljava i u isto vreme te čini zavisnom, i na kraju ćeš se, kada budeš ležala u krevetu s nekim muškarcem, ili ženom, sigurno upitati: da li je vredelo? Zašto sam uvek ovo želela?

Pravi pauzu.

- Nastavi.

- Ne znam zašto ti ovo govorim.
- Zato što želiš da me zaštitiš. Zato što si dobar čovek. Nastavi, molim te.

Gabrijela je možda bila naivna za mnoge stvari, ali bila je i žena, i znala je kako da od muškarca dobije skoro sve što poželi. U ovom slučaju glavno oružje je taština.

- Ne znam zašto sam uvek ovo želeo - Poznati je upao u zamku i sada pokazuje svoju osetljivu stranu, dok obožavaoci spolja mašu.
- Često, kada se posle napornog radnog dana vratim u hotel, uđem pod tuš i dugo, dugo slušam samo zvuk vode kako mi udara u telo. Dve suprotstavljenje sile se u meni bore; ona koja mi govori da treba da se zahvalim nebesima, i ona koja mi kaže da treba sve da napustim dok je još vreme.

„U tim trenucima se osećam kao najnezahvalniji čovek na svetu. Imam obožavaoce, a već mi nedostaje strpljenje. Dobijam pozive za najprestižnije zabave na svetu, a samo želim da što pre odem i vratim se u sobu da u tišini čitam neku dobru knjigu. Muškarci i žene dobre volje mi dodeljuju nagrade, organizuju skupove i čine sve da bih bio srećan, aja sam u stvari umoran, inhibiran. i mislim da ne zaslužujem sve to, jer nisam dostojan svog uspeha. Razumeš?“

Za delić sekunde Gabrijela saoseća s čovekom koji se nalazi pred nje: zamišlja na koliko zabava je morao da učestvuje u toku godine, a tamo uvek neko traži da se slika s njim, traži autogram, priča mu potpuno nezanimljivu priču dok se on pravi da pažljivo sluša, predlaže neki novi projekat, zbumjuje ga klasičnim „ne sećaš me se?“, hvataju se za telefon i mole ga da kaže samo par reči detetu, ženi ili sestri. A on uvek veseo, uvek pažljiv, uvek raspoložen i pristojan, prvaklasni profesionalac.

- Razumeš?
- Razumem. Ali volela bih da imam tvoje nedoumice, a znam da mi još mnogo toga nedostaje.

Još četiri limuzine i onda su oni na redu. Sofer ih obaveštava da se pripreme. Poznati spušta malo ogledalo iz krova, namešta kravatu i ona čini isto s kosom. Gabrijela već može da vidi deo crvenog tepiha, dok su stepenice još uvek van vidokruga. Histerija je nestala

kao nekom magijom, ljudi koji se nalaze napolju imaju identifikacione kartice oko vrata, razgovaraju između sebe i uopšte ne obraćaju pažnju na to koje u kolima, već umorni od scene koja se ponavlja.

Još dva vozila. S njene leve strane pojavljuje se nekoliko stepenika staze kojom će proći. Muškarci u odelima s kravatom otvaraju vrata, a agresivna čelična ograda zamenjena je plišanim konopcima koji su zakačeni za stubove od drveta i mesinga.

- Do đavola!

Poznati ispušta uzvik. Gabrijela se trže.

- Do đavola! Vidi koje tamo! Vidi ko tamo izlazi iz kola!

Gabrijela ugleda jednu žensku Superzvezdu, takođe u modelu Hamida Huseina, koja je upravo spustila stopalo na početak crvenog tepiha. Poznati okreće glavu u suprotnom pravcu od Kongresne palate, ona prati njegov pogled i vidi nešto što nikako nije očekivala. Zid od ljudi visok skoro tri metra iz kojeg blicevi sevaju bez prestanka.

- Gledaš u pogrešnom pravcu - teši se Poznati, koji kao daje izgubio sav svoj šarm. I ljubaznost i životne probleme. - Ovi nisu dobili akreditacije. Oni su iz drugorazredne štampe.

- Zašto si rekao „do đavola“?

Poznati ne uspeva da sakrije daje iznerviran. Drugi su u redu.

- Zar ne vidiš? Devojko, iz kog si ti sveta? Kada budemo kročili na crveni tepih, aparati odabranih fotografa, koji se nalaze tačno na sredini staze, okrenuće objektive ka njoj!

Obraća se šoferu:

- Vozi sporije!

Šofer pokazuje na čoveka u civilu koji takođe ima identifikaciju oko vrata i koji im daje znake da voze dalje i ne ometaju saobraćaj.

Poznati duboko udiše; ovo nije njegov srećan dan. Zašto je sve ono rekao početnici koja se nalazi pored njega? Da, istina je, dosta mu je života kojim živi, a i tako nije mogao da zamisli ništa drugo.

- Nemoj da istrčavaš iz kola - kaže. - Učinimo sve što možemo da se ovde dole zadržimo što duže. Ostavimo dobar razmak između devojke i nas.

„Devojka“ je Superzvezda.

Par koji izlazi iz kola ispred njih izgleda da ne privlači toliko pa-

žnje - iako su sigurno važni, jer niko ne stiže do tih stepenica ako nije savladao mnoge vrhove u životu.

Njen pratilac kao da se malo opustio, ali sada je red na Gabrijelu da bude napeta i ne zna kako treba da se ponaša. Dlanovi joj se znoje. Hvata se za tašnu punu hartije, diše duboko i moli se.

- Hodaj polako - kaže Poznati. - I nemoj da stojiš previše blizu mene.

Limuzina stiže. Oboja vrata se otvaraju.

Odjednom, ogromna buka kao da osvaja čitav univerzum, čuje uzvike sa svih strana - do tog trenutka nije bila svesna da se nalazi u zvučno izolovanim kolima i da ništa od toga nije mogla da čuje. Poznati izlazi nasmejan, kao da se pre dva minuta ništa nije desilo i da je on i dalje centar sveta - nezavisno od izjava koje je dao u kolima i koje su zvučale istinito. Da je u sukobu sa sobom, svojim svetom, svojom pričom - da ne može više da napravi ni korak nazad.

„O čemu to razmišljam? Treba da se koncentrišem, da živim sadašnji trenutak! Da se popnem uza stepenice!"

Oboje mašu „drugorazrednim" medijima i dosta vremena provode kod njih. Ljudi im pružaju papire, on daje autograme i zahvaljuje se obožavaocima. Gabrijela ne zna da li da stane pored njega ili treba da nastavi u pravcu crvenog tepiha i Kongresne palate - ali je spašava neko ko joj pruža papir i olovku i traži autogram.

To nije prvi autogram koji daje u životu, ali sigurno je najvažniji do sada. Gleda u gospodu koja je uspela da se provuče do sektora zatvorenog za javnost, smeši joj se, pita kako se zove - ali ne uspeva ništa da čuje zbog vike fotografa.

Ah, kako bi volela da se ceremonija prenosi uživo u čelom svetu, da njena mama može daje vidi kako dolazi u prekrasnoj haljini u pratnji velike zvezde (iako sada već počinje da sumnja, ali bolje da se brzo reši tih negativnih vibracija u glavi), kako daje najhitniji autogram u svojih dvadeset pet godina života! Ne uspeva da čuje ime žene, smeška se i piše nešto u stilu „s ljubavlju".

Poznati joj prilazi:

- Idemo. Put je slobodan.

Žena kojoj je upravo napisala nežne reči čita šta joj je napisala i buni se:

- Ovo nije autogram! Treba mi tvoje ime da mogu da ga povezem s fotografijom!

Gabrijela se pravi da ne čuje - ništa na svetu ne može da uništi ovaj magični trenutak.

Uspinju se uz najslavnije evropske stepenice duž kojih su policajci napravili neku vrstu kordona, iako je publika daleko odatle. Na fasadi zgrade, s obe strane, postavljeni su огромни plazma-ekrani koji sirotim smrtnicima napolju prikazuju šta se dešava u unutrašnjosti tog svetilišta pod vedrim nebom. Iz daljine stižu histerični uzvici i zvuk s ekrana. Kada stignu na neku vrstu dugačkog stepenika, gde ima utisak kao da su stigli na prvi sprat, primećuje još jednu gomilu fotografa, samo ovoga puta u svečanim odelima, koji izvikuju ime Poznatog i traže da se okrene ovamo, onamo, samo još jednu, molim vas pridite, gledajte gore, gledajte dole! Drugi ljudi prolaze pored njih i nastavljaju da se penju uza stepenice, ali fotografi nisu za njih zainteresovani; Poznati i dalje održava svoj glamur netaknutim, ponaša se kao da mu je svejedno, malo se šali kako bi pokazao da je opušten i naviknut na to.

Gabrijela primećuje da i ona privlači pažnju; iako ne izvikuju njeni ime (nemaju baš nikakvu predstavu koje ona) prepostavljaju da bi mogla da bude nova ljubav poznatog glumca, traže da se približe jedno drugom i zajedno se slikaju (što Poznati čini na nekoliko sekundi, uvek na opreznoj razdaljini i uz izbegavanje bilo kakvog fizičkog kontakta).

Da, uspeli su da izbegnu Superzvezdu! Ona je u ovom trenutku već na vratima Kongresne palate i pozdravlja se s predsednikom Filmskog festivala i gradonačelnikom Kana.

Poznati daje znak rukom da nastave da se penju uza stepenice. Ona posluša.

Gleda dalje, vidi огромни ekran koji je strateški postavljen tako da ljudi mogu da vide sebe. Glas preko razglosa najavljuje:

- U ovom trenutku, stiže...

I izgovara ime Poznatog i njegov najpoznatiji film. Kasnije će joj neko reći da svi koji su već unutarnim putem interne televizije gledaju isto što se vidi na ekranu napolju.

Penju se uz ostatak stepenica, stižu do vrata, pozdravljaju se s predsednikom Festivala i gradonačelnikom, i ulaze. Sve to skupa traja je manje od tri minuta.

U tom trenutku Poznatog okružuju ljudi koji bi s njim malo da pričaju, malo da mu se dive, da se slikaju (čak i odabrani to rade, slikaju se s poznatima). Unutra je veoma vruće, Gabrijela se plaši da će joj to upropastiti šminku i...

Šminka!

Da. potpuno je zaboravila. Sada treba da izađe kroz neka vrata koja se nalaze s leve strane, nekoje tamo čeka napolju. Mehanički silazi niza stepenice, prolazi pored dvojice ili trojice službenika obezbeđenja. Jedan od njih je pita da li izlazi da puši i da li planira da se vratи na film. Ona odgovara da ne i odlazi dalje.

Prolazi između nekoliko čeličnih ograda, nikoje ništa ne pita - jer izlazi, a ne pokušava da upadne unutra. Može da s leđa vidi masu koja i dalje maše i više na limuzine koje ne prestaju da stižu. Jedan čovek joj prilazi, pita je kako se zove i moli je da podje za njim.

- Možeš li da sačekaš jedan minut?

Čovek deluje iznenađeno, ali klima gladom. Gabrijela zuri u stari ringišpil, koji tamo стоји verovatno od početka prošlog veka i nastavlja da se vrti, dok deca skaču po figurama.

- Možemo li sada da krenemo? - ljubazno pita čovek.

- Samo još minut.

- Zakasnićemo.

Ali Gabrijela više ne može da kontroliše plač, napetost, strah, užas ona tri minuta koja je upravo proživila. Kompulzivno štuka - šminka je ne zanima, ionako će je popraviti. Čovek pruža ruku da se na nju nasloni i ne saplete zbog visokih štikli; zajedno idu prema trgu koji izlazi na Kroazetu, huk mase svakim časom postaje sve udaljeniji, štucanje postaje sve glasnije. Plače sve suze dana, nedelje, godina u kojima je sanjala ovaj trenutak - i koji se završio pre nego što je mogla da shvati šta se desilo.

- Izvinite - kaže čoveku koji je prati.

On je pomiluje po glavi. Njegov osmeh je pun nežnosti, razumevanja i samilosti.

19:31

Najzad je shvatio da nije moguće tražiti sreću po svaku cenu - život mu je već dao maksimum i počinjao je da shvata daje uvek bio darežljiv prema njemu. Od sada pa do kraja života će se posvetiti otkopavanju blaga skrivenog u njegovoj patnji i iskoristiti svaki trenutak radosti kao daje poslednji.

Pobedio je iskušenja. Zaštićen je duhom devojke koja je savršeno razumela njegovu misiju i koja je sada počinjala da mu otvara oči za prave razloge zbog kojih je došao u Kan.

U jednom trenutku, dok je bio u piceriji i prisećao se staje čuo na snimcima, Iskušenje gaje optužilo daje mentalno neuravnotežen čovek koji može da poveruje daje sve dozvoljeno u ime ljubavi. Ali. Bogu hvala, taj za njega najteži trenutak sada je prošlost.

On je potpuno normalna osoba; njegov posao zahteva disciplinu, radne navike, sposobnost pregovaranja, planiranje. Mnogi prijatelji mu govore da se u poslednje vreme malo otuđio; a ne znaju da je uvek bio takav. Činjenica daje morao da ide na zabave, svadbe i krštenja, da se pretvara da uživa u golfu nedeljom - sve to je bilo samo strategija za postizanje poslovnog cilja. Uvek je prezirao ovozemaljski život u kojem ljudi iza osmeha kriju tugu koju nose u dušama. Nije mu trebalo mnogo da shvati da je Superklasa zavisna od svog uspeha koliko i narkomani od droge i da su mnogo nesrećniji od onih koji u životu žele samo jednu kuću, baštu, dete koje se igra. obrok na stolu i ognjište da ih greje zimi. Ti ljudi su svesni svojih ograničenja, znaju daje život kratak, pa zašto bi stalno išli dalje?

Superklasa pokušava da proda svoje vrednosti. Obični ljudi se često žale na božiju nepravdu, zavide moći, pate kada vide da se drugi zabavljaju; a ne primećuju da se niko ne zabavlja, svi su zabrinu-

ti, nesigurni - iza nakita, automobila i novčanika punih novca kriju ogroman kompleks niže vrednosti.

Igor je osoba jednostavnog ukusa, iako se Eva uvek žalila na njegov stil oblačenja. Ali zašto kupiti košulju čija cena nije razumna, ako se etiketa nalazi s unutrašnje strane kragne, iza vrata? Koja je prednost u odlaženju u popularne restorane ako tamo nema ništa bitno da se čuje? Evaje imala običaj da kaže da nije razgovorljiv na zabavama i skupovima na koje je morao da ide zbog posla. Igor je morao da menja svoje ponašanje i terao je sebe da bude simpatičan, ali sve je to izgledalo potpuno nezanimljivo. Gledao je kako ljudi oko njega pričaju bez prestanka, uporeduju cene akcija na berzi, komentarišu udobnosti svoje nove jahte, naširoko pričaju o utisku koji je ekspresionistički slikar ostavio na njih samo zato što su čuli priču turističkog vodiča dok su bili u poseti nekom od pariških muzeja, tvrde da je jedan pisac bolji od drugog - jer su pročitali kritike; nikada nemaju vremena da čitaju beletristiku.

Svi kulturni. Svi bogati. Svi zanosni. I svi se uveče pitaju: „Zar nije trenutak da stanem?“ I svi sami sebi odgovaraju: „Ako to učinim, život će mi izgubiti smisao.“

Kao da znaju staje smisao života.

Iskušenje je izgubilo bitku. Zelelo je da ga uveri da je lud: jedno je planirati žrtvovanje određenih osoba, a drugo je imati hrabrosti i biti sposoban da se to izvrši. Iskušenje je govorilo da svi mi sanjamo o tome da činimo zločine, ali da samo neuravnoteženi tu mračnu ideju pretvaraju u stvarnost.

Igor je uravnotežen. Uspešan. Da želi, mogao bi da unajmi plaćenog ubicu, najboljeg na svetu, da obavi njegov zadatak i šalje poruke Evi. Ili bi mogao da unajmi najbolju agenciju za odnose s javnošću na svetu; do kraja godine bio bi glavna tema ne samo ekonomskih časopisa, već i onih koji pišu o uspehu, sjaju i glamuru. Tada bi njegova bivša žena sigurno razmotrila posledice svoje pogrešne odluke i on bi znao pravi trenutak dajoj pošalje cveće i pozove je da se vrati - sve bi bilo oprošteno. Ima veze u svim slojevima društva - od poslovnih ljudi koji su do vrha stigli upornošću i trudom, do

kriminalaca koji nikada nisu imali priliku da pokažu svoju dobru stranu.

U Kan nije došao zato što oseca morbidno zadovoljstvo kada ugleda oči osobe koja se nalazi pred Neizbežnim. Ako je već odlučio da se nade na liniji fronta, u riskantnom položaju u kojem je sada, onda je siguran da će koraci koje pravi ovog dana koji kao da nema kraja, biti odlučujući da bi novi Igor koji postoji u njemu mogao da se rodi iz pepela njegove tragedije.

Uvek je umeo da donosi teške odluke i ide do kraja, a da niko, čak ni Eva, ne zna šta se dešava u mračnim odajama njegove duše. Godinama je u tišini trpeo pretnje pojedinaca i grupa, reagovao diskretno kada je cenio daje dovoljno snažan da može da likvidira osobe koje su mu pretile. Morao je mnogo da se kontroliše da bi sprečio da mu život bude obeležen lošim iskustvima kroz koja je prošao. Nikada nije svoje strahove i užase nosio kući: Evaje morala da ima miran život, bez saznanja o lomovima kroz koje svaki poslovni čovek prolazi. Izabrao je daje poštedi, a ona mu nije uzvratila istom merom, niti je pokazala razumevanje.

Duh devojke ga je smirio ovom mišlju, ali je dodao jednu stvar **0** kojoj do tada nije razmišljao: nije došao tamo da ponovo osvoji osobu koja ga je napustila, već da napokon shvati da ona nije bila vredna svih onih godina bola, svih onih meseci planiranja, sve njegove sposobnosti da oprosti, bude širokogrud i strpljiv.

Poslao je jednu, dve, tri poruke i Eva nije reagovala. Vrlo lako je mogla da sazna gde je odseo. Pet ili šest telefonskih poziva luksuznim hotelima ipak ne bi resili pitanje, jer se prijavio pod tuđim imenom i zanimanjem; ali ko traži, nađe.

Čitao je statistiku: Kan ima samo 70.000 stanovnika; taj broj se za vreme Festivala najčešće utrostruči, ali gosti uvek odsedaju na istom mestu. Gde je ona? Odsela je u istom hotelu kao on, posećuje isti bar - video ih je oboje prethodne večeri. Uprkos tome, Eva nije šetala Kroazetom u potrazi za njim. Nije zvala zajedničke prijatelje kraspitivala se gde je; barem jedan od njih je imao sve podatke, jer je prepostavlja da će ga ona za koju je mislio daje žena njegovog života kontaktirati kada sazna daje on tako blizu.

Prijatelj je imao uputstva da joj kaže gde mogu da se nađu, ali do sada - baš ništa.

Skida se, ulazi pod tuš. Eva nije zaslužila sve ono. Skoro je siguran da će je te večeri sresti, ali svakim časom to gubi na značaju. Možda je njegova misija mnogo veća od običnog pokušaja pridobijanja ljubavi osobe koja gaje izdala i koja javno priča loše o njemu. Duh devojke jakih obrva čini da se seti priče koju je čuo od jednog starog Avganistanca u pauzi između dve borbe.

Stanovnici jednog planinskog grada u oblasti Herat očajni su posle mnoga vekova rasula i loših vladara. Ne mogu da ukinu monarhiju preko noći, ali u isto vreme ne mogu više da izdrže generacije arogantnih i egoističnih kraljeva. Okuplja se Loja đirga, lokalni savet mudraca.

Loja đirga odlučuje: birače novog kralja svake četiri godine i on će imati neograničenu vlast. Moći će da povećava poreze, traži potpunu poslušnost, traži da spava s drugom ženom svake noći, da jede i piće koliko god može. Nosiće najbolju odeću, jahaće najbolje životinje. Sve u svemu: koje god naređenje da izda, ma koliko absurdno bilo, biće izvršeno i niko neće smeti da dovodi u pitanje njegovu logiku ili pravičnost.

Međutim, po isteku četvorogodišnjeg perioda, mora da se odrekne prestola i napusti grad sa svojom porodicom bez ičega, samo u odeći koju ima na sebi. Svi su znali da to znači sigurnu smrt u roku od najviše tri do četiri dana, jerje u toj dolini postojala samo ogromna pustinja koja je zimi bila ledena, a leti nepodnošljivo vrela.

Mudraci iz Loje đirge misle da niko neće smeti da preuzme vlast i da će moći da se vrati na stari sistem demokratskih izbora. Odluka je obznanjena: presto vladara je sloboden, ali uslovi za zauzimanje tog položaja su strogi. U prvom trenutku nekoliko osoba se zainteresovalo za ponuđenu mogućnost. Jedan starac oboleo od raka prihvatio je izazov, ali je s osmehom na licu umro pre isteka mandata. Nasledio ga je jedan luđak, ali zbog svog stanja otišao je posle četiri meseca (pogrešno je razumeo uslove) i nestao u pustinji. Od tog trenutka počele

su da kruže priče daje presto proklet i niko se više nije usudio da se prijavi. Grad je ostao bez vladara i haos je počeo da ga osvaja: stanovnici su shvatili da monarhistička tradicija treba da bude zaboravljena zauvek i počeli su da se pripremaju za pramenu običaja. Loja dirga slavi svoju mudru odluku: nisu primorali narod da bira, samo su uspeli da eliminišu ambiciju onih koji su želeli vlast po svaku cenu.

U tom trenutku se pojavljuje jedan mlađi čovek, srećno oženjen, otac traje dece.

- Prihvatom položaj - reče.

Mudraci pokušavaju da mu objasne rizike koje vlast nosi. Kažu mu da ima porodicu, da su oni takvu meru doneli samo da bi obeshrabrili avanturiste i despote. Ali mlađi čovek čvrsto ostaje pri svojoj odluci. A pošto ne mogu da ponište sopstvenu odluku, mudraci Loje dirge nemaju drugog izbora osim da sačekaju još četiri godine da bi sproveli svoje planove.

Mlađi čovek i njegova porodica postaju odlični vladari; pravični su, bolje raspoređuju bogatstvo, smanjuju cenu hrane, pritežuju narodna veselja da proslave smene godišnjih doba, stimulišu zanatski rad i muziku. Za sve to vreme, međutim, svake večeri veliki karavan konja izlazi iz grada vukući teške zaprege čiji tovar je prekriven platonom od jute, tako da niko ne može da vidi šta se unutra nalazi.

I nikada se ne vrati.

U početku su mudraci Loje dirge mislili da pljačka riznicu. Ali tešila ih je činjenica da mlađi čovek nikada nije napuštao grad; daje to ikada uradio i zašao za prvu planinu, shvatio bi da će konji vrlo brzo lipsati jer se njihov grad nalazi najednom od najnegostoljubivijih delova planete. Ponovo se sastaju i kažu: pustimo ga da radi šta želi. Čim mu istekne mandat, otići ćemo do mesta gde su konji pali od iznemoglosti, a konjanici umrli od žedi. i sve ćemo vratiti u grad.

Više se ne brinu, već strpljivo čekaju.

Po isteku četiri godine, mlađi čovek mora da side s prestola i napusti grad. Narod se buni: uostalom, dugo nisu imali tako mudrog i pravednog vladara!

Ali odluka Loje dirge mora da se poštuje. Mlađi čovek ide kod svoje žene i dece i traži da krenu za njim.

- Učiniću to - kaže žena. - Ali barem ostavi našu decu ovde; oni će preživeti i pričati priču o tebi.

- Veruj mi.

Pošto su plemenska pravila stroga, žena nema izbora - mora da posluša muža. Uzjahuju konje, odlaze do gradske kapije, oprštaju se od prijatelja koje su stekli dok su vladali mestom. Loja dirga je zadovoljna: čak i kada postoji tolika podrška, sudbina mora biti ispunjena. Niko se više neće usuditi da se popne na presto, a demokratska tradicija će najzad biti ponovo uspostavljena.

Čim budu mogli, povratiće blago koje bi do sada trebalo da je napušteno u pustinji, na manje od tri dana od grada.

Mladi čovek s porodicom u tišini ide ka dolini smrti. Žena se ne usuđuje da progovori ni reč, deca ne shvataju šta se dešava, a mladi čovek kao da je utonuo u misli. Prolaze jedno brdo, ceo dan putuju preko ogromne visoravni i kada su se uspeli na sledeće brdo. legoše da prespavaju.

Žena se već u zoru budi - želi da iskoristi poslednja dva dana života da posmatra planine zemlje koju je toliko volela. Odlazi do vrha brda, gleda dole očekujući da vidi još jednu pustu visoravan. I zaprepasti se.

Tokom četiri godine karavani koji su noću izlazili iz grada nisu odnosili nakit ili zlatnike.

Odnosili su cigle, seme, drvo, crep, tkaninu, začine, životinje, tradicionalne alatke za bušenje zemljišta i nalaženje vode.

Pred njenim očima je novi grad - mnogo moderniji i lepši. u kojem sve funkcioniše.

- Ovo je tvoje kraljevstvo - kaže mladi čovek, koji se upravo probudio i pridružio joj se. - Od kada sam saznao za dekret, znao sam da je nemoguće pokušati popraviti za četiri godine ono što su vekovi korupcije i loše vlasti uništili. Ali u jedno sam bio siguran: moguće je početi sve iznova.

Počinje sve iznova, dok mu voda udara u lice. Najzad je shvatio zastoje prva osoba s kojom je u Kanu uistinu razgovarao sada pored njega, ispravlja mu kurs, pomaže mu da učini neophodne ispravke.

dajući mu obrazloženje zašto njegova žrtva nije bila slučajna ili bespotrebna. S jedne strane, shvatio je da je Eva uvek bila perverzni entitet zainteresovan samo za uspon na društvenoj lestvici, makar to značilo i napustiti porodicu.

„Kada se vратиш u Moskvu, trudi se da se baviš sportom. Često se bavi sportom. To će ti pomoći da se osloboдиš napetosti.“

Vidi njeno lice u oblaku pare koju pravi vrela voda. Nikada nije bio tako blizak s nekim kao sada s Olivijom. devojkom jakih obrva.

„Nastavi dalje. Iako više nisi toliko siguran, nastavi dalje; Božiji znaci su tajnoviti i ponekad se put prikaže tek kada počneš da hodaš.“

Hvala ti, Olivija. Ko zna. možda je tu da svetu pokaže izopačenost sadašnjosti na primeru kanskog Festivala kao njene vrhovne manifestacije?

Nije siguran. Ali bilo kako bilo. tu je s nekim razlogom, i dve godine napetosti, planiranja, straha i nesigurnosti najzad će biti opravdani.

Već može da zamisli kako će izgledati sledeći Festival: svi će morati da koriste magnetne kartice, čak i na zabavama na plaži, snajperisti će biti na svim krovovima, stotine policajaca u civilu će biti na javnim mestima. detektori za metal na ulazima svih hotela, gde će veliki sinovi Superklase morati da čekaju da policija pregleda njihove torbe, skida cipele sa štiklom, traži da iznova prolaze kroz detektorjer im je u džepu ostalo par novčića pa se oglasio signal, naređuje sedokosoj gospodi da podignu ruke da bi ih pretresli kao neke kriminalce; vodice žene u jedinu kabinu od platna montiranu na ulazu - potpuno rušeći staru eleganciju mesta - gde treba strpljivo da čekaju u redu da ih pretrese policajka, sve dok ne otkrije zašto se alarm uključio: zbog metalnog fišbajna koji se nalazi u dnu korpe od brus-haltera.

Grad će početi da pokazuje svoje pravo lice. Napetost, vredanje, bezosećajni pogledi policajaca i izgubljeno vreme zameniče luksuz i glamur. Otuđenost će biti sve veća - ovoga puta to će biti izazvano postavkom sistema, a ne večnom arogancijom odabranih. Povećaće se troškovi koji padaju na leđa poreskih obveznika zbog dodatnih

vojnih snaga koje dežuraju u običnom letovalištu sa zadatkom da zaštite ljudе koji pokušavaju da se zabave.

Protesti. Pošteni radnici se bune protiv onoga što smatraju absurdnim. Vlada izdaje saopštenje u kojem kaže da razmatra mogućnost da se ti troškovi prebace na organizatore Festivala. Sponzori - koji bi mogli da snose ove troškove - već prestaju da budu zainteresovani jer je jednog od njih ponizio petorazredni agent kada mu je rekao da učuti i poštuje bezbednosni sistem.

Kan počinje da umire. Dve godine kasnije shvataju daje sve što su učinili da održe zakon i red bilo vredno truda: nije bilo nijednog zločina za vreme Festivala. Teroristi više ne mogu da seju paniku.

Žele da se vrate na staro, ali to nije moguće; Kan i dalje umire. Novi Vavilon je uništen. Sodoma modernih vremena nestaje s mape.

Izlazi iz kupatila čvrsto rešen: kada se vrati u Rusiju, daće svojim službenicima zadatak da otkriju podatke o devojčinoj porodici. Slaće im anonimne donacije putem računa koji ne mogu izazvati sumnju. Platiće talentovanog pisca da napiše njenu priču i snosiće troškove prevoda u čelom svetu.

„Priča o devojci koja prodaje rukotvorine na ulici, koju je momak tukao a roditelji izrabljivali, dok jednog dana nije predala svoju dušu neznancu i time promenila deo planete.“

Otvara orman, vadi besprekorno belu košulju, lepo ispeglan smoking, ručno napravljene lakovane cipele. Vezivanje čvora na leptirmašni ne predstavlja mu problem, radio je to barem jednom nedeljno.

Uključuje televizor: vreme je za lokalne vesti. Šetnja crvenim tepihom zauzima veliki deo dnevnika, ali tu je i kratka reportaža o ženi koja je ubijena na molu.

Policija je opkolila lokaciju, momak koji je video šta se desilo (Igor obraća pažnju, ali nema nikakav nagon da se sveti zbog bilo čega) kaže da je video zaljubljeni par kako seda na klupu da razgovara, čovek je izvadio mali skalpel i počeo njime da prelazi preko te la žrtve, a žena je izgledala zadovoljno. Zato nije odmah zvao policiju - bio je uveren da se radi o igri.

„Kako je izgledao?“

Belac od nekih četrdeset godina, tako i tako obučen, finih manira.

Nema zašto da se brine. Otvara svoju kožnu torbu i vadi dve koverte. Jedna je pozivnica za zabavu koja treba da počne za sat vremena (mada svi znaju da će kasniti bar 90 minuta) i na kojoj će sigurno videti Evu: ako ona nije došla k njemu, treba da ima strpljenja. Sada je kasno, ići će daje vidi u svakom slučaju. Manje od 24 sata bilo je dovoljno da shvati kojom vrstom žene se oženio i daje bespotrebno patio dve godine.

Druga koverta je srebrna i hermetički zatvorena. Na njoj je kaligrafskim slovima ispisano „Za tebe”, tako da može biti namenjeno i muškarcu i ženi.

Hodnici su pod video nadzorom - kao i u većini hotela danas. U nekom delu podruma zgrade nalazi se mračna soba puna monitora, u kojoj grupa ljudi budno prati svaki detalj onoga što se u hotelu odvija. Njihov zadatak je da uoče bilo šta stoje izvan uobičajenog, kao što je na primer čovek koji se satima penja i spuštao hotelskim stepeništem: poslali su svog čoveka da vidi šta se dešava i on je dobio odgovor „besplatna vežba”. Postoje u pitanju bio gost hotela, službenik se izvinio i udaljio.

Njih, naravno, ne zanimaju gosti koji ulaze u sobe drugih gostiju i izlaze tek sutradan ujutru, najčešće posle doručka. To je uobičajeno. To se njih ne tiče.

Monitori su povezani na specijalni digitalni sistem za snimanje; sve što se dešava u javnim delovima hotela čuva se šest meseci u se-fu čiji ključ imaju samo direktori. Nijedan hotel na svetu ne želi da izgubi svoju klijentelu zato stoje neki ljubomorni muž koji ima mnogo novca uspeo da potplati nekog od radnika obezbeđenja i tako objavi (ili proda) snimke u nekom od trač časopisa, pošto ih je iskoristio kao dokaze na sudu kako bi izbegao da ženi pripadne deo njegovog bogatstva.

Ako bi se to ikada desilo, bio bi to tragičan udarac prestižu ustanove koja se diči svojom diskrecijom i pouzdanošću. Posećenost hotela bi odmah drastično pala - uostalom, ako je neki par odlučio da ide u luksuzan hotel, to je zato što znaju da njegovo osoblje nikada ne vidi ništa više od onoga što su obučeni da vide. Ako neko naruči

obrok u sobi, na primer, konobar ulazi u sobu s pogledom fiksiranim na kolica koja gura, pruža račun koji gost treba da potpiše i nikada - NIKADA - ne gleda u pravcu kreveta.

Skupe prostitutke i žigoli se oblače diskretno - iako ljudi koji su u mračnoj sobi punoj monitora, zahvaljujući podacima dobijenim od policije, znaju tačno ko su oni. To ih takođe ne interesuje, ali obraćaju posebnu pažnju na vrata na koja su ušli, sve dok ih ne vide da su izašli. U nekim hotelima, osoblje telefonske centrale je zaduženo da smisli lažni poziv da bi proverili da li je sve u redu s gostom: on se javlja, ženski glas traži nepostojeću osobu, čuje besan odgovor u stilu „pogrešili ste sobu“ i spuštanje slušalice. Zadatak obavljen: nema razloga za brigu.

Pijani gosti su iznenađeni kada padnu na pod, pokušavaju da ključem otvore pogrešnu sobu, kada vide da se vrata ne otvaraju, počinju po njima da lupaju. U tom trenutku se niotkuda pojavljuje službenik hotela koji onuda „prolazi slučajno“ i nudi se da ga otprati do pravih vrata (obično na različitom spratu i vertikali).

Igor zna daje svaki njegov korak zabeležen u podzemlju hotela: dan, sat, minut i sekunda svakog njegovog ulaska u lobi, izlasci iz lifta, prilaz vratima apartmana, tren kada upotrebi magnetnu karticu da otvoriti vrata. Od tada pa nadalje može da se opusti; niko nema uvid u ono što se u sobi dešava, to bi bilo preveliko zadiranje u tuđu intimu.

Otvara vrata i izlazi.

Imao je vremena da prouči sistem kamera u hotelu čim je stigao prethodne noći. Kao i u automobilu - koliko god retrovizora da ima, uvek postoji mrtav ugao u kojem vozač ne vidi vozilo koje ga obilazi - kamere dobro pokrivaju sve što se u hodniku dešava, osim četiri apartmana koji se nalaze na uglovima. Sigurno je da se nešto sumnjivo desilo ako neko od ljudi iz obezbedenja vidi da se osoba koja je izašla iz kadra jedne kamere nije ubrzo pojavila u kadru sledeće - moždaje nekome pozlilo - i odmah će poslati nekoga da proveri šta se desilo. Ako službenik tamo stigne i ne vidi nikoga, znači da je pozvan da uđe u jednu od soba, a to nadalje postaje privatna stvar gostiju.

Ali Igor ne planira da zastane. Sasvim prirodno ide hodnikom i kada se našao u visini skretanja za liftove, gura srebrnu kovertu ispod vrata sobe - moguće daje i apartman u pitanju - koja se nalazi na uglu.

Sve je potrajalo delić sekunde; ako je neko dole htio da prati njegovo kretanje, nije mogao ništa da primeti. Mnogo kasnije, kada budu pregledali snimke da bi identifikovali krivca za ono što se desilo, imaće mnogo poteškoća da utvrde tačan trenutak smrti. Možda gost nije u sobi pa će otvoriti kovertu kada se vrati posle nekog noćnog dešavanja. Možda je otvorio kovertu odmah, ali proizvod koji je unutra ne deluje odmah.

U međuvremenu će više ljudi proći pored istog mesta, svi će biti sumnjivi, a ako neko ko je lošije obučen - ili se bavi manje uobičajenim poslovima, kao što su masaža, prostitucija, rasturanje droge - ne bude imao sreće pa baš tuda prođe, biće odmah uhapšen i ispitani. U vreme filmskog festivala ogromne su šanse da se neko takav pojavi na monitoru obezbeđenja.

Svestan je da postoji opasnost o kojoj nije razmišljao: nekoje video ubistvo na molu. Posle administrativne procedure pozvaće ga da pogleda snimke. Ali Igor se prijavio s lažnim pasošem i izmišljenim imenom, slika u dokumentu prikazuje čoveka s naočarima i brkoviima (hotel se nije potrudio to ni da proveri, a i dajeste, rekao bi im da je brkove obrijao i da sada nosi kontaktna sočiva).

Ako se prepostavi da su brži od bilo koje policije na svetu i da su već zaključili da se radi o jednoj osobi koja je resila da priredi nekoliko neprijatnosti i tako osujeti nesmetan tok Festivala, čekaće njegov povratak, i čim se vrati u sobu pozvaće ga da da izjavu. Ali Igor zna daje to poslednji put da hoda hodnicima Martineza.

Ući će u njegovu sobu. Pronaći će potpuno prazan kofer, bez ikakvih otisaka prstiju. Otići će u kupatilo i pomisliće: „Vidi ovo, toliko para ima, a sam pere veš u lavabou hotelske sobe! Zar je moguće da nema para da plati pranje?”

Policajac će gurnuti ruku da uzme ono što smatra „dokaznim materijalom na kojem će biti pronađeni ostaci DNK, otisci prstiju i vlati kose”. Tada će jauknuti: prste će mu izgoreti sumporna kiselina u

koju je potopio sve stvari koje je za sobom ostavio. Kod sebe treba da ima samo lažni pasoš, kreditne kartice i gotovinu - i sve to mu je u džepovima smokinga, zajedno s beretom, pištoljem koji poznavaoci preziru.

Njemu je uvek bilo lako putovati: ne voli da nosi ništa teško. Čak i sada kada je u Kanu pred njim bila komplikovana misija, odabrao je lagan materijal, jednostavan za nošenje. Ne razume kako neki ljudi nose ogromne kofei'e čak i kada odlaze od kuće na samo par dana.

Ne zna ko će otvoriti kovertu, a to ga i ne zanima: taj izbor ne pravi on, već Andeo Smrti. Mnogo toga se može desiti u međuvremenu - čak i ništa.

Može se desiti da gost pozove recepciju i kaže da su mu isporučili nešto što nije namenjeno njemu i da traži da neko dođe da to uzme. Ili ga može baciti u đubre, misleći daje to još jedna ljubazna poruka od uprave hotela u kojoj pitaju da lije sve u redu; ima pametnije stvari da čita i treba da se pripremi za zabavu. Ako ga nade muškarac koji čeka da mu žena svakog časa naiđe, staviće ga u džep, ubeđen da mu sada žena koju je tokom popodneva saletao i pokušavao po svaku cenu da osvoji odgovara pozitivno. Možda ga nađe bračni par; pošto nijedno od njih ne zna kome je „za tebe“ namenjeno, obostrano zaključuju da nije vreme da počnu da sumnjaju jedno u drugo i bacaju kovertu kroz prozor.

Ako, međutim, uprkos svim ovim mogućnostima Andeo Smrti zaista reši da prhne krilima u lice primaoca, on (ili ona) će tada pogledati gornji deo i pogledati **staje** unutra.

Nešto za **staje** trebalo mnogo truda da se unutra ubaci.

Za to mu je bila potrebna pomoć svojih starih „prijatelja i saradnika“ koji su mu nekad pozajmili znatnu sumu novca da bi mogao da pokrene firmu i koji su bili veoma nezadovoljni kada su shvatili da je **resio** da ih isplati, jer su žeeli dug da naplate tek kada njima bude odgovaralo - uostalom, veoma su bili zadovoljni što su putem potpuno legalnog posla mogli ponovo da u ruski finansijski sistem ubace novac čije poreklo je teško objasniti.

Ipak, posle određenog perioda kada skoro da nisu pričali, pono-

vo su uspostavili kontakt. Kad god bi tražili neku uslugu - kao stoje da upišu čerku na fakultet ili kartu za koncert na koji je neko od njihovih „klijenata“ želeo da ide - Igor bi obrnuo nebo i zemlju da im izade u susret. Uostalom, oni su bili jedini koji su verovali u njegove snove, nezavisno od motiva koje su za to imali. Eva ih je - svaka pomisao na nju ga je sada iritirala toliko da se jedva kontrolisao - optuživala da su iskoristili naivnost njenog muža da bi oprali novac od trgovine oružjem. Kao daje to činilo neku razliku; on nije bio uključen ni u kupovinu ni u prodaju, a u svakom poslu na ovom svetu obe strane treba da zarade.

I svi prolaze kroz teške periode. Neki od njegovih bivših sponzora proveli su određeno vreme u zatvoru, a on ih nikada nije zaboravio - čak i kada mu pomoć više nije bila potrebna. Dostojanstvo čoveka se ne meri po osobama koje ga okružuju kada je na vrhuncu uspeha, već po sposobnosti da ne zaboravi na ruke koje su mu pomogle kada mu je bilo najpotrebnije. Ako su te ruke bile uprljane krvlju ili znojem, izade na isto: čovek na ivici ambisa ne pita ko mu pomaže da ne padne.

Osećanje zahvalnosti važno je za čoveka: niko neće daleko stići ako zaboravi one koji su ostali pored njega kada mu je bilo teško. I niko ne treba da podseća daje pomogao ili da su mu pomogli: Bog pažljivo gleda svoje sinove i kćeri i nagrađuje samo one koji se ponašaju u skladu s blagoslovima koji su im povereni.

Takoje, kada mu je zatrebao kurare, znao kome da se obrati - iako je morao da plati ogromnu cenu za nešto što se relativno lako načini u tropskim šumama.

Stiže u predvorje hotela. Zabava je udaljena više od pola sata vreme kolima i biće veoma teško naći taksi ako ga bude hvatao na ulici. Naučio je s godinama daje prva stvar koja se uradi kada se stigne na jedno ovakvo mesto dati - i ne tražiti ništa za uzvrat - bogatu napojnicu šefu recepcije; svi uspešni poslovni ljudi imaju običaj to da urade i uvek dobiju rezervacije u najboljim restoranima, karte za dešavanja koja žele da vide, informacije o određenim mestima u gradu koja nisu u turističkim vodičima jer bi skandalizovala srednju klasu.

S osmehom traži i dobija prevoz istog trenutka, dok se gost pred njega žali na probleme s prevozom s kojima je primoran da se suoči. Zahvalnost, potreba i veze. Svaki problem može biti rešen.

Čak i komplikovana priprema srebrne koverte sa sugestivnim „za tebe“, ispisanim lepim kaligrafskim slovima. Ostavio ga je za kraj svog zadatka, da u slučaju da Eva ne dobije priliku da shvati ostale poruke, ovu - najprefinjeniju od svih - bez sumnje shvati.

Njegovi nekadašnji prijatelji su našli načina da mu obezbede ono što je tražio. Ponudili su da mu učine uslugu besplatno, ali on je radije platio; imao je novca, nije želeo da se zadužuje.

Nije postavljaо bespotrebna pitanja; znao je samo da je osoba koja je hermetički zatvorila kovertu morala da koristi rukavice i gas masku. Da, u ovom slučaju cena je bila bolja nego za kurare, iako je sama procedura pripreme osetljivija - sadržaj nije teško nabaviti jer se koristi u metalurgiji, proizvodnji papira, odeće i plastike. Naziv je donekle zastrašujući: cijanuret. Ali miriše na badem i bezopasno izgleda.

Prestaje da razmišlja o onome ko je zatvorio kovertu i počinje da zamišlja ko će je otvoriti - blizu lica, kao stoje uobičajeno. Unutra će pronaći belu karticu na kojoj je na francuskom odštampano :

„Katvusha je t'aime.“

„Kaćuša? O čemu se ovde radi?“ upitaće ta osoba.

Tada će primetiti da je kartica prekrivena prahom. Kontakt praha s vazduhom pretvara ga u gas. Prostorijom se odjednom proširi miris badema.

Ta osoba će se iznenaditi; mogli su da odaberu neki bolji miris. Mora da je ovo još jedna od promocija parfema, pomisliće odmah zatim. Vadi papir, okreće ga s jedne strane na drugu i gas koji nastaje od praha se sve brže širi.

„Kakva je ovo šala?“

To će biti njena poslednja svesna misao. Ostavlja karticu na stolici pored ulaznih vrata i odlazi u kupatilo u nameri da se istušira, dovrši šminkanje ili namesti kravatu.

U tom trenutku oseća da ubrzano lupanje srca. Ne povezuje to odmah s mirisom koji je ovlađao prostorijom - uostalom, nema ne-

prijatelje, samo konkurenčiju i suparnike. Pre nego što stigne do kumatila primećuje da ne može više da stoji na nogama. Seda na ivicu kreveta. Nepodnošljiva glavobolja i teškoće pri disanju su simptomi koji slede; odmah zatim nastupa nagon za povraćanjem. Ali za to neće biti vremena; vrlo brzo gubi svest, čak i pre nego što uspe da svoje stanje dovede u vezu s kovertom.

Nakon nekoliko minuta - jer je preporučeno da koncentracija proizvoda bude najgušća moguća - pluća prestaju da rade, telo se skuplja, počinje grčenje, srce više ne pumpa krv, smrt stiže.

Bezbolna. Milosrdna. Humana.

Igor ulazi u taksi i daje adresu: Hotel di Kap, Eden Rok, Kap d'Antib.

Velika gala večera te noći.

19:40

Obučen u crnu bluzu, s belom leptir mašnom oko vrata i nekom vrstom indijske tunike preko istih uzanih farmerki koje naglašavaju njegovu vitkost, Androgin kaže da trenutak u kome stižu može biti nešto mnogo dobro ili mnogo loše.

- Saobraćaj je bolji nego što sam mislio. Bićemo medu prvima koji će ući u Eden Rok.

Gabrijela, kojaje do sada već prošla kroz još jednu sesiju „doterivanja“ frizure i šminke - ovoga puta sa šminkerkom koja je izgledala kao dajoj je beskrajno dosadno što radi svoj posao - ne razume komentar.

- Posle svih ovih zastoja, zar nije bolje da budemo oprezni? Kako to može biti loše?

Androgin ispusti dubok uzdah pre nego što joj odgovori, kao da mora da objašnjava očigledno nekome ko zanemaruje osnovne zakone sjaja i glamura.

- Može biti dobro jer ćeš biti sama u špaliru...

Gleda je. Vidi da ne razume šta joj priča, ponovo uzdiše i počinje ispočetka:

- Na ovaku vrstu zabave niko ne ulazi direktno, kroz vrata. Uvek se prolazi kroz špalir, gde su s jedne strane fotografi, a s druge zid s logotipom sponzora zabave koji se mnogo puta ponavlja. Nikada nisi čitala časopise o poznatima? Zar nisi primetila daje iza njih, dok se smeše fotografima, uvek marka nekog proizvoda?

Poznati. Arogantni Androgin je dozvolio da mu pobegne neprična reč. Priznaje, nenamerno, da prati nekoga poznatog. Gabrijela je u tišini uživala u pobedi, iako je bila dovoljno zrela da zna da ima još dug put pred sobom.

- A šta je loše u tome da se stigne na vreme?

Još jedan uzdah.

- Fotografi možda još nisu stigli. Ali hajde da se nadamo da će sve ispasti kako treba, jer ću tako biti u prilici da se oslobođim ovih letaka s tvojom biografijom.

- Mojom biografijom?

- Misliš da ceo svet zna ko si? E pa nije tako, sestro slatka. Ja ću morati da odem donde, da predam ovaj prokleti papir svakome pojedinačno i da im kažem da će uskoro ući velika zvezda sledećeg Gibsonovog filma i da pripreme aparate. Daću im signal čim se ti pojaviš u špaliru.

„Neću biti mnogo fin prema njima; navikli su da se prema njima uvek ophodi kao da su stepenik niže na lestvici moći u Kanu. Reći ću da im činim veliku uslugu i to je sve; odatle pa nadalje oni neće željeti da rizikuju da propuste priliku kao –vq"lg ovaj jer zbog toga mogu biti otpušteni, a na ovom svetu ne nedostaje ljudi koji imaju aparat i vezu s internetom i koji jedva čekaju da na svetsku mrežu okače nešto što su svi, ali baš svi, propustili. Mislim da će za nekoliko godina štampani mediji koristiti samo anonimne oglase i tako smanjiti troškove - jer je tiraž časopisa i novina sve lošiji.

Hteo je da pokaže kako se razume u medije, ali devojka nije pokazivala interesovanje; uzela je jedan od papira i počela da ga čita.

- Koje Lisa Viner?

- Ti. Promenili smo ti ime. Ili, tačnije, to ime je bilo izabrano pre nego ti. Od sada se tako zoveš: Gabrijela zvuči suviše italijanski, a Lisa može da bude bilo koje nacionalnosti. Studiji za tendencije tvrde da publika bolje pamti prezimena koja imaju četiri do šest slova: Fant. Tejlor. Barton. Dejvis. Vuds. Hilton. Hoćeš još neki primer?

- Shvatila sam da se razumeš u tržište; sada treba da saznam ko sam - po mojoj novoj biografiji.

Nije pokušala da sakrije ironičan ton. Počinjala je da stiče samopouzdanje, da se ponaša kao zvezda. Pročitala je početak: veliko otkrovenje, izabrana među više od hiljadu kandidatkinja da bi glumila u prvoj filmskoj produkciji poznatog kreatora i poslovnog čoveka Hamida Huseina... itd.

- Leci su odštampani još pre više od mesec dana - reče Androgin, preuzimajući prednost u njihovom dijalogu i uživajući u maloj pobedi. - Napisao ju je marketinški tim grupacije; oni nikada ne greše. Obrati pažnju na detalje ka što su: „Radila kao model, završila kurs glume.” Poklapa se s tobom, zar ne?

- To znači da sam izabrana više zbog svoje biografije nego kvaliteta glume.

- Sve kandidatkinje na audiciji su imale istu biografiju.

- Sta misliš o tome da prestanemo da provociramo jedno drugo i budemo humaniji i probamo da imamo prijateljski odnos?

- U ovom poslu? Zaboravi. Ne postoje prijatelji, samo interesi. Ne postoje ljudi, samo poludele mašine koje gaze sve pred sobom sve dok ne stignu tamo gde su naumile ili udare u stub.

Uprkos odgovoru, Gabrijela oseća daje pogodila u centar; animozitet njenog pratioca u limuzini počinje da se topi.

- Vidi šta dalje piše: „Godinama je odbijala da radi na filmu jer je smatrala da u pozorištu bolje može da izrazi svoj talent.” To ti donosi mnogo poena: radi se o osobi od integriteta koja je prihvatile ulogu samo zato što se njome oduševila, uprkos činjenici daje imala pozive da nastavi da glumi u Šekspirovim, Beketovim ili Ženeovim dramama.

Androgin je obrazovan. Sekspira svi znaju, ali Beket i Žene su samo za posebne osobe.

Gabrijela - ili Lisa - se slaže. Kola stižu na odredište i tu je ponovo famozno obezbedenje u crnom odelu, beloj košulji i kravati, s malim radio stanicama u rukama, kao da su pravi policajci (što možda i jeste kolektivni san te grupe). Jedan od njih daje znak vozaču da nastavi dalje, suviše je rano.

Androgin je do tada već razmislio o rizicima i odlučio daje bolje stići ranije. Izlazi iz limuzine i razgovara s čovekom dvostruko većim od sebe. Čovek ga i ne sluša, daje mu znak da se vrati u kola i da prestanu da ometaju saobraćaj. Androgin kao komarac okreće leđa slonu i odlazi do kola.

Otvara vrata i kaže joj da izade; uči će u svakom slučaju.

Gabrijela se plaši najgoreg: skandala. S komarcem prolazi pored

slona koji im govori „Hej, ne možete da uđete!”, ali njih dvoje ne zastaju. Drugi glasovi: „Molim vas poštujte pravila, još nismo otvorili vrata!”. Nema hrabrosti da pogleda nazad i zamišlja da ih sada krdo juri i da će ih pregaziti svakog časa.

Ali ništa se ne dešava, a Androgin ni u jednom trenutku nije ubrzao korak, možda iz poštovanja prema njenoj dugačkoj haljini. Stigli su do netaknutog vrta, horizont je obojen u roze i plavo, sunce zalazi.

Androgin uživa u još jednoj pobedi.

- Oni su ti velike muškarčine dok se neko ne pobuni. Ali dovoljno je podići glas, pogledati ih pravo u oči i nastaviti dalje, jer se plaše da rizikuju da idu dalje od toga. Imam pozivnice i to je sve što treba da im pokažem; veliki su ali nisu glupi, znaju da samo važni ljudi mogu prema njima da se ophode kao što sam ja učinio.

Misao završava s iznenađujućom skromnošću:

- Već sam navikao da glumim da sam važan.

Dolaze do vrata luksuznog hotela koji je potpuno izolovan od meteža Kana i u kojem odsedaju samo oni koji ne moraju da šetaju s jedne strane Kroazete na drugu. Androgin govori Gabrijeli/Lisi da ode do bara i naruči dve čaše šampanjca - tako će znati da ima društvo. Ne srne da razgovara s neznancima. Nikakve vulgarnosti, molim. On će da vidi kakva je atmosfera i da podeli letke.

- Iako je ovo samo forme radi. Niko neće objaviti tvoju fotografiju, ali za to sam plaćen. Vraćam se za minut.

- Ali zar nisi upravo rekao da fotograf...

Arogancija se vratila. Nestao je pre nego stoje Gabrijela mogla da mu uzvrati.

Svi stolovi su zauzeti; mesto je dupke puno, svi su u smokinzi-ma i dugim haljinama. Svi pričaju tiho - kada pričaju, jer većina zuri u more koje se vidi kroz veliki stakleni zid. Iako je prvi put na jednom takvom mestu. postoji opipljiv, nepogrešiv osećaj koji lebdi iznad svih tih krunisanih glava: velika dosada.

Svi su već učestvovali na stotinama, hiljadama ovakvih zabava. Ranije su se pripremali za uzbuđenje koje donosi nepoznato, da će

sresti novu ljubav, uspostaviti važne poslovne kontakte; ali sada su na vrhuncu karijere, nema više izazova, ostalo je samo da međusobno porede jahte, nakit, koliko im je sto daleko od staklenog zida a koliko drugima - nepogrešiv znak superiornog statusa prve grupe. Da, to je kraj linije: dosada i poredenje. Posle decenija pokušaja da se stigne dovde gde su sada, izgleda da baš ništa nije preostalo, čak ni zadovoljstvo da su prisustvovali još jednom zalasku sunca na tako lepom mestu.

O čemu razmišljaju te žene, toliko bogate, bez reči, otuđene od svojih muževa.

Godine.

Ponovo moraju kod plastičnog hirurga da još jednom urade ono što vreme troši. Gabrijela zna da će se i njoj to jednog dana dešavati i, odjednom - možda zbog nakupljenih emocija tog dana, koji se završava potpuno drugačije nego što je počeo - primećuje da se negativne misli ponovo vraćaju.

Opet taj osećaj užasa pomešan s radošću. Još jednom se vraća osećaj da uprkos svom trudu i borbi ne zaslужuje ovo što joj se dešava; ona je samo devojka koja se mnogo trudi u svom poslu, ali nespremna za život. Ne poznaje pravila, predaje se više nego što zdrav razum dozvoljava, ovaj svet joj ne pripada i nikada neće uspeti da bude njegov deo. Oseća se nezaštićenom, ne zna tačno šta traži u Evropi - nema ničeg pogrešnog u bavljenju glumom negde u unutrašnjosti Sjedinjenih Država, gde bi radila samo ono što voli, a ne ono što joj drugi nameću. Želi da bude srećna, a ne zna da li je na pravom putu.

„Prekini s tim! Odagnaj te misli!”

Ne može tu da radi jogu, ali pokušava da se koncentriše na more i zlatnocrveno nebo. Nalazi se pred zlatnom šansom - mora da prevaziđe svoju odbojnost i više razgovara s Androginom u ovo malo vremena stoje ostalo pred prolazak kroz špalir. Ne srne da napravi grešku; srećaju je pogledala i sadaje treba iskoristiti. Otvara tašnu da karminom popravi šminku na usnama i unutra vidi samo zgužvanu hartiju. Ponovo je bila u Sobi s poklonima, sa šminkerkom kojoj je posao bio dosadan i ponovo je zaboravila da uzme svoju odeću i dokumenta; a i da se setila, gde bi ih ostavila?

Ta tašnja je odlična metafora za ono što proživljava: divna spolja i potpuno prazna iznutra.

Kontroliši se.

„Sunce je upravo nestalo iza horizonta i sutra će se ponovo roditi s istom snagom. I ja moram sada ponovo da se rodim. Činjenica da sam ovaj trenutak toliko puta zamišljala trebalo bi da mijе dovoljna da budem spremna i samouverena. Verujem u čuda i Bog me je upravo blagoslovio, čuvši moje molitve. Treba da se setim onoga što je moj režiser govorio pre svake probe: čak i kada radiš nešto što već je si, potrebno je pronaći nešto novo, fantastično, neverovatno, stoje prethodnog puta prošlo neprimećeno.“

Muškarac od nekih četrdeset godina, lep, prosed, u besprekornom smokingu šivenom po meri u radnji nekog majstora zanata ulazi i kreće prema njoj; ali kada ugleda drugu čašu šampanjca odlazi na suprotnu stranu šanka. Oseća želju da razgovara s njim; Androgin se mnogo zadržao. Ali priseća se strogih reči:

„Nikakve vulgarnosti.“

Činjenica je daje za osudu, neprikladno, nepristojno videti mlađu ženu koja sedi sama u baru luksuznog hotela da prilazi starijem klijentu - šta će da pomisle?

Ispija šampanjac i naručuje još jednu čašu. Ako je Androgin nestao zauvek, neće imati od čega da plati račun, ali to nije važno. Njene sumnje i nesigurnost nestaju s pićem, ali sadaje plaši pomisao da neće moći da uđe na zabavu i bude na visini zadatka koji joj je poveren.

Ne, više nije devojka iz unutrašnjosti koja se borila da uspe u životu - i nikada neće ponovo biti ta osoba. Sledi dalje putem, još jedna čaša šampanjca i strepnja od nepoznatog pretvara se u strah da nikada ne bude u prilici da otkrije šta znači zaista biti tamo. Ono što je sada plaši jeste pomisao da sve može da se promeni za čas; šta treba učiniti da današnje čudo nastavi da postoji i sutra? Kako da bude sigurna da će se sva obećanja koja je čula u poslednjih nekoliko sati ispuniti? Mnogo puta bila je pred veličanstvenim vratima, fantastičnim prilikama, sanjala je danima i sedmicama kako će joj se život zauvek promeniti. a na kraju bi shvatila da telefon nije zvonio, da "je

biografija zaboravljena u nekom čošku, režiser je zvao da se izvini i kaže daje pronašao drugu osobu koja više odgovara ulozi, „iako si ti veoma talentovana i ne treba da dozvoliš da te ovo obeshrabri“. Život ima mnogo načina da isproba nečiju volju; ili učini da se ništa ne desi, ili da se sve desi u isto vreme.

Čovek koji je sam ušao ne skida pogled s nje i s druge čaše šampanjca. Toliko bi volela dajoj pride! Odjutra nije imala priliku da porazgovara ni sa kim o onome što joj se dešavalo. Pomislila je u više navrata da telefonira svojoj porodici, ali telefon joj je ostao u pravoj tašni i do sada je verovatno zatrpan porukama drugarica s kojima deli stan, pitaju gde je, da li ima neku pozivnicu, da li bi želela s njima na neko drugorazredno dešavanje na kojem će se „taj i taj možda pojaviti“.

Ne može ništa da podeli ni sa kim. Napravila je veliki korak u životu, sama sedi za hotelskim barom, prestravljeni mogućnošću da se san završi, uz saznanje da nikada više neće moći da bude ono što je bila. Stigla je do vrha planine: ili će se još malo pomučiti, ili će je odneti veter.

Čovek prosede kose od nekih četrdeset godina i dalje je тамо, pije sok od pomorandže. U nekom trenutku pogledi im se sreću, i on joj se nasmeje. Ona se pravi da nije videla.

Zašto se toliko plasi? Zašto ne zna kako tačno da se ponaša pri svakom novom koraku koji pravi? Nikoj ne pomaže; samo joj izdaju naređenja i očekuju da ih disciplinovano izvršava. Oseća se kao devojčica zaključana u mračnoj sobi, i koja treba sama da pronađe vrata jer je neko veoma moćan zove i očekuje da ga posluša.

Androgin ulazi i prekida je u razmišljanju.

- Sačekaćemo još malo. Tek počinju da dolaze.

Naočiti čovek ustaje, plača račun i kreće ka izlazu. Kao daje razočaran; moždaje očekivao pravi trenutak da joj pride, predstavi se i...

- ...malo porazgovara.

- Molim?

Nešto joj je pobeglo. Dve čaše šampanjca i jezik se već razvezao više nego što bi trebalo.

- Ništa.

- Da, rekla si da hoćeš malo da razgovaraš.

Mračna soba i devojčica koja nema nikoga daje vodi. Poniznost. Učini ono što si sebi obećala pre nekoliko minuta.

- Da. Volela bih da mi kažeš šta radiš ovde. Kako si se našao u ovom univerzumu koji se oko nas vrti i o kojem ja još uvek skoro ništa ne znam. Sve je drugačije od onoga što sam ranije zamišljala; ne moraš da mi veruješ. ali kada si otišao da razgovaraš s fotografima uplašila sam se i osetila se napuštenom. Računam na tvoju pomoć i želim da znam da li si srećan u svom poslu.

Neki anđeo - koji sigurno voli šampanjac - pomaže joj da izgovori prave reči.

Androgin je iznenađeno gleda; da li ona to pokušava da bude nje-gova prijateljica? Zašto postavlja pitanja koja se нико ne usuđuje da postavi, a poznaju se tek nekoliko sati?

Njemu niko ne veruje, jer ne mogu ni sa čim da ga porede - jedinstven je. Uprkos opštem mišljenju, nije homoseksualac, samo je izgubio interesovanje za ljudska bića. Izblajhao je kosu, oblači se kako je uvek maštao, težak je tačno koliko želi daje težak, zna da izaziva čudan utisak kod ljudi, ali nema obavezu da bude simpatičan bilo kome, sve dok izvršava svoj zadatak.

I sada ova žena želi da zna što misli? Kako se oseća? Pruža ruku ka čaši šampanjca koja gaje čekala na šanku i ispija je odjednom.

Ona verovatno misli da radi za grupaciju Hamida Huseina, da ima nekog uticaja, želi njegovu saradnju i pomoć da bi znala koje korake da pravi. On zna korake, ali angažovali su ga samo da radi za vreme Festivala, da uradi određene poslove i on će se ograničiti na to da uradi samo ono što se od njega traži. Kada se dani luksuza i glamura završe, vratiće se u svoj stan u jednom od predgrađa Pariza, gde ga komšije maltretiraju samo zato što se njegov izgled ne uklappa u modele koje je uspostavio neki luđak koji je jednog dana uzviknuo: „Svi su ljudi isti!“ Nije istina, svi su ljudi različiti i treba do kraja da iskoriste to pravo.

Gledaće televiziju, odlaziće u samoposlugu koja se nalazi u komšiluku. kupovaće i čitaće časopise i ponekad će otići do bioskopa.

Postoje na glasu kao odgovorna osoba, s vremena na vreme će ga pozvati agenti koji traže pomoćnike s „velikim iskustvom” u oblasti mode; koji znaju da oblače manekenke, biraju modne detalje, prate osobe koje još uvek nisu naučile da se ponašaju po pravilima, da izbegavaju greške u ponašanju, da objašnjava šta treba da se radi i šta nikako neće biti tolerisano.

Da, ima svoje snove. Jedinstven je, ponavlja sebi. Srećan je, jer više ništa od života ne očekuje; iako izgleda mnogo mlade, već je napunio četrdeset godina. Da. pokušao je da postane modni kreator, ali nije uspeo da dobije nijedan pristojan posao, svađao se s ljudima koji su mogli da mu pomognu i danas više ne očekuje ništa od života - iako je obrazovan, ima istančan ukus i gvozdenu disciplinu. Više ne veruje da će neko obratiti pažnju na njegov stil oblačenja i reći „To je fantastično, voleli bismo da dođete da porazgovaramo”. Imao je par poziva da učestvuje na modnim revijama kao maneken, ali od onda je mnogo godina prošlo; nije prihvatio jer to nije bio deo njegovog životnog projekta i ne kaje se zbog toga.

Sam pravi svoju odeću od viškova materijala u ateljeima visoke mode. U Kanu je sjoš dvoje smešten u stanu visoko u brdu, možda ne mnogo daleko od žene koja je sada tu pored njega. Ali ona upravo dobija svoju šansu i ma koliko smatrao daje život nepravedan, ne srne da dozvoli da njime ovладају frustracija ili zavist - daće sve od sebe, ili ga sledeći put neće pozvati da bude „asistent u produkciji”.

Naravno daje srećan. Osoba koja ne želi ništa je srećna. Gleda na sat - možda je sada dobar trenutak da uđu.

- Idemo. Razgovaraćemo drugi put.

Plaća piće i traži fiskalni račun - da bi mogao da opravda troškove do poslednjeg centa kada se ti dani luksuza i glamura završe. Neki ljudi ustaju i čine isto; treba da požure, da se ne bi utopili u gužvu koja sada nailazi. Prolaze kroz predvorje hotela do početka špalira; on joj daje dve ulaznice koje je pažljivo čuvao u džepu: uostalom, neko važan se nikada ne bavi takvim detaljima, uvek ima asistenta koji to radi.

On je asistent, ona je važna žena koja već počinje da pokazuje znake veličine. Vrlo brzo upoznaće ovaj svet koji isisava maksimum

energije, puni glavu snovima, manipuliše taštinom i odbacuje baš u trenutku kada misliš da možeš sve. To se desilo njemu, i desilo se svima koji su tu bili pre njega.

Silaze niza stepenice. Staju u malom holu pre špalira; ljudi hodaju polako jer se odmah iza skretanja nalaze fotografii i samim tim mogućnost da se slika pojavi u nekom časopisu, makar i u Uzbekistanu.

- Idem ispred tebe da dam znak nekim fotografima koje poznam. Nemoj da žuriš, ovo se razlikuje od crvenog tepiha. Ako te neko pozove, okreni se i nasmej se. U tom slučaju postoji šansa da će svi početi da te slikaju, jer ako jedan od njih zna tvoje ime znači da si neko važan. Nemoj da poziraš duže od dva minuta jer je to ipak ulaz na zabavu, iako izgleda kao da pripada drugom svetu. Ako želiš da budeš poznata, počni da se ponašaš u tom stilu.

- A zašto ulazim sama?
- Izgleda daje došlo do nekog kašnjenja. On bi već trebalo daje ovde, veliki je profesionalac. Sigurno kasni.

„On“ je Poznati. Mogao je da kaže i ono za šta misli da se stvarno desilo: „Verovatno je našao neku ludu devojčicu da vode ljubav i očigledno nije izašao iz sobe u zakazano vreme.“ Međutim, to bi moglo da povredi srce ove početnice koja je u ovom trenutku verovatno pothranjivala maštu lepom ljubavnom pričom, iako za to nema nikakvog povoda.

Nije morao da bude surov, kao što je još manje morao da joj bude prijatelj; bilo je dovoljno da izvrši svoju obavezu i ubrzo će moći da ode odande. Osim toga, ako ova glupačica ne bude mogla da kontroliše svoje emocije, može da upropasti fotografije koje budu snimljene.

Staje ispred nje u red i kaže joj da ga prati, ali na distanci od par metara. Čim prođe kroz špalir otići će direktno kod fotografa i vide ti da li može da zainteresuje nekog od njih.

Gabrijela sačeka nekoliko sekundi, namešta svoj najbolji osmeh ispravno hvata tašnu, ispravlja kičmu i počinje sigurno da hoda, spremna da se suoči s blicevima. Skretanje je izbijalo na veoma osvetljeno

mesto s belim zidom prekrivenim logotipima sponzora; s druge strane je mala tribina odakle je ka njoj bilo upereno mnogo objektiva.

Nastavila je da hoda. ovog puta trudeći se da bude svesna svakog koraka - nije želela da ponovi frustrirajuće iskustvo s crvenog tepiha koje se završilo pre nego što je shvatila šta joj se upravo dogodilo. Ovaj trenutak treba proživeti kao da se film njenog života prikazuje kao usporen snimak. U nekom trenutku objektivi će početi da škljocaju.

- Jasmin! - neko viknu.

Jasmin? Ali moje ime je Gabrijela!

Zastaje na trenutak sa zaleđenim osmehom na licu. Ne, njeno ime više nije Gabrijela. Kako se beše sada zove? Jasmin!

Odjednom čuje zvuk okidača na fotoaparatima, blende objekti-va se otvaraju i zatvaraju, samo što su svi upereni ka osobi iza nje.

- Pomeri se! - kaže jedan od fotografa. - Tvoj trenutak slave je prošao. Pusti me da radim!

Ne može da veruje. I dalje se smeši, ali počinje brže da hoda u pravcu mračnog tunela koji kao da počinje tamo gde se završava hodnik svetlosti.

-Jasmin! Gledaj ovamo! Ovde!

Fotografe kao daje obuzela kolektivna hysterija.

Stigla je do kraja a da se niko nije potrudio da vikne njeniime, koje je, uzgred, potpuno zaboravila. Androginju je tamo čekao.

- Ne brini - reče, pokazujući po prvi put malo ljudskosti. - Vi-dećeš kako se isto dešava drugim ljudima večeras. Još gore: videćeš ljude koji su doživeli da fotografi izvikuju njihovo ime i danas pro-laze nasmejani, očekujući slikanje, a da se niko ne smiluje da barem blic ispali.

Mora da bude hladnokrvna. Da se kontroliše. To nije bio kraj sve-ta, demoni ne mogu baš sada da se pojave.

- Ne brinem. Uostalom, danas sam počela. Ko je Jasmin?

- Takođe je danas počela. U toku popodneva su objavili da je potpisala ogroman ugovor s Hamidom Huseinom. Ali ne za film, ne brini.

Nije brinula. Naprosto je želela da se zemlja otvorí i proguta je.

20:12

Nasmej se.

Pravi se da ne znaš zastoje toliko ljudi zainteresovano za tebe. Hodaj kao da si na crvenom tepihu, a ne na modnoj pisti. Pazi, jer još ljudi ulazi, već su istekle sekunde za slikanje, bolje je da nastaviš dalje.

Ali fotografî ne prestaju da viču njeni ime. Neprijatno joj je jer sledeća osoba - u stvari par - treba da čeka dok svi ne budu zadovoljni, što se nikada neće desiti jer svi žele idealan ugao, fotografiju samo za sebe (kao daje to moguće!), direktni pogled u njihov aparat.

Sada se pozdravi, i dalje s osmehom na licu. Kreni dalje.

Na kraju špalira je okružuje grupa novinara. Hoće da saznaju sve o monumentalnom ugovoru s jednim od najvažnijih kreatora na svetu. Volela bi da kaže: „Nije istina.“

- Proučavamo detalje - odgovara.

Insistiraju. Televizijska ekipa prilazi, reporterka pruža mikrofon ka njoj. Pita da li je zadovoljna novostima. Da, misli daje revija bila odlična i daje sledeći korak kreatorke - insistira da kaže njeni imeni - Nedelja mode u Parizu.

Izgleda da novinarka ne zna daje po podne bila modna revija. Pitanja se nastavljuju, samo stoje ovoga puta snimaju.

Nemoj se opuštati, govori im samo ono što je tebi u interesu i ne ono što pokušavaju da iz tebe izvuku. Pravi se da ne znaš detalje i pričaj o uspehu revije, o zaslужenoj počasti Ani Salens, geniju zaboravljenom zato što nije imala tu privilegiju da se rodi u Francuskoj. Jedan mladić koji voli da se pravi duhovit pita je kako joj se čini zabava; ona mu takođe odgovara ironično: „Još mi niste dozvolili da

uđem." Jedna bivša manekenka koja je sada postala voditeljka najednom od kablovskih kanala pita kako se oseća sada kada je postala ekskluzivno lice sledeće kolekcije HH. Jedan bolje obavešten profesionalac želi da zna da lije istina da će godišnje zarađivati sumu veću od šest cifara:

- Zar ne mislite daje u saopštenju za štampu trebalo da napisu sedam cifara? Zar ne mislite da više od šest cifaraapsurdno zvuči? Ili još bolje, mogli su da kažu daje u pitanju više od milion evra, umesto da teraju gledaoce da broje cifre, zar ne mislite? I još nešto - mogli su da kažu „nule" umesto „cifre", zar ne mislite?

Ne misli ništa.

- Proučavamo ugovor - ponavlja. - Molim vas, pustite me da udahnem malo vazduha. Kasnije ću vam odgovoriti na sve što mogu.

Laž. Kasnije će uhvatiti taksi i vratiti se kući.

Neko pita zašto ne nosi model Hamida Huseina.

- Uvek sam radila za ovu kreatorku.

Insistira da izgovori njeno ime. Neki ga beleže. Drugi ga naprsto ignorišu - tu su zbog vesti koju žele da objave, a ne da otkriju istinu koja se nalazi iza činjenica.

Spašava je ritam kojim se stvari odvijaju na zabavama tog tipa: u spalim fotografi ponovo viču. Kao da koreografijom upravlja nevidljivi dirigent, novinari koji je okružuju se okreću i vide daje upravo stigla jedna veća, važnija zvezda. Jasmin koristi trenutak neodlučnosti grupe i odlazi do bedema lepog vrta pretvorenog u salon u kojem ljudi piju, puše i šetaju s jednog mesta na drugo.

Uskoro će i ona moći da pije, puši, gleda nebo, udari nekoliko puta pesnicom o bedem, okrene se i ode odatle.

Za to vreme, jedna žena i čudno biće - koje podseća na androida iz filmova naučne fantastike - ne skidaju pogled s nje, blokiraju joj prolaz. Da, oni ne znaju šta traže tamo, bolje da im priđe i zapodene razgovor. Predstavlja im se. Čudno biće vadi telefon iz đepa, pravi grimasu, izvinjava se jer mora da se udalji da obavi razgovor.

Devojka stoji ukočena i gleda je pogledom koji kaže „upropasti-lasim moje veče".

Kaje se što je prihvatile poziv na zabavu. Dvoje ljudi su joj doneli pozivnicu kada su se ona i njega partnerka spremale da krenu na mali prijem koji je organizovala Belgijaška asocijacija za odeću (BCA - Belgium Clothing Association, organ koji kontroliše i stimuliše modu u njenoj zemlji). Ali nije sve tako crno: ako fotografije budu objavljene, njena haljina će biti viđena i neko može da se zainteresuje za to čiji model je nosila.

Ljudi koji su doneli pozivnicu bili su veoma pristojni. Rekli su da je napolju čeka limuzina; bili su sigurni da jedna iskusna manekenka kao stoje ona može da se spremi za najviše petnaest minuta.

Jedan od njih je otvorio torbu iz koje je izvadio računar i prenosi vi štampač i rekao da su došli da sklope veliki ugovor Kana. Sada je sve samo stvar dogovora. Popunili su uslove, a njena agentkinja - znali su daje žena pored nje i njena agentkinja - biće zadužena da potpiše.

Obećali su njenoj partnerki sve moguće olakšice za sledeću kolekciju. Da, naravno da može da zadrži ime i etiketu. Naravno da mogu da koriste njihovu pres službu! I više od toga: HH bi želeo da kupi njenu marku i tako ubrizga dovoljno novca kako bi imala dobru vidljivost u italijanskoj, francuskoj i engleskoj stampi.

Ali postojala su dva uslova. Prvi, da se dogovor odmah napravi, da bi mogli da pošalju poruku medijima pre nego što novinske redakcije ne zaključe sutrašnji broj.

Drugi: da ugovor sa Jasmin Tajger ustupi Hamidu Huseinu, kako bi radila samo za njega. Na tržištu ne nedostaju manekenke, tako da će belgijska kreatorka vrlo brzo moći da nađe zamenu. Pored toga, postoje ona u isto vreme i Jasminina agentkinja, na kraju će zarađiti dosta novca.

- Prihvatom da ustupim Jasminin ugovor - odmah je odgovorila njena partnerka. - Sto se ostalog tiče, razgovaraćemo kasnije.

Tako brzo je pristala? Žena koja je odgovorna za sve što joj se u životu desilo sada izgleda zadovoljna što se rastaje od nje? Osoba koju je najviše na svetu volela upravo joj je zabilo nož u leda.

Čovek vadi blekberi iz džepa.

- Poslaćemo saopštenje za štampu sada. Već je napisano: „Uzbuđena sam zbog prilike...“

- Trenutak. Nisam uzbudena. Ne znam baš o čemu pričate.

Njena partnerka, međutim, počinje da lektoriše tekst u kojem „uzbudena“ menja u „radosna“ i „prilike“ u „poziva“. Pažljivo proučava svaku reč i svaku rečenicu. Zahteva da pomenu absurdnu cenu. Oni se ne slažu, to bi moglo da poremeti tržište. Dobijaju odgovor da onda nema ništa od posla. Njih dvojica se izvinjavaju, izlaze, koriste svoje telefone i ubrzo se vraćaju. Napisaće nešto uopšteno - ugovor na više od šest cifara, bez tačnog navođenja iznosa. Rukuju se s obema, daju nekoliko komplimenata za kolekciju i manekenku, stavlju kompjuter i štampač u torbu i traže da na telefon jednog od njih snime zvanični ugovor, tako da mogu da imaju dokaz da su pregovori oko Jasmin gotovi. Izlaze istom brzinom kojom su ušli, s telefonima na ušima i uz molbu da ne kasni više od petnaest minuta - zabava te večeri je bila deo ugovora koji su upravo sklopili.

- Spremi se za zabavu.

- Ti ne možeš da odlučuješ o mom životu. Znaš da se ne slažem, a nisam ni imala priliku da kažem svoje mišljenje. Ne zanima me da radim za druge.

Žena odlazi prema haljinama koje su razbacane po sobi, bira najlepšu - belu, s vezenim leptirima. Neko vreme razmišlja koje cipele i tašnu treba da nosi uz nju, ali vrlo brzo i to rešava - nema vremena za gubljenje.

- Zaboravili su da postave zahtev da koristiš model HH večeras. Imamo priliku da pokažemo nešto iz moje kolekcije.

Jasmin ne može da veruje šta čuje.

- Uradila si sve ovo samo zbog toga?

- Da, samo zbog toga.

Suočile su se i nijedna nije skretala pogled.

- Lažeš.

- Da. Lažem.

Zagrlile su se.

- Još onog vikenda na plaži, kada smo snimale prve fotografije, znala sam da će ovaj dan doći. Malo je potrajalo, ali ti sada već imaš devetnaest godina, i dovoljno si odrasla da možeš da prihvatiš izazov. Drugi su me već pitali, i uvek sam ih odbijala; pitala sam se da li to

radim zato što ne želim da te izgubim ili zato što još nisi bila spremna. Kada sam danas u publici videla Hamida Huseina, znala sam da nije došao samo da bi odao počast Ani Salens - sigurno je na umu imao nešto drugo, a to si mogla biti samo ti.

„Dobila sam poruku da želi da razgovara s nama. Nisam znala šta da radim, ali rekla sam im u kom smo hotelu odsele. Nisam se iznenadila kada su se pojavili s ponudom.“

- Ali zašto si prihvatile?

- Zato što onaj ko voli, oslobađa. Tvoj potencijal je mnogo veći od onoga što ja mogu da ti ponudim. Imaš moj blagoslov za sve što budeš radila. Želim da imaš sve što zaslужuješ. Ostaćemo zajedno, jer su moje srce, moje telo i moja duša tvoji.

„Ali ja ћu zadržati svoj nezavisni status - iako znam da su u ovom poslu zaštitnici bitni. Da se Hamid meni obratio i ponudio da kupi moju marku, ne bih imala nikakav problem da mu je prodam i da radim za njega. Međutim, ovde se nije pregovaralo o mom talentu, već o tvom radu. Ne bih bila dosta juna sebe da sam prihvatile taj deo ponude.“

Poljubila ju je.

- Ne mogu to da prihvatom. Kada sam te upoznala, bila sam samo uplašena devojčica, kukavica koja je lažno svedočila, nesrećnajer je dozvolila da kriminalci ostanu na slobodi i koja je ozbiljno razmišljala da se ubije. Ti si zasluzna za sve što mi se u životu dogodilo.

Partnerka ju je zamolila da sedne ispred ogledala. Pre nego stoje počela daje češlja, pomilovala joj je kosu.

- Kada sam te upoznala, takođe sam bila izgubljena, bez volje za životom. Muž me je napustio zbog mlađe i bogatije žene, bila sam primorana da se bavim fotografijom da bih preživela. Vikende sam provodila kod kuće uz knjigu, na internetu ili uz televizor i stare filmove. Moj veliki san da postanem kreatorka činio mi se sve daljim, jer nisam mogla da nađem dovoljno novca da pokrenem posao, a već više nisam imala snage da i dalje kucam na vrata koja se nisu otvarala ili da razgovaram s ljudima koji nisu slušali šta pričam.

„Tada si se ti pojavila. Moram ti priznati da sam onog vikenda mislila samo na sebe; u rukama sam imala redak dragulj, mogla sam

da napravim ogromne pare da si sa mnom potpisala ekskluzivni ugovor. Predložila sam da ti budem agentkinja, sećaš se? Ali to nisam uradila iz potrebe da te zaštитим od sveta; moje namere su bile podjednako egoistične kao i namere Hamida Huseina danas. Znala bih kako da iskoristim svoje blago. Obogatila bih se od tih fotografija."

Završilaje s doterivanjem kose i skinula višak šminke s leve strane čela.

-A ti si mi, uprkos svojih šesnaest godina, pokazala kako ljubav može da preobrazi. Zahvaljujući tebi, otkrila sam ko sam. Da bih mogla svetu da pokažem tvoj talenat, počela sam da kreiram odeću koju si nosila, odeću koja je uvek bila u mojoj glavi i čekala priliku da se pretvori u tkanine, vez i modne detalje. Zajedno smo išle napred, zajedno smo učile, iako sam bila više nego duplo starija od tebe. Zahvaljujući svemu tome ljudi su počeli da obraćaju pažnju na moj rad, resili su da ulože novac i po prvi put sam bila u prilici da sprovedenu u delo sve što sam želela. Zajedno smo stigle do Kana; neće nas sada jedan ovakav ugovor razdvojiti.

Promenila je ton. Otišla je do kupatila, donela torbu sa šminkom i počela da radi.

- Večeras moraš da ih oboriš s nogu. Do danas nijedna manekenka nije prešla iz potpune anonimnosti u veliku slavu, tako da će novinari biti veoma zainteresovani da čuju šta se desilo. Reci da ne znaš detalje; to je dovoljno. Navaljivaće. Još gore: nametaće ti odgovore kao što su „Uvek sam sanjala da radim za njega“ ili „Pravim važan korak u svojoj karijeri“.

Otpratila ju je do ulice; šofer je otvorio vrata automobila.

- Budi čvrsta: ne znaš detalje ugovora, tvoja agentkinja je za to zadužena. I uživaj na zabavi.

Zabava.

U stvari, večera - samo što ne vidi stolove s hranom, već kobilare koji šetaju okolo i nude sve vrste pića, uključujući i vodu. Formiraju se male grupe, ljudi koji su došli sami deluju izgubljeno. Nalazi se u ogromnom vrtu po kojem su svuda raspoređene fotelje i sofe. ima i nekoliko stubova od po metar visine na kojima su poluo-

bučene devojke izvajanih tela, koje igraju na muziku koja dopire iz sakrivenih zvučnika.

Poznate ličnosti i dalje dolaze. Gosti deluju srećno, smeškaju se, odnose se jedni prema drugima s bliskošću kao da se godinama poznaju, ali Jasmin zna daje sve to laž: verovatno se sretnu s vremenom na vreme u ovakvim prilikama, nikada ne zapamte ime osobe s kojom razgovaraju, ali moraju da pokažu svima da su uticajni, poznavati, obožavani, puni kontakata.

Devojka, koja je ranije delovala iznervirano[^] sada odaje znake potpune izgubljenosti. Traži cigaretu i predstavlja se. Za nekoliko minuta već znaju sve jedna o drugoj. Predlaže joj da odu do bedema, gledaju more dok se zabava puni poznatima i nepoznatima. Saznaju da sada rade za istog čoveka, iako na različitim projektima. Nijedna od njih ga ne poznaje i obema se sve izdešavalno u istom danu.

S vremenom na vreme poneka grupa muškaraca prođe, pokuša da zapodene razgovor, ali se njih dve prave da ih ne primećuju. Gabrijela je upravo osoba koju je žudela da sretne da bi s njom podelila osećaj napuštenosti koji nosi u sebi, uprkos svim lepim recima koje je njen partnerka izrekla. Kada bi morala da bira između karijere i ljubavi svog života, ne bi se dvoumila - ostavila bi sve, iako zna da je to tipično adolescentsko ponašanje. Ali ljubav njenog života želi da ona izabere svoju karijeru i prihvatalje ponudu HH samo da bi se posnila svim -to "je za nju učinila, pažnjom s kojom je ispravljala njenе greške, entuzijazmom prisutnim u svakoj reči i svakoj akciji - čak i najagresivnijoj.

Gabrijeli je takođe bilo potrebno da upozna Jasmin. Da traži savet, zahvali se što na zabavi nije sama, da poveruje da se dobre stvari svima dešavaju, da prizna daje zabrinuta zbog načina na koji ju je njen pratilac tamo ostavio, kada je imao zadatku daje predstavi ljudima koje treba da upozna.

- On misli da može da prikrije osećanja. Ali ja znam da se dešava nešto što nije planirano.

Jasmin joj govori da se ne brine, da se opusti, popije malo šampanjca, uživa u muzici i pogledu. Nepredviđene stvari se uvek dešavaju, ali postoji čitava vojska ljudi čiji je posao da s njima izađu na

kraj tako da niko, ali baš niko, ne otkrije šta se dešava po kuloarima luksuza i glamura. Poznati će uskoro doći.

- Ali molim te ne ostavljam me samu; neću dugo.

Gabrijela obećava daje neće ostaviti samu. Ona je njena jedina prijateljica u novom svetu u koji je upravo kročila.

Da, ona je njena jedina prijateljica, ali je previše mlada, i to je podseća da više nije u godinama kada se nešto započinje. Dok su se približavali crvenom tepihu Poznati se pokazao kao veoma površna osoba, zanos je potpuno nestao, potreban joj je muškarac, treba da nade društvo za to veče uprkos tome stoje devojka s kojom se združila prijatna i simpatična. Primećuje daje čovek koga je videla u baru takođe pored bedema velikog vrta, gleda more leđima okrenut zabavi, potpuno odsutan od svega što se dešava na velikoj gala večeri. Harizmatičan je, lep, elegantan, misteriozan. Kada bude pravi trenutak, predložiće svojoj novoj prijateljici da odu do njega i započnu razgovor - o bilo čemu.

Na kraju krajeva, i uprkos svemu, to je bio njen srećan dan, a to uključuje i susret s novom ljubavlju.

20:21

Mrtvozornik, komesar, detektiv Savoj i četvrta osoba - koja se nije predstavila ali je došla s komesarom - sede za stolom.

Nisu tu da bi razgovarali o novom zločinu, već o zajedničkom saopštenju koje treba dati novinarima koji su se okupili ispred bolnice; ovoga puta svetski Poznati čovek je mrtav, a poznati režiser se nalazi na ode ljenju intenzivne nege. i svetske novinske agencije su sigurno izdale radikalni nalog svojim dopisnicima: ili da uspeju da dobiju nešto konkretno, ili će izgubiti posao.

- Forenzička medicina jedna je od najstarijih nauka na planeti. Zahvaljujući njoj, mnogi tragovi otrova mogli su biti identifikovani i pronađeni protivotrovi. Ipak, monarsi i plemići uvek su više voleli da imaju „zvanične degustatore hrane“ kako bi izbegli situacije koje lekari nisu predvideli.

Savoj je već imao priliku da se sretne s „mudracem“ tokom podneva. Ovoga puta prepušta komesaru da stupi na scenu i prekine učeni razgovor.

- Završite s isticanjem svoje kulture, doktore. Imamo zločinca koji se slobodno šeta gradom.

Lekar se ne da omesti.

- Kao mrtvozornik, nemam ovlašćenje da govorim kako je do ubistva došlo. Ne mogu da dajem mišljenje, već da utvrdim uzrok smrti, oružje koje je ubica koristio, identitet žrtve, približno vreme zločina.

- Da li vidite neku sličnost između ove dve smrti? Da li postoji nešto što može da poveže ubistvo producenta s ubistvom glumca?

- Da. Obojica su se bavili filmom!

Glasno se nasmeja. Niko ne reaguje; ljudi koji sede u toj sobi uopšte nemaju smisla za humor.

- Jedina veza je da su u oba slučaja korišćene otrovne supstance koje impresivnom brzinom deluju na organizam. Takođe, veliko iznenadenje drugog ubistvaje način na koji je cijanuret upakovani. Koverta je u svojoj unutrašnjosti imala finu plastičnu membranu koja je vakumirana i hermetički zatvorena, ali i koja se veoma lako kida u trenutku kada se pocepa papir.

- Da li je ta koverta mogla biti proizvedena ovde? - pita četvrti čovek s jakim stranim naglaskom.

- Moglaje. Ali bilo bi to teško izvesti, jer je proces složen, a onaj koji to radio znao je daje cilj ubistvo.

- Hiti, ubica to nije napravio.

- Sumnjam. Skoro sam siguran daje naručena od neke specijalizovane grupe. U slučaju kurarea, zločinac je sam mogao da umoci iglu u otrov, ali cijanuret zahteva posebne metode.

Savoj razmišlja o Marseju, Korzici, Siciliji, zemljama istočne Evrope, o teroristima s Bliskog istoka. Izvinjava se i izlazi iz sobe na trenutak, zove Evropol. Objasnjava ozbiljnost situacije. Traži da pronađu sve laboratorije u kojima mogu da se proizvedu hemijska oružja te vrste.

Povezuju ga s nekim ko mu kaže daje isto to upravo tražila jedna obaveštajna služba iz Sjedinjenih Država. Šta se to dešava?

- Ništa. Molim vas odgovorite mi čim budete imali neki trag. I molim vas, pronađite taj trag za deset minuta.

- Nemoguće - kaže glas sa druge strane. - Daćemo vam odgovor kada ga budemo imali; ni pre ni kasnije. Moramo da pošaljemo zahtev...

Savoj tu isključuje telefon i vraća se grupi.

Papir.

Izgleda daje to opsesija svih koji rade u javnoj bezbednosti. Niko neće da rizikuje da napravi neki korak a da pre toga nema sve garantije da njihovi prepostavljeni odobravaju ono što rade. Ljudi koji su pred sobom imali sjajne karijere, koji su počeli da rade kreativno, puni entuzijazma, sada sede preplašeni u nekom uglu, znaju da se nalaze pred ozbiljnim izazovom, treba brzo reagovati, ali hijerarhija mora biti poštovana, jer su novinari uvek spremni da optuže policiju

zbog grubosti, a poreski obveznici se stalno žale da se slučajevi ne rešavaju - zato je uvek bolje prebaciti odgovornost na nekog iznad.

Telefonski poziv koji je upravo obavio samo je varka: on već zna koje ubica. Uhapsiće ga sam, tako da niko drugi ne može da se okiti slavom rešavanja najvećeg policijskog slučaja u istoriji Kana. Mora da ostane hladnokrvan, ali ne može da dočeka kraj sastanka.

Kada se ponovo pridružio grupi, komesar mu kaže daje Stenli Morris, veliki stručnjak Skotland Jarda upravo telefonirao. Kaže da se ne brinu mnogo, jer sumnja da će zločinac ponovo upotrebiti isto oružje.

- Možda se nalazimo pred još jednom pretnjom terora - kaže stranac.

- Da, nalazimo se - odgovara komesar. - Ali za razliku od vas, poslednja stvar koju želimo je da sejemo strah među ljudima. Treba da definišemo saopštenje za štampu da bismo izbegli da novinari izvlače svoje zaključke i objavljuju ih u večernjim vestima.

„Nalazimo se pred izolovanim slučajem terora: možda serijskim ubicom.“

- "Ali..."

- Nema „ali“... - komesarov glas je čvrst i autoritativan. - Kontaktirali smo vašu ambasadu zato što je žrtva vaš gradanin. Ovde ste gost. U slučaju druge dve osobe koje su ubijene i takođe su američke nacionalnosti, niste bili zainteresovani da pošaljete predstavnika iako je u jednom od ta dva slučaja takođe korišćen otrov.

„Zato, ako želite da insinuirate da se nalazimo pred kolektivnom opasnošću u kojoj je u upotrebi hemijsko oružje, možete se udaljiti. Nećemo kriminal da pretvaramo u političko pitanje. Želimo i sledeće godine da imamo Festival sa svim sjajem i glamurom koji zaslужuje, verujemo stručnjaku Skotland Jarda i smislićemo saopštenje koje će se držati tih normi.“

Stranac je učutao.

Komesar zove pomoćnika i kaže mu da ode do novinara i saopšti im da će za deset minuta imati zaključke koje iščekuju. Mrtvozornik kaže daje moguće ući u trag cijanuretu, jer on ostavlja „potpis“, ali za to će biti potrebno više od deset minuta - možda nedelju dana.

- U organizmu je bilo tragova alkohola. Koža je crvena, smrt je

nastupila skoro odmah. Nema sumnje koji otrov je korišćen. Daje u pitanju bila neka kiselina, našli bismo opekotine oko nosa i usta; u slučaju beladone, ženice bi bile raširene, ako...

- Doktore, znamo da ste završili fakultet, da ste osposobljeni da utvrdite uzrok smrti i ne sumnjamo u vašu stručnost. Dakle, zaključujemo daje cijanuret u pitanju.

Doktor klima glavom i grize usne da bi se smirio.

- "A šta se dešava s drugim čovekom koji se nalazi u bolnici? Režiserom..."

- U tom slučaju koristimo čist kiseonik, 600 mg Kelocijanora intravenozno na 15 minuta, a ako ne bude dao rezultate možemo dodati trisulfatni sodijum rastvoren u 25%...

Tišina u sobi skoro daje bila opipljiva.

- Izvinite. Odgovor je: preživeće.

Komesar nešto beleži na parče žutog papira. Zna da više nema vremena. Zahvaljuje se svima, kaže strancu da ne izlazi s njima, da bi izbegli još više spekulacija. Odlazi do kupatila, namešta kravatu i kaže Savoju da se i on sredi.

- Moris je rekao da ubica sledeći put neće koristiti otrov. Od kada si ti otišao od njega, uspeo je da otkrije obrazac po kojem ubica radi, možda čak i nesvesno. Da li ti pada na pamet koji?

Savoj je razmišljao o tome dok se vraćao iz Monte Karla. Da, ubica je imao potpis koji možda ni veliki inspektor Skotland Jarda nije uočio:

Žrtva na uličnoj klupi: zločinac je blizu.

Žrtva na ručku: zločinac je daleko.

Žrtva na molu: zločinac je blizu.

Žrtva u hotelu: zločinac je daleko.

Iz toga sledi da će sledeći zločin biti učinjen tako što će žrtva biti blizu ubice. Ili tačnije: to je verovatno njegov plan, ali biće uhapšen u sledećih pola sata. Sve to zahvaljujući njegovim poznanstvima u policijskoj stanici, gde su mu preneli informaciju kao nevažnu. A Savoj im je rekao daje uistinu nevažna. Naravno da nije bila - nalazio se sada pred izgubljenom karikom, na pravom tragu, pred jedinom stvari koja je falila.

Srce mu je luđački lupalo: sanjao je ovo celog života, a ovaj sastanak kao da se nikada neće završiti.

- Slušaš li ti mene?
- Da, gospodine komesare.

- Onda čuj ovo: ti ljudi napolju ne čekaju da čuju zvaničnu izjavu, tehničku, s tačnim odgovorima na njihova pitanja. Oni će u stvari učiniti sve da im mi damo odgovore koje oni žele da čuju: u tu zamku ne smemo da upadnemo. Nisu došli ovamo da nas slušaju, već da nas vide - i da bi njihova publika mogla da nas vidi.

Gleda Savoja s visine, kao da je najiskusniji čovek na svetu. Očigledno da nisu samo Moris i mrtvozornik imali tu privilegiju da se diče svojom kulturom - svi uvek imaju način da posredno kažu „poznajem svoj posao“.

- Razmišljaj o tome kako izgledaš. Šta time hoću da kažem: govor tela i mimika će saopštiti više od reči. Sve vreme gledaj pravo, samouvereno, glava neka ti bude uspravljena, ramena spuštena i blago nagnuta unazad. Visoko držanje ramena odaje napetost i svi će primeti da nemamo pojma šta se dešava.

- Da, gospodine komesare.

Odlaze do ulaza u Institut za pravnu medicinu. Svetla se pale, mikrofoni se približavaju, ljudi počinju da se guraju. Posle nekoliko minuta, metež počinje da dobija neki oblik. Komesar vadi papir iz džepa.

- Poznati filmski glumac ubijen je cijanuretom, smrtonosnim otrovom koji se može koristiti u različitim oblicima, ali ovoga puta upotrebljen je kao gas. Režiser će preživeti; u njegovom slučaju došlo je do nezgode jer je ušao u zatvorenu sobu u kojoj je još bilo tragača otrova u vazduhu. Obezbeđenje je preko video-nadzora videočoveka koji ulazi u apartman i pet minuta kasnije izlazi teturajući se hodnikom.

Izbegao je da kaže da soba o kojoj se radi nije pokrivena kamerasama. Ne reći nešto nije laž.

- Obezbeđenje je brzo reagovalo i poslalo lekara. Kada se ovaj približio osetio je miris badema koji je do tada već bio razblažen do-

voljno da ne izazove trovanje. Pozvali su policiju, stigla je na lice mesta za manje od pet minuta, izlovala je mesto gde se nalazio, zvali su hitnu pomoć, lekari su došli s maskama s kiseonikom i uspeli da ga spasu.

Savoja sve više impresionira komesarova snalažljivost pred novinarima. Da li ljudi koji su na tim položajima moraju da prođu kurs o odnosima s javnošću?

- Otrov se nalazio u koverti na kojoj je bilo nešto ispisano rukopisom za kojeg ne znamo da lije muški ili ženski. Unutra je bio papir.

Izbegao je da kaže da je za zatvaranje koverte korišćena prvo-klasna tehnologija; šansa da neki novinar to primeti bila je jedan prema milion, iako će to pitanje kasnije biti neizbežno. Izbegao je da kaže da je još jedan čovek iz sveta filma otrovan tog popodneva; reklo bi se da su svi mislili daje poznati distributer imao srčani napad iako niko, ali baš niko, o tome nije rekao ni reč. Dobro je znati da novinari - iz lenjosti ili nepažnje - umeju da dođu do svojih zaključaka a da policiju ništa ne pitaju.

- Staje pisalo na papiru? - bilo je prvo pitanje.

Komesar objašnjava da ne može to sada da otkrije da ne bi ugrozio istragu. Savoj polako shvata u kom pravcu vodi razgovor i sve više mu se divi - taj čovek stvarno zaslužuje položaj na kojem se nalazi.

- Da lije to mogao biti zločin iz strasti? - bilo je sledeće pitanje.

- Sve je moguće. Izvinite, gospodo, moramo se vratiti svom poslu.

Ulazi u policijska kola, uključuje sirenu i odlazi u punoj brzini. Savoj odlazi ka svojim kolima, ponosan na komesara. Kakav majstor! Već može da zamisli vesti koje će uskoro biti emitovane:

„Veruje se daje bio žrtva zločina iz strasti.“

Ništa ne može da zameni interesovanje koje takva vest izaziva. Moć Poznatog je tolika da su ostala tri ubistva prošla nezapaženo. Koga zanima jadna devojka, verovatno drogirana, nađena na uličnoj klupi? Koja je važnost distributera kanirane kose koji je mogao dozi veti srčani napad na ručku? Šta pričati o zločinu - takođe iz strasti - u koji su uključene dve potpuno nepoznate osobe koje nikada nisu bile pod svetлом reflektora, na molu udaljenom od svega što se u gra-

du dešava? To se dešava svakog dana, bilo je u vestima od osam i nastavili bi o tome da nagađaju da nije bilo...

...svetske zvezde! Koverta! Unutra papir na kojem nešto piše!

Uključuje sirenu i odlazi u pravcu suprotnom od policijske stanice. Da ne bi bio sumnjiv, uključuje radio-stanicu. Bira komesarovi! frekvenciju.

- Čestitam!

I komesar je ponosan na sebe. Dobili su nekoliko sati, možda nekoliko dana, ali obojica znaju daje u pitanju serijski ubica koji koristi sofisticirano oružje, da je muškarac, prosede kose, lepo obučen, od nekih četrdeset godina. Iskusan u umetnosti ubijanja. Koji se možda zadovoljio počinjenim zločinima ili može ponovo napasti svakog trenutka.

- Pošalji agente na sva dešavanja - naređuje komesar. - Tražite muškarce koji odgovaraju ovom opisu. Naredite im da motre na njih. Tražite pojačanje, hoću policajce u civilu, diskretne, obučene u skladu s prilikom; farmerke ili svečano odelo. Na sva dešavanja, ponavljam. Čak i ako moramo da angažujemo saobraćajne policajce.

Savoj odmah izvršava naređenje. U međuvremenu dobija poruku na mobilnom telefonu: Evropolu treba još vremena da identificuje tražene laboratorije. Najmanje tri radna dana.

- Molim vas, pošaljite mi to napismeno. Ne želim da budem odgovoran ako se nešto loše i dalje bude dešavalo.

Smeje se samom sebi. Traži da pošalju kopiju i stranom agentu, jer za njega to već nema nikakvu vrednost. Juri do hotela Martinez, ostavlja kola na ulazu, blokirajući ostale. Portir se buni, a on mu baca ključeve da ga preparkira, pokazuje policijsku identifikaciju i ulazi trkom.

Odlazi do privatnog salona na prvom spratu, gde policajac stoji pored upravnice smene i jednog konobara.

- Koliko dugo ćemo ovde ostati? - pita upravnica. On je ignoriše i obraća se konobaru:

- Da li si siguran daje ubijena žena koju si video u vestima ista koja je danas po podne bila ovde?

- Skoro sam siguran gospodine. Na slici deluje mlađe, kosa joj je ofarbana, ali navikao sam da pamtim lica gostiju u slučaju da neko reši da ode a da ne plati.

- Da li si siguran daje bila s gostom koji je rezervisao sto?
- Potpuno. Čovek od nekih 40 godina, dobrodržeći, prosede kose. Savojevo srce hoće da iskoči kroz usta. Obraća se upravnici i policajcu:

- Hajdemo do njegove sobe.
- Da li imate nalog za pretres? - upita upravnica.

Nervi mu više nisu izdržali.

- NEMAM! Ne popunjavam formulare! Znate li koji problem ima naša zemlja, gospodo draga? Svi su previše poslušni! U stvari, nije to naš problem, već problem celog sveta! Da li biste vi poslušali da vam pošalju sina u rat? Da li bi vaš sin poslušao? Pa o tome vam pričam! E pa kad ste već poslušni, krenite za mnom, da ne biste bili uhapšeni zbog saučesništva!

Žena izgleda uplašeno. Zajedno s policijem odlaze do lifta koji se tog trenutka spušta, ali staje na svakom spratu bez razumevanja za činjenicu da ljudski život zavisi od brzine njihove reakcije.

Odlučuju da idu stepenicama; upravnica se žali, ima visoke štikle, ali joj on kaže da izuje cipele i da ga sledi. Penju se mermernim stepeništem, prolaze kroz elegantne male salone za čekanje, ruke im hvataju gelender od mesinga. Ljudi koji čekaju lift pitaju koje ta bosonoga žena i šta policijac u uniformi traži u hotelu i tako trči. Da li se desilo nešto ozbiljno? I ako jeste, zašto ne idu liftom kad je brže? Sebi kažu: ovo se pretvara u petorazredni festival, hoteli više ne biraju goste, policija uleće kao da se radi o javnoj kući. Čim budu u prilici, žaliće se upravniku.

Ne znaju daje upravnica upravo protrčala pored njih uza stepenice - bosonoga.

Najzad su stigli pred vrata apartmana u kojem je ubica odseo. Do tada je jedan od članova „odeljenja za nadgledanje hodnika“ već poslao nekoga da vidi šta se dešava. On prepoznaje upravnici! i pita da li može da pomogne.

Savoj mu kaže da tiše priča i da može da pomogne. Da li je naoružan? Kaže da nije.

- Svejedno, ostani ovde.

Šapuću dok se dogovaraju. Upravnica dobija zadatku da pokuca

na vrata, dok njih trojica - Savoj, policajac i obezbeđenje - stoje prilepljeni uza zid pored vrata. Savoj vadi pištolj iz futrole. Policajac čini isto. Upravnica kuca nekoliko puta, niko ne odgovara.

- Verovatno je izašao.

Savoj joj kaže da upotrebi master ključ. Ona objašnjava da nije bila pripremljena za ovo - a i da jeste, otvorila bi ta vrata samo uz dozvolu generalnog direktora.

Po prvi put je ljubazan:

- Nije važno. Hoću da siđem i sačekam u sobi s timom za obezbeđenje koji nadgleda hotel. On će se pre ili kasnije vratiti i voleo bih da budem prvi koji će ga ispitati.

- Dole imamo fotokopiju njegovog pasoša i broj kreditne kartice. Zašto vas taj čovek zanima?

- To takođe nije važno.

21:02

Pola sata od Kana, u drugoj zemlji, u kojoj se govori isti jezik, koristi ista moneta i ne postoji granični prelaz, ali ima potpuno drugačije društveno uređenje od Francuske - na vlasti je knez, kao u starovremena - čovek sedi pred kompjuterom. Pre petnaest minuta dobio je elektronsku poruku iz koje je saznao daje ubijen poznati glumac.

Moris gleda fotografiju žrtve; nema predstavu o kome se radi, odavno nije bio u bioskopu. Ali sigurno je neko važan, kad internet portal objavljuje vest.

Iako je u penziji, ovakvi slučajevi bili su njegove partije šaha koje je retko gubio. Nije u pitanju bila njegova karijera, već samopouzdanje.

Ima nekih pravila koja je uvek voleo da poštuje dok je radio u Skotland Jardu: da počne da razmišlja o svim pogrešnim mogućnostima, i odatle pa nadalje sve je moguće - jer kada tako razmišlja nije pod pritiskom da nade rešenje. Na dosadnim sastancima komisija za procenu učinka voleo je da provocira prisutne: „Sve što znate dolazi iz iskustva koje se nakupilo tokom godina rada. Ali ta stara rešenja služe samo za isto tako stare probleme. Ako želite da budete kreativni, zaboravite malo da ste iskusni!“

Stariji članovi komisije bi se pravili da nešto pišu, mlađi bi ga zabeznuto gledali, a sastanak bi se zatim nastavio kao da niko ništa nije rekao. Ali on je znao da je poruku poslao i da će uskoro - iako mu niko, naravno, neće za to dati priznanje - šefovi od svojih podređenih početi da traže nove ideje.

Štampa dosijee koje mu je kanska policija poslala; nije voleo da koristi papir jer nije želeo da bude serijski ubica šuma, ali ponekad je morao.

Počinje da proučava *modus operandi*, ili način na koji su zločini počinjeni. Vreme (i ujutru, i po podne i uveče), oružje (ruke, otrov, skalpel), žrtve (muškarci i žene različitih godina), razdaljina od žrtve (dva puta direktni fizički kontakt, dva bez ikakvog kontakta), reakcija žrtava na nasilnika (nije je bilo ni u jednom od slučajeva).

Kada oseti da se nalazi pred tunelom koji nema izlaz, najbolje što može da uradi je da prestane o tome da misli i dozvoli podsvesti da radi. Otvara novi prozor na monitoru računara s grafikonima Njujorške berze. Pošto nije uložio novac u akcije, ništa dosadnije nije mogao da nade; ali to je bio njegov način: dugogodišnje iskustvo analizira sve informacije koje je do sada dobio, a intuicija priprema nove i kreativne odgovore. Dvadeset minuta kasnije ponovo se vraća dosjeima - ovoga puta s potpuno svezom glavom.

Postupak je bio uspešan: da, bilo je nečeg zajedničkog u svim zločinima.

Ubica je veoma dobro potkovan znanjem. Verovatno je proveo dane i nedelje u biblioteci, gde je proučavao najbolji način da sproveđe svoju misiju. Ume da bez rizika barata s otrovima - i verovatno nije on pripremao cijanuret. Dovoljno poznaje anatomiju da zarije skalpel na pravo mesto, da usput ne zakači nijednu kost. Bez velikog napora izvodi smrtonosne zahvate. Malo ljudi na svetu poznaje snagu kurarea. Verovatno je čitao o serijskim ubistvima i znao je da policija zločinca uvek otkrije po potpisu, tako da je on svoje zločine izvodio potpuno nasumice, ne poštujući *modus operandi*.

Ali to je nemoguće: bez sumnje, podsvest ubice ostavlja potpis koji on još uvek nije uspeo da dešifruje.

Ima tu nešto još važnije: novac mu ne predstavlja problem. Ima ga dovoljno da ide na kurs Samboa i tamo do tančina nauči tačke na telu koje treba da pritisne da bi paralisaо žrtvu. Ima veze: otrove nije kupio u apoteci na uglu, niti u lokalnom podzemlju. Radi se o veoma sofisticiranom biološkom oružju koje zahteva pažljivo rukovanje i upotrebu. Da bi do njih došao morao je da koristi usluge drugih osoba.

Najzad, radi brzo. Sto navodi Morisa da zaključi da se ubica neće tamo zadržati dugo. Možda jednu sedmicu, ili još neki dan.

Gde ga sve to vodi?

To što sada ne uspeva da dođe do zaključka znači da se navikao na pravila igre. Izgubio je naivnost koju je toliko zahtevao od svojih podređenih. To svet na kraju traži od čoveka: da se, kako život prolazi, pretvara u mediokriteta, da ne bi bio smatran egzotičnim ili punim entuzijazma. Starost je za današnje društvo sramota, a ne znak mudrosti. Svi veruju da neko koje prešao pedesetu više nije u stanju da prati brzinu kojom se stvari u svetu dešavaju.

Naravno da ne može više da trči kao ranije i potrebne su mu načare za čitanje, ali um mu je oštriji nego ikada - ili barem želi u to da veruje.

A zločin? Ako je toliko pametan kao što misli, zašto ne uspeva da reši ono što je nekada izgledalo tako lako?

U ovom trenutku ne može da izvede nikakav zaključak. Mora da sačeka još neku žrtvu.

23:33

Bračni par prolazi i uz osmeh mu kažu da je srećan čovek: stoji u društvu dve lepe žene!

Igor se zahvaljuje; zaista mora malo da se zabavi. Uskoro će se desiti dugo očekivani susret i ma koliko on bio čovek naviknut da izdrži razne vrste pritisaka, priseća se patrola u okolini Kabula: pre svakog opasnog zadatka njegovi drugovi su pili, pričali o ženama i sportu, razgovarali kao da nisu tamo, već u svojim rodnim mestima, za stolom s porodicom i prijateljima. Tako su se rešavali napetosti, vraćali se svom istinskom identitetu i postajali svesniji i spremniji za izazove koji ih čekaju.

Kao dobar vojnik, zna da bitka nema nikakve veze s borbom, već s ciljem koji treba da se postigne. Kao dobar strateg - uostalom, krenuo je ni iz čega i svoje malo preduzeće pretvorio u jednu od najcenjenijih firmi u Rusiji - svestan je da cilj treba da ostane isti, iako se razlog koji do njega vodi s vremenom menja. Upravo se to desilo danas: došao je u Kan s jednim motivom, ali kada je počeo da deluje, shvatio je prave razloge koji su ga motivisali. Sve ove godine bio je slep i sada je mogao da vidi svetlost; najzad je došao do otkrovenja.

I baš zbog toga mora da ide do kraja. Njegove odluke bile su hrabre, nisu znale za prepreke i ponekad su imale određenu dozu ludoštiti - ne one koja uništava, već koja tera ljudsko biće da načini korake izvan svojih ograničenja. Uvek je u životu tako radio; pobedio je jer je ispoljavao svoje kontrolisano ludilo u trenutku kada je donosio odluke. Njegovi prijatelji su neverovatnom brzinom menjali komentar „previše rizikuješ“ u „znao sam da činiš pravi korak“. Umeo je da iznenadi, ponudi nešto novo, i iznad svega - da se izloži neophodnom riziku.

Ali u Kanu je, možda zbog potpuno nepoznatog ambijenta, bespotrebno rizikovao. Da zbog neispavanosti nije bio zbumen, sve se moglo završiti mnogo ranije nego što je planirao. A da se to desilo, nikada ne bi stigao do ovog trenutka lucidnosti zahvaljujući kojem je novim očima video ženu u koju je mislio daje zaljubljen, za koju je smatrao da zaslužuje žrtve i mučeništvo. Priseća se trenutka kada je prišao policajcu da prizna staje uradio. Tada je počela promena. Tada gaje duh devojke jakih obrva zaštitio i objasnio mu da radi prave stvari, ali s pogrešnim motivom. Nakupiti ljubav je sreća, nakupiti mržnju je nesreća. Ko ne prepozna vrata problema, ostavi ih otvorena i nesreće lako mogu da uđu. Prihvatio je ljubav devojke. Onaje bila oruđe u Božijim rukama poslato da ga spasi od mračne budućnosti; sada mu je ona pomagala da nastavi dalje.

Svestan je da mu se i pored svih mera predostrožnosti koje je preduzeo, može desiti da nije mislio na sve, i da njegova misija bude prekinuta pre nego što je planirao. Ali nema razloga da se žali ili plavi: uradio je stoje mogao, besprekorno je sve odradio i ako Bog bude želeo da prekine njegov rad, prihvatiće Njegovu odluku.

Opusti se. Razgovaraj s devojkama. Dozvoli da ti se mišići odmore pre završnog udarca, tako će biti spremniji. Gabrijela - devojka koja je bila sama u baru kada je stigao na zabavu - deluje veoma uzbudena. Svaki put kada konobar prođe s pićem, ona svoju čašu vraća na poslužavnik, makar i dopola punu, i uzima drugu.

- Hladan, uvek hladan!

Njena radost deluje pomalo zarazno na Igora. Po onome stoje ispričala, upravo je dobila ulogu u filmu, iako ne zna naslov ni ulogu koju će glumiti, ali kaže da će biti „u glavnoj ulozi“. Režiser je poznat po tome što uvek ima dobre glumce i dobra scenarija. Glavni glumac, koga Igor zna i voli, uliva poverenje. Kada je spomenula ime producenta, on je klimnuo glavom kao da kaže „da, znam koje“, svestan da će ona njegov pokret protumačiti kao „ne znam ko je, ali ne želim da ispadnem neobavešten“. Bez prestanka priča o sobama punim poklona, crvenom tepihu, sastanku na jahti, rigoroznoj selekciji, projektima koje planira.

- U ovom trenutku postoje hiljade devojaka u ovom gradu i mi-

lioni na ovom svetu koje bi volele da su danas ovde i da mogu da ti pričaju ove priče. Moje molitve su uslišene. Moj trud se isplatio.

Druga devojka deluje diskretnije i tužnije - možda zbog godina i nedostatka iskustva. Igor se nalazio iza fotografa kada je ona prolazila, čuo je da izvikuju njeni ime i video daje intervjujući u „špaliru“. Ali očigledno je da ostale zvanice ne znaju o kome je reč; toliko pažnje na ulazu i onda odjednom skrajnuta.

Sigurno je devojka koja se raspričala dala ideju da mu priđu i pitaju ga šta tamo radi. U prvom trenutku mu nije bilo priyatno, ali znao je da će, ako ne prihvati razgovor s njih dve, morati da prihvati razgovor s nekim drugim koje takođe sam i ko ne želi da izgleda kao da je izgubljen, izolovan od ovog sveta, bez prijatelja na zabavi. Zato je prihvatio razgovor - ili bolje reći dioštvo, jer mu je um bio usredstven na nešto drugo. Predstavio se kao Ginter, nemački industrijalac specijalizovan za teške mašine (oblast koja nikoga ne zanima), od prijatelja je dobio pozivnicu za to veče. Sutradan odlazi (za šta se nadao daje istina, iako su Božije namere nedokučive).

Kadaje shvatila da nije čovek iz filmske industrije i da se na Festivalu neće dugo zadržati, glumica je htela da ode; ali druga devojka ju je sprečila rekavši daje uvek dobro upoznati nove ljude. I tako su njih troje stajali: on je čekao prijatelja koji nikako nije stizao, ona je čekala asistenta koji je nestao, a čutljiva devojka nije čekala baš ništa, samo malo mira.

Sve se desilo veoma brzo. Glumica je primetila prašinu na rame-nu sakoa i otresla je pre nego što je on mogao da reaguje. Iznenadila se:

- Pušiš tompus?

Dobro je: od ovoga što ima u džepu pomislila je daje tompus.

- Da. posle večere.

- Ako želiš, mogu da vas pozovem na žurku na jahti večeras. Ali pre toga moram da pronađem svog asistenta.

Druga devojka joj govori da ne žuri. Kao prvo, tek je dobila ulogu i trebaće mnogo vremena da prođe da bi mogla da se okruži pratnjom (paraziti koji se kreću u društvu poznatih osoba u svetu su

poznati kao „*anturaž*“). Treba da ide sama, da poštuje pravila protokola.

Glumica zahvaljuje na savetu. Još jedan konobar prolazi, dospala ispijena čaša ide na poslužavnik, puna se uzima.

- Mislim i da treba da prestaneš da piješ tom brzinom - kaže Igor/Ginter, i pažljivo joj uzima čašu iz ruke da bi sadržinu prosuo preko bedema. Glumica očajava, ali zatim se smiruje: shvata da joj čovek želi dobro.

- Mnogo sam uzbudjena - priznaje. - Moram malo da se smirim. Da li mogu da dobijem jedan od tvojih tompusa?

- Žao mi je, imam samo jedan. Osim toga, naučno je dokazano da nikotin stimuliše; ne smiruje.

Tompus. Da, oblik je sličan, ali osim toga te dve stvari nisu imale ništa zajedničko. U gornjem levom džepu imao je prigušivač. To je predmet od približno deset centimetara dužine koji kada se pričvrsti na cev berete može da napravi čudo:

Da pretvori „BANG!“ u „pluf...“

Sve to zahvaljujući nekim jednostavnim zakonima fizike koji važe u trenutku kada oružje opali: brzina metka se malo usporava jer mora da prođe kroz niz gumenih prstenova, dok gasovi stvoreni ispaljivanjem ulaze u šuplji deo koji se nalazi oko gumenog cilindra, brzo se hlade i tako sprečavaju da se zvuk eksplozije baruta čuje.

Užasan je za pucanje iz daljine jer utiče na putanju metka, ali idealan za blizinu.

Igor postaje nervozan; da nisu otkazali dolazak? Ili da nije - na delić sekunde se oseća izgubljeno - njihov onaj apartman u koji je ubacio kovertu. Ne, ne može biti; to bi stvarno bio veliki maler. Razmišlja o porodicama svojih žrtava. Daje njegov jedini cilj i dalje da ponovo osvoji ženu koja gaje ostavila zbog čoveka koji je ne zaslužuje, sav trud koji je uložio bio bi beskoristan.

Ponostaje mu hladnokrvnosti; da li je to razlog što Eva nije počušala da stupi s njim u kontakt uprkos svim porukama koje joj je slao? Dva puta je zvao zajedničkog prijatelja i dobio odgovor da nema nikakvih novosti.

Sumnja počinje da dobija oblike uбеђenosti: da, bračni par je u tom trenutku bio mrtav. To objašnjava iznenadno nestajanje glumičinskog „asistenta“. I potpunu usamljenost devetnaestogodišnje devojke koja je angažovana da se pojavi u društvu velikog kreatora.

Ko zna, možda ga Bog kažnjava jer je toliko voleo ženu koja to nije zaslужila? Njegova bivša žena upotrebila je njegove ruke da udavi devojku koja je pred sobom imala čitav život, mogla je da otkrije lek za rak ili da pronađe način da ljudski rod uvidi da uništava planetu. Čak i da Eva ništa nije znala, ona gaje nateralna da koristi otrove; Igor je bio siguran, potpuno siguran da ništa od toga ne bi bilo potrebno i da je jedan uništen svet dovoljan da poruka stigne na pravo odredište. Poneo je mali arsenal sa sobom znajući daje sve to samo igra; primetila bi ga kada je stigao u bar u kom je pio šampanjac pre zabave i shvatila da joj je oprošteno sve zlo i destrukcija koje je oko sebe izazvala. Čitao je naučna istraživanja koja dokazuju da osobe koje su provele mnogo vremena zajedno mogu da osete prisustvo druge osobe ako se nalaze u istom prostoru, iako ne znaju gde se tačno ona nalazi.

To se nije desilo. Evina sinoćna indiferentnost - ili možda krivica koju oseća zbog onoga što mu je učinila - nije joj dozvolila da primeti čoveka koji se pravio da se krije iza stuba, ali koji je na stolu imao ruske poslovne časopise, stoje dovoljno za nekoga ko uvek traži onoga koga je izgubio. Zaljubljenoj osobi stalno se pricinjava da na ulici, zabavama, pozorištima i drugim mestima vidi ljubav svog života: možda je Eva svoju ljubav menjala za sjaj i za glamur.

Polako se smiruje. Eva je najjači otrov koji postoji i ako ju je cijanuret uništilo, to nije ništa. Zaslужila je nešto mnogo gore.

Dve devojke i dalje razgovaraju; Igor se udaljava, ne srne da dozvoli da ga obuzme panika daje uništilo sopstveno delo. Mora da se osami, da bude hladan, da zadrži sposobnost da brzo reaguje i da brzo menja pravac.

Piibližava se drugoj grupi ljudi koji živo razgovaraju o metodama koje koriste da bi prestali da puše. Da, to je bila jedna od retkih omiljenih tema u tom svetu: pokazati prijateljima da su sposobni da imaju snagu volje, imaju neprijatelja koga treba pobediti i oni uspe-

vajii da ga obuzdaju. Da bi se malo zabavio, pali cigaretu znajući da ih tako provocira.

- To nije dobro za zdravlje - komentariše žena zatrpana dijamantima, mršava kao skelet i s čašom soka od pomorandže u ruci.

- Za zdravlje nije dobro biti živ - odgovara. - Pre ili kasnije ishod je smrtan.

Muškarci se smeju. Žene pridošlicu posmatraju s interesovanjem. Ali u tom trenutku se iz pravca špalira, koji se nalazi na dvadesetak metara odande, čuju uzvici fotografa.

- Hamide! Hamide!

Uprkos razdaljini i ljudima koji su šetali po vrtu i ometali mu vidik, mogao je da vidi kreatora kako ulazi sa svojom partnerkom - s onom koja je nekada s njim bila u takvim situacijama, samo na drugim mestima, s onom koja ga je u tim prilikama nežno, osećajno i elegantno držala za ruku.

Pre nego što je uspeo da odahne, nešto ga natera da pogleda u suprotnom pravcu: s druge strane vrta ulazi čovek, bez kontrole obezbedenja, i počinje da gleda okolo: nekoga traži, a ne bi se reklo da traži prijatelja koga je izgubio na zabavi.

Bez reči se udaljava od grupe, vraća se do bedema, gde dve devojke još uvek razgovaraju, i uzima glumicu za ruku. U tišini se moli devojci jakih obrva; moli za oproštaj što je sumnjao, ali ljudska bića su još uvek nečista, nesposobna da razumeju blagoslove koje tako darežljivo dobijaju.

- Zar ne misliš da si malo požurio? - pita glumica ne pokazujući nikakvu želju da skloni ruku.

- Mislim. Ali ako je suditi po onome što si ispričala, izgleda da su se danas u tvom životu stvari prilično ubrzale.

Nasmejala se. Tužna devojka se takođe nasmejala. Policajac je prošao pored njih ne pogledavši ih - oči su mu tražile prosede četrdesetogodišnjake.

Ali one koji su bili sami.

21:20

Lekari gledaju rezultate ispitivanja koji ukazuju na bolest različitu od one na koju sumnjaju - od tog trenutka treba da odluče da li da veruju nauci ili srcu. Kako vreme prolazi, više se oslanjaju na instinkt i vide da se rezultati popravljaju.

Veliki poslovni ljudi koji proučavaju grafikon za grafikonom na kraju kupuju ili prodaju upravo suprotno od onoga na šta tržišne tendencije ukazuju i bogate se.

Umetnici pišu knjige ili snimaju filmove za koje svi kažu „ovo neće uspeti, niko se tim temama ne bavi“ i to ih pretvara u ikone popularne kulture.

Verski lideri koriste strah i krivicu umesto ljubavi, koja bi teoretski trebalo da bude najvažnija stvar na svetu; crkve su im prepune vernika.

Svi oni idu protiv uobičajenih tendencija, osim jedne grupe: političara. Oni žele svima da ugode i slede uputstvo za ispravno ponašanje. Na kraju moraju da daju ostavku, da se izvine ili da poriču.

Moris otvara prozor za prozorom na svom monitoru. A to nema nikakve veze s tehnologijom, već s intuicijom. Već je to uradio s Dau Džonsom i ipak nije bio zadovoljan ishodom. Bolje da se sada malo koncentriše na likove koji su s njim živeli veći deo njegovog života.

Još jednom gleda video u kojem Geri Ridžvej, „ubica iz Grin Rivera“, mirnim glasom priča kako je ubio 48 žena, od kojih su skoro sve bile prostitutke. Ne prepričava svoje zločine zato što želi pomilovanje za svoje grehe ili zato što želi da olakša teret svoje savesti; tužilac mu je ponudio doživotnu kaznu umesto smrtne ako prizna zločine. Drugim recima, uprkos tome stoje dugo ubijao nekažnjen.

nije ostavio dovoljno dokaza da bi bio optužen. Ali možda se umorio, ili mu je dosadilo da vrši mračnu ulogu koju je sebi namenio.

Ridžvej. Čovek koji je imao siguran posao u auto-lakirernici i koji je mogao da se seti žrtava samo ako bi ih povezao s dešavanjima na poslu. Ponekad je po pedeset detektiva pokušavalo da mu ude u trag, ali on je tokom dvadeset godina uspevao da počini zločine bez potpisa ili bilo kakvog traga.

„Nije bio mnogo bistar, na poslu nije bio medu boljim radnicima, nije bio naročito obrazovan, ali bio je savršen ubica”, kaže jedan od detektiva na snimku.

Drugim recima, za to se rodio. Imao je stalnu adresu. U jednom trenutku je njegov slučaj čak arhiviran kao nerešiv.

Taj video-zapis je gledao stotinama puta do sada. Obično bi ga inspirisao u rešavanju drugih slučajeva, ali danas nije imao takav efekat. Zatvara taj prozor, otvara drugi, na kojem je pismo oca Džefrija Demera, „Mesara iz Milvokija”, odgovornog za ubistva i čerečenje sedamnaest muškaraca od 1978. do 1991. godine:

„Naravno da nisam mogao da verujem u ono što je policija govorila o mom sinu. Mnogo puta sam sedeо za stolom koji je korišćen za čerečenje i kao satanistički oltar. Kada sam otvarao njegov frižider u njemu je uvek bilo nekoliko flaša mleka i konzervi gaziranog pića. Kako je moguće da su dete koje sam toliko puta držao u krilu i monstrum čije lice je u svim novinama ista osoba? Ah, da sam na mestu roditelja koji su u julu 1991. godine dobili vest od koje su strahovali - da njihova deca nisu samo nestala, već su i ubijena. U tom slučaju bih mogao da odem na grob gde počivaju njihovi ostaci i da se staram o sećanju na njih. Ali ne: moj sinje živ i on je počinio sve te užasne zločine.”

Satanistički oltar. Čarls Menson i njegova „porodica”. Tri mladića su 1969. godine ušla u kuću poznate ličnosti iz sveta filma i ubila sve na koje su naišla, uključujući i mladića koji je u tom trenutku izlazio iz kuće. Ubili su još dvoje ljudi sutradan - ovog puta radilo se o bračnom paru poslovnih ljudi.

„Ja, sam, mogao bih da ubijem čitavo čovečanstvo”, kaže.

Po hiljaditi put gleda fotografiju mentora zločina kako se smeši

pred kamerama, okružen prijateljima hipicima među kojima je i jedan poznati muzičar iz tog vremena. Niko nije mogao da prepostavi šta se dešava, uvek su pričali o miru i ljubavi.

Zatvara sve arhive koje je držao otvorene na računam. Menson je najsličniji onome što se ovde sada dešava - film, poznate žrtve. Neka vrsta političkog manifesta protiv luksuza, potrošačkog društva i kulta poznatih. Iako je bio mentor svih zločina, nikada nije bio na mestima na kojima su počinjeni; za to je koristio svoje poklonike.

Ne, tu neće naći nikakav trag. Tada, uprkos porukama koje je poslao elektronskom poštom u kojima saopštava da ne može brzo da nade rešenje, Morris je počeo da oseća da ima isti simptom koji su svi detektivi, u svim vremenima, imali u odnosu na serijske ubice:

Slučaj je postao ličan.

S jedne strane nalazi se čovek koji se verovatno bavi nekom drugom profesijom i koji je verovatno unapred planirao zločine, što se može zaključiti po oružju koje koristi, ali on ne poznae kapacitet lokalne policije i deluje na potpuno nepoznatom terenu. On je ranjiv čovek. S druge strane, tu je i iskustvo različitih organa reda naviknutih da se nose sa svim društvenim nepravilnostima.

Ipak, nesposobnih da prekinu ubilački niz običnog amatera.

Nije trebalo da prihvati komesarov poziv. Odlučio je da živi na jugu Francuske zato stoje klima blaža, ljudi zanimljiviji, more uvek blizu i zato što je očekivao da pred sobom ima još mnogo godina za uživanje u životu.

Kada je napuštao svoj odsek u Londonu, smatranje za najboljeg. Sada, kada je napravio pogrešan korak, njegova greška će stići do njegovih kolega - i više neće moći da uživa u zasluženoj slavi do koje je stigao s mnogo truda i posvećenosti poslu. Reći će: „Pokušao je da nadoknadi svoje nedostatke kadaje prvi insistirao da se savremeni računari instaliraju u naše odeljenje. Uprkos svoj tehnologiji koju ima na raspolaganju, starje i nije u stanju da odgovori na izazove novog vremena.“

Pritisnuo je pravo dugme: za isključivanje. Monitor se ugasio pošto je prikazao logotip firme koja pravi softver koji koristi. U maši-

ni su elektronski impulsi nestali iz radne memorije i nisu ostavili za sobom nikakav osećaj krivice, kajanja ili nemoći.

Ali njegovo telo nema takve dugmiće. Kola u njegovom mozgu i dalje rade, ponavljaju uvek iste zaključke, pokušavaju da opravduju ono što se ne može opravdati, nanose štetu njegovom samopoštovanju, ubeduju ga da su kolege u pravu: možda su njegov instinkt i analitičke sposobnosti, usled godina, stvarno oslabile.

Odlazi do kuhinje, uključuje aparat za espresso, koji ne radi dobro. Nalaže sebi da se seti šta treba da uradi: kao i sa svim kućnim aparatima danas, jeftinije je baciti ga i kupiti novi.

Srećom, ovog puta je odlučio da proradi i on bez žurbe ispija kafu. Veliki deo njegovog dana se sastoji od pritiskanja dugmića: računar, štampač, telefon, svetlo, šporet, aparat za kafu, faks.

Ali sada mora da pritisne pravo dugme u svojoj glavi: ne vredi mu da samo iščitava dokumenta koja je dobio od policije. Razmišljaj na drugi način. Napravi spisak, makar se on ponavlja:

a) zločinac je dobro obavešten i dovoljno poznaje oružje. I zna kako da ga koristi.

b) nije s ovog područja, inače bi izabrao bolji deo godine i mesto s manje policajaca.

c) ne ostavlja jasan potpis. Još bolje - ne želi da bude identifikovan. Iako to izgleda očigledno, potpisi u zločinima su očajnički način na koji Lekar pokušava da izbegne zla koja je prouzrokovao Monstrum, kao da gospodin Hajd kaže doktoru Džekilu: „Molim te, obuzdaj me. Ja sam zlo za društvo i ne mogu da se kontrolišem.“

d) pošto je mogao da se zbliži s barem dve žrtve, da ih pogleda u oči i malo ih upozna, naviknut je da ubija bez grize savesti. Stoga se može zaključiti daje verovatno učestvovao u nekom ratu.

e) verovatno ima novca, mnogo novca - ne zato što je Kan pre-skup za vreme Festivala, već zbog cene pripreme koverte s cijanuretom. Moris procenjuje da gaje verovatno platilo oko pet hiljada dolara - 40 za otrov i 4.460 za pripremu po njegovoj zamisli.

f) nije deo narko-mafije, niti trguje oružjem ili slično, jer bi već bio pod prismotrom Evropola. Nasuprot onome što većina tih kriminalaca misli, na slobodi se nalaze samo zato što još nije došao pravi

trenutak da budu poslati iza rešetaka. U njihovim redovima su agenci koji su zlatom plaćeni za posao koji obavljuju.

g) pošto ne želi da bude uhapšen, preduzima sve predostrožnosti. Ali ne može da kontroliše podsvest i - nenamerno - radi po određenom šablonu.

h) običan je čovek, ničim ne izaziva sumnju, moguće daje simpatičan i ljubazan, u stanju da pridobije poverenje onih koje šalje u smrt. Provodi neko vreme sa svojim žrtvama, dve od njih su ženskog pola, koji je po prirodi mnogo nepoverljiviji od muškog.

i) ne bira žrtve. Mogu biti muškarci, žene, bilo kojih godina, iz bilo kog sloja društva.

Moris zastaje na trenutak. Nešto što je zapisao ne uklapa se dobro s ostalim.

Ponovo čita sve dva ili tri puta. U četvrtom čitanju uspeva da ustanovi staje:

c) ne ostavlja jasan potpis. Još bolje - ne želi da bude identifikovan.

Pa da, ubica ne pokušava da očisti svet ka Menson, ne želi da pročisti svoj grad kao Ridžvej, ne želi da zadovolji apetit bogova kao Demer. Veliki deo kriminalaca ne želi da bude uhapšen, ali želi da bude identifikovan. Neki da bi se pojavili u novinskim naslovima, da bi postali slavni, kao Zodijak ili Džek Trbosek - možda misle da će im unuci biti ponosni na njihova dela kadajednog dana pronađu pršnjavi dnevnik na tavanu. Drugi imaju misiju koju moraju da obave; na primer, da zavlada strah ili da odstrane prostitutke. Psihoanalitičari koji su se bavili ovim temama zaključili su da serijske ubice odjednom prestaju da ubijaju zato što smatraju daje poruka koju su žeeli da pošalju, primljena.

Da. To je odgovor. Kako se toga ranije nije setio?

Iz jednostavnog razloga: zato što bi poslao policijsku poteru u dva suprotna pravca. U pravcu ubice i osobe kojoj želi da pošalje poruku. U kanskom slučaju, ubica mnogo brzo ubija: Moris je siguran da će brzo nestati, čim poruka stigne na pravu adresu.

Za najviše dva, tri dana. I, kao u slučajevima serijskih ubica čije žrtve nisu imale ništa zajedničkog, poruka je verovatno namenjena jednoj osobi.

Samo jednoj osobi.

Vraća se za kompjuter, ponovo ga uključuje i šalje umirujući! poruku komesaru:

„Ne brinite, zločini će naglo prestati, pre kraja Festivala.“

I samo zato što oseća zadovoljstvo kada se izlaže riziku, šalje kopiju poruke i prijatelju u Skotland Jardu - tek da znaju da ga Francuska poštije kao profesionalca, daje tražila njegovu pomoć i dobila je. Još uvek je u stanju da dode do stručnih zaključaka koji će se kasnije pokazati kao tačni. Nije toliko star koliko ga oni predstavljaju.

Iako je njegov ugled u igri, siguran je u ono stoje upravo napisao.

22:19

Hamid isključuje mobilni telefon - nimalo ga ne zanima šta se dešava u svetu. U poslednjih pola sata telefon mu je zatrpan negativnim porukama.

Sve je to znak da treba već jednom da prestane s tom smešnom pričom o snimanju filma. Dozvolio je da ga zavede taština umesto daje poslušao savete koje su mu davali supruga i šeik. Shvata da polako počinje da gubi kontakt sa samim sobom: zatrovao gaje svet lukuza i glamura - njega, koji se uvek smatrao imunim na te stvari!

Dostaje bilo. Sutra, kada se stvari malo smire, sazvaće svetske medije koji su tu okupljeni i reći daje. uprkos činjenici daje već uložio znatna sredstva, resio da prekine rad na projektu jer je „to bio zajednički san svih koji su u njemu učestvovali, a jednog više nema medu nama“. Neki novinar će sigurno želeti da zna da li planira još neki projekat. Odgovoriće da je još rano da o tome priča, „treba da odamo počast onome koji nas je napustio“.

Naravno da mu je, kao i svakom čoveku koji ima imalo pristojnosti u sebi, bilo žao stoje glumac koga je htio da angažuje umro kao žrtva trovanja i što se režiser koga je odabrao nalazi u bolnici - srećom, van životne opasnosti. Ali obe te činjenice davale su jasnu poruku: ništa od filma. To nije njegova branša, izgubio bi novac i ništa ne bi dobio za uzvrat.

Film sineastima, muzika muzičarima, književnost piscima. Od kada se pre dva meseca upustio u ovu avanturu, problemi su se samo množili: morao je da se nosi s tuđim samoljubljem, da odbija nerealne budžete, da popravlja scenario koji je sa svakom novom verzijom bivao sve gori, da trpi uobražene producente koji su se prema njemu odnosili kao da nema nikakve predstave o filmu.

Njegova je namera bila najbolja moguća: da predstavi kulturu zemlje iz koje dolazi, lepotu pustinje, mudrost koja se hiljadama godina prenosi, i beduinski kodeks časti. Osećao je da to duguje svom plemenu, iako je šeik insistirao na tome da ne treba da skreće s ranije zacrtanog puta.

„Ljudi se u pustinji izgube jer dozvole da ih zavedu priviđenja. Ti dobro radiš svoj posao, i na njega treba da koncentrišeš svu svoju energiju.“

Ali Hamid je htio da ide još dalje: da pokaže daje sposoban još više da iznenadi, da se popne još više, pokaže hrabrost. Počinio je greh gordosti i to se više neće desiti.

Novinari ga zatrپavaju pitanjima - vest se očigledno proširila brže nego ikada. Kaže da još uvek ne zna detalje, ali da će sutra dati zvaničnu izjavu. Ponavlja isti odgovor mnogo puta, sve dok jedan od njegovih telohranitelja ne priđe i zamoli da ostave bračni par na miru.

Poziva jednog od pomoćnika. Traži da među zvanicama pronađe Jasmin i dovede je do njega. Da, treba da se slikaju zajedno, da izdaju novo saopštenje za štampu koje potvrđuje potpisivanje ugovora i da osmisle dobru medijsku kampanju koja će tu priču održati aktuelnom do oktobra, kada počinje Nedelja mode u Parizu. Kasnije će lično ubeđiti belgijsku kreatorku; mnogo mu se svideo njen rad, siguran je da može da donese zaradu i prestiž njegovoj grupaciji. Ali u ovom trenutku zna pod kakvim je utiskom: misli daje pokušao daje kupi ne bi li se odrekla ugovora sa svojom glavnom manekenkom. Kada bi joj se sada ponovo obratio, to ne samo da bi povećalo cenu, već bi bilo i bez stila. Sve u svoje vreme. Bolje je sačekati pravi trenutak.

- Mislim da treba da se pomerimo odavde.

Izgleda da Evi smetaju pitanja novinara.

- Zaboravi na ovo. Kao što znaš, srce mi nije od kamena, ali još manje mogu da patim zbog nečega stoje u stvari potvrdilo ono što si mi ranije rekla: okani se filma. Došli smo na zabavu i ostaćemo ovde do kraja.

Glas mu je bio grublji nego stoje očekivao, ali izgleda da Evi to

nije smetalo - kao da joj je bilo svejedno da li je voli ili mrzi. Nastavljala, ali ovog puta vec' mekšim tonom:

- Pogledaj kako su ovakve zabave savršene. Naš domaćin verovatno troši ogromnu sumu da bi bio prisutan u Kanu, da bi platio karde i smeštaj odabranih poznatih osoba koje su ekskluzivni gosti ove preskupe gala večere. Budi sigurna da će mu zarada biti deset do dvanaest puta veća od uloženog zbog besplatne reklame koju mu ovo daje: čitave stranice u časopisima, novinama, reportaže na televiziji, sati na kablovskim kanalima koji nemaju ništa drugo da prikažu osim velikih društvenih dešavanja. Žene će svoj nakit vezivati za glamur i sjaj, a muškarci će svoje satove koristiti da bi dokazali moć i bogatstvo. Mladi ljudi će listati modne stranice i misliti: „Želim dajednog dana i ja budem tamo i imam na sebi iste stvari.“

- Hajdemo odavde. Imam neko predosećanje.

To je bila kap koja je prelila čašu. Čitav danje trpeo ženino loše raspoloženje a da se nijednom nije pobunio. Svaki čas je otvarala telefon da vidi da lije stigla još neka poruka i sada je ozbiljno počeo da sumnja da se nešto čudno dešava. Drugi muškarac? Njen bivši muž, koga je video u baru hotela i koji je htio s njom da se nade po svaku cenu? Ako je tako, zašto ne kaže otvoreno šta oseća, umesto da se zatvara u sebe?

- Nemoj mi sada o tome. Pokušavam lepo da ti objasnim zašto se ovakve zabave organizuju. Ako želiš ponovo da budeš poslovna žena, o čemu si uvek sanjala, ako želiš ponovo da trguješ visokom modom, obrati pažnju na ovo što ti govorim. Uzgred, rekao sam ti da sam sinoć video tvog bivšeg muža i ti si rekla da to nije moguće. Da li zbog njega držiš uključen telefon?

- On nema šta da traži ovde.

Želi da kaže: „Znam daje pokušao i uspeo da uništi tvoj filmski projekat. I znam daje u stanju da ode mnogo dalje od toga. Shvati da smo u opasnosti, hajdemo odavde.“

- Nisi mi odgovorila na pitanje.

- Odgovor je: da. Zato mije telefon uključen. Zato što ga pozajjem, znam da je u blizini i plašim se.

Hamid se smeje.

-1 ja sam u blizini.

Eva uzima čašu šampanjca i ispija je naiskap. On ne komentariše: zna da ga namerno izaziva.

Gleda oko sebe i pokušava da zaboravi vesti koje su mu stigle preko ekrana telefona, i čeka priliku da se slika s Jasmin pre nego što pozovu sve goste u salon u kojem će biti poslužena večera i gde je fotografima zabranjen ulaz. Trovanje poznatog glumca nije se moglo desiti u gorem trenutku: niko nije pitao za veliki ugovor koji je potpisao s nepoznatom manekenkom. Pre pola sata to je bila jedina stvar o kojoj su žeeli da znaju; sada ih to više ne zanima.

Uprkos tolikim godinama rada s luksuzom i glamurom, još uvek ima mnogo toga da nauči: dok je milionski ugovor brzo zaboravljen, njegov domaćin uspeva da održi interesovanje za savršenu zabavu. Niko od prisutnih fotografa i novinara nije napustio zabavu i otišao do bolnice ili policijske stanice da bi razjasnio šta se desilo. Naravno, svi su oni specijalizovani za modu, ali i pored toga njihovi urednici se nisu usudili da ih odatle pomere iz prostog razloga: zločini ne zalaze na stranice o društvenim dešavanjima.

Stručnjaci za luksuzni nakit ne petljaju se u filmske avanture. Veliki organizatori skupova znaju da, nezavisno od sve krvi koja se u svetu proliva u tom trenutku, ljudi uvek traže fotografije koje predstavljaju savršen, nedodirljiv i bogat svet.

Ubistva se mogu desiti u susednoj kući ili u sledećoj ulici. Zabave kao što je ova - samo na vrhu sveta. Da li postoji nešto što bi smrtnicima moglo biti interesantnije?

Savršena zabava.

Promocija zabave počelaje mesecima ranije, s beleškama u štampi koje su potvrđivale da će proizvodač nakita još jednom organizovati svoju godišnju zabavu u Kanu i da su sve pozivnice već poslate. Nije baš tako; do tada je polovina potencijalnih gostiju dobila neku vrstu „podsetnice“ u kojoj ih ljubazno mole da rezervišu veče za ovaj događaj.

Kada bi pročitali vest u novinama, naravno da bi svi pohitali da potvrde dolazak. Rezervisali bi to veče u svojim kalendarima. Kupili bi avionske karte i platili dvanaest dana u hotelu čak i ako ostaju sa-

mo četrdeset osam sati. Morali su svima da dokažu da i dalje pripadaju Superklasi, a to će olakšati poslove, otvoriti vrata, nahraniti ego.

Dva meseca kasnije stiže luksuzna pozivnica. Žene postaju nervozne jer ne mogu da odluče koja je najbolja haljina za tu priliku, a muškarci nalažu svojim sekretaricama da pozovu neke poznanike i pitaju ih da li postoji mogućnost da pre večere, uz šampanjac, prodiskutuju na nekoliko poslovnih tema. To je muški način da se kaže: „Pozvan sam na zabavu. A ti?" Čak i da ovaj drugi ustvrdi daje zauzet i da će teško moći u to doba godine da bude u Kanu, poruka je shvaćena: taj „prepun raspored" u stvari je maska za činjenicu da nije dobio poziv.

Nekoliko minuta kasnije, „zauzeti čovek" mobilise prijatelje, pomoćnike, partnere i sve ostale koji mogu da pomognu, sve dok ne dođe do pozivnice. Tako domaćin može da popuni drugu polovinu zvanica, zasnovanu na tri stvari: moći, novcu i vezama.

Savršena zabava.

Hrana i piće povereni su profesionalcima. Na dan zabave, izdaže se naređenje da se služi što više alkohola, po mogućству legendarni i neprevaziđeni francuski šampanjac. Gosti iz drugih zemalja nisu svesni da u ovom slučaju piju lokalno piće, samim tim i mnogo jeftinije nego što misle. Žene smatraju - kao i Eva u tom trenutku - daje čaša te zlataste tečnosti najbolji detalj uz haljinu, cipele i tašnu. Muškarci takođe drže čaše u rukama, ali piju mnogo manje; došli su da se nađu s konkurentom s kojim treba da se pomire, s dobavljačem s kojim treba da poboljšaju odnose, s potencijalnim klijentom koji bi mogao da distribuira njihove proizvode. Stotine vizitkarti se razmeđene u noći kao što je ova - najviše među poslovnim ljudima. Nešto malo ih ode i lepim ženama, ali svi znaju daje to traćenje papira: niko nije došao tu da bi sreo ženu ili muškarca svog života.

Ali jeste da sklopi posao, da blista i da se eventualno мало i zabavi. Zabava je bila samo mogućnost i najmanje važna stvar.

Ljudi koji su se te noći okupili dolaze iz tri ugla imaginarnog trougla. S jedne strane su oni koji su već sve postigli, dane provode na terenima za golf, na beskrajnim ručkovima i u ekskluzivnim klubovima - a kada uđu u neku prodavnici imaju dovoljno novca da kupe

bilo šta i da ne pitaju koliko košta. Stigli su na vrh i onda shvate nešto što im ranije nikada nije palo na pamet: ne mogu da žive sami. Ne podnose društvo supruga ili supruge, moraju da budu u pokretu i veruju da još uvek čine nešto za čovečanstvo - iako su otkrili da se u trenutku kada prekinu svoju karijeru suočavaju sa dosadnom svakodnevicom sličnom onoj kakvu provodi srednja klasa: doručak, čitanje novina, ručak, odmah zatim malo prilegnu, večera, televizija. Prihvataju većinu poziva za večere. Vikendima odlaze na društvena i sportska dešavanja. Odmor provode na popularnim mestima (iako su u penziji, još uvek veruju u nešto što se zove „odmor“).

Na drugom kraju trougla su oni koji još nisu ništa uspeli, pokušavaju da veslaju u uzburkanim vodama, da slome otpor pobednika, da budu veseli i nasmejani čak i kada su im roditelji u bolnici, i da prodaju ono što još ne poseduju.

Najzad, na gornjem kraju trougla je Superklasa.

To je idealna mešavina za jednu zabavu: oni koji su postigli cilj i žive normalnim životnim tokom; vreme njihovog uticaja se završilo, iako još imaju novca za nekoliko generacija, sada otkrivaju daje moć važnija od bogatstva, ali već je kasno. Oni koji još nisu stigli na cilj i bore se svom energijom i entuzijazmom da razvesele prisutne, misleći da će stvarno moći da ostave dobar utisak, ali na kraju shvataju da ih, iako su podelili mnogo vizitkarti, niko nije pozvao ni par nedelja posle zabave. Najzad, oni koji uspevaju da se održe na vrhu, znaju da vetar tamo snažno duva i da svašta može da im pokvari ravnotežu i da završe u ambisu.

Ljudi mu i dalje prilaze da razgovaraju; niko ne spominje ubistvo - bilo zbog potpunog neznanja, jer žive u svetu u kojem se takve stvari ne dešavaju, bilo iz ljubaznosti, u šta čisto sumnja. Gleda oko sebe i vidi upravo ono što kod oblačenja ne podnosi: sredovečne žene obučene kao da im je dvadeset godina. Zar je moguće da ne primećuju da je došlo vreme da promene stil? Razgovara s jednim, smeška se drugom, zahvaljuje se na komplimentima, predstavlja Evu retkim koji je još ne poznaju. Razmišlja samo o jednom: da se nade s Jasmin da poziraju fotografima u sledećih pet minuta.

Jedan industrijalac i njegova supruga detaljno prepričavaju pret-hodni susret kojeg se Hamid uopšte ne seća, ali klima glavom i potvrđuje sve što čuje. Pričaju o putovanjima, susretima, projektima na kojima rade. Niko se ne dotiče zanimljivih tema kao što su „da li si stvarno srećan?” ili „posle svega što smo preživeli, staje pravi osećaj pobede?” Ako su deo Superklase, naravno da treba da se ponašaju kao da su zadovoljni i realizovani, čak i da sami sebe pitaju: šta stvarno da radim sa svojom budućnošću, sada kada imam sve o čemu sam sanjao?

Prilazi mu jedna spodoba koja izgleda kao daje izašla iz stripa, u tesnim pantalonama ispod indijskog odela:

- Gospodine Hamid, veoma mi je žao...
- Ko si ti?
- Trenutno radim za vas.

Kakva glupost.

- Zauzet sam. Znam sve što treba da znam o tužnom događaju koji se večeras desio, zato ne brini.

Ali stvorenje ne odlazi. Hamid počinje da oseća nelagodnost zbog njegovog prisustva, pogotovo zato što su ostali prijatelji koji su bili blizu čuli užasnu rečenicu: „Radim za vas.” Sta će pomisliti?

- Gospodine Hamide, dovešću glumicu koja je odabrana za film daje upoznate. Morao sam da se udaljim od nje čim sam dobio vest, ali...

- Kasnije. Trenutno očekujem Jasmin Tajger.

Čudno biće se udaljilo. Glumica! Jadna devojka, angažovana i otpuštena u istom danu.

Eva drži čašu šampanjca u jednoj ruci, telefon u drugoj i neupaljenu cigaretu između prstiju. Industrijalac vadi zlatan upaljač iz džepa i hoće da joj je upali.

- Ne brinite, mogla sam to i sama - odgovara. - Ali namerno mi je druga ruka zauzeta jer pokušavam manje da pušim.

Volela bi da može da kaže: „Držim telefon u ruci da bih zaštitala ovog idiota koji stoji pored mene. Koji mi ne veruje. Koji se nikada nije interesovao za moj život i za sve kroz šta sam prošla. Ako ponovo počnem da primam poruke napraviću skandal i moraće da ode

odavde sa mnom, čak i da neće. Neka me posle i vređa, barem će znati da sam mu spasla život. Poznajem zločinca. Osećam daje Ap-solutno Zlo u blizini."

Jedna devojka počinje da poziva goste da se upute ka gornjoj sali. Hamid Husein je spreman da prihvati svoju sudbinu bez mnogo žaljenja; fotografisanje će ostati za sutra, popeće se uza stepenice s njom. U tom trenutku pojavljuje se jedan od njegovih pomoćnika.

- Jasmin Tajger nije na zabavi. Izgleda daje otišla.

- Nije važno. Možda su zaboravili daje obaveste da treba ovde da se nađemo.

Deluje mirno, kao neko koje naviknut da se nalazi u sličnim situacijama. Ali krv mu vri: otišla sa zabave? Šta umišlja daje?

Tako je lako umreti. Iako je ljudski organizam jedan od najbolje stvorenih mehanizama postanka, dovoljno je da mali olovni projektil uđe u njega određenom brzinom, da preseče nešto ovde i onde, bez ikakvog reda, i gotovo.

Smrt: rečnik kaže daje to kraj života (iako i životu nedostaje tačna definicija). Permanentna paraliza vitalnih funkcija tela, kao što su mozak, disanje, krvotok i srce. Dve stvari opiru se ovom procesu još nekoliko dana ili nedelja: kosa i nokti ne prestaju da rastu.

Definicija se menja u zavisnosti od religije: kod nekih se radi o prelasku u uzvišeno stanje, dok druge garantuju daje to privremeno stanje i da će se duša koja je nastanjivala telo kasnije vratiti da plati za svoje grehe ili da u sledećem životu uživa u blagodetima koje su joj bile uskraćene u prethodnoj inkarnaciji.

Devojka koja стоји поред њега се уčutala. Или је dejstvo šampanjca дoseгло врхунак, или је већ прошло и она сада швата да никога не познаје, да ово може бити њена прва и последња забава, да се понекад снови претварају у ноћне more. Muškarci су јој прилазили када се он уdaljio s tužnom devojkom, ali izgleda da јој nijedan nije prijaо. Kada гаје ponovo ugledала, zamolila гаје да буде с њом до kraja забаве. Pitala гаје да ли има prevoz nazad, jer је остала bez novca, a njen pratilec se očigledno neće više vratiti.

- Da, mogu da te odbacim do kuće. S velikim zadovoljstvom.

To nije planirao, ali s obzirom na to daje primetio policajca koji osmatra goste, mora da ima društvo; on je još jedna od mnogih važnih nepoznatih osoba koje su tu, ponosan što pored sebe ima lepu ženu, dosta mladu, što se savršeno uklapa u lokalne standarde.

- Zar ne misliš da bi trebalo da uđemo?

- Da. Ali znam ovaj tip dešavanja i najpametnije je sačekati da svi sednu. Bar tri ili četiri stola imaju rezervisana mesta i ne možemo da rizikujemo da se izložimo neprijatnoj situaciji.

Primećuje daje devojka pomalo razočarana što za njega mesto nije rezervisano, ali vidi i da se miri s tim.

Konobari skupljaju prazne čaše ostavljene svuda po vrtu. Devojke su već sišle sa smešnih postolja na kojima su igrale da bi muškarcima pokazale da život na Zemlji još uvek može biti zanimljiv, i da podsete žene da im hitno treba liposukcija, malo botoksa, silikona, estetska operacija...

- Molim te, hajdemo. Moram da jedem. Pozliče mi.

Hvata ga za ruku i kreću ka salonu koji se nalazi na spratu. Očigledno je da je Eva poruku dobila i zanemarila je; ali sada zna šta može da očekuje od jedne tako pokvarene osobe kao što je njegova bivša žena. Andeo jakih obrva i dalje je tu pored njega, ona gaje navela da se u pravom trenutku okrene i primeti policajca u civilu, kada je sva njegova pažnja trebalo da bude koncentrisana na poznatog kreatora, koji je tada upravo stizao.

- Dobro, hajde da uđemo.

Penju se uz stepenište i idu ka salonu. U trenutku kada ulaze, ljubazno je moli da mu pusti ruku, da njegovi prijatelji ne bi pogrešno shvatili ono što vide.

- Oženjen si?

- Razveden.

Da, bila je u pravu, njena intuicija je bila tačna, problemi koje su te večeri imali nisu mogli ni da se porede s onim stoje upravo vide la. Pošto nema baš nikakav poslovni interes da bude na filmskom festivalu, samo jedan razlog može da postoji zastoje ovde.

- Igore!

Čovek koji se nalazi u daljini, u društvu mlade žene, gleda u njegovom pravcu. Evino srce počinje jako da lupa.

- Šta radiš ovde?

Ali Hamid je već ustao ne izvinjavajući se ostalim gostima za stolom. Ne, on ne zna šta radi. Ide ka Apsolutnom Zlu, bezgraničnom, spremnom na sve - bukvalno sve. On misli da se nalazi pred odraslom osobom i da može da mu se suprotstavi bilo fizički, bilo logičnim argumentima. On ne zna da Apsolutno Zlo ima srce deteta i da ne oseća baš nikakvu odgovornost za svoje postupke, i daje uvek ubedeno daje u pravu. A kada ne dobije ono što želi, ne preza da se maši bilo čega što će učiniti da njegova želja bude zadovoljena. Sada shvata kako se Andeo tako brzo pretvorio u demona: zato što je u srcu uvek držao osvetu i bio kivan, uprkos tome stoje tvrdio daje sazreo i prevazišao sve svoje traume. Zato stoje bio najbolji od najboljih kada je trebalo da pokaže svoju sposobnost da pobedi život, i to mu je dokazalo daje svemoćan. Zato što ne ume da odustane - jer je uspeo da preživi najveće nepogode kroz koje je mogao da hoda a da se nikada ne okrene, noseći reči u srcu: „Jednog dana ću se vratiti. I onda ćete videti šta sve mogu.“

- Očigledno je pronašao nekog hitnijeg od nas - zajedljivo primećuje bivša mis Evrope, koja takođe sedi za glavnim stolom, zajedno s ostalim poznatim ličnostima i domaćinom.

Eva pokušava da sakrije loše raspoloženje koje ju je obuzelo. Ali ne zna šta da radi. Domaćin kao da se zabavlja dok gleda šta se dešava; čeka reakciju.

- Izvinite. To je moj stari prijatelj.

Hamid ide ka čoveku koji kao da okleva. Devojka koja je s njim viče:

- Da, evo me ovde gospodine Hamide Huseine! Ja sam vaša nova glumica!

Ljudi koji sede za drugim stolovima okreću se da vide šta se dešava. Domaćin se smeška - uvek je dobro da se desi nešto neuobičajeno, jer onda gosti imaju mnogo toga da posle prepričavaju. Sada je Hamid već stigao pred čoveka; domaćin primećuje da nešto nije u redu i obraća se Evi.

- Mislim da bi bilo bolje da ga dovedete na/ad. Ili, ako želite, možemo da dodamo još jednu stolicu za vašeg prijatelja, ali njegova pratilja će morati da sedne daleko odavde.

Gosti su se već vratili svojim tanjirima, razgovorima o jahtama, privatnim avionima, vrednostima na berzi. Samo domaćin prati šta se dešava.

- Idite tamo - insistira.

Eva nije tu kao što njemu izgleda. Misli su joj hiljadama kilometara daleko, u restoranu u Irkutsku, blizu Bajkalskog jezera. Sce-na je bila drugačija; Igor je drugog čoveka izvodio napolje.

Uz mnogo napora ustaje i odlazi do njih.

- Vrati se za svoj sto - tiho joj naređuje Hamid. - Nas dvojica ćemo izaći da razgovaramo.

To je upravo bio najgori potez koji je mogao da napravi u tom trenutku. Ona ga hvata za ruku, na silu se osmehuje i pravi se daje srećna stoje ponovo srela nekoga koga dugo nije videla i najmirnijim glasom na svetu kaže:

- Ali večera počinje!

Izbegla je da kaže „ljubavi“. Nije htela da otvara vrata pakla.

- U pravu je. Bolje ovde da razgovaramo.

Zarje moguće daje on to rekao? Da se nije prevarila, da nije de-te najzad odraslo i postalo odgovorna odrasla osoba? Demon je do-bio oproštaj zbog arogancije i sada se vraća u nebesko carstvo?

Poželi da nije u pravu, ali njih dvojica se netremice gledaju. Hamid vidi znake zla iza plavih ženica i na trenutak ga podilazi jeza. Devojka mu pruža ruku.

- Drago mi je. Ja sam Gabrijela...

On ne uzvraća pozdrav. Oči drugog čoveka blistaju.

- U uglu je jedan sto. Hajde tamo da sednemo - kaže Eva.

Sto u uglu? Njegova žena će ustati s počasnog mesta i šesti za sto u uglu? Ali u tom trenutku Eva ih obojicu hvata pod ruke i odvodi do jedinog slobodnog stola koji se nalazi blizu vrata na koja konobari ulaze u salu. „Glumica“ ide za njima. Hamid na trenutak odlazi do domaćina da se izvini.

- Upravo sam se siseo s prijateljem iz detinjstva koji sutra ujutru

putuje i ne bih nikako želeo da propustim priliku da s njim porazgovaraju. Molim vas nemojte nas čekati, ne znam koliko ćemo se zadržati.

- Cuvaćemo vam mesta - odgovara domaćin uz osmeh, unapred znajući da će te stolice ostati slobodne cele večeri.

- Mislila sam daje to drug iz detinjstva vaše žene - ponovo zajedljivo komentariše bivša mis Evrope.

Ali Hamid se već uputio ka najlošijem stolu u sali koji je rezervisan za pomoćnike poznatih osoba, koji uprkos svim predostrožnostima, uvek nadu načina da se uvuku na mesta gde ne bi trebalo da budu.

„Hamid je dobar čovek”, razmišlja domaćin dok posmatra poznatog kreatora kako se uzdignute glave udaljava. „Aovaj početak večeri mu verovatno veoma teško pada.”

Sedaju za sto u uglu. Gabrijela shvata da joj je ovo jedina prilika - još jedna od jedinih prilika koje su joj se desile tog dana. Kaže koliko je srećna zbog angažmana i da će dati sve od sebe, i više od toga. da bi ispunila očekivanja.

- Verujem vam. Potpisala sam ugovor, a da ga nisam ni pročitala.

Niko od ostalih troje ljudi ne progovara ni reč, samo se gledaju. Da li nešto nije u redu? Ili šampanjac čini svoje? Bolje da nastavi s razgovorom.

- Još mi je više drago zato što je uprkos onome što svi pričaju proces audicije bio pravičan. Nije bilo nikakvih molbi ili pritisaka. Audiciju sam radila ujutro, i pre nego što sam završila s čitanjem teksta prekinuli su me. Rekli su mi da odem na neku jahtu da razgovaram s režiserom. To je dobar primer za ceo umetnički svet, gospodine Huseine. Dostojanstvo profesije. Poštenje u trenutku izbora saradnika. Ljudi misle daje svet filma potpuno drugačiji, da se jedino računa...

Htela je da kaže „ako legnete u krevet s producentom”, ali žena mu je tu.

- ...fizički izgled.

Konobar donosi predjelo i počinje da deklamuje monolog koji se od njega očekuje:

- Za predjelo imamo srce artičoke u sosu od dižonskog senfa začinjen maslinovim uljem i finim začinima, sa kriškama kozjeg sira s Pirineja...

Samo ga mlada žena sluša, s osmehom na licu. Shvata da nije dobrodošao i udaljava se.

- Mora daje mnogo ukusno!

Gleda oko sebe. Niko se nije mašio za escajg. Nešto tu baš nije u redu.

- Vi treba da razgovarate, zar ne? Možda bi bilo bolje da sednem za neki drugi sto.

- Da - kaže Hamid.

- Ne, ostani ovde - kaže žena.

Šta sad?

- Da li si zadovoljna svojim pratiocem? - pita žena.

- Tek sam upoznala Gintera.

Ginter. Hamid i Eva gledaju u Igora, koji pored nje sedi s kamenim izrazom lica.

- Čime se bavi?

- Ali vi ste njegovi prijatelji!

- Da. I znamo čime se bavi. Ne znamo koliko ti znaš o njemu.

Gabrijela se okreće ka Igoru. Zašto joj ne pomogne?

Neko prilazi i pita koje vino žele:

- Belo ili crno?

Neznanač ju je upravo spasao.

- Crno za sve - odgovara Hamid.

- Da se vratimo na našu temu, čime se Ginter bavi?

Nije spašena.

- Teškom mašinerijom, koliko sam shvatila. To je jedino što znam i jedino što imamo zajedničko je da smo oboje čekali prijatelje koji se nisu pojavili.

Dobar odgovor, pomisli Gabrijela. Ko zna. možda je ta žena imala tajnu vezu s njenim „partnerom“. Ili otvorenu vezu koju je muž te večeri otkrio, pa zato vlada tolika napetost.

- Zove se Igor. Vlasnik je jedne od najvećih kompanija mobilne telefonije u Rusiji. To je mnogo važnije od prodaje teške mašinerije.

Ako je tako, zašto je lagao? Odlučuje da ništa ne komentariše.

- Očekivala sam da će te sresti ovde, Igore - sada se obraća čovjeku.

- Došao sam po tebe. Ali predomislio sam se - odgovara direktno.

Gabrijela se hvata za tašnu punu hartije i pravi se da je iznenađena.

- Zvoni mi mobilni. Mislim da moj pratilac upravo stiže, moram da ga dočekam. Izvinite, ali došao je izdaleka samo da bi bio ovde sa mnom. nikoga ne poznaje i osećam odgovornost prema njemu.

Ustaje. Bonton nalaže da se ne rukuje s ljudima koji jedu - mada niko od njih do tada još nije ni pipnuo escajg. Ali čaše u kojima je bilo vino već su prazne.

I čovek, koji se do pre dva minuta zvao Ginter, upravo naručuje cei u flašu.

- Nadam se da si dobila moje poruke - kaže Igor.

- Dobila sam tri. Možda je ovde mobilna telefonija lošija od one koju si ti razvio.

- Ne pričam o telefonu.

- Onda ne znam o čemu pričaš.

Želi da kaže: „Naravno da znam.“

I kao što bi Igor morao da zna, u prvoj godini života s Hamidom očekivala je telefonski poziv, poruku, da joj neki zajednički prijatelj kaže da mu je teško bez nje. Nije ga želeta blizu sebe, ali znala je da je najgora stvar koju može da uradi da ga povredi - morala je barem da umiri Furiju, da se pravi da će u budućnosti biti dobri prijatelji. Jednog popodneva, kada je malo više popila, pozvala gaje, ali bio je promenio broj mobilnog telefona. Kada gaje pozvala na posao, rekli su joj daje „na sastanku“. Prilikom svakog sledećeg poziva - uvek kada bi malo više popila i okuražila se - čula bi daje Igor „otputovao“ ili da će joj se „odmah javiti“. Što se. naravno, nikada nije desilo.

Tako je počela da vidi utvare u svakom čošku, imala osećaj daje neko motri, da će je uskoro stići sudbina skitnice i drugih ljudi koji-maje „dozvolio da im se situacija poboljša“. Za to vreme Hamid je ni-

šta nije pitao o prošlosti, uvek je tvrdio da svako ima pravo da u podzemlju sećanja za sebe čuva intimni život. Činio je sve daje usreći, govorio da mu je život dobio smisao od kada je nju upoznao i svojim ponašanjem joj dokazivao da može da se oseća sigurno i zaštićeno.

Jednog dana Apsolutno Zlo je pozvonilo na vratima njihove kuće u Londonu. Hamid je bio kod kuće i oterao ga. Sledećih meseci ništa se nije desilo.

Malo-pomalo, uspelaje da zavara sebe. Da, dobro je izabrala: od trenutka kada odaberemo jedan put, ostali nestaju. Detinjasta je bila pomisao da može da bude udata za jednog i bude priateljica drugog - to se dešava samo kada su ljudi uravnoteženi, što nije bio slučaj s njenim bivšim mužem. Bolje da veruje daju je neka nevidljiva ruka spasila od Apsolutnog Zla. Dovoljno je žena da zna kako da postigne da muškarac sa kojim je počne da zavisi od nje i da pokuša da mu pomogne u svemu što može, da mu bude ljubavnica, savetnica, supruga i sestra.

Svu svoju energiju posvećuje da pomogne novom partneru. Za sve to vreme imala je samo jednu pravu prijateljicu - koja je nestala kao što se i pojavila. Takođe je bila Ruskinja, ali za razliku od Eve, muž je ostavio nju, i ona nije znala šta da radi u Engleskoj. Razgovarala je s njom skoro svakog dana.

„Sve sam ostavila“, govorila je. „I ne kajem se što sam tako odlučila. Uradila bih to i da Hamid nije - protiv moje volje - kupio divno imanje u Španiji na moje ime. Isto bih odlučila i da mi je Igor, moj bivši muž, ponudio polovinu svog bogatstva. Isto bih odlučila, jer znam da više ne moram da se plašim. Ako jedan od najpoželjnijih muškaraca na svetu želi da bude pored mene, bolja sam nego što sam mislila.“

Laž. Nije pokušavala u to da ubedi svoju jedinu drugaricu, već samu sebe. Sve je to bila farsa. Izajake žene koja je u ovom trenutku sedela za stolom s dva važna i moćna čoveka bila je devojčica koja se plašila da ne ostane sama, siromašna, koja nikada nije osetila što znači biti majka. Da li se navikla na luksuz i glamur? Ne. Trudila se da буде spremna da sve izgubi preko noći, kada otkriju da je mnogo gora nego što su mislili, da nije sposobna da odgovori na očekivanja drugih.

Da lije umela da manipuliše muškarcima? Da. Svi su mislili da je jaka, sigurna u sebe, gospodarica svoje sudsbine; daje začas mogla da napusti bilo kog muškarca, ma koliko važan i poželjan bio. A što je najgore, muškarci su u to verovali. Kao i Igor. Kao i Hamid.

Zato stoje umela da glumi. Zato što nikada nije govorila do kraja ono što misli. Zato što je najbolja glumica na svetu i umela je da bolje od bilo koga sakrije svoju osetljivu stranu.

- Šta hoćeš? - pita je na ruskom.
- Još vina.

Glas mu je zvučao kao da ga odgovor mnogo ne zanima: on je već rekao staje hteo.

- Pre nego što si otišla rekao sam ti nešto. Izgleda da si zaboravila.

Rekao je mnogo stvari - „molim te, obećavam da će se promeniti i manje raditi”, ili „ti si žena mog života”, „ako odeš, sve je propalo”, fraze koje svako u nekom trenutku čuje i zna da su potpuno isprazne.

- Rekao sam: ako odeš, uništiću svet.

Nije mogla da se seti, ali moguće daje bilo tako. Igor je uvek teško podnosio poraz.

- A šta to znači? - pitala je na ruskom.
- Pokažite bar malo vaspitanja pa govorite na engleskom - prekinu ih Hamid.

Igor mu se uneo u lice.

- Govoriću na engleskom ne zbog lepog vaspitanja, već zato što hoću da razumeš.

Ponovo se okrenuo ka Evi.

- Rekao sam da će uništiti svet da bih te vratio. Počeo sam to da radim, ali spasao me je jedan andeo; ti to ne zaslužuješ. Ti si egoista, okrutna, zanima te samo da imaš što više novca i slave. Odbila si sve dobro što sam mogao da ti ponudim jer smatraš da kuća u unutrašnjosti Rusije ne odgovara svetu o kojem sanjaš - svetu kojem ne pripadaš, niti ćeš ikada pripadati.

„Žrtvovao sam sebe i druge zbog tebe i na tome ne može da ostane. Moram ići do kraja da bih mogao da se vratim u svet živih s ose-

danjem ispunjenog zadatka i završene misije. U ovom trenutku, dok razgovaramo, ja sam u svetu mrtvih."

U očima ovog čoveka sija Apsolutno Zlo, misli Hamid, dok prisustvuje tom besmislenom razgovoru isprekidanom dugim pauzama. Odlično: pustiće da stvari dođu do kraja kao što je predlagao, osim ako taj kraj ne znači da će izgubiti voljenu ženu. Još bolje: bivši muž se pojavio u pratnji one vulgarne žene i vređa je pred njom. Dopustiće mu da još malo nastavi i znače da prekine razgovor u pravom trenutku - kada on više neće moći da se izvinjava i da se kaje.

Eva verovatno primećuje istu stvar: šlepu mržnju prema svemu i svima, samo zato što određena osoba nije zadovoljila njegovu volju. Pita se šta bi radio daje na mestu čoveka koji se sada bori za voljenu ženu.

Bio bi u stanju da ubije za nju.

Konobar prilazi i primećuje da niko nije ni pipnuo jelo.

- Da li sa hranom nešto nije u redu?

Niko ne odgovara. Konobaru je sve jasno: žena je bila s ljubavnikom u Kanu, muž je to otkrio i sada se razračunavaju. Prisustvovao je takvim scenama mnogo puta i uvek su se završavale tučom ili skandalom.

- Još jednu flašu vina - kaže jedan od muškaraca.

- Ne zasluzućeš ništa - kaže drugi, netremice gledajući u ženu. - Iskoristila si me kao što sada iskorišćavaš ovog idiota pored sebe. Ti si najveća greška koju sam napravio u životu.

Konobar odlučuje da se konsultuje s domaćinom zabave pre nego što izade u susret gostima i donese im flašu vina, ali drugi čovek je već ustao i obraća se ženi:

- Dostaje bilo. Hajdemo odavde.

- Da, hajdemo odavde, ali napolje - kaže drugi. - Hoću da vidim dokle možeš da ideš da bi zaštitio osobu koja ne zna šta znače reči „čast“ i „dostojanstvo“.

Mužjaci se sukobljavaju oko ženke. Žena ih moli da to ne rade, da se vrati za sto, ali njen muž deluje kao da je spremam da se osveti za uvredu. Konobar razmišlja da obavesti obezbeđenje o mogućno-

sti da napolju izbije tuča, ali šef sale kaže daje usluga spora, i zašto on stoji tu? Mora da opslužuje druge stolove.

U pravu je: ono što se dešava napolju nema veze s njim. Ako bude rekao daje slušao razgovor, biće kažnjen.

Plaćaju ga da služi goste, a ne da spašava svet.

Sve troje prolaze kroz vrt u kojem je bio koktel i čiju namenu u ovom trenutku menjaju; kada zvanice završe večeru i siđu, zateći će podijum za igru od sintetičkog materijala s posebnim osvetljenjem, nešto malo fotelja i mnogo šankova koji služe besplatno piće.

Igor ide prvi, u tišini. Eva ga prati i ništa ne govori, a Hamid je na kraju kolone. Ispred stepeništa što vodi na plažu nalaze se mala metalna vrata koja se lako otvaraju. Igor im kaže da idu prvi, Eva odbija. Njemu to kao da ne smeta, nastavlja dalje i silazi niz mnogo stepenika koji vode direktno do mora. Zna da Hamid neće ispasti kukavica. Do trenutka kada se s njim sreo na zabavi smatrao gaje za običnog beskrupulognog modnog kreatora koji je u stanju da zavede udatu ženu i da manipuliše tuđom taštinom. Sada ga, međutim, potajno poštuje. Pilavije muškarac, spreman da se bori do kraja za nekoga ko mu je bitan, iako Igor zna da Eva ne zaslužuje ni mrvice sa stola glumice koju je te večeri upoznao. Ne ume da glumi: može da oseti njen strah, zna da se preznojava, razmišlja koga da zove, kako da traži pomoć.

Stigli su do peska, Igor odlazi do kraja plaže i seda blizu nekih stena. Kaže ostalima da učine isto. Zna da pored svega užasa koji oseća, Eva razmišlja: „Izgužvaću haljinu. Isprlaću cipele.“ Ipak seda pored njega. Drugi muškarac joj kaže da se pomeri, da on tu sedne. Eva se ne pomera.

On ne insistira. Sada su tu njih troje, kao stari prijatelji koji traže trenutak mira da uživaju u punom mesecu koji se pomalja, pre nego što budu morali ponovo da se popnu i slušaju paklenu buku diskoteke.

Hamid obećava sebi: deset minuta, to je dovoljno da čovek kaže šta misli, da izbaci svoj bes i vrati se odakle je došao. Ako posegne

za nasiljem, nema mu spasa: fizički je jači i beduini su ga naučili da brzo i precizno reaguje na svaki napad. Nije želeo da pravi skandal na večeri, ali neka se Rus ne zanosi: spreman je na sve.

Kada se vrate gore izviniće se domaćinu i objasniti daje incident rešen: zna da s njim može otvoreno da razgovara, da mu kaže da se bivši muž njegove žene pojavio nenajavljen i daje morao da ga uđaji sa zabave pre nego što napravi neki problem. Uzgred, ako ne bude htio da ode kada se vrate gore, pozvaće nekog iz svog obezbedenja da ga izbaci. Nema veze stoje bogat i što imajednu od najvećih kompanija mobilne telefonije u Rusiji; nepristojno se ponaša.

- Izdala si me. Ne samo ove dve godine koje si provela s njim, već tokom celog našeg zajedničkog života.

Eva čuti.

- Na šta si spreman da bi ostao s njom?

Hamid razmišlja da li da odgovori ili ne. Eva nije roba oko koje može da se nagađa.

- Formuliši pitanje drugačije.

- Savršeno. Da li bi dao život za ženu koja se nalazi pored tebe?

Čisto zlo u očima tog čoveka. Čak i ako je uzeo nož iz restorana (nije obratio pažnju na taj detalj, ali mora uzeti sve opcije u obzir), lako će ga razoružati. Ne, ne bi bio spreman da da život ni za koga, osim za Boga ili vođu svog plemena. Ali morao je nešto da odgovori.

- Bio bih spreman da se za nju borim. Mislim da bih u nekom ekstremnom slučaju bio u stanju da ubijem zbog nje.

Eva više nije mogla da izdrži pritisak; želi da kaže sve što zna o čoveku koji se nalazi s njene desne strane. Sigurna je da je počinio zločin, uništio san o ulozi producenta koji je u njenom novom partneru godinama sazrevao.

- Hajdemo gore.

U stvari, htela je da kaže: „Molim te, hajdemo odavde odmah. Razgovaraš sa psihopatom.“

Igor kao da je ne čuje.

- Bio bi u stanju da ubiješ za nju. Dakle, bio bi u stanju i da umreš za nju.

- Ako bih se borio i izgubio, pretpostavljam da da. Ali nećemo sada da pravimo scenu ovde na plaži.

- Hoću gore - ponovo će Eva.

Ali sada je dovedena u pitanje Hamidova muška čast. Ne može da ode odande kao kukavica. Počinje prastari ples muškaraca i životinja kojim žele da impresioniraju ženku.

- Od kada si otišla, nikada više nisam mogao da budem svoj - kaže Igor, kao da je sam na toj plaži. - Moji poslovi su išli sve bolje. Uspeo sam da ostanem pribran preko dana, dok sam noći provodio u potpunoj depresiji. Izgubio sam deo sebe koji nikada neću moći da nadoknadim. Kada sam stigao u Kan, mislio sam da ću moći. Ali sada, kada sam ovde, vidim da deo mene koji je umro ne može i ne treba da oživi. Nikada ti se ne bih vratio, čak i da puziš pred mnom, preklinješ da ti oprostim, da pretiš samoubistvom.

Eva lakše diše. Barem neće biti tuče.

- Nisi razumela moje poruke. Rekao sam da bih mogao da uništим svet, a ti to nisi videla. A i ako si videla, nisi verovala. Šta znači uništiti svet?

Gura ruku u džep od pantalona i vadi mali pištolj. Ali nije ga uperio ni u koga; i dalje zuri u more i u mesec. Krv u Hamidovim venama počinje brže da teče: ovaj ili želi samo da ih uplaši i ponizi, ili se nalazi pred borbom za život. Ali ovde na zabavi? Znajući da će biti uhapšen čim se popne uza stepenice? Ne može biti toliko lud - ne bi uspeo u životu da je toliko lud.

Treba da se koncentriše. On je ratnik, obučen da se brani i napada. Treba da ostane potpuno nepokretan jer iako ovaj drugi ne gleda direktno, zna da su mu čula napeta i primećuju svaki pokret.

Jedino što može da pokreće, a da ovaj ne primeti, jesu oči; na plaži nema nikoga. Tamo gore počinju da se čuju prvi akordi muzičara koji štimaju instrumente i pripremaju se za veliko veselje. Hamid ne razmišlja - njegovi instinkti su obučeni da u ovakvim situacijama deluju bez mešanja mozga.

Eva se nalazi između njega i čoveka. Hipnotisana je pištoljem. Ako nešto pokuša, okrenuće se i pucače i ona može da strada.

Da, možda je njegova prva pretpostavka tačna. Hoće samo ma-

lo da ih zaplaši. Da ga natera da se poneše kao kukavica, da izgubi čast. Da zaista želi da puca ne bi tako nonšalantno držao pištolj. Boj je da razgovaraju, da ga opusti, dok traži izlaz.

- Sta znači uništiti svet? - pita.

- Jednostavno uništiti život. Univerzum se tu završava. Sve što je ta osoba videla, probala. Sve loše i dobre stvari koje su joj se našle na putu, svi njeni snovi, nade, porazi i pobede, sve prestaje da postoji. Kada smo bili deca, naučili smo u školi misao za koju sam tek kasnije otkrio da potiče od jednog protestantskog sveštenika. Glasila je otprilike ovako: „Kada ovo more koje se pred nama nalazi u svoje dubine odvuče jedno zrno peska, Evropa se smanji. Naravno da to ne primećujemo, jer se radi samo o zrnu peska. Ali u tom trenutku kontinent se smanjio.“

Igor pravi pauzu. Počinje da ga nervira buka koja dolazi odozgo, zvuk talasa je činio da se opusti i smiri, da bude spreman da se sladi ovim trenutkom s poštovanjem koje zasluzuje. Andeo jakih obrva sve to posmatra i zadovoljan je onim što vidi.

- Učili smo to da bismo shvatili da smo odgovorni za savršeno društvo, komunizam - nastavlja. - Jedno je bilo brat drugog. U stvari, bilo je špijun, cinkaroš drugog.

Ponovo se smirio, postao zamišljen.

- Ne razumem te najbolje.

Tako ima razlog da se pomeri.

- Naravno da razumeš. Naravno da znaš da mi je pištolj u ruci i hoćeš da mi se približiš i vidiš da li možeš da mi ga uzmeš. Zapodevaš razgovor da bi mi skrenuo pažnju dok razmišljaš šta da radiš. Molim te, ne mrdaj se. Još nije trenutak.

- Igore, hajde da ostavimo ovo - kaže Eva na ruskom. - Volim te. Hajdemo zajedno odavde.

- Pričaj na engleskom, tvoj partner treba sve da razume.

Da, razumeće. I kasnije će joj se zbog toga zahvaljivati.

- Volim te - ponavlja na engleskom. - Nisam dobila tvoje poruke, inače bih ti se odmah vratila. Zvala sam te mnogo puta i nisam uspela da dođem do tebe. Ostavila sam mnogo poruka tvojoj sekretarici, ali me nikada nisi pozvao.

- Istina je.
- Od kada sam primila tvoje poruke danas, jedva sam mogla da dočekam trenutak da te vidim. Nisam imala predstavu gde si, ali sam znala da ćeš doći po mene. Znam da nećeš da mi oprostiš, ali dozvoli mi barem da živim pored tebe. Biću tvoja kućna pomoćnica, bedinerka, paziču na tebe i tvoju ljubavnicu ako budeš htio daje imаш. Ali sve što želim je da budem pored tebe.

Kasnije će sve objasniti Hamidu. Sada je bio trenutak da se kaže bilo šta, sve dok im to omogućava da odu odande i da se vrate gore, u stvarni svet, gde postoje policajci sposobni da spreče Apsolutno Zlo da i dalje iskazuje svoju mržnju.

- Odlično. Voleo bih u to da verujem. To jest, voleo bih da verujem da i ja tebe volim i da želim da mi se vратиш. Ali to nije istina. I mislim da lažeš, kao što si uvek lagala.

Hamid više ne sluša šta njih dvoje govore - um mu je daleko odatle, kod predaka ratnika od kojih traži inspiraciju za pravi udarac.

- Mogla si da mi kažeš da nam brak ne ide onako kako smo oboje očekivali. Toliko toga smo zajedno stvorili; zar nije bilo moguće naći neko rešenje? Uvek postoji način da dozvolimo da nam sreća uđe u kuću, ali za to je neophodno da oboje budemo svesni problema. Saslušao bih sve što imаш da mi kažeš, brak bi nam ponovo oživeo i ispunio se radošću kao kada smo se upoznali. Ali ti to nisi htela. Lakše ti je bilo da odeš.

- Uvek sam te se plašila. A sada, kada držiš taj pištolj, plašim te se još više.

Evin komentar Hamida vraća na zemlju - duša mu više nije puštena u prostoru da traži savet od pustinjskih ratnika u pokušaju da sazna kako da reaguje.

Nije trebalo to da kaže. Daje moć neprijatelju; sada zna da može daje plaši.

- Htela sam da te pozovem na večeru, da ti kažem da sam usamljena uprkos svim banketima, nakitu, putovanjima, susretima s kraljevima i predsednicima - nastavlja Eva. - Znaš šta još? Uvek si mi donosio skupe poklone, ali nikada mi nisi poslao onaj najjednostavniji na svetu: cveće.

Ovo je sada postala rasprava između supružnika.

- Ostaviću vas da razgovorate.

Igor ništa ne kaže. I dalje zuri u more, ali okreće pištolj ka njemu izdajući mu tako naređenje da se ne mrda. Lud je; taj prividni mir je gori od besne vike ili pretnji nasiljem.

- Najzad - nastavlja, kao da ga njen komentar i njegovo kretanje nisu omeli - izabrala si najlakši izlaz. Da me napustiš. Nisi mi dala nikakvu šansu, nisi shvatila da sve što radim radim za tebe, zbog tebe, u tvoju čast.

„Ipak, uprkos svoj nepravdi, svim poniženjima, prihvatio bih bilo šta da mi se vratiš. Do danas. Do trenutka kada sam ti poslao poruke, a ti si se pravila da ih nisi dobila. Drugim recima, ni žrtvovanje ljudi nije moglo da te dotakne, da utoli tvoju žed za moći i luksuzom.“

Otrovani glumac i režiser koji se borи за живот: da li se Hamidu pričinjava nezamislivo? Zatim shvata nešto još gore: čovek je upravo potpisao svoju smrtnu presudu kada je ovo priznao. Ili će se ubiti ili će se resiti njih dvoje jer sada znaju previše.

Možda mu se pričinjava. Možda je pogrešno shvatio, ali zna da vreme ističe.

Pažljivije gleda pištolj. Mali kalibar. Ako ne pogodi u kritične tačke na telu, neće naneti mnogo štete. Sigurno nema iskustva s tim stvarima, inače bi izabrao nešto moćnije. Ne zna šta radi, verovatno je kupio prvu stvar koju su mu ponudili, za šta su mu rekli da ispaljuje metke i da može da ubije.

S druge strane, zastoje muzika počela s tonskom probom? Zar ne znaju da se od muzike neće čuti pucanj? Da li bi umeli da razlikuju pucanj od mnogih veštačkih zvukova kojima u ovom trenutku nasreću - to je prava reč, nasreću, kuže, zagađuju atmosferu?

Igor je ponovo učutao i to je mnogo opasnije nego da i dalje priča, da olakšava dušu od gorčine i mržnje. Ponovo važe mogućnosti, u sledećim sekundama treba da reaguje. Da se baci preko Eve i zgrabi pištolj dok mu još uvek nemarno stoji u krilu, iako mu je prst na obaraču. Treba da pruži ruke napred. On će se prepasti i povući i u tom trenutku Eva će biti van linije vatre. On će podići ruku u njego-

vom pravcu i uperiti pištolj, ali tada će već biti dovoljno blizu da ga uhvati za zglob. Sve će se desiti u sekundi.

Sada.

Moždaje tišina dobar znak; više nije koncentrisan. Ili to može biti početak kraja; već je rekao sve stoje imao da kaže.

Sada.

U prvom deliću sekunde, mišić njegove leve butine maksimalno se zateže, bacajući ga svom brzinom i silom u pravcu Apsolutnog Zla; površina njegovog tela se smanjuje kako leže preko krila žene, s rukama ispruženim napred. Prvi sekund i dalje traje i on vidi pištolj uperen pravo u njegovo čelo - reakcija je bila brža nego stoje očekivao.

Njegovo telo i dalje leti ka pištolju. Trebalо je da pričaju više o ovome ranije - Eva nikada nije mnogo pričala o svom bivšem mužu, kao daje on piipadao prošlosti koje nikako nije volela da se seća. Iako se sve dešava kao na usporenom snimku, reagovao je brzo kao mačka. Pištolj drži čvrsto.

Prvi sekund se bliži kraju. Video je pokret prsta, ali nema zvuka, samo pritisak nečega što mu lomi kost na sredini čela. Od tog trenutka njegov univerzum se gasi i zajedno s njim odlaze sećanja jednog mladića koji je sanjaо da bude neko, dolazak u Pariz, otac i njegova prodavnica tkanina, šeik, borba da se nade mesto pod suncem, revije, putovanja, susret s voljenom ženom, dani vina i ruža, osmesi i jecaji, poslednji izlazak meseca, oči Apsolutnog Zla, uplašene oči njegove žene, sve nestaje.

- Nemoj da vrištiš. Ni reč nemoj da izustiš. Smiri se.

Naravno da neće da viče, a još manje treba dajoj kaže da se smiri. Nalazi se u stanju šoka kao životinja, što i jeste, uprkos nakitu i skupoj haljini. Krv već više ne cirkuliše brzo kao ranije, lice bledi, glas nestaje, krvni pritisak počinje naglo da pada. Tačno zna kako se oseća - on je to već proživeo kada je video pušku avganistanskog ratnika uperen u njegove grudi. Potpuna ukočenost i obamrlost tela. Spasao gaje drug koji je prvi pucao. Do danas je zahvalan čoveku koji mu je spasao život; svi misle da mu je vozač, ali u stvari ima mnogo akcija u kompaniji, uvek se s njim savetuje. i tog popodneva

su se čuli - zvao je da pita da li je Eva dala neki znak da je primila poruke.

Eva, jadna Eva. Čovek joj izdiše u krilu. Ljudska biča su nepredvidljiva, reaguju kao stoje ova budala reagovala, a znao je da nema nikakve šanse da uspe protiv njega. Nepredvidljivo je i oružje: mislio je da će metak izaći s druge strane glave, da će razneti gornji deo mozga, ali zbog ugla pod kojim je ušao, verovatno je prošao kroz mozek, skrenuo udarivši o neku kost i završio u grudnom košu. Koji se sada nekontrolisano trese bez vidljivog krvarenja.

Verovatno je drhtanje, a ne pucanj, uzrok Evinog stanja. Odguruje ga nogom i puca mu u potiljak. Podrhtavanje prestaje. Zaslužio je dostojanstvenu smrt - bio je hrabar do kraja.

Sada su njih dvoje sami na plaži. On se spušta na kolena pred njom i stavlja joj pištolj na grudi. Eva se ne miče.

Uvek je drugačije zamišljao kraj ove priče: da će ona shvatiti poruke. I tako dati novu šansu sreći. Smislio je sve što će dajoj kaže kada se najzad nadu sami kao sada, potpuno sami, dok posmatraju mirno Mediteransko more, smeju se i razgovaraju.

Te reči mu neće ostati u grlu, iako su sada potpuno beskorisne.

- Uvek sam zamišljao da ćemo se ponovo držati za ruke i šetati po nekom parku, po obali mora, i najzad izgovarati reči ljubavi koje smo toliko dugo odlagali. Večerali bismo sami u restoranu jednom nedeljno, zajedno bismo putovali na mesta u kojima nikada nismo bili, samo iz zadovoljstva da zajedno otkrivamo nove stvari.

„Dok nisi bila sa mnom, prepisivao sam pesme u jednu svesku, da bih mogao da ti ih šapućem u uvo dok ne zaspиш. Pisao sam pisma u kojima sam do detalja opisivao kako sam se osećao i koja sam htela da ostavim najednom mestu koje bi na kraju otkrila i shvatila bi da nije prošao nijedan dan da nisam mislio na tebe, nijedan minut. Zajedno bismo se dogovarali o projektu kuće koju si htela da sagradiš za nas, na obali Bajkalskog jezera; znam da si imala nekoliko ideja o tome. Isplanirao sam privatni aerodrom, a tebi bih prepustio da upotrebiš svoj dobar ukus i urediš kuću. Ti, žena koja je dala razlog i smisao mom životu.“

Eva čuti. Samo gleda more ispred sebe.

- Došao sam ovamo zbog tebe. I najzad saznao da je sve bilo potpuno bespotrebno.

Pritisnuo je obarač.

Skoro nikakav zvuk se nije čuo, jer je cev pištolja bila prislonjena na njeno telo. Metak je ušao na pravo mesto. srce je istog trenutka prestalo da kuca. Uprkos svem bolu koji mu je zadala, nije želeo da pati.

Ako postoji život posle smili, oboje - žena koja gaje prevarila i čovek koji je dozvolio da se to dogodi - sada su se držali za ruke i šetali po mesečini koja je dopirala do obale. Tu se sreću s anđelom jaka obrva, koji im objašnjava sve što se desilo i neće dozvoliti da se javi gnev ili mržnja; jednog dana svi moraju da napuste planetu koja se zove Zemlja. I da, ljubav opravdava neka dela koja ljudska bića nisu u stanju da shvate - osim ako ne dozive ono stoje on doživeo.

Evine oči i dalje su bile otvorene, ali telo gubi čvrstinu i pada na pesak. Ostavlja ih oboje da leže, odlazi do stena, pažljivo briše otiske prstiju s pištolja i baca ga u more, najdalje što može od mesta s kog su posmatrali mesec. Penje se uza stepenice, prigušivač usput baca u kantu za smeće - nije bilo potrebe da ga iskoristi, muziku su pojačali u pravom trenutku.

22:55

Gabrijela ide ka jedinoj osobi koju poznaje.

Gosti u tom trenutku izlaze s večere; muzičari sviraju muziku šezdesetih godina, žurka počinje, ljudi se smeškaju i razgovaraju, uprkos zaglušujućoj buci.

- Tražila sam te! Gde su ti prijatelji?
- Gde je tvoj prijatelj?

- Upravo je otišao, rekao je daje iskrasao veliki problem s glumcem i režiserom! Ostavio me je ovde bez ikakvog objašnjenja! Neće biti žurke na brodu, to je sve što mi je rekao.

Igor shvata problem. Nije imao ni najmanju namjeru da ubije nekoga koga je toliko poštovao i čije filmove se trudio da gleda kad god je imao malo vremena. Ali na kraju ipak sudsud bira - čovek je samo oruđe.

- Idem. Ako želiš, mogu da te ostavim u tvom hotelu.
- Ali žurka tek počinje!
- Onda se lepo provedi. Ujutru moram rano na put.

Gabrijela mora brzo da odluči. Ili će s tašnom punom hartije ostati tamo, gde nikoga ne poznaje, u nadi da će pronaći dobru dušu koja će je odbaciti barem do Kroazete - gde će izuti cipele i popeti se uz beskrajnu uzbrdicu do sobe koju deli s četiri prijateljice.

Ili će da prihvati poziv ovog ljubaznog čoveka koji verovatno ima odlične kontakte i prijatelj je Hamida Huseina. Prisustvovala je početku svađe, ali veruje da se takve stvari svakodnevno dešavaju i da će se uskoro sve srediti.

Već ima zagarantovanu ulogu. Iscrpljena je od svih emocija koje je tog dana doživela. Plaši se da ne popije previše i sve upropasti. Usamljeni muškarci će joj prilaziti i pitati da li je sama, šta će posle

da radi, da li bi želela da s nekim od njih sutra poseti neku prodavnicu nakita. Moraće ostatak večeri da provede u ljubaznim odbijanjima, pazeći da ne povredi ničija osećanja, jer nikada ne zna s kim razgovara. Ta večera je jedna od najekskluzivnijih na Festivalu.

- Hajdemo.

Tako se ponaša zvezda; odlazi kada niko ne očekuje.

Idu do ulaza u hotel, Ginter (ne može da se seti drugog imena) naručuje taksi, recepcioner kaže da imaju sreće - da su došli malo kasnije zatekli bi ogroman red.

Ona ga usput pita zašto je lagao kada je rekao čime se bavi. On kaže da nije lagao. Zaista je imao telefonsku kompaniju, ali odlučio je daje proda jer smatra daje budućnost u teškoj mašineriji.

A ime?

- Igor je nadimak koji se u Rusiji iz milošte daje ljudima koji se zovu Ginter.

Gabrijela svakog trenutka očekuje čuveni poziv: „Hoćemo li na piće do mog hotela pre spavanja?“. Ali ništa se ne događa: ostavlja je na vratima njene kuće, rukuje se s njom, i nastavlja dalje.

To je elegancija!

Da, bio je to njen prvi srećni dan. Prvi od mnogih. Sutra, kad ponovo bude imala u rukama svoj telefon, pozvaće jedno mesto blizu Čikaga (na račun onoga ko prima poziv), i ispričaće velike novosti, reći će im da kupe časopise zato što su je fotografisali dok se pela uza stepenice s Poznatim. Reći će i daje morala da promeni ime. Ali ako pitaju, uzbudjeni, šta će se dogoditi, promeniće temu: sujeverna je i ne želi da urekne projekat pre nego što se realizuje. Saznavaće za događaje kako se stvari budu odvijale: nepoznata glumica izabrana je za glavnu ulogu. Lisa Viner bila je počasni gost zabave u Njujorku. Devojka iz Čikaga, do tada nepoznata, veliko je otkriće Gibsonovog filma. Agent dogovara milionski ugovor s velikom holivudskom producentskom kućom.

Nebo je granica.

23:11

- Zar si se već vratila?

- Došla bih i ranije da nije bilo gužve u saobraćaju.

Jasmin baca cipele na jednu stranu, torbu na drugu, skače na krevet, premorena, ne skida haljinu.

- Najhitnije reči u svakom jeziku su kratke reči. Na primer, „da”. Ili „Ljubav”. Ili „Bog”. To su reči koje se lako izgovaraju i popunjavaju prazninu našeg sveta. Međutim, postoji jedna reč - takođe kratka - koju imam mnogo poteškoća da izgovorim. Ali ču to sada uraditi.

Pogledala je svoju partnerku:

- Ne.

Potapšala je krevet pozivajući je da sedne pored nje. Pomilovala joj je kosu.

- „Ne” je poznato kao prokletstvo, egoistično, da mu nedostaje duhovnosti. Kada izgovorimo „da”, mislimo da smo širokogrudi, da imamo razumevanja, da smo vaspitani. Ali upravo ti sada govorim: „ne”. Neću učiniti ono što tražiš, ono što me teraš da uradim, misleći da je to najbolje za mene. Naravno da ćeš reći da imam samo devetnaest godina i da još ne znam tačno šta je život. Ali dovoljna mi je bila današnja zabava da saznam šta želim, i šta ni po koju cenu ne želim.

„Nikada nisam maštala da budem model. Više od toga: nikada nisam pomislila da ču moći da se zaljubim. Znam daje jedino moguće doživeti ljubav u slobodi, ali ko ti je rekao da sam nečija robinja? Jedino sam robinja svoga srca, a u tom slučaju tovar je lak, a teret ne postoji. Izabrala sam te pre nego ti mene. Prepustila sam se avanturi koja je izgledala nemoguća, trpela sam i nisam se žalila na posledice - od društvenih predrasuda do problema s mojom porodicom. Sve sam to prevazišla da bih bila s tobom večeras ovde, u Kanu, uživajući u uspehu odlične revije i uverena da ču imati još prilika u životu. Znam da ih s tobom imam.”

Partnerka je legla pored nje i stavila joj glavu u svoje krilo.

- Osoba koja mi je na to skrenula pažnju bio je jedan stranac koga sam upoznala večeras dok sam bila tamo, izgubljena u gužvi, bez ikakve ideje šta da kažem. Pitala sam ga šta radi na zabavi, odgovorio je daje izgubio svoju ljubav, daje došao po nju, i da sada više nije siguran da to stvarno želi. Rekao mi je da pogledam okolo: bili smo okruženi samouverenim ljudima koji imaju mnogo uspeha i ostvarenja iza sebe. Onda je rekao: „Ne zabavljuju se. Misle da su dostigli vrhunac slave, i neizbežni pad ih plavi. Zaboravljuju da postoji još čitav jedan svet koji treba osvojiti, jer...“

- ...jer su se navikli.

- Tačno. Stekli su mnogo stvari, a tako malo želja. Imaju mnogo rešenih problema, odobrenih projekata, firme koje uspešno poslju bez velikog mešanja s njihove strane. Sada im samo ostaje strah od promena, i zato idu sa zabave na zabavu, iz susreta u susret - da ne bi imali vremena da razmišljaju. Da bi sreli iste osobe, i da bi mislili da se ništa ne menja. Sigurnost je zamenila strast.

- Skini se - reče partnerka, izbegavajući bilo kakav komentar.

Jasmina ustaje, skida se, i ulazi pod prekrivač.

- Skini se i ti. Zagrlji me. Tvoj zagrljaj mi je mnogo potreban, mislila sam danas da ćeš me ostaviti.

Partnerka se skida, gasi svetlo. Jasmin je odmah zaspala u njenom zagrljaju. Budnaje još neko vreme, gleda u plafon, razmišlja kako je ponekad devetnaestogodišnja devojka u svoj svojoj naivnosti mnogo mudrija od četrdesetjednogodišnje žene. Da, ma koliko strahovala, ma koliko se osećala nesigurnom, biće prinuđena da raste. Imaće moćnog neprijatelja pred sobom, HH će sigurno uraditi sve da ona ne učestvuje na Nedelji mode u oktobru. Kao prvo, insistiraće da otkupi njenu marku. Pošto to neće biti moguće, pokušaće daje diskredituje pred Federacijom, tvrdeći da nije poštovala daru reč.

Sledeći meseci biće mnogo teški.

Ali ono što HH i niko drugi ne zna, jeste da ona poseduje potpunu, apsolutnu snagu, koja će joj pomoći da prebrodi sve probleme: ljubav devojke koja se sada šćućurila u njenom zagrljaju. Za nju bi uradila skoro sve, samo ne bi ubila.

S njom može sve - čak i da pobedi.

Motori na avionu njegove kompanije već su uključeni. Igor se da na svoje omiljeno mesto - drugi red s leve strane - i čeka da užeti. Kada se signal za obavezno vezivanje pojasa ugasi, odlazi do bara, posluži se štedrom dozom votke, i piće naiskap. U jednom trenutku razmišlja da li je stvarno uspeo da Evi pošalje jasne poruke dok je uništavao svetove oko sebe. Da lije trebalo da bude jasniji, da ostavlja cedulje, ime, nešto tako? Previše rizično - mogli bi da pomisle daje serijski ubica.

Nije bio: imao je cilj, koji je, srećom, na vreme ispravljen.

Sećanje na Evu već nije imalo težinu kao ranije. Ne voli je kao što ju je nekada voleo, i ne mrzi je kao što ju je tog dana mrzeo. S vremenom će potpuno nestati iz njegovog života. Šteta; uprkos svim nedostacima, teško će naći ženu kao što je ona.

Ide ponovo do bara, otvara drugu flašicu votke i ispija je. Da li će shvatiti da je jedna ista osoba brisala svetove drugih? To ga se više ne dotiče; ako se zbog nečega kaje, to je bio trenutak kada je poželeo da se preda policiji tog popodneva. Ali sudbina je bila na njegovoj strani, i uspeo je da obavi svoju misiju.

Da, pobedio je. Ali pobednik nije sam. Njegove more su prestale, jedan anđeo jakih obrva bdi nad njim, i pokazaće mu put koji od sada mora preći.

Zahvalnica

Bilo bi nemoguće napisati ovu knjigu bez pomoći mnogih osoba koje su mi, otvoreno ili u poverenju, dale pristup informacijama koje sam ovde naveo. Kada sam počeo da istražujem, nisam mogao da zamislim da će otkriti toliko zanimljivih stvari u pozadini luksuza i glamura. Pored prijatelja koji su me zamolili da njihova imena ne spominjem, želeo bih da se zahvalim Aleksanderu Ostervaldu, Bernadeti Imakuladi Santos, Klodin i Eliju Sabu, Dejvidu Rotkopfu (tvorcu termina „Superklasa“), Debori Vilijamson, Fatimi Lopes, Favazu Gruosiju, Franku Kolonjiju, Hildegard Folon, Džejmsu V. Rajtu, Dženifer Bolinger, Johanu Rekmanu, Jernu Pfotenhaueru, Ziljeti Rigal, Kevinu Hajenbergu, Kevinu Karolu, Luki Bureiju, Mariji de Lurdes Deba, Mariju Rozi, Montiju Sedouu, Stefi Cerni, Viktoriji Navaloskoj, Jaseru Hamidu i Zejni Rafael, koji su neposredno ili posredno doprineli stvaranju ove knjige. Priznajem da su, u većini slučajeva, doprineli posredno, jer nikada ne komentarišem temu na koju pišem knjigu.

Lektura
SNEŽANA "ĐUKANOVIĆ

Kompjuterska obrada
PAIDEIA "IMAGE "STUDIO

Štampa
Grafičko društvo BIGZ, Beograd

С1Р - КАТАЛОГИЗАЦИЈА У ПУБЛИКАЦИЈИ
НАРОДНА БИБЛИОТЕКА СРБИЈЕ, БЕОГРАД

821.134.3(80-31

КОЕЉО, ПАУЛО, 1947
Рођен је кат / Рауло Којло ; пречео ће
рог[и\$аккој> Joyau Tapc". - 3. M.
Вео\$rac1: Pajcleja, 2009 (Вео\$rac1: В1C2).
- 319 81г. ; 21 ст. - (ВљИо(ека Раула
Којла / [Pajcleja])

Preyc! clela: О јенцејлор с8(a" кб / Рауло
Соењо. - Тјрар 20.000.

1 SBN 978-86-7448-493-7

COB188.5K-III 168693004

B · I · B · L · I · O · T · E · K · A

EAULA KOELJA

Paulo Koeljo je rođen u Brazilu i jedan je od najomiljenijih autora današnjice, širom sveta čoven po svom bestseleru *Alhemičar*. Njegove knjige prevedene su na 69 jezika i objavljene u 160 zemalja sveta u tiražu od preko 100.000.000 primeraka. Dobitnik je mnogobrojnih prestižnih međunarodnih nagrada i priznanja: Nagrada Udruženja knjižara (Meksiko, 2006), Nagrada Vilbur (SAD, 2006), Zlatno Pero (Nemačka, 2005), Priznanje grada Budimpešte (Mađarska, 2005), Orden Svete Sofije (Ukrajina, 2004), Nagrada Nilsen za roman *Alhemičar* (Velika Britanija, 2004), Bambi (Nemačka, 2002), Dvadeset treća međunarodna nagrada Italije (2001), Nagrada Kristalno ogledalo (Poljska, 2000),

Članske časti (Francuska, 2000), Nagrada Kristal Svetskog ekonomskog foruma (Srbija, 2000), Zlatna medalja Galicije (Španija, 1999), Nosilac ordena Rio Branco (Brazil, 1998), Međunarodni bestseller (Jugoslavija '95, '96, '97, '98, '99, 2000, 2001. i 2002; SCG '03, '04, '05), Najčitanija knjiga u Srbiji (2006, za roman *Zahir*), Međunarodna nagrada za knjigu (Italija, 1996), Vitez umetnosti i književnosti (Francuska, 1996), Nagrada za knjigu časopisa *EI* (Francuska, 1995). Paulo Koeljo je izabran za člana Brazilske akademije književnosti 2002. godine. Redovno piše nedeljne kolumnе koje se objavljaju u vlasništvo sveta.

Uključujući radnju romana *Pobednik je sam u zavodljivi svet mode i filma*, Paulo Koeljo tematizuje moć pojedinca i način na koji uspeh manipuliše ljudima snovima da bi ih na kraju uništio.

Prethodno je predstavljeni roman je preplićući različite likove i njihove međusobno povezane priče, nam u svom dvanaestom romanu dočarava uzbudljivu sliku sveta zasićenog glamurom i raskalašnošću, i ukazuje nam na kobne posledice opsednutosti slavom.

PISAO PAULO KOELJO, AUTOR BESTSELERA *ALHEMIČAR*

parazzi photographers along red carpet © Peter Dazeley / Getty Images
oman © Daniel Weisser / Westend 61 GmbH / Alamy

ISBN 978-86-7448-493-7

